

HENKILÖVAHINKOASIAIN NEUVOTTELUKUNNAN SUOSITUKSIA

VAHINGONKORVAUSLAIN 5 LUVUN SÄÄNNÖSTEN
NOJALLA KIVUSTA JA SÄRYSTÄ SEKÄ MUUSTA
TILAPÄISESTÄ HAITASTA, PYSYVÄSTÄ HAITASTA
SEKÄ KÄRSIMYKSESTÄ SUORITETTAVIEN
KORVAUSTEN MÄÄRISTÄ

HENKILÖVAHINKOASIAIN NEUVOTTELUKUNNAN SUOSITUKSIA

**VAHINGONKORVAUSLAIN 5 LUVUN
SÄÄNNÖSTEN NOJALLA KIVUSTA JA SÄRYSTÄ
SEKÄ MUUSTA TILAPÄISESTÄ HAITASTA,
PYSYVÄSTÄ HAITASTA SEKÄ KÄRSIMYKSESTÄ
SUORITETTAVIEN KORVAUSTEN MÄÄRISTÄ**

6. PAINOS

ISBN 978-952-400-061-1 (PDF)

ISBN 978-952-400-077-2 (nid.)

Esipuhe

Henkilövahinkoasiain neuvottelukunnan suosituskokoelman 6. painos on laadittu aikaisempaa käytäntöä noudattaen yhteistyössä Helsingin yliopiston kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin (entinen Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos) kanssa. Instituutti on huolehtinut aineiston hankinnasta, analysoinnista sekä suositettavia korvausluokkia ja -tasoja koskevien esitysten tekemisestä. Tästä työstä on vastannut tutkijatohtori, kauppatieteiden tohtori Piia Aitta. Oikeustapausten koodauksen ovat suorittaneet tutkimusavustajat Jenna Kenttälä, Anton Lagrilliere ja Riikka Lihjamo.

Uusia suosituksia varten on kerätty tiedot Suomen eri käräjäoikeuksissa ajanjaksolla 1.1.2022-30.6.2022 annetuista tuomioista, joissa korvausta on tuomittu vahingonkorvauslain 5 luvun nojalla aineettomasta vahingosta. Vuodelta 2022 kerätty aineisto käsittää kaikkiaan 2663 tuomiota. Vuoden 2022 aineiston lisäksi suosituksissa on käytetty myös aikaisemmin kerättyä aineistoa ajalta 1.1.-30.6.2018, 1.1.-31.12.2015 sekä 1.1.-31.12.2012. Sen sijaan ensimmäiset, ajalta 1.1.-31.6.2007 sekä ajalta 1.1-31.12.2009 kerätyt aineistot on suurimmaksi osaksi jätetty jo ottamatta huomioon. Eräissä harvinaisissa vahinkotyypeissä on käytetty vuosina 2010 ja 2011 annettuihin tuomioihin perustuvaa täydennysaineistoa.

Inflaation merkittävä kiihtyminen viime vuosina on huomioitu nyt annettavissa suosituksissa erikseen. Suositukseen ei ole aikaisemmin tehty yleiskorotuksia. Edelliset vuonna 2020 annetut suositukset perustuivat keskeisesti vuonna 2018 käräjäoikeuksissa annettuihin tuomioihin. Ottaen huomioon inflaation kiihtymisen tahti vuoden 2018 jälkeen, on kaikkia suositusten korvausasteikkoja korotettu 20 prosentilla. Korotetut asteikot on pyöristetty lähimpään tasalukuun.

Suosituksiset perustuvat siihen lainsäädäntöön, joka on ollut voimassa vuonna 2022 annettujen tuomioiden aikana. Uusia suosituksia lisätään lainsäädännön ja oikeuskäytännön kehittymisen myötä. Rikoslain uudistetut 20 luvun seksuaalirikossäännökset tulivat voimaan 1.1.2023. Suosituksissa ei ole näin ollen voitu huomioida uusia rikosnimikkeitä tai säännöksiä koskevaa oikeuskäytäntöä, koska tapauksia ei ole vielä sisältynyt suositusten perusteena olevaan aineistoon. Uusien säännösten nojalla tuomittavissa rikoksissa voidaan suosituksia hyödyntää vertaamalla rikoksen vakavuutta aikaisemmin voimassaolleiden rikosnimikkeiden perusteella tuomittuihin korvauksiin.

Suosituksien uuden painoksen valmistelu on tehty henkilövahinkoasiain neuvottelukunnassa. Henkilövahinkoasiain neuvottelukunta on lailla (513/2004) perustettu toimielin, jonka tarkoituksena on henkilövahinkojen ja kärsimyksen korvaamista koskevan oikeuskäytännön yhtenäisyyden edistäminen. Neuvottelukunnan kokoonpanoon jäsenenä ovat kuuluneet Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan puheenjohtaja Juha Mikkola ja varapuheenjohtaja Jari Eskuri, hovioikeudenneuvos Vilja Hahto, kärjätuomari Riitta Savolainen ja vakuutusosikeustuomari Kaius Vuoristo. Neuvottelukunnan lääketieteellisenä asiantuntijana

on ollut vakuutuslääkärinä ylilääkäri, työterveyshuollon ja yleislääketieteen erikoislääkäri, lääketieteen tohtori Lars Sörensen. Neuvottelukunta on saanut lääketieteellistä asiantuntija-apua myös osastonylilääkäri, neurologian dosentti Ivan Marinkovichiltä, ortopedian ja traumatologian dosentti Mikko Manniselta, silmätautien dosentti Raimo Tuumiselta sekä korva-, nenä- ja kurkkutautien dosentti, toimialajohtaja Erna Kentalalta.

Neuvottelukunnan puheenjohtajana on toiminut hovioikeuden presidentti Antti Savela. Neuvottelukunnan sivutoimisina pääsihteereinä ovat toimineet käräjätuomarit Essi Konttinen-Di Nardo ja Assi Salminen.

Neuvottelukunta ottaa mielellään jatkossakin vastaan huomautuksia ja ehdotuksia suositusten kehittämiseksi. Ne voidaan toimittaa sähköpostitse osoitteeseen *henkilovahingot@om.fi*.

Neuvottelukunta kiittää kaikkia suositusten laatimiseen osallistuneita heidän panoksestaan suositusten laadinnassa.

Helsingissä 8. päivänä lokakuuta 2024

Antti Savela

Juha Mikkola

Jari Eskuri

Vilja Hahto

Riitta Savolainen

Kaius Vuoristo

Essi Konttinen-Di Nardo

Assi Salminen

Sisällys

Esipuhe	iii
Mitä suosituksia ovat	x
I TILAPÄINEN HAITTA	1
1 Kudosten vammoja	1
1.1 Pinnalliset vammat	1
1.2 Yksinkertaiset haavat	1
1.3 Lihavammat	2
1.4 Hermovammat	2
1.5 Verisuonivammat	3
1.6 Palovammat	4
1.7 Ampumavammat.....	4
2 Kallon ja kasvoluiden murtumat ja sijoiltaanmenot	5
2.1 Kallonlaen murtuma.....	5
2.2 Kallonpohjan murtuma	5
2.3 Nenäluun murtuma.....	5
2.4 Yläleuan tai poskiluun murtuma	5
2.5 Alaleukaluun murtuma.....	6
2.6 Leuan nyrjähdys, venähdys ja sijoiltaanmeno	6
2.7 Silmäkuopan pohjan murtuma	6
3 Hammasvammat	7
3.1 Hampaan siirtymä	7
3.2 Hampaan murtuma	7
4 Kallonsisäiset vammat	8
4.1 Aivovammat.....	8
4.2 Traumaattiset kallonsisäiset verenvuodot	8
5 Näkö- ja kuuloelinten vammat	9
5.1 Silmän vammat	9
5.2 Tärykalvon repeämä.....	9
6 Rintakehän vammat	10
6.1 Kylkiluun murtuma	10
6.2 Rintalastan murtuma	10
7 Yläraajan vammat	10
7.1 Olkanivelen sijoiltaanmeno ja kiertäjäkalvosimen repeämä.....	10
7.2 Olkalisäke-solisluunivelen sijoiltaanmeno.....	11
7.3 Solisluun murtuma	11
7.4 Olkaluun murtuma	12
7.5 Kynnärvarren murtuma	12
7.6 Ranteen veneluun murtuma.....	12
7.7 Ranteen nyrjähdys tai venähdys.....	13
7.8 Kämmentuun murtuma	13
7.9 Sormen nyrjähdys tai venähdys	13
7.10 Sormen sijoiltaanmeno.....	13
7.11 Sormen murtuma.....	14
7.12 Sormen jännevamma.....	14
8 Lantion ja alaraajan vammat	14
8.1 Lantion vammat	14
8.2 Ristiluun vammat	15

8.3	Reisiluun yläosan murtuma.....	15
8.4	Reisiluun varren murtuma.....	15
8.5	Reisiluun alaosan murtuma.....	16
8.6	Polvilumpion murtuma.....	16
8.7	Polvilumpion sijoiltaanmeno.....	16
8.8	Polven nivelsiteiden revähdys.....	16
8.9	Sääriluun yläosan murtuma.....	17
8.10	Sääriluun varren murtuma.....	17
8.11	Sääriluun alaosan murtuma.....	18
8.12	Nilkkamurtuma.....	18
8.13	Nilkan nyrjähdys.....	19
8.14	Jalkaterän vammat.....	19
9	Selkärangan ja selkäytimen vammat.....	19
9.1	Niskan venähdysvamma tai kaularangan retkahdusvamma.....	19
9.2	Kaularangan nikaman sijoiltaanmeno tai murtuma.....	20
9.3	Rinta- tai lannerangan venähdys- tai retkahdusvamma.....	20
9.4	Rinta- tai lannerangan nikaman sijoiltaanmeno tai murtuma.....	20
9.5	Selkäytimen tai hermojuurien vaurio.....	21
10	Sisäelinvammat.....	21
10.1	Sydämen vamma.....	21
10.2	Keuhkon vamma.....	21
10.3	Vatsaontelon sisäiset vammat.....	22
11	Traumaattiset amputoitumiset.....	22
11.1	Sormen amputoituminen.....	22
11.2	Ranteen amputoituminen.....	22
11.3	Alaraajan amputoituminen nilkasta tai jalkaterästä.....	23
11.4	Alaraajan amputoituminen reidestä tai säärestä.....	23
11.5	Päänahan irtirepeäminen.....	23
11.6	Korvalehden tai nenän irtirepeäminen.....	23
12	Kipu ja särky, joihin ei liity kudonvauriota.....	24
12.1	Kipu, johon ei liity kudonvauriota.....	24
12.2	Särky, johon ei liity kudonvauriota (esim. CRPS).....	24
13	Mielenterveyden häiriöt.....	25
13.1	Akuutti stressireaktio.....	25
13.2	Traumaperäinen stressihäiriö.....	25
13.3	Sopeutumishäiriö.....	25
13.4	Masennustila.....	25
II	PYSYVÄ HAITTA.....	26
1	Toiminnallinen haitta (ei vähäinen).....	26
2	Vähäinen toiminnallinen haitta.....	28
2.1	Nenäruston rakenteellinen muutos.....	28
2.2	Huulen kudonrakenteen muutos.....	28
2.3	Hammasvauriot.....	28
2.4	Sormen toiminnallinen vajaus.....	28
2.5	Muu yläraajan toiminnallinen vajaus.....	28
2.6	Kasvohermon vamma.....	29
3	Kosmeettinen haitta.....	29
3.1	Kasvoarpi.....	29

3.2	Vartalon arpi.....	29
3.3	Nenän epämuotoisuus	30
3.4	Hampaan värimuutos	30
III	LOUKKAUKSEN AIHEUTTAMA KÄRSIMYS	31
1	Vapaus.....	31
1.1	Raiskaus	31
1.2	Pakottaminen seksuaaliseen tekoon	32
1.3	Seksuaalinen hyväksikäyttö ja seksuaalinen ahdistelu	32
1.4	Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset	32
1.5	Vapaudenriisto.....	33
1.6	Panttivangin ottaminen	33
1.7	Lapsen omavaltainen huostaanotto	33
1.8	Ihmiskauppa	34
1.9	Laiton uhkaus.....	34
1.10	Pakottaminen.....	34
1.11	Oikeudenkäytössä kuultavan uhkaaminen	34
1.12	Ryöstö.....	34
1.13	Kiristys.....	34
2	Rauha.....	35
2.1	Kotirauhan rikkominen	35
2.2	Varkaus.....	35
2.3	Lähestymiskiellon rikkominen.....	35
2.4	Viestintärauhan rikkominen	35
2.5	Vainoaminen.....	35
3	Kunnia	36
3.1	Kunnianloukkaus	36
3.2	Väärä ilmianto.....	36
4	Yksityisyys.....	36
4.1	Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen.....	36
4.2	Salassapitorikos.....	37
4.3	Salakuuntelu ja salakatselu	37
4.4	Viestintäsalaisuuden loukkaus	37
4.5	Tietosuoja-rikos	37
4.6	Identiteettivarkaus	37
5	Syrjintä	37
5.1	Syrjintä.....	37
5.2	Työsyryntä.....	38
6	Henkilökohtainen koskemattomuus.....	38
6.1	Henkirikoksen yritys	38
6.2	Muu ruumiillisen koskemattomuuden vakava loukkaus.....	38
6.3	Henkisen koskemattomuuden vakava loukkaus.....	38
7	Muu ihmisarvon vakava loukkaus	38
7.1	Henkirikoksen yritys	38
7.2	Vaaran aiheuttaminen	39
7.3	Heitteillepano	39
7.4	Pelastustoimen laiminlyönti	39
7.5	Määräysvallan väärinkäyttäminen	39

IV SURMANSAA SAANEEN LÄHEISELLE AIHEUTUNUT KÄRSIMYS.....	40
1.1 Lapsen kuolema	40
1.2 Vanhemman kuolema.....	40
1.3 Sisaruksen kuolema.....	40
1.4 Puolison kuolema.....	40
SOVELTAMISOHJEET	41
Soveltamisohjeiden sisältö.....	41
I TILAPÄINEN HAITTA	42
Tilapäisen haitan korvaamista koskevat säännökset.....	42
Korvauksen laskeminen.....	43
1 Kudosten vammoja	47
2 Kallon ja kasvoluiden murtumat ja sijoiltaanmenot.....	56
3 Hammasvammat	61
4 Kallonsisäiset vammat	62
5 Näkö- ja kuuluelinten vammat.....	64
6 Rintakehän vammat.....	66
7 Yläraajan vammat	67
8 Lantion ja alaraajan vammat.....	75
9 Selkärangan ja selkäytimen vammat.....	84
10 Sisäelinvammat	87
11 Traumaattiset amputoitumiset.....	89
12 Kipu ja särky, joihin ei liity kudosvauriota	93
13 Mielenterveyden häiriöt	95
II PYSYVÄ HAITTA.....	99
Oikeuskäytäntö	99
Muu korvauskäytäntö	100
1 Pysyvä toiminnallinen haitta	104
2 Vähäinen pysyvä toiminnallinen haitta.....	105
3 Kosmeettinen haitta.....	109
III LOUKKAUKSEN AIHEUTTAMA KÄRSIMYS	113
Säännökset kärsimyskorvauksesta.....	113
Korvauksen laskeminen.....	114
Yleinen korvaustaso.....	115
1 Vapaus	115
2 Rauha	134
3 Kunnia.....	139
4 Yksityisyys.....	143
5 Syrjintä.....	149
6 Henkilökohtainen koskemattomuus.....	151
7 Muu ihmisarvon vakava loukkaus	154
IV SURMANSAA SAANEEN LÄHEISELLE AIHEUTUNUT KÄRSIMYS.....	159

LIITE: YLEINEN KORVAUSTASO 2007–2022	163
LIITE: PYSYVÄN HAITAN MEDIAANIKORVAUKSET SUHTEESSA LIIKENNEVAHINKOLAUTAKUNNAN NORMEIHIN JA OHJEISIIN HAITTALUOKITTAIN	166
LIITE: HAITTARAHA KERTASUORITUKSENA 2024	168
LIITE: ICD-10-KOODIT.....	177
HAKEMISTO.....	192

Mitä suositukset ovat

Suosituksen perusta

Henkilövahinkoasiain neuvottelukunnan suositukset koskevat vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun säännösten nojalla kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta, pysyvästä haitasta sekä kärsimyksestä (jäljempänä aineeton vahinko) suoritettavien korvausten määriä.

Suosituksien tarkoituksena on korvauksensaantia helpottaa, eivätkä ne voi korvata tuomioistuimen yksittäistapausta koskevaa omaa harkintaa.

Suosituksien perustuvat *oikeuskäytännössä* muodostuneisiin korvaustasoihin, joiden pohjalta neuvottelukunta on pyrkinyt muodostamaan johdonmukaiset suositukset erityyppisten vahinkojen perusteella aineettomasta vahingosta tuomittavien korvausten suuruudesta. Neuvottelukunta ei ole käyttänyt omaa harkintaa siinä, millainen aineettomien vahinkojen *yleisen korvaustason* olisi oltava. Tällainen itsenäinen oikeuspoliittinen harkinta ei kuulu neuvottelukunnan toimivaltaan.

Yleisen korvaustason selvittämisessä tutkimusaineistona ovat olleet käräjäoikeuksien tuomiot. Suosituskokoelman kuudetta painosta varten neuvottelukunta on kerännyt tiedot kaikista Suomen käräjäoikeuksissa 1.1.–30.6.2022 annetuista tuomioista, joissa korvausta on tuomittu vahingonkorvauslain 5 luvun nojalla aineettomasta vahingosta.

Vuoden 2022 aineiston lisäksi on soveltuvin osin otettu huomioon aikaisempia suosituskokoelmia varten kerätty oikeuskäytäntö ajalta 1.1.–31.12.2012, 1.1.–31.12.2015 sekä 1.1.–30.6.2018.¹ Ensimmäistä ja toista suosituskokoelmaa varten kerätyt aineistot, jotka kattavat oikeuskäytännön ajalta 1.1.–30.6.2007 sekä ajalta 1.1.–31.12.2009, on pitkälti jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Harvinaisissa vahinkotyypeissä on hyödynnetty täydennysaineistoa, joka perustuu käräjäoikeuksissa 1.1.2010–31.12.2011 annettuihin tuomioihin. Täydennysaineisto on poimittu neuvottelukunnan tietokannasta tekemällä sanahakuja sellaisista vammoista tai vahinkotyypeistä, joita oli aikaisemmassa aineistossa lukumäärällisesti hyvin vähän. Lisäksi poiminnan ehtona on ollut, että kyseisen vahinkotyyppin poiminta oli teknisesti mielekästä sanahakuja tekemällä.

Tarkoituksena on ollut saada suositusten pohjaksi mahdollisimman kattava ja vertailukelpoinen sekä samanlaisten ajallisten kriteereiden mukaan määräytyvä

¹ Vuoden 2015 aineiston osalta joissakin hyvin yleisissä vahinkotyypeissä on noudatettu sovellettua tasaväliotantaa siten, että vain tiettyyn diaarinumeroon päätyneet ratkaisut on poimittu mukaan. Menettelyä on noudatettu pinnallisten ruhjeiden (20 % otos), pinnallisten haavojen (50 % otos), kasvoarien (50 % otos), sekä laittomien uhkausten (50 % otos) osalta. Aineiston muodostamistavan vuoksi esimerkiksi satunnaisotantaa perustuvat menettelytavat eivät ole olleet mahdollisia. Tämä on pääosin seurausta siitä, että vahingon laatua ja korvausten perustetta ei toistaiseksi voida tunnistaa ilman manuaalista tutustumista korvauksen perusteluihin. Koska otantamenettelyn tarkoituksena on ollut vähentää manuaalisen työn määrää, on tasaväliotanta ollut käytännössä ainoa sovellettavissa oleva otantamenetelmä. Käytetty otantamenettely perustuu oletukseen siitä, että tietyt vahingot sijoittuvat satunnaisesti suhteessa ratkaisut identifioiviin diaarinumeroihin.

otos oikeuskäytännöstä. Ylempien oikeusasteiden käsiteltäväksi valikoituvat keskimääräistä vakavammat tapaukset. Kuva oikeuskäytännössä yleisesti noudatettavista korvaustasoista olisi muodostunut todellista korkeammaksi, mikäli aineisto olisi kerätty esimerkiksi hovioikeuksista. Mahdollista ei ole ollut myöskään seurata sitä, miten tutkimusaineistoon kuuluvat kärjäoikeuden korvaustuomiot mahdollisesti muuttuvat ylempien oikeusasteissa. Korkeimmassa oikeudessa henkilövahingoista tuomittujen korvausten määrästä annetaan lisäksi niin vähän ratkaisuja, ettei aineistoa olisi saatu kerättyä riittävästi pitkälläkään aikavälillä. Toisaalta ylempien tuomioistuinten ja erityisesti korkeimman oikeuden ennakkoratkaisujen yleistä oikeuskäytäntöä ohjaava merkitys ilmenee ajan kanssa kärjäoikeuden ratkaisuisissa.

Myös vakuutus oikeuden ratkaisut samoin kuin eri korvausjärjestelmien sitovat tai suositusluonteiset ratkaisut on jätetty tutkimuksen ulkopuolelle. Suosituksissa ratkaiseva merkitys on lain esitöissä esitettyä kantaa noudattaen annettu nimenomaan yleisten tuomioistuinten oikeuskäytännössä muodostuneelle yleiselle korvaustasolle. Muiden korvausjärjestelmien tapausaineisto poikkeaa siinä määrin yleisissä tuomioistuimissa käsiteltävistä tapauksista, ettei aineisto ole kaikilta osin vertailukelpoista.

Vuodelta 2022 oleva tutkimusaineisto muodostuu kaikkiaan 2 663 tuomiosta, jossa on tuomittu korvausta vahingonkorvauslain 5 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan kivusta, särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta, vahingonkorvauslain 5 luvun 2 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan pysyvistä haitasta, vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:n mukaan surmansa saaneen läheiselle aiheutuneesta kärsimyksestä tai vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n mukaan loukkauksen aiheuttamasta kärsimyksestä.

Näissä tuomioissa on käsitelty yhteensä 4 228 erillistä *vahinkoa*², joiden perusteella on tuomittu yhteensä 5 464 *korvausta*³ eri vahinkolajien perusteella. Korvaukset jakautuvat vahinkolajeittain seuraavasti:

- tilapäinen haitta 2 755 korvausta
- pysyvä haitta 346 korvausta
- loukkauksen aiheuttama kärsimys 2 279 korvausta
- surmansa saaneen läheiselle aiheutunut kärsimys 84 korvausta

Vuosien 2007, 2009–2012, 2015, 2018 ja 2022 yhdistetty aineisto koostuu kaikkiaan 49 938 korvauksesta, jotka jakautuvat vahinkolajeittain seuraavasti:

² Vahingolla tarkoitetaan tässä sellaista tapahtumaa, joka on mielekkäästi yksilöitävissä samaa vahingonkärsijää kohdanneista muista mahdollisista henkilövahingoista tekijöiden tai teon ajankohdan perusteella. Yhdellä teolla aiheutuu pääsääntöisesti vain yksi vahinko, mutta yhdessä tuomiossa voidaan käsitellä monta vahinkoa.

³ Korvauksella tarkoitetaan kivusta, särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta, pysyvistä haitasta, surmansa saaneen läheiselle aiheutuneesta kärsimyksestä tai loukkauksen aiheuttamasta kärsimyksestä tuomittua korvausta. Yhden vahingon perusteella voidaan tuomita monta korvausta.

- tilapäinen haitta 26 762 korvausta
- pysyvä haitta 4 519 korvausta
- loukkauksen aiheuttama kärsimys 17 575 korvausta
- surmansa saaneen läheiselle aiheutunut kärsimys 1 082 korvausta.

Aineistojen yhdistäminen

Suosittelujen pohjana oleva aineisto kattaa oikeuskäytäntöä, hieman eri painotuksin, yhteensä kuudelta kalenterivuodelta. Jotta eri vuosien aineistoja voidaan vertailla luotettavasti keskenään, on tarkasteluissa otettava huomioon erityisesti kaksi tekijää: rahan arvon muutos sekä muutokset tuomioistuinten korvauskäytännössä.

Korvaustasoa koskevassa tarkastelussa kaikki ennen vuotta 2022 tuomitut korvaukset on *deflatoitu* vuoden 2022 hintoja vastaaviksi. Toimenpide on tehty hyödyntäen *rahanarvokerrointa*, joka perustuu tilastokeskuksen ylläpitämään *kuluttajahintaindeksiin*⁴. Näin aineistosta on saatu puhdistettua inflaatiosta aiheutuva rahan arvon muutos.

Inflaation merkittävä kiihtyminen viime vuosina on lisäksi huomioitu nyt annettavissa suosituksissa erikseen. Inflaation kiihtymisen tahdin vuoksi on kaikkia suosittelujen korvausasteikkoja korotettu 20 prosentilla. Korotetut asteikot on pyöristetty lähimpään tasalukuun.

Rahan arvon muutoksen lisäksi korvaustason tarkastelussa on otettu huomioon tuomioistuinten korvauskäytännön muutokset. Nämä muutokset voivat heijastaa toisaalta tuomioistuinten suhtautumista aikaisempiin suosituksiin sekä toisaalta myös muutosta joitakin vahinkoja tai vammoja koskevissa arvostuksissa.

Eri vuosien korvaustasoa koskeva tilastollisessa tarkastelussa on käytetty epäparametrisiä menetelmiä, koska aineistossa esiintyvien korvausten jakaumat eivät pääsääntöisesti täytä parametrisiin testeihin liittyviä jakaumaoletuksia. Korvaustason tarkastelussa on hyödynnetty Mann-Whitney U-testiä, jossa havaintojen arvojen sijasta verrataan ryhmittäin arvojen järjestyslukuja. Testin hypoteesina oli, että vuoden 2022 korvausten sijaluvut eivät poikkea tilastollisesti merkitsevästi vuosien 2007, 2009, 2012, 2015 ja 2018 (joiltakin osin vuosien 2010 ja 2011) deflatoitujen korvausten sijaluvuista 95 prosentin luottamustasolla. Tarkastelu on tehty erikseen suhteessa kunkin vuoden aineistoon. Kaikkiaan eri vuosia koskevien korvaustasojen vertailu osoittaa, että vahingonkorvausten taso on viime vuosina hyvin pitkälle vakiintunut. Muuhun aineistoon nähden vain vuoden 2007 aineisto, jolloin korvaustaso oli kauttaaltaan jonkin verran matalampi, muodostaa poikkeuksen.

Tarkastelussa uudemmalla, vuotta 2022 koskevalla oikeuskäytännöllä on muita aineistoja suurempi painoarvo. Aikaisempien vuosien aineistoa on kuitenkin käytetty täydentämään erityisesti harvinaisempia tapauksia koskevaa oikeuskäytäntöä. Muitakin vaihtoehtoja suosittelujen muodostamiseen olisi ollut,

⁴ Tilastokeskus, Kuluttajahintaindeksi. Saatavilla osoitteesta <https://stat.fi/tilasto/khi> (viitattu 10.9.2024).

mutta neuvottelukunnan arvion mukaan valittu ratkaisu edustaa parasta mahdollista kompromissia aineistojen eri ominaisuuksia korostavien vaihtoehtojen välillä.

Ensinnäkin suositukset olisi voitu antaa vain yhden vuoden aineiston perusteella. Tällöin korvaustasojen muutoksille olisi annettu liian suuri paino, sillä huomattava osa muutoksesta on oletettavasti pelkkää satunnaisvaihtelua.

Toiseksi aineistot olisi voitu yhdistää sellaisenaan. Tällöin korvauskäytännössä tapahtuneille muutoksille olisi kuitenkin annettu liian vähän merkitystä siitä riippumatta, millaiset seikat muutosten taustalla olivat.

Aineistojen yhdistäminen edellä kuvatulla tavalla muunnettuna on omiaan auttamaan korvaustasoissa tapahtuneiden todellisten muutosten erottamista satunnaisvaihtelusta. Tämä menettely on tasapainoinen yhdistelmä kummankin menetelyn hyvistä ja huonoista puolista. Suositusten aineistopohja täydentyy, mutta ei silti muutu staattiseksi.

Suosituksien muodostaminen

Suosituksien muodostaminen on ensisijaisesti *samanlaatuisista* vahingoista tuomitettujen korvausten tilastollisten jakaumien perusteella. Käytetty luokitteluperuste vaihtelee korvausaiheittain, ja se on ilmoitettu kunkin suosituksen yhteydessä.

Tilapäisessä haitassa luokitteluperusteena on käytetty vamman laatua, joka ilmenee vamman lääketieteellisenä diagnoosina. Kärsimyskorvauksen perusteena olevan loukkauksen aiheuttaman kärsimyksen luokitteluperusteena on käytetty loukattua oikeushyvää sekä loukkauksen laatuun liittyviä keskeisiä tunnusmerkkejä. Surmansa saaneen läheiselle aiheutuneen kärsimyksen luokitteluperusteena on ollut surmansa saaneen ja läheisen suhteen laatu.

Tilapäistä haittaa, pysyvää kosmeettista haittaa, kärsimystä sekä surmansa saaneen läheiselle aiheutunutta kärsimystä koskevat korvaussuosituksien on ilmaistu *normaalikorvausvyöhykkeen* avulla, joka on tarvittaessa jaettu kahteen tai useampaan osaan vahingon vakavuuden perusteella. Vyöhyke on pääsääntöisesti muodostettu määrätynlaatuisen vahingon oikeuskäytännön mukaisesta jakaumasta jättämällä kummastakin ääripäästä pois 5–25 prosenttia tapauksista. Näin vyöhyke kuvaa sitä *vaihteluväliä*, jonka rajoissa korvauksen suuruus voidaan *normaalitapauksissa* määrätä.

Neuvottelukunta on lisäksi jokaisen suosituksen osalta erikseen harkinnut, onko oikeuskäytännön mukainen korvaustaso oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden. Tässä yhteydessä oikeuskäytännön mukaisella korvaustasolla tarkoitetaan kunkin suosituksen normaalikorvausvyöhykettä. Suosituksissa on tietoisesti poikettu oikeuskäytännön mukaisesta korvaustasosta *yksittäisen* vahingon osalta silloin, kun sen oikeuskäytännön mukainen korvaustaso poikkeaa *selkeästi* muita vastaavia vahinkoja koskevasta korvaustasosta. Eri vahinkoja koskevan oikeuskäytännön keskinäinen painoarvo ratkeaa tapausten lukumäärän perusteella. Mitä runsaslukuisempi vahinkoa koskeva oikeuskäytäntö on, sitä suurempi painoarvo tätä vahinkoa koskevalla oikeuskäytännöllä on ollut suosituksia laadittaessa.

Monista suosituksiin sisältyvistä vahingoista on ollut kuitenkin riittämättömästi ratkaisuja korvaustason luotettavaa tilastollista määrittelyä varten. Näissä tapauksissa suositeltu korvaustaso on muodostettu suhteuttamalla se sellaisista vahingoista annettuihin suosituksiin, joista on ollut riittävästi oikeuskäytäntöä korvaustason määrittelyä varten. Tällöin suositus perustuu neuvottelukunnan arvioon siitä, mikä olisi johdonmukainen korvaus kyseisessä suosituksessa tarkoitettua vahingosta muu oikeuskäytäntö huomioon ottaen. Tilapäisen haitan korvaustasoja näin suhteutettaessa on käytetty hyväksi lääketieteellistä asiantuntemusta.

Pysyvän haitan luokitteluperusteena on käytetty työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 11 luvussa tarkoitettua haittaluokitusta.⁵ Korvausharkinnan avuksi esitetyt korvaustasot perustuvat liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan (liikennevahinkolautakunta 31.12.2020 saakka) korvausohjeiden sekä työtaturma- ja ammattitautilain mukaisiin korvaustasoihin.

Korvauksen suuruuden määrittäminen

Kukin suositus sisältää sen soveltamisalueelle sijoittuvan vahingon *keskeiset tunnusmerkit*. Niiden tarkoituksena on kuvata, millaiseen vahinkoon suositeltu korvaus neuvottelukunnan näkemyksen mukaan soveltuu. Oikeuskäytännössä vahingot voivat tietenkin poiketa vakavuudeltaan tällaisessa tunnusmerkistössä kuvatasta vahingosta suuntaan tai toiseen. Tällöin suosituksessa esitetty normaalikorvausvyöhyke ei sellaisenaan sovellu, mutta suositusta voidaan käyttää harkinnan tukena.

Vahingonkorvauslaissa kunkin vahinkolajin perusteella on tarkoitettu tuomittavaksi vain yksi korvaus vahinkoa kohden. Silloin, kun vahinkoa kärsineelle aiheutuu samaan vahinkolajiin kuuluvien vahinkojen yhdistelmä, on niistä määrättävä *yhteinen korvaus*. Esimerkkejä tällaisista vahingoista ovat jalan ja käden murtuma tai kotirauhan rikkominen ja sen yhteydessä tehty törkeä pahoinpitely.

Suosituksissa ei pääsääntöisesti oteta kantaa samaan vahinkolajiin kuuluvien vahinkojen yhdistelmiin. Tällöin aineettoman vahingon suuruus määritettäisiin yleisten vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden mukaisesti vahingon *kokonaisarvioinnin perusteella* eikä yksinomaan eri osatekijöidensä summana. Tätä kokonaisarviointia on käsitelty tarkemmin jäljempänä eri korvausaiheita käsittelevien esitysten yhteydessä.

Suositusten suhde liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan korvausohjeisiin

Neuvottelukunnan suositukset eivät ole ainoa tilapäisen haitan korvaamiseen soveltuva ohjeisto. Tuomioistuimet ovat perinteisesti soveltaneet tilapäisen haitan korvaamiseen liikennevahinkolautakunnan normeja ja ohjeita, joiden rinnalle ovat vuonna 2008 tulleet henkilövahinkoasiain neuvottelukunnan suositukset.

⁵ Haittaluokituksesta säädetään lain 85 §:ssä ja valtioneuvoston asetuksessa työtaturma- ja ammattitautilaisissa tarkoitettua haittaluokituksesta (768/2015).

Liikennevahinkolautakunta ja potilasvahinkolautakunta ovat yhdistyneet 1.1.2021 liikenne- ja potilasvahinkolautakunnaksi. Siitä lähtien lautakunnan entisiä normeja ja ohjeita vastaavia korvausohjeita on julkaistu liikennevakuutuksen korvausohjeiden nimellä lautakunnan verkkosivuilla www.liipo.fi.

Henkilövahinkoasiain neuvottelukunnan suositukset ovat itsenäisiä, eikä niitä ole yleisesti ottaen sovitettu yhteen liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan tai sen edeltäjän liikennevahinkolautakunnan ratkaisukäytännön mukaisten korvaustasojen kanssa. Lautakunnan korvausohjeiden vaikutus näkyy henkilövahinkoasiain neuvottelukunnan suosituksissa sikäli kuin tuomioistuimet ovat niitä omassa käytännössään seuranneet.

Vallitsevaan oikeuskäytäntöön perustuvat henkilövahinkoasiain neuvottelukunnan suositukset ja liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan korvausohjeiden mukaiset korvaustasot eivät ole suoraan vertailukelpoisia. Niiden taustalla oleva tapausaineisto sekä suositusten tarkoittamat vahingot saattavat poiketa toisistaan merkittävästikin.

I TILAPÄINEN HAITTA

1 Kudosten vammoja

1.1 Pinnalliset vammat

ICD S00.0, S00.2, S00.3, S00.4, S00.5, S00.7, S00.8, S00.9, S10.0, S10.1, S10.7, S10.8, S10.9, S20.0, S20.1, S20.2, S20.3, S20.4, S20.7, S20.8, S20.9, S30.0, S30.1, S30.2, S30.7, S30.8, S30.9, S40.0, S40.7, S40.8, S40.9, S50.0, S50.1, S50.7, S50.8, S50.9, S60.0, S60.1, S60.2, S60.7, S60.8, S60.9, S70.0, S70.1, S70.7, S70.8, S70.9, S80.0, S80.1, S80.7, S80.8, S80.9, S90.0, S90.1, S90.2, S90.3, S90.7, S90.8, S90.9, T09.0, T00.0, T00.1, T00.2, T00.3, T00.4, T00.6, T00.7, T00.8, T00.9, T14.0

1.1.1 *Lievät pinnalliset vammat.* Eivät vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Aiheuttavat vähäistä tilapäistä haittaa alle 2 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **-250 €**

1.1.2 *Kohtalaiset pinnalliset vammat.* Eivät vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Aiheuttavat keskimääräistä tilapäistä haittaa 2–3 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **-600 €**

1.1.3 *Vaikeat pinnalliset vammat.* Eivät vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Aiheuttavat suurta tilapäistä haittaa 3–4 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **600–1 800 €**

1.2 Yksinkertaiset haavat

ICD S01.0, S01.1, S01.2, S01.3, S01.4, S01.40, S01.41, S01.50, S01.51, S01.59, S01.7, S01.8, S01.9, S11.0, S11.1, S11.2, S11.7, S11.8, S11.9, S21.0, S21.1, S21.2, S21.7, S21.8, S21.9, S31.0, S31.1, S31.2, S31.3, S31.4, S31.5, S31.7, S31.8, S41.0, S41.1, S41.7, S41.8, S51.0, S51.7, S51.8, S51.9, S61.0, S61.1, S61.7, S61.8, S61.9, S71.0, S71.1, S71.7, S71.8, S81.0, S81.7, S81.8, S81.9, S91.0, S91.1, S91.2, S91.3, S91.7, T01.0, T01.1, T01.2, T01.3, T01.6, T01.8, T01.9, T14.1

1.2.1 *Pinnallinen haava (nirhauma).* Vain ihon päällimmäinen kerros (epiteelikerros) on vaurioitunut. Ei vaadi ompeleita. Aiheuttaa tilapäistä haittaa alle 2 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **-500 €**

1.2.2 *Siisti haava.* Ei merkittäviä ihonalaisen kudoksen vaurioita. Vaatii iho-ompeleita, mutta ei ihonalaisen kudoksen erityistä korjaamista. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 2–3 viikon ajan. Vähäinen pysyvä haitta mahdollinen. **500–1 200 €**

1.2.3 *Repaleinen tai ihonalaisiin kudoksiin ulottuva haava.* Haavaan ei liity hermo-, lihas- tai jännevammaa. Vaatii ihonalaisten kudosten korjaamista tai haavan ruhjoutuneiden reunojen poisleikkaamista ja saattaa vaatia päivittäisiä hoitotoimenpiteitä tulehduksen seurauksena. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–6 viikon ajan. Pysyvä haitta mahdollinen. **1 200–2 400 €**

1.3 **Lihavammat**

ICD S16, S29.0, S39.0, S46.0, S46.1, S46.2, S46.3, S46.7, S46.8, S46.9, S56.0, S56.1, S56.2, S56.3, S56.4, S56.5, S56.7, S56.8, S66.0, S66.1, S66.2, S66.3, S66.4, S66.5, S66.6, S66.7, S66.8, S66.9, S76.0, S76.1, S76.2, S76.3, S76.4, S76.7, S86.0, S86.1, S86.2, S86.3, S86.7, S86.8, S86.9, S96.0, S96.1, S96.2, S96.7, S96.8, S96.9, T09.5, T11.5, T13.5, T14.6

1.3.1 *Lievä lihavamma.* Ei vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Aiheuttaa vähäistä tilapäistä haittaa alle 4 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **250–950 €**

1.3.2 *Kohtalainen lihavamma.* Lihaksen sisäinen verenvuoto vaatii lihaskalvon avauksen tai verenpurkauman poiston pistämällä. Aiheuttaa keskimääräistä tilapäistä haittaa 2–4 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **1 200–3 600 €**

1.3.3 *Vaikea lihavamma.* Vaatii leikkaushoitoa. Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 1–3 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen. **3 600–7 200 €**

1.4 **Hermovammat**

ICD S04.0, S04.1, S04.2, S04.3, S04.4, S04.5, S04.6, S04.7, S04.80, S04.81, S04.88, S04.9, S14.0, S14.1, S14.2, S14.3, S14.4, S14.5, S14.6, S24.0, S24.1, S24.2, S24.3, S24.4, S24.5, S24.6, S34.0, S34.1, S34.2, S34.3, S34.4, S34.5, S34.6, S34.8, S44.0, S44.1, S44.2, S44.3, S44.4, S44.5, S44.7, S44.8, S44.9, S54.0, S54.1, S54.2, S54.3, S54.7, S54.8, S54.9, S64.0, S64.1, S64.2, S64.3, S64.4, S64.7, S64.8, S64.9, S74.0, S74.1, S74.2, S74.7, S74.8, S74.9, S84.0, S84.1, S84.2, S84.7, S84.8, S84.9, S94.0, S94.1, S94.2, S94.3, S94.7, S94.8, S94.9, T09.3, T09.4, T11.3, T13.3, T14.4

1.4.1 *Lievä hermovamma.* Ei vaadi sairaanhoitollisia toimenpiteitä. Aiheuttaa vähäistä haittaa alle 2 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **100– 600 €**

1.4.2 *Kohtalainen hermovamma.* Ei vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Aiheuttaa keskimääräistä tilapäistä haittaa 1–6 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa. **1 200–3 600 €**

1.4.3 *Vaikea hermovamma.* Vaatii pitkää sairaalahoitoa ja useita korjausleikkauksia. Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 3 kuukauden – 2 vuoden ajan. Pysyvä haitta. **3 600–18 000 €**

1.5 Verisuonivammat

ICD S15.0, S15.1, S15.2, S15.3, S15.7, S15.8, S15.9, S25.0, S25.1, S25.2, S25.3, S25.4, S25.5, S25.7, S25.8, S25.9, S35.0, S35.1, S35.2, S35.3, S35.4, S35.5, S35.7, S35.8, S35.9, S45.0, S45.1, S45.2, S45.3, S45.7, S45.8, S45.9, S55.0, S55.1, S55.2, S55.7, S55.8, S55.9, S65.0, S65.1, S65.2, S65.3, S65.4, S65.5, S65.7, S65.8, S65.9, S75.0, S75.1, S75.2, S75.7, S75.8, S75.9, S85.0, S85.1, S85.2, S85.3, S85.4, S85.5, S85.7, S85.8, S85.9, S95.0, S95.1, S95.2, S95.7, S95.8, S95.9, T11.4, T13.4, T14.5

1.5.1 *Lievä verisuonivamma.* Suoni sidottavissa tai korjattavissa poliklinikalla. Aiheuttaa vähäistä tilapäistä haittaa alle 2 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **350–700 €**

1.5.2 *Kohtalainen verisuonivamma.* Vaatii sairaalahoitoa. Aiheuttaa keskimääräistä tilapäistä haittaa 1–2 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa. **1 200–3 600 €**

1.5.3 *Vaikea verisuonivamma.* Vaatii pitkää sairaalahoitoa. Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 3–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen. **3 600–18 000 €**

1.6 Palovammat

ICD T20.0, T20.1, T20.2, T20.3, T20.4, T20.5, T20.6, T20.7, T21.0, T21.1, T21.2, T21.3, T21.4, T21.5, T21.6, T21.7, T22.0, T22.1, T22.2, T22.3, T22.4, T22.5, T22.6, T22.7, T23.0, T23.1, T23.2, T23.3, T23.4, T23.5, T23.6, T23.7, T24.0, T24.1, T24.2, T24.3, T24.4, T24.5, T24.6, T24.7, T25.0, T25.1, T25.2, T25.3, T25.4, T25.5, T25.6, T25.7, T26.0, T26.1, T26.2, T26.3, T26.4, T26.5, T26.6, T26.7, T26.8, T26.9, T27.0, T27.1, T27.2, T27.3, T27.4, T27.5, T27.6, T27.7, T28.0, T28.1, T28.2, T28.3, T28.4, T28.5, T28.6, T28.7, T28.8, T28.9, T29.0, T29.1, T29.2, T29.3, T29.4, T29.5, T29.6, T29.7, T95.0, T95.1, T95.2, T95.3, T95.4, T95.8, T95.9

1.6.1 *Lievä palovamma.* Ei vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Aiheuttaa vähäistä tilapäistä haittaa alle 2 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **250–950 €**

1.6.2 *Kohtalainen palovamma.* Vaatii sairaalahoitoa. Aiheuttaa keskimääräistä tilapäistä haittaa 2–4 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **1 200–4 800 €**

1.6.3 *Vaikea palovamma.* Vaatii pitkää sairaalahoitoa ja useita korjausleikkauksia. Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 3–12 kuukauden ajan. Pysyvä haitta. **4 800–21 500 €**

1.7 Ampumavammat

ICD X93, X94, X95, Y24

1.7.1 *Lievä ampumavamma.* Ei vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Aiheuttaa vähäistä tilapäistä haittaa alle 2 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **500–950 €**

1.7.2 *Kohtalainen ampumavamma.* Ei laajaa kudosvaurioita. Vaatii haavan puhdistusta sekä mahdollisesti lihaksen sisäisen verenvuodon hoitamista. Aiheuttaa keskimääräistä tilapäistä haittaa 2–6 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **1 200–4 800 €**

1.7.3 *Vaikea ampumavamma.* Vakavia kudosa- vaurioita (iho, hermo, verisuoni, sisäelin, luu). Vaatii pitkää sairaalahoitoa ja useita korjausleikkauksia. Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 3–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta. **9 600–21 500 €**

2	Kallon ja kasvoluiden murtumat ja sijoiltaanmenot	
2.1	Kallonlaen murtuma	600–1 800 €
	ICD S02.0	
	<i>Kallonlaen murtuma.</i> Ei vakavia kallonsisäisiä vammoja. Ei vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä mahdollisten päänahan vaurioiden korjaamisen lisäksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–2 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	
2.2	Kallonpohjan murtuma	1 200–4 800 €
	ICD S02.1	
	<i>Kallonpohjan murtuma.</i> Ei vakavia kallonsisäisiä vammoja. Ei vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä mahdollisten päänahan vaurioiden korjaamisen lisäksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–4 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	
2.3	Nenäluun murtuma	
	ICD S02.2	
	2.3.1 <i>Nenäluun (os nasale) kärjen hyväasentoinen, vakaa murtuma.</i> Ei vaadi paikalleen asettamista. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–2 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	350–700 €
	2.3.2 <i>Nenäluun murtuma.</i> Vaatii paikalleen asettamisen. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–4 viikon ajan. Vähäinen pysyvä haitta mahdollinen.	700–2 200 €
	2.3.3 <i>Nenäluun tyven tai nenän rustoisten osien murtuma.</i> Vaatii leikkaushoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 4–6 viikon ajan. Pysyvä haitta mahdollinen.	2 200–3 000 €
2.4	Yläleuan tai poskiluun murtuma	
	ICD S02.4	
	2.4.1 <i>Poskiluun hyväasentoinen, vakaa murtuma.</i> Ei vaadi leikkaushoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–3 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	600–1 800 €

2.4.2	<i>Poskipään tai poskikaaren sijoiltaan mennyt murtuma.</i> Vaatii leikkaushoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–4 viikon ajan. Vähäinen pysyvä haitta mahdollinen (hermovamma, silmän liikevauraus).	1 800–3 000 €
2.4.3	<i>Yläleuan murskamurtuma (Le Fort I–III).</i> Vaatii leikkaushoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–3 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen (suun liikkeet, pureminen).	4 200–9 600 €
2.5	Alaleukaluun murtuma	
	ICD S02.6	
2.5.1	<i>Alaleukaluun hyväasentoinen, vakaa murtuma.</i> Vaatii leuan sitomista liikkumattomaksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 4–6 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	1 800–3 000 €
2.5.2	<i>Alaleukaluun sijoiltaan mennyt, epävakaa murtuma.</i> Vaatii leikkaushoitoa sekä leuan sitomista liikkumattomaksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 4–8 viikon ajan. Pysyvä haitta (purenta, leukanivelien kuluminen).	3 000–4 800 €
2.5.3	<i>Alaleukaluun sijoiltaan mennyt, erittäin epävakaa monimurtuma.</i> Vaatii leikkaushoitoa sekä leuan sitomista liikkumattomaksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 6 viikon – 3 kuukauden ajan. Pysyvä haitta (purenta, leukanivelien kuluminen).	4 800–9 600 €
2.6	Leuan nyrjähdys, venähdys ja sijoiltaanmeno	500–1 200 €
	ICD S03.0, S03.4	
	<i>Leuan yksinkertainen nyrjähdys, venähdys tai sijoiltaanmeno.</i> Ei leukanivelen sisäisiä vaurioita. Ei vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä mahdollisen paikalleen asettamisen lisäksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–3 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	
2.7	Silmäkuopan pohjan murtuma	1 800–4 200 €
	ICD S02.3	
	<i>Silmäkuopan pohjan murtuma.</i> Vammaan voi liittyä silmän ruhje. Voi edellyttää leikkaushoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa (näkökyky, silmän liikerajoitukset, ihohermo-oireet) 1–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen.	

3 Hammasvammat

3.1 Hampaan siirtymä

ICD S03.2

3.1.1 *Hampaan tärähtäminen ja löystyminen.* Hammas liikkuu kuopassaan, mutta on paikallaan. Hoidetaan mahdollisesti kiskottamalla hammas viereisiin hampaisiin 2–3 päivän ajaksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–2 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **350–1 200 €**

3.1.2 *Hampaan siirtyminen pois paikaltaan* (luksaatio, intruusio, ekstruusio). Vaatii hampaan paikalleen asettamisen ja kiskottamisen viereisiin hampaisiin 2–6 viikon ajaksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 2–6 viikon ajan. Pysyvä haitta mahdollinen. **600–1 800 €**

3.1.3 *Hampaan täydellinen irtirevähtäminen* (eksartikulaatio). Vaatii hampaan takaisinistutuksen ja kiskottamisen viereisiin hampaisiin 3–4 viikon ajaksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 4–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen. **1 200–3 600 €**

3.2 Hampaan murtuma

ICD S02.5

3.2.1 *Hampaan kiilteen tai kruunun murtuma.* Ei yhteyttä hampaan ytimeen. Vaatii paikkaushoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–2 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **250–1 200 €**

3.2.2 *Hampaan kruunun tai hampaan juuren murtuma.* Yhteys hampaan ytimeen. Vaatii hampaan juurihoitoa. Juurimurtuma vaatii lisäksi hampaan kiskottamista viereisiin hampaisiin 3 kuukauden ajaksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–3 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen (hampaan menetyt). **1 200–3 000 €**

4 Kallonsisäiset vammat

4.1 Aivovammat

ICD S06.0, S06.1, S06.2, S06.3

4.1.1 *Lievä aivovamma: muu päävamma ilman päänsisäistä löydöstä (esim. aivotärähdys).* Korkeintaan hetkellinen tajuttomuus. Ei vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Aiheuttaa tilapäistä haittaa muutaman päivän ajan. Ei pysyvää haittaa. **500–950 €**

4.1.2 *Lievä aivovamma.* Enintään 30 minuutin tajuttomuus. Oireenmukainen hoito. Saattaa aiheuttaa tilapäistä haittaa 1-3 kuukauden ajan. Enintään 24 tunnin muistiaukko (PTA eli vammaa välittömästi edeltävä tai sen jälkeinen muistiaukko eli posttraumaattinen amnesia). Ei pysyvää haittaa. **1 200–3 600 €**

4.1.3 *Keskivaikea aivovamma.* Yli 30 minuutin, mutta enintään 24 tunnin tajuttomuus. Yli 7 vuorokauden muistiaukko. Vaatii sairaalahoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa jopa 6 kuukauden ajan, joskus pitempäänkin. Pysyvä haitta mahdollinen. **4 800–11 000 €**

4.1.4 *Vaikea aivovamma.* Vammaan liittyy usein kallonsisäistä verenvuotoa tai verenpurkaumaa (aivojen sisäistä ja ulkopuolista verenvuotoa), joka ei ole leikkauksella kokonaisuudessaan hoidettavissa. Vammaan liittyy yli 24 tunnin tajuttomuus. Yli 7 vuorokauden muistiaukko. Vaatii pitkää sairaalahoitoa ja kuntoutusta. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–12 kuukauden ajan. Pysyvä haitta. **14 500–30 000 €**

4.2 Traumaattiset kallonsisäiset verenvuodot

ICD S06.4, S06.5, S06.6, I61.9

4.2.1 *Kallonsisäinen verenvuoto.* Ei keskivaikeaa eikä vaikeaa aivovammaa. Leikkauksella hoidetaan lähinnä aivojen pinnalla olevia vuotoja. Tilapäiseksi jäävän haitan kesto noin 2–6 kuukautta. Ei pysyvää haittaa. **3 000–8 400 €**

4.2.2 *Vaikea kallonsisäinen verenvuoto.* Vuoto on iso tai sijaitsee strategisella alueella (esim. aivorungon tai talamuksen alueella). Keskivaikea tai vaikea aivovamma mahdollinen. Vaatii tavallisesti leikkaushoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 6 kuukautta – 1 vuosi. Pysyvä haitta mahdollinen. **14 500 – 30 000 €**

5 Näkö- ja kuuloelinten vammat

5.1 Silmän vammat

ICD S00.1, S05.0, S05.1, S05.3, S05.6

5.1.1 *Silmäluomen ja silmän sidekalvon verenpurkauma.* ("musta silmä"). Ei vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–3 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **250–600 €**

5.1.2 *Silmämunan tai silmäkuopan kudosten ruhje.* Verenvuoto silmän etukammioon (hyfeema). Uusintavuodot mahdollisia. Vaatii silmänsisäisten vaurioiden selvittämistä sairaalahoidossa. Hoitona mustuaista laajentavat ja tulehdusta (inflammaatioita) estävät silmätipat. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 2–6 viikon ajan. Pysyvä haitta mahdollinen. **600–1 800 €**

5.1.3 *Pinnallinen sidekalvon, sarveiskalvon tai kovakalvon haava.* Ei lävistävä vamma. Vaatii silmän peittohoitoa 1–5 vuorokautta. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–2 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **500–1 400 €**

5.1.4 *Lävistävä sidekalvon, sarveiskalvon tai kovakalvon haava.* Silmän sisärakenteet vioittuneet. Vaatii sairaalahoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 2 viikon – 4 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen. **1 800–3 600 €**

5.1.5 *Silmämunan rikkoutuminen tai repeämä.* Ei silmänsisäisten kudosten ulostyöntymistä tai menetystä. Vaatii sairaalahoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 2 viikon - 4 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen. **1 200–4 200 €**

5.2 Tärykalvon repeämä **600–1 800 €**

ICD S09.2

Tärykalvon traumaattinen repeämä. Saattaa vaatia leikkaustoimenpiteitä. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 2–4 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.

6	Rintakehän vammat	
6.1	Kylkiluun murtuma	
	ICD S22.3, S22.4, S22.5	
	6.1.1 <i>Yksittäinen kylkiluun murtuma</i> (1–2 kylkiluuta). Ei vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 2–4 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	950–1 800 €
	6.1.2 <i>Usean kylkiluun murtuma</i> . Ei merkittävää keuhkovammaa. Vaatii lyhyttä sairaalahoitoa muutamana päivänä ajan ja mahdollisesti veri- tai ilmarinnan hoidon imuletkua käyttäen. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 2–4 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	1 200–3 000 €
	6.1.3 <i>Sarjakylkiluunmurtuma ja varstarinta</i> . Vaatii sairaalahoitoa usean viikon ajan. Rintakehä tuetaan hoidon ajaksi hengityskonehoidolla ja yleensä alkuvaiheessa veri- tai ilmarinta tyhjenetään keuhkopussin imulla. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 2 viikon – 3 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen (kylkivälihermosärky, rintakehän epämuotoisuus, keuhkokudoksen sidekudosmuodostus).	3 000–6 000 €
6.2	Rintalastan murtuma	950–1 800 €
	ICD S22.2	
	<i>Rintalastan murtuma</i> . Oireenmukainen hoito (kipulääkitys). Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–3 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	
7	Yläraajan vammat	
7.1	Olkanivelen sijoiltaanmeno ja kiertäjäkalvosimen repeämä	
	ICD S43.0, S46.0	
	7.1.1 <i>Olkanivelen sijoiltaanmeno</i> . Vaatii käden tukemista 3 viikon ajaksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–6 viikon ajan. Vammasta voi jäädä nivelen toistuvaa sijoiltaanmenotaipumusta, joka on leikkauksella korjattavissa.	1 200–2 400 €

7.1.2	<i>Kiertäjäkalvosimen yksinkertainen repeämä.</i> Venähdykset ja osittaiset repeämät, jotka hoidetaan konservatiivisella hoidolla. Eivät vaadi sairaalahoitoa. Fysioterapia usein tarpeen. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 6 viikosta 3 kuukauteen. Ei pysyvää haittaa.	1 200–2 400 €
7.1.3	<i>Kiertäjäkalvosimen laajempi repeämä.</i> Vaatii useimmiten leikkaushoitoa ja sen jälkeistä fysikaalista hoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–6 kuukautta. Lievä pysyvä haitta mahdollinen.	2 400–4 200 €
7.1.4	<i>Kiertäjäkalvosimen repeämä, johon liittyy lisävammoja.</i> Laajat repeämät, joihin liittyy lisävammoja kuten labrum- ja hermovauriot sekä liitännäismurtumat. Vaatii leikkaushoitoa. Pysyvä haitta todennäköinen.	4 200–6 600 €
7.2	Olkalisäke-solisluunivelen sijoiltaanmeno	
	ICD S43.1	
7.2.1	<i>Olkalisäke-solisluunivelen sijoiltaanmeno.</i> Vaatii käden tukemista 3 viikon ajaksi. Aiheuttaa enintään keskimääräistä tilapäistä haittaa 1–3 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	1 200–1 800 €
7.2.2	<i>Vaikea olkalisäke-solisluunivelen sijoiltaanmeno.</i> Vaatii käden tukemista 6 viikon ajaksi ja saattaa vaatia leikkaushoitoa. Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 1–2 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen.	2 400–3 600 €
7.3	Solisluun murtuma	
	ICD S42.0	
7.3.1	<i>Yksinkertainen solisluun murtuma.</i> Vaatii käden tukemista 3 viikon ajaksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–3 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	1 200–2 400 €
7.3.2	<i>Huomattavasti pois paikaltaan siirtynyt solisluun murtuma.</i> Vaatii käden tukemista 3 viikon ajaksi ja saattaa vaatia leikkaushoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 4–8 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	2 400–3 600 €
7.3.3	<i>Pois paikaltaan siirtynyt ja pirstaleinen solisluun murtuma.</i> Liitännäisvammoja (hermo- tai verisuonivamma). Vaatii leikkaushoitoa ja käden tukemista 3 viikon ajaksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen.	3 600–7 200 €

7.4 Olkaluun murtuma

ICD S42.2, S42.3, S42.4

7.4.1 *Yksinkertainen olkaluun murtuma.* Vaatii 6 viikon kipsihoidon ja vartalosidoksen. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 6–8 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **1 800–3 000 €**

7.4.2 *Huomattavasti pois paikaltaan siirtynyt olkaluun murtuma.* Vaatii leikkaushoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 6–12 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **3 000–4 800 €**

7.4.3 *Vaikea olkaluun murtuma.* Liitännäisvammoja (värttinähermon vaurio). Vaatii yleensä leikkaushoitoa ja joskus hermovapautusleikkauksen. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen. **4 800–7 200 €**

7.5 Kyynärvarren murtuma

ICD S52.0, S52.1, S52.2, S52.3, S52.4, S52.5, S52.6, S52.7, S52.8, S52.9

7.5.1 *Ranteen tyypimurtuma.* Värttinäluun pään hyväasentoinen murtuma. Vaatii 3–5 viikon kipsihoidon. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 6–8 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **1 200–2 400 €**

7.5.2 *Kyynärvarren murtuma.* Vaatii usein leikkaushoitoa. Aiheuttaa enintään keskimääräistä haittaa 6–8 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **1 800–4 800 €**

7.5.3 *Vaikea kyynärvarren murtuma.* Liitännäisvammoja (värttinähermon vaurio) tai huomattava pirstaleisuus. Vaatii leikkaushoitoa. Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 1–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen. **4 800–7 200 €**

7.6 Ranteen veneluun murtuma

ICD S62.0

7.6.1 *Ranteen veneluun murtuma.* Vaatii 6–8 viikon kipsihoidon. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–4 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa. **1 800–3 000 €**

	7.6.2 <i>Vaikea ranteen veneluun murtuma.</i> Vaatii leikkaushoitoa (ruuvikiinnitys ja luunsiirto). Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen.	3 000–4 800 €
7.7	Ranteen nyrjähdys tai venähdys	500–700 €
	ICD S63.5	
	<i>Ranteen nyrjähdys tai venähdys.</i> Ei vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–2 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	
7.8	Kämmenluun murtuma	
	ICD S62.2, S62.3, S62.4	
	7.8.1 <i>Kämmenluun kaulan murtuma.</i> Vaatii murtuman asettamista paikoilleen ja 3–4 viikon kipsilastahoidon. Vaatii joskus metallipiikkikiinnityksen. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 4–6 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	950–1 800 €
	7.8.2 <i>Muu kämmenluun murtuma.</i> Vaatii murtuman asettamista paikalleen ja 5–8 viikon kipsilastahoidon. Vaatii joskus metallipiikkikiinnityksen. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 6–8 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	1 200–3 000 €
7.9	Sormen nyrjähdys tai venähdys	250–950 €
	ICD S63.6	
	<i>Sormen nyrjähdys tai venähdys.</i> Sormi voidaan las-toittaa viereiseen sormeen muutamaksi päiväksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa ainakin 1 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	
7.10	Sormen sijoiltaanmeno	600–1 800 €
	ICD S63.1	
	<i>Sormen sijoiltaanmeno.</i> Vaatii sormen asettamisen paikoilleen ja 3 viikon lastahoidon tai metallipiikki-kiinnityksen. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–6 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	

7.11 Sormen murtuma

ICD S62.5, S62.6, S62.7

7.11.1 *Sormen murtuma*. Vaatii 3 viikon lastoitushoitoa. Aiheuttaa enintään keskimääräistä tilapäistä haittaa 4–6 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **600–1 800 €**

7.11.2 *Vaikea sormen murtuma*. Vaatii leikkaushoitoa ja mahdollisesti myöhempiä korjausleikkauksia. Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 3–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen. **2 400–4 800 €**

7.12 Sormen jännevamma

ICD S66.0, S66.1, S66.2, S66.3, S66.4, S66.5, S66.6, S66.7, S66.8, S66.9

7.12.1 *Lievä jännevamma*. Vaatii 6 viikon ajan lastoitushoitoa. Aiheuttaa vähäistä tilapäistä haittaa 2–4 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **600–1 200 €**

7.12.2 *Kohtalainen jännevamma*. Vaatii leikkaushoitoa ja jälkihoitona aktiivilastan 3 viikon ajaksi sekä sormen kuntoutushoidon. Aiheuttaa keskimääräistä tilapäistä haittaa 1–3 kuukauden ajan. Vähäinen pysyvä haitta mahdollinen. **1 200–3 000 €**

7.12.3 *Vaikea jännevamma*. Vaatii useita korjausleikkauksia, mahdollisesti jännesiirteitä ja jälkihoitona aktiivilastan yli 3 viikon ajaksi sekä sormen kuntoutushoidon. Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 3–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta. **3 000–4 800 €**

8 Lantion ja alaraajan vammat

8.1 Lantion vammat

ICD S30, S32, S33.4, S33.6, S33.7, S34.8, S38.1, S39

8.1.1 *Lievä lantion vamma*. Ruhjeet jääneet vähäisiksi, liikkuminen on mahdollista ilman ulkoisia apuvälineitä. Aiheuttaa enintään keskimääräistä tilapäistä haittaa 1–6 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa. **250–950 €**

8.1.2 *Keskivaikea lantion vamma*. Stabiili lantion murtuma, kuten suoliluun siiven murtuma. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1-3 kuukauden ajan. **950-3 000 €**

8.1.3	<i>Vaikea lantion vamma.</i> Vaatii leikkaushoitoa. Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 1–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen.	3 000–6 000 €
8.2	Ristiluun vammat	600–1 200 €
	ICD S32.1, S32.2, S33.2	
	<i>Ristiluun ja häntäluun välisen nivelen sijoiltaanmeno ja häntäluun murtuma.</i> Oireenmukainen hoito (kipulääkitys). Aiheuttaa tilapäistä haittaa 2–6 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	
8.3	Reisiluun yläosan murtuma	
	ICD S72.0, S72.1, S72.2	
8.3.1	<i>Reisiluun yläosan murtuma, hoidettu puolitekonivelleikkauksella.</i> Aiheuttaa vähäistä tilapäistä haittaa 3–4 viikon ajan. Lievä pysyvä haitta.	2 400–3 600 €
8.3.2	<i>Reisiluun yläosan murtuma, hoidettu luunkiinnitysleikkauksella.</i> Aiheuttaa keskimääräistä tilapäistä haittaa yleensä 3 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen.	3 600–4 800 €
8.3.3	<i>Vaikea reisiluun yläosan murtuma.</i> Liitännäisvammoja (iskiashermon vaurio) tai murtuman vaikeutunut paraneminen (kiinnityksen osittainen pettäminen, hidastunut luutumisen, luunsiirron tarve). Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 3–12 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen (raajan lyhentymä, lonkan liikerajoitus, pitkittynyt kivuliaisuus).	4 800–7 200 €
8.4	Reisiluun varren murtuma	
	ICD S72.3	
8.4.1	<i>Reisiluun varren murtuma.</i> Vaatii leikkaushoitoa. Aiheuttaa enintään keskimääräistä tilapäistä haittaa yleensä 3 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa.	2 400–4 800 €
8.4.2	<i>Vaikea reisiluun varren murtuma.</i> Liitännäisvammoja (reisishermon tai reisivaltimon vaurio) tai murtuman hidastunut paraneminen (kiinnityksen osittainen pettäminen, hidastunut luutumisen, luunsiirron tarve). Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 3–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen (raajan lyhentymä, pitkittynyt kivuliaisuus).	4 800–7 200 €

8.5 Reisiluun alaosan murtuma

ICD S72.4

8.5.1 *Reisiluun alaosan murtuma*. Vaatii leikkaushoitoa sekä kipsin tai polvituen käyttöä 6 viikon ajan. Aiheuttaa enintään keskimääräistä tilapäistä haittaa enintään 3 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa.

2 400–4 800 €

8.5.2 *Vaikea reisiluun alaosan murtuma*. Liitännäisvammoja (pohjehermion tai polvitaivevaltimon vaurio) tai murtuman hidastunut paraneminen (kiinnityksen osittainen pettäminen, hidastunut luutuminen, luunsiirron tarve). Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 3–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen (raajan lyhentymä, pitkittynyt kivuliaisuus, polvinivelrikko).

4 800–7 200 €

8.6 Polvilumpion murtuma

ICD S82.0

8.6.1 *Halkeamatyyppinen, paikallaan oleva polvilumpion murtuma*. Vaatii kipsihylsyn tai sarana-polvituen käyttöä 6 viikon ajan. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 6 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.

1 200–2 400 €

8.6.2 *Paikaltaan siirtynyt polvilumpion murtuma*. Vaatii leikkausta sekä kipsihylsyn tai sarana-polvituen käyttöä 6 viikon ajan. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 6 viikon ajan. Pysyvä haitta mahdollinen (nivelpintojen kuluminen).

2 400–3 600 €

8.7 Polvilumpion sijoiltaanmeno

1 200–2 400 €

ICD S83.0

Polvilumpion sijoiltaanmeno. Vaatii paikalleen asettamisen tai leikkaushoitoa sekä polvituen käyttöä 6 viikon ajan. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–4 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.

8.8 Polven nivelsiteiden revähdys

ICD S83.2, S83.3, S83.4, S83.5, S83.6, S83.7

8.8.1 *Polven nivelsiteiden revähdys ilman nivelen sisäistä vammaa*. Vaatii polvituen käyttöä 3–6 viikon ajan. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3-6 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.

1 200–2 400 €

8.8.2	<i>Polven nivelsiteiden revähdyks ja nivelen sisäinen vamma (verinivel).</i> Vaatii leikkaushoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 6–8 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	2 400–4 800 €
8.9	Sääriluun yläosan murtuma	
	ICD S82.1	
8.9.1	<i>Halkeamatyyppinen, lähes paikallaan oleva sääriluun yläosan murtuma.</i> Vaatii polvinivelen tukemista kipsillä tai polvituella 6 viikon ajaksi sekä mahdollisesti leikkaushoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 6 viikon – 3 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa.	1 800–3 000 €
8.9.2	<i>Paikaltaan siirtynyt sääriluun yläosan murtuma.</i> Vaatii leikkaushoitoa sekä polvinivelen tukemista kipsillä tai polvituella 6 viikon ajaksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa yleensä 3 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa.	3 000–4 200 €
8.9.3	<i>Paikaltaan siirtynyt ja pirstaleinen sääriluun yläosan murtuma.</i> Liitännäisvammoja (pohjehermon tai polvitaivevaltimon vaurio) tai murtuman hidastunut paraneminen (lihasaitio-oireyhtymä, kiinnityksen osittainen pettäminen, hidastunut luutumisen, luunsiirron tarve). Vaatii leikkaushoitoa sekä polvinivelen tukemista kipsillä tai polvituella 6 viikon ajaksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen (raajan lyhentymä, pitkittynyt kivuliaisuus, polvinivelrikko).	4 200–7 200 €
8.10	Sääriluun varren murtuma	
	ICD S82.2	
8.10.1	<i>Paikallaan oleva sääriluun varren murtuma.</i> Vaatii kipsihoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 6–9 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	1 800–3 000 €
8.10.2	<i>Paikaltaan siirtynyt sääriluun varren murtuma.</i> Vaatii leikkaushoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa yleensä 3 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa.	3 000–4 200 €

<p>8.10.3 <i>Paikaltaan siirtynyt ja pirstaleinen sääriluun varren murtuma.</i> Liitännäisvammoja (pohjehieron tai polvitaivevaltimon vaurio) tai murtuman vaikeutunut tai hidastunut paraneminen (lihasaitio-oireyhtymä, kiinnityksen osittainen pettäminen, hidastunut luutumisen, luunsiirron tarve, tulehdus). Vaatii leikkaushoitoa (yleensä useassa vaiheessa suoritettu leikkaushoito). Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–12 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen (raajan lyhentymä, pitkittynyt kivuliaisuus, polvinivelrikko).</p>	<p>4 200–7 200 €</p>
<p>8.11 Sääriluun alaosan murtuma</p>	
<p>ICD S82.3</p>	
<p>8.11.1 <i>Sääriluun alaosan murtuma.</i> Vaatii leikkaushoitoa sekä nilkkanivelen tukemista saapas-kipsillä tai nilkkatuella 6 viikon ajaksi. Aiheuttaa enintään keskimääräistä tilapäistä haittaa yleensä 3 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa.</p>	<p>2 400–4 200 €</p>
<p>8.11.2 <i>Vaikea sääriluun alaosan murtuma,</i> johon liittyy nivelpinnan pirstaleisuus tai murtuman hidastunut paraneminen (lihasaitio-oireyhtymä, kiinnityksen osittainen pettäminen, luunsiirron tarve). Vaatii leikkaushoitoa. Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 3–12 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen (pitkittynyt kivuliaisuus, nilkkanivelrikko).</p>	<p>4 200–7 200 €</p>
<p>8.12 Nilkkamurtuma</p>	
<p>ICD S82.5, S82.6</p>	
<p>8.12.1 <i>Halkeamatyyppinen, paikallaan oleva ulko- tai sisäkehräsluun murtuma.</i> Vaatii kipsisaappaan käyttöä 6 viikon ajan. Aiheuttaa tilapäistä haittaa ainakin 6 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.</p>	<p>1 200–1 800 €</p>
<p>8.12.2 <i>Paikaltaan siirtynyt ulko- tai sisäkehräsluun murtuma.</i> Vaatii leikkaushoitoa sekä kipsisaappaan käyttöä 6 viikon ajan. Aiheuttaa tilapäistä haittaa ainakin 6 viikon ajan. Pysyvä haitta mahdollinen (nivelpintojen kuluminen).</p>	<p>1 800–3 000 €</p>

	8.12.3 <i>Paikaltaan siirtynyt ja pirstaleinen ulko- ja/tai sisäkehräsluun murtuma.</i> Vaatii leikkaushoitoa sekä kipsisaappaan käyttöä 6 viikon ajan. Murtuman alkuhoitoon saattaa liittyä ihokuolio tai haavan paranemisiongelmiä, jotka viivästyttävät paranemista. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 6–12 viikon ajan. Pysyvä haitta (nivelpintojen kuluminen).	4 200–7 200 €
8.13	Nilkan nyrjähdys	600–1 200 €
	ICD S93.4	
	<i>Nilkan nivelsidevamma.</i> Vaatii nilkan tukisidoksen käyttöä. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 4–6 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	
8.14	Jalkaterän vammat	
	ICD S92.0, S92.1, 92.2, 92.3, 92.3, 92.4, 92.5, 92.7	
	8.14.1 <i>Jalkaterän hyväasentoinen murtuma.</i> Ei yleensä vaadi leikkaushoitoa. Mahdollinen kipsihoito tarpeen. Tilapäinen haitta 2-4 viikkoa. Ei pysyvää haittaa.	1 200–1 800 €
	8.14.2 <i>Leikkausta vaativat jalkaterän taka-, keski- ja etuosan vammat ja murtumat.</i> Tilapäinen haitta 1-3 kuukautta. Vaatii leikkaushoitoa. Pysyvä haitta mahdollinen.	1 800–3 000 €
	8.14.3 <i>Jalkaterän erityisen vaikea vamma.</i> Vaatii mahdollisesti useita leikkaustoimenpiteitä. Vamoihin liittyy yleensä laajat pehmytkudosvauriot sekä lihas- ja jännevaurioita. Tilapäinen haitta 3-12 kuukautta. Pysyvä haitta todennäköinen.	4 200–7 200 €
9	Selkärangan ja selkäytimen vammat	
9.1	Niskan venähdysvamma tai kaularangan retkahdusvamma	600–2 400 €
	ICD S13.4	
	<i>Niskan venähdysvamma tai kaularangan retkahdusvamma.</i> Vaatii niskan tukemista pehmeällä kaulatuella muutaman päivän ajaksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 2 viikon – 3 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa.	

- 9.2 Kaularangan nikaman sijoiltaanmeno tai murtuma** **2 400–6 000 €**
- ICD S12.0, S12.1, S12.2, S12.7, S12.8, S12.9, S13.0, S13.1, S13.2, S13.4, S13.6
- Kaularangan nikaman sijoiltaanmeno tai murtuma.* Ei merkittävää hermovauriota. Vaatii tukikauluksen tai kalloon kiinnitettävän kehikon (”pyhimyskehä”) käyttöä 3 kuukauden ajan. Vaihtoehtoisesti leikkauksella hoidettuna muutaman viikon tukikaulushoito. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–6 kuukauden ajan. Vähäinen pysyvä haitta mahdollinen.
- 9.3 Rinta- tai lannerangan venähdys- tai retkahdusvamma** **600–1 200 €**
- ICD S23.3
- Rinta- tai lannerangan venähdys- tai retkahdusvamma.* Oireenmukainen hoito (tulehduskipulääke, fysioterapia, ylösnousun ohjaus, kylmäpakkaushoidot tms.). Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–2 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.
- 9.4 Rinta- tai lannerangan nikaman sijoiltaanmeno tai murtuma**
- ICD S22.0, S22.1, S23.0, S23.1, S32.0, S32.7, S32.8, S33.0, S33.1, S33.3, S33.5, S33.7
- 9.4.1 Rinta- tai lannerangan nikaman sijoiltaanmeno tai murtuma** **1 800–4 800 €**
- Rinta- tai lannerangan nikaman sijoiltaanmeno tai murtuma.* Vaatii selkärankaa tukevan ojennustukiliivin (ekstensiotukiliivihoito) käyttöä 6 viikon – 3 kuukauden ajan. Aiheuttaa enintään keskimääräistä tilapäistä haittaa 1–3 kuukauden ajan. Vähäinen pysyvä haitta mahdollinen.
- 9.4.2 Vaikea rinta- tai lannerangan nikaman sijoiltaanmeno tai murtuma** **4 800–9 600 €**
- Vaikea rinta- tai lannerangan nikaman sijoiltaanmeno tai murtuma.* Vaatii aina leikkaushoitoa ja selkärankaa tukevan ojennustukiliivin (ekstensiotukiliivihoito) käyttöä 6 viikon – 3 kuukauden ajan. Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 3–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen.

9.5	Selkäytimen tai hermojuurien vaurio	12 000–30 000 €
	ICD S14.0, S14.1, S14.2, S24.0, S24.1, S24.2, S34.0, S34.1, S34.2	
	<i>Selkäytimen tai hermojuurien vaurio.</i> Vaatii leikkaushoitoa ja pitkän sairaalahoiton sekä kuntoutuslaitoshoidon. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3 kuukauden – 2 vuoden ajan. Pysyvä haitta.	
10	Sisäelinvammat	
10.1	Sydämen vamma	
	ICD S26.0, S26.8, S26.9	
	10.1.1 <i>Lievä sydämen ruhjevamma.</i> Vaatii sairaalahoitoa aiheutuneen rytmihäiriötaipumuksen vuoksi. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–3 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa.	1 800–3 600 €
	10.1.2 <i>Kohtalainen sydämen ruhjevamma.</i> Vaatii elvytushoitoa ja sairaalahoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–6 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa.	3 600–5 400 €
	10.1.3 <i>Vaikea sydämen ruhjevamma tai sydämen pistovamma.</i> Vaatii leikkaushoitoa ja sairaalahoitoa usean viikon ajan. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–12 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen (kylkivälihermosärky, rintakehän epämuotoisuus, sydämen rytmihäiriötaipumus).	5 400–9 600 €
10.2	Keuhkon vamma	
	ICD S27.0, S27.1, S27.2, S27.3, S27.4, S27.5, S27.6, S27.7, S27.8, S27.9	
	10.2.1 <i>Lievä keuhkovamma.</i> Vaatii sairaalahoitoa, mutta ei keuhkopussinontelon kanavointia. Aiheuttaa vähäistä haittaa 2–4 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	950–1 800 €
	10.2.2 <i>Kohtalainen keuhkovamma.</i> Vaatii keuhkopussinontelon kanavoinnin ja sairaalahoitoa 1–2 viikkoa. Aiheuttaa keskimääräistä haittaa 6–8 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	1 800–4 200 €

10.2.3 <i>Vaikea keuhkovamma.</i> Vaatii leikkaushoitoa ja mahdollisesti hengityskonehoitoa sekä sairaalahoitoa usean viikon ajan. Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 3–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen (kylkivälihermosärky, rintakehän epämuotoisuus, keuhkojen sidekudosmuodostus).	4 200–9 600 €
10.3 Vatsaontelon sisäiset vammat	
ICD S36.0, S36.1, S36.2, S36.3, S36.4, S36.5, S36.6, S36.7, S36.8, S36.9, S37.0	
10.3.1 <i>Lievä vatsaontelon sisäinen vamma.</i> Vaatii sairaalahoitoa ja tutkimuksia, mutta ei vatsaontelon avausta. Aiheuttaa vähäistä tilapäistä haittaa 1–3 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	1 200–2 400 €
10.3.2 <i>Kohtalainen vatsaontelon sisäinen vamma.</i> Vaatii leikkaushoitoa ja sairaalahoitoa 1–2 viikon ajan. Aiheuttaa keskimääräistä tilapäistä haittaa 4–6 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.	2 400–5 400 €
10.3.3 <i>Vaikea vatsaontelon sisäinen vamma.</i> Vaatii leikkaushoitoa verenvuodon tyrehtyttämiseksi ja mahdollisesti tehohoitoa. Vaatii sairaalahoitoa usean viikon ajan ja mahdollisesti uusintaleikkauksia. Aiheuttaa suurta tilapäistä haittaa 3–12 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen (tulehdusherkkyyys, toimintahäiriö, tyrä).	6 000–18 000 €
11 Traumaattiset amputoitumiset	
11.1 Sormen amputoituminen	
ICD S68.0, S68.1, S68.2	
11.1.1 <i>Sormen amputoituminen.</i> Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–4 viikon ajan. Pysyvä haitta.	600–3 600 €
11.1.2 <i>Sormen takaisinistutus.</i> Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–6 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen.	2 400–6 000 €
11.2 Ranteen amputoituminen	
ICD S68.3, S68.4, S68.8, S68.9	
11.2.1 <i>Ranteen amputoituminen.</i> Aiheuttaa tilapäistä haittaa 2–4 viikon ajan. Pysyvä haitta.	3 000–7 200 €

11.2.2	<i>Ranteen takaisinistutus.</i> Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–12 kuukauden ajan. Pysyvä haitta.	4 800–9 600 €
11.3	Alaraajan amputoituminen nilkasta tai jalkaterästä	
	ICD S98.0, S98.1, S98.2, S98.3, S98.4	
11.3.1	<i>Alaraajan amputoituminen nilkasta tai jalkaterästä mukaan lukien varpaat.</i> Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–4 viikon ajan. Pysyvä haitta.	600–4 800 €
11.3.2	<i>Jalkaterän takaisinistutus.</i> Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–12 kuukauden ajan. Pysyvä haitta.	1 200–7 200 €
11.4	Alaraajan amputoituminen reidestä tai säärestä	
	ICD S78.0, S78.1, S78.9, S88.0, S88.1, S88.9	
11.4.1	<i>Alaraajan amputoituminen reidestä tai säärestä.</i> Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–3 kuukauden ajan. Pysyvä haitta.	1 800–12 000 €
11.4.2	<i>Alaraajan takaisinistutus.</i> Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3 kuukauden – 2 vuoden ajan. Pysyvä haitta.	4 200–21 500 €
11.5	Päänahan irtirepeäminen	1 200–12 000 €
	ICD S08.0	
	<i>Päänahan irtirepeäminen.</i> Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–3 kuukauden ajan. Pysyvä haitta mahdollinen.	
11.6	Korvalehden tai nenän irtirepeäminen	
	ICD S08.1, S08.8	
11.6.1	<i>Korvalehden irtirepeäminen.</i> Vaatii typistämistä tai irronneen osan takaisinistutusta. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1 viikon – 3 kuukauden ajan. Pysyvä haitta.	600–4 200 €
11.6.2	<i>Nenän irtirepeäminen.</i> Vaatii korjausleikkausta tai irronneen osan takaisinistutusta. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–3 kuukauden ajan. Pysyvä haitta.	1 200–6 000 €

- 12 Kipu ja särky, joihin ei liity kudosa-vauriota
- 12.1 Kipu, johon ei liity kudosa-vauriota**
- ICD R52.0, R52.9
- 12.1.1 *Lyhytaikainen kivun tunne.* Ei havaittavissa olevia kudosa-vaurioita. Aiheutuu tuntoherkkään kehonalueeseen kohdistuvasta ärsykkeestä. **–250 €**
- 12.1.2 *Voimakas lyhytaikainen kivun tunne.* Ei havaittavissa olevia tai aiheutuneeseen kipuun nähden olennaisia kudosa-vaurioita. Aiheutuu tuntoherkkään kehon alueeseen kohdistuvasta lyhytkestoisesta, mutta suhteellisen voimakkaasta ärsykkeestä. **–600 €**
- 12.1.3 *Erittäin voimakas ja hetkellistä pitkäaikaisempi kivun tunne.* Ei havaittavissa olevia tai aiheutuneeseen kipuun nähden olennaisia kudosa-vaurioita. Aiheutuu tuntoherkkään kehon alueeseen kohdistuvasta suhteellisen pitkäkestoisesta ja voimakkaasta ärsytyksestä. **600–1 800 €**
- 12.2 Särky, johon ei liity kudosa-vauriota (esim. CRPS)**
- ICD F45.4, G56.4, M79.1, M79.2, M79.6, M89.0, R52.1, R52.2
- 12.2.1 *Kiputila.* Ei havaittavissa olevia tai aiheutuneeseen kiputilaan nähden olennaisia kudosa-vaurioita. Hallittavissa tavallisilla käsikauppalääkkeillä. Kiputila kestää enintään 1 kuukauden. Ei pysyvää haittaa. **600–1 800 €**
- 12.2.2 *Voimakas kiputila.* Ei havaittavissa olevia tai aiheutuneeseen kiputilaan nähden olennaisia kudosa-vaurioita. Hallittavissa vain terveydenhuollon ammattihenkilön määräämillä vahvoilla särkylääkkeillä. Kiputila kestää 2 viikkoa – 6 kuukautta. Ei pysyvää haittaa. **1 200–7 200 €**
- 12.2.3 *Sietämätön kiputila.* Ei havaittavissa olevia tai aiheutuneeseen kiputilaan nähden olennaisia kudosa-vaurioita. Haittaa vakavasti jokapäiväistä elämää. Ei ole täysin hallittavissa vahvoillakaan särkylääkkeillä. Kiputila kestää 2 kuukautta – 2 vuotta. Pysyvä haitta mahdollinen. **4 800–14 500 €**

13	Mielenterveyden häiriöt	
13.1	Akuutti stressireaktio	350–1 200 €
	ICD F43.0	
	<i>Akuutti stressireaktio.</i> Ei vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–3 vuorokauden ajan. Ei pysyvää haittaa.	
13.2	Traumaperäinen stressihäiriö	1 800–9 600 €
	ICD F43.1	
	<i>Traumaperäinen stressihäiriö.</i> Saattaa vaatia terveydenhuollon ammattihenkilön tai mielenterveysalan muun asiantuntijan antamaa apua tai hoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–12 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa.	
13.3	Sopeutumishäiriö	600–2 400 €
	ICD F43.2	
	<i>Sopeutumishäiriö.</i> Saattaa vaatia terveydenhuollon ammattihenkilön tai mielenterveysalan muun asiantuntijan antamaa apua tai hoitoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa enintään 6 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa.	
13.4	Masennustila	
	ICD F32.0, F32.1, F32.2, F32.3, F32.8, F32.9	
	13.4.1 <i>Lievä masennustila.</i> Vaatii lääkehoitoa tai muuta terveydenhuollon ammattihenkilön tai mielenterveysalan muun asiantuntijan antamaa apua tai hoitoa enintään 6 viikon ajan. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 1–3 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa.	600–2 400 €
	13.4.2 <i>Keskivaikea masennustila.</i> Vaatii tiiviin, enintään 12 kuukauden psykiatrisen hoitosuhteen tai pitkäkestoisen, enintään 12 kuukauden lääkehoidon. Aiheuttaa tilapäistä haittaa enintään 12 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa.	2 400–4 800 €
	13.4.3 <i>Vaikea masennustila.</i> Vaatii sairaalahoitoa tai säännöllisesti toistuvaa psykiatrista hoitosuhdetta yli 12 kuukauden ajan. Toipuminen kestää yli 12 kuukautta. Ei pysyvää haittaa.	4 800–11 000 €

II PYSYVÄ HAITTA

1 Toiminnallinen haitta (ei vähäinen)

Harkintavalta korvaustasosta kuuluu *tuomioistuimille*. Mikäli korvaus halutaan perustaa johonkin ulkopuoliseen korvausnormistoon, korvauksen suuruuden määrittämisessä voidaan käyttää *apuna* liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan korvausohjeita (31.12.2020 saakka liikennevahinkolautakunta) tai työtaturma- ja ammattitautilain mukaisen haittarahan korvaustasoja.

HAITTA-LUOKKA	LIIKENNE JA POTILASVAHINKOLAUTAKUNNAN KORVAUSOHJEET ⁶	TYÖTATURMA- JA AMMATTITAUTILAIN MUKAISET KORVAUSTASOT ⁷
1	4 480 €	6 577 €
2	8 960 €	12 984 €
3	13 440 €	19 217 €
4	17 920 €	25 279 €
5	22 400 €	31 170 €
6	26 880 €	36 889 €
7	31 360 €	42 437 €
8	35 840 €	47 813 €
9	40 320 €	53 017 €
10	44 800 €	58 050 €
11	49 280 €	74 350 €
12	53 760 €	91 507 €
13	58 240 €	108 665 €
14	62 720 €	125 823 €
15	67 200 €	142 980 €
16	78 848 €	183 015 €
17	91 392 €	223 049 €
18	104 832 €	263 084 €
19	119 168 €	303 118 €
20	134 400 €	343 153 €

⁶ Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan perusasteikko 2024, 18-vuotias.

⁷ Työtaturma- ja ammattitautilain haittarahan kertakorvaus 2024, 18-vuotias.

Neuvottelukunnan aineiston perusteella pysyvän toiminnallisen haitan korvaukset ovat vuosina 2007, 2009–2012, 2015, 2018 ja 2022 perustuneet valtaosin liikennevahinkolautakunnan normeihin ja ohjeisiin (1.1.2021 lukien liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan korvausohjeet). Perusteluosiossa on käsitelty tarkemmin pysyvän haitan korvaamiseen liittyviä kysymyksiä.

Haittaluokituksesta säädetään valtioneuvoston asetuksessa työtaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitetusta haittaluokituksesta (768/2015). Ajantasaiset korvaustaulukot löytyvät osoitteista:

- www.liipo.fi
- www.tvk.fi

2 Vähäinen toiminnallinen haitta

Alla olevat suositukset on tarkoitettu käytettäväksi vain tapauksissa, joissa pysyvän toiminnallisen haitan aste alittaa haittaluokituksen mukaisen arvioinnin. Suositukset kattavat yleisimmät aineistossa esiintyvät haittatyytit. Haitoista, joita aineistossa on esiintynyt vain muutamia, ei suositusta ole annettu.

2.1	Nenäruston rakenteellinen muutos	600–2 600 €
	ICF s3101, s3102	
	Aiheuttaa nenän tukkoisuutta. Voi vaikeuttaa nenän kautta hengittämistä.	
2.2	Huulen kudusrakenteen muutos	350–950 €
	ICF s3204	
	Aiheuttaa vähäistä haittaa esimerkiksi puhuessa tai syödessä.	
2.3	Hammasvauriot	500–3 000 €
	ICF s3200	
	Hampaiston osittainen puutos tai sen korjauksen jälkitila (paikattu hammas/hammasimplantti). Vaikeuttaa syömistä.	
2.4	Sormen toiminnallinen vajaus	600–3 000 €
	ICF s198, s73020, s73021, s73022, s73023	
	Aiheutuu sormen kudusrakenteen muutoksesta tai sormen hermovammasta. Sormen voima, liikkuvuus tai tunto alentunut.	
2.5	Muu yläraajan toiminnallinen vajaus	1 200– 4 000 €
	ICF s73000, s73001, s73002, s73003, s73010, s73011, s73012, s73013, s73020, s73021, s73022, s73023	
	Ranne-, kyynär- tai olkanivelen vähäinen liikerajoitus tai liikkeen aiheuttama kipu.	

2.6	Kasvohermon vamma	350–4 000 €
	ICF s1106	
	Aiheuttaa kasvojen jonkin osan tunnottomuutta tai kipua taikka muuta vähäistä toiminnallista haittaa.	
3	Kosmeettinen haitta	
3.1	Kasvoarpi	
	ICF s8100	
	3.1.1 <i>Lähes huomaamaton kasvoarpi.</i> Sopeutuu muuhun ihoon hyvin ja on sijaintinsa vuoksi vain vaikeasti havaittavissa.	–350 €
	3.1.2 <i>Heikosti erottuva kasvoarpi.</i> Sopeutuu muuhun ihoon hyvin, mutta on sijaintinsa vuoksi havaittavissa.	350–1 200 €
	3.1.3 <i>Erottuva kasvoarpi.</i> Erottuu muusta ihosta, mutta ei kuitenkaan sijaintinsa ja muotonsa vuoksi herätä erityistä huomiota.	1 200–3 000 €
	3.1.4 <i>Selvästi erottuva kasvoarpi.</i> Erottuu muusta ihosta ja on jossakin määrin huomiota herättävä, mutta ei kuitenkaan vääristä kasvojen piirteitä.	3 000–7 200 €
	3.1.5 <i>Huomiota herättävä kasvoarpi.</i> Erottuu selvästi muusta ihosta ja vääristää kasvojenpiirteitä tai ilmehdintää.	7 200–18 000 €
3.2	Vartalon arpi	
	ICF s8101, s8102, s8103, s8104, s8105, s8106, s8108, s8109	
	3.2.1 <i>Heikosti erottuva vartalon arpi.</i> Sopeutuu muuhun ihoon hyvin, mutta on sijaintinsa vuoksi havaittavissa.	100–350 €
	3.2.2 <i>Erottuva vartalon arpi.</i> Erottuu muusta ihosta, mutta ei kuitenkaan sijaintinsa ja muotonsa vuoksi herätä huomiota.	350–950 €
	3.2.3 <i>Selvästi erottuva vartalon arpi.</i> Erottuu muusta ihosta ja on jossakin määrin huomiota herättävä.	950–2 400 €

	3.2.4 <i>Huomiota herättävä vartalon arpi.</i> Erottuu selvästi muusta ihosta tai aiheuttaa jonkinasteista epämuotoisuutta.	2 400–9 600 €
3.3	Nenän epämuotoisuus	600–2 400 €
	ICF s3100	
	Nenän murtumisesta seuraava nenän epämuotoisuus.	
3.4	Hampaan värimuutos	500–1 200 €
	ICF s3200	
	Hampaan sisäisen verenvuodon aiheuttama hampaan pysyvä värimuutos.	

III LOUKKAUKSEN AIHEUTTAMA KÄRSIMYS

1 Vapaus

Rikoslain uudistetut 20 luvun seksuaalirikossäännökset tulivat voimaan 1.1.2023. Suosituksissa ei ole voitu huomioida uusia rikosnimikkeitä tai säännöksiä koskevaa oikeuskäytäntöä, koska tapauksia ei ole vielä sisällynyt suositusten perusteena olevaan aineistoon. Uusien säännösten nojalla tuomittavissa rikoksissa voidaan suositusten kohtia III.1.1.-1.4. hyödyntää vertaamalla rikoksen vakavuutta aikaisemmin voimassa olleiden rikosnimikkeiden perusteella tuomittuihin korvauksiin.

1.1 Raiskaus

RL 20:1, 20:2

Väkivallan tai uhkauksen käyttö

1.1.1 Teko on jäänyt yritykseksi. Käytetty väkivalta on vähäistä tai uhkaus on teon laatuun nähden vähäinen. **1 200–2 400 €**

1.1.2 Käytetty väkivalta on vähäistä tai uhkaus on teon laatuun nähden vähäinen. Tunkeutuminen loukatun kehoon ei ole erityisen nöyryyttävää. Teko-olosuhteisiin ei liity erityisiä kärsimystä lisääviä piirteitä. **2 400–4 800 €**

1.1.3 Käytetty väkivalta ei ole vähäistä tai uhkaus ei ole teon laatuun nähden vähäinen tai tunkeutuminen loukatun kehoon on erityisen nöyryyttävää tai teko-olosuhteisiin liittyy erityisiä kärsimystä lisääviä piirteitä. **4 800–8 400 €**

1.1.4 Käytetty väkivalta on vakavaa tai uhkaus on teon laatuun nähden vakava. Tunkeutuminen loukatun kehoon on erityisen nöyryyttävää. Teko-olosuhteisiin liittyy erityisiä kärsimystä lisääviä piirteitä. **8 400–19 000 €**

Tiedottoman tilan hyväksikäyttö

1.1.5 Teko on tehty käyttämällä hyväksi toisen tiedottomuutta tai muuta avutonta tilaa. Tekoon ei liity erityisiä kärsimystä lisääviä piirteitä. **2 400–4 800 €**

1.1.6	Teko on tehty käyttämällä hyväksi toisen tiedottomuutta tai muuta avutonta tilaa. Tekoon liittyy erityisiä kärsimystä lisääviä piirteitä.	4 800–8 400 €
1.2	Pakottaminen seksuaaliseen tekoon	950–2 400 €
	RL 20:4	
	Käytetty väkivalta on vähäistä tai uhkaus on teon laatuun nähden vähäinen. Teko on voitu tehdä myös käyttämällä hyväksi toisen tiedottomuutta tai muuta avutonta tilaa. Seksuaalinen teko ei ole erityisen nöyryyttävä. Teko-olosuhteisiin ei liity erityisiä kärsimystä lisääviä piirteitä.	
1.3	Seksuaalinen hyväksikäyttö ja seksuaalinen ahdistelu	
	RL 20:5, RL 20:5 a	
1.3.1	Seksuaalinen teko. Teko ei ole erityisen nöyryyttävä. Teko-olosuhteisiin ei liity erityisiä kärsimystä lisääviä piirteitä.	950–2 400 €
1.3.2	Sukupuoliyhteys. Teko voi olla erityisen nöyryyttävä tai teko-olosuhteisiin voi liittyä erityisiä kärsimystä lisääviä piirteitä.	2 400–6 000 €
1.3.3	Seksuaalinen ahdistelu. Koskettelemalla tehty seksuaalinen teko, joka on ollut omiaan loukkaamaan toisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta.	500–1 200 €
1.4	Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset	
	RL 20:1, 20:2, 20:4, 20:6, 20:7, 20:7 b	
	Kaikki lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset arvioidaan kohdan 1.4. mukaisesti.	
1.4.1	Teko on jäänyt yritykseksi, eikä tekoon liity piirteitä tai seikkoja, joiden vuoksi tekoa voitaisiin pitää törkeänä.	1 200–2 400 €
1.4.2	Yksittäiset seksuaaliset teot. Yksittäiset sukupuoliyhteydet hyvin lähellä suojaikärajaa olevan lapsen kanssa. Seksuaaliset teot, jotka on tehty ilman fyysistä läsnäoloa esimerkiksi internetin välityksellä.	1 200–4 800 €

1.4.3	Yksittäiset sukupuoliyhteydet. Pitkään jatkuneet ja lukuisat seksuaaliset teot. Yksittäinen raiskaus, joka on tehty kohdassa 1.1.2 tai 1.1.5 tarkoitetuissa olosuhteissa.	4 800–12 000 €
1.4.4	Pitkään jatkuneet ja lukuisat sukupuoliyhteydet. Yksittäiset sukupuoliyhteydet hyvin nuoren lapsen kanssa. Raiskaus, joka on tehty kohdassa 1.1.3, 1.1.4 tai 1.1.6 tarkoitetuissa olosuhteissa.	12 000–36 000 €
1.5	Vapaudenriisto	
	RL 25:1, 25:2, 25:6	
1.5.1	Vapaudenriisto on lyhytaikainen suhteutettuna tapaan, jolla loukatun vapautta on rajoitettu. Tekoon liittyy enintään vähäistä väkivaltaa tai sen uhkaa.	250–1 200 €
1.5.2	Vapaudenriisto ei ole lyhytaikainen suhteutettuna tapaan, jolla loukatun vapautta on rajoitettu. Tekoon voi liittyä väkivaltaa tai sen uhkaa.	1 200–3 000 €
1.5.3	Vapaudenriisto on pitkäaikainen suhteutettuna tapaan, jolla loukatun vapautta on rajoitettu. Tekoon voi liittyä merkittävää väkivaltaa tai sen uhkaa.	3 000–6 000 €
1.6	Panttivangin ottaminen	2 400–36 000 €
	RL 25:4	
	Loukatun henkeen ja terveyteen on kohdistettu loukatun tieteen vakava uhka. Tekoon voi liittyä vakavaa väkivaltaa.	
1.7	Lapsen omavaltainen huostaanotto	600–3 000 €
	RL 25:5, 25:5 a	
	Lapsi on eristetty laillisesta huoltajastaan sekä muusta perheestään omavaltaisen huostaanoton ajaksi. Huostaanottotilanteeseen voi liittyä vähäistä kolmanteen henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa.	

1.8	Ihmiskauppa	6 000–36 000 €
	RL 25:3, 25:3 a	
	Loukattu on saatettu seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi tai pakkotyöhön, eikä loukkaus ole sen sisältöön nähden lyhytaikainen.	
1.9	Laiton uhkaus	
	RL 25:7	
	1.9.1 Ei välitöntä vakavan väkivallan uhkaa.	250–950 €
	1.9.2 Välitön vakavan väkivallan uhka.	600–1 800 €
1.10	Pakottaminen	350–1 400 €
	RL 25:8	
	Tekoon liittyy ainakin jossakin määrin loukattua nöyryyttäviä piirteitä. Tekoon voi liittyä väkivaltaa tai sen uhkaa.	
1.11	Oikeudenkäytössä kuultavan uhkaaminen	500–3 000 €
	RL 15:9 500–3 000 €	
1.12	Ryöstö	
	RL 31:1, 31:2	
	1.12.1 Käytetty väkivalta on vähäistä tai uhkaus on teon laatuun nähden vähäinen. Teko-olosuhteisiin ei liity erityisiä kärsimystä lisääviä piirteitä.	500–1 200 €
	1.12.2 Käytetty väkivalta ei ole vähäistä tai uhkaus ei ole teon laatuun nähden vähäinen tai teko-olosuhteisiin liittyy erityisiä kärsimystä lisääviä piirteitä.	1 200–2 400 €
	1.12.3 Käytetty väkivalta on vakavaa tai uhkaus on vakava teon laatuun nähden. Teko-olosuhteisiin liittyy erityisiä kärsimystä lisääviä piirteitä.	2 400–4 800 €
1.13	Kiristys	600–2 400 €
	RL 31:3, 31:4	
	Loukattua tai tämän läheistä on uhattu väkivallalla tai muulla oikeudettomalla teolla.	

2	Rauha	
2.1	Kotirauhan rikkominen	
	RL 24:1, 24:2	
2.1.1	Rikottu rauhaa metelöimällä, heittämällä esineitä tai muulla vastaavalla tavalla tai kieltäytytty poistumasta kotirauhan suojaamasta paikasta.	100–1 200 €
2.1.2	Tunkeuduttu asuttuun asuntoon häiritsemistarkoituksessa.	600–2 400 €
2.2	Varkaus	350–1 600 €
	RL 28:1, 28:2	
	Murtauduttu asuttuun asuntoon anastamistarkoituksessa.	
2.3	Lähestymiskiellon rikkominen	250–950 €
	RL 16:9 a	
	Rikottu lähestymiskieltoa tavalla, joka on rikkonut loukatun rauhaa.	
2.4	Viestintärauhan rikkominen	100–950 €
	RL 24:1 a	
	Lähetetty häiritsemistarkoituksessa toistuvasti viestejä ja soitettu toiselle.	
2.5	Vainoaminen	600–2 400 €
	RL 25:7 a	
	Toistuvasti uhattu, seurattu, tarkkailtu, otettu yhteyttä tai muuten vainottu toista.	

3	Kunnia	
3.1	Kunnianloukkaus	
	RL 24:9, 24:10	
	3.1.1 Esitetty valheellinen tieto tai vihjaus tai halvennettu toista muulla tavoin kahdenkeskisessä kanssakäymisessä tai siten, että teko tulee vain vähäisen henkilöpiiriin tietoon.	250–1 200 €
	3.1.2 Esitetty valheellinen tieto tai vihjaus tai halvennettu toista muulla tavoin siten, että se tulee tai on omiaan tulemaan rajoitetun, mutta ei aivan vähäisen henkilöpiiriin tietoon.	950–2 400 €
	3.1.3 Esitetty valheellinen tieto tai vihjaus tai halvennettu toista muulla tavoin siten, että se tulee tai on omiaan tulemaan laajan henkilöpiiriin tietoon.	1 800–6 000 €
	3.1.4 Esitetty erityisen vahingollinen, valheellinen tieto tai vihjaus tai halvennettu toista muulla tavoin erittäin vakavasti siten, että se tulee tai on omiaan tulemaan laajan henkilöpiiriin tietoon.	6 000–12 000 €
3.2	Väärä ilmianto	
	RL 15:6	
	3.2.1 Väärä ilmianto teosta, josta voi seurata vankeutta. Ilmianto on aiheuttanut ainakin esituskinnan suorittamisen.	1 200–6 000 €
	3.2.2 Väärä ilmianto, joka on loukatulle erityisen vahingollinen. Ilmiannosta on voinut seurata tuomio, se on voinut koskea vakavaa rikosta ja tieto siitä on voinut tulla laajan henkilöpiiriin tietoon.	6 000 – 12 000 €
4	Yksityisyys	
4.1	Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen	
	RL 24:8	
	4.1.1 Toimitettu yksityiselämää koskeva tieto lukuisten ihmisten saataville.	600–2 400 €
	4.1.2 Levitetty yksityiselämää koskeva tieto hyvin laajan henkilöpiiriin saataville.	1 800–6 000 €

4.2	Salassapitorikos	600–1 800 €
	RL 38:1	
	Paljastettu yksityiselämää koskevia arkaluonteisia tietoja.	
4.3	Salakuuntelu ja salakatselu	
	RL 24:5, 24:6	
	4.3.1 Salakuuntelu.	250–1 200 €
	4.3.2 Salakatselu.	250–1 800 €
4.4	Viestintäsalaisuuden loukkaus	250–1 200 €
	RL 38:3	
	Toisen yksityiselämään liittyvän viestin avaaminen oikeudettomasti.	
4.5	Tietosuojarikos	350–950 €
	RL 38:9	
	Käsitelty arkaluonteisia henkilötietoja oikeudettomasti.	
4.6	Identiteettivarkaus	250-1 200 €
	RL 38:9a	
	Toisen tunnistamistietojen oikeudeton käyttäminen.	
5	Syrjintä	
5.1	Syrjintä	350–1 800 €
	RL 11:11	
	Kieltäydytty palvelemasta loukatun etnisen alkuperän takia.	

5.2	TyösyRJintä	
	RL 47:3, RL 47:3a	
5.2.1	Asetettu loukattu epäedulliseen asemaan työntekijää valittaessa tai palvelussuhteen aikana ilman hyväksyttävää syytä.	600–1 800
5.2.2	Asetettu loukattu huomattavan epäedulliseen asemaan työntekijää valittaessa tai palvelussuhteen aikana käyttämällä hyväksi työnhakijan tai työntekijän taloudellista tai muuta ahdinkoa, riippuvaista asemaa, ymmärtämättömyyttä, ajattelemattomuutta tai tietämättömyyttä	2 400–6 000 €
6	Henkilökohtainen koskemattomuus	
6.1	Henkirikoksen yritys	2 400–9 600 €
	RL 21:1, 21:2, 21:3	
	Yritetty surmata loukattu aiheuttaen tälle ruumiinvamma.	
6.2	Muu ruumiillisen koskemattomuuden vakava loukkaus	850–4 800 €
	RL 21:5, 21:6, 21:7, 21:10, 21:11	
	Loukattu ruumiillista koskemattomuutta ihmisarvoa alentavalla tavalla.	
6.3	Henkisen koskemattomuuden vakava loukkaus	850–4 800 €
	RL 21:5, 21:6, 21:7	
	Loukattu henkistä koskemattomuutta ihmisarvoa alentavalla tavalla.	
7	Muu ihmisarvon vakava loukkaus	
7.1	Henkirikoksen yritys	2 400–4 800 €
	RL 21:1, 21:2, 21:3	
	Yritetty surmata loukattu aiheuttamatta tälle ruumiinvammaa.	

7.2	Vaaran aiheuttaminen	600–1 800 €
	RL 21:13	
	Osoitettu ilmeistä välinpitämättömyyttä toisen ihmisarvoa kohtaan vaaraa aiheuttamalla.	
7.3	Heitteillepano	600–1 800 €
	RL 21:14	
	Osoitettu ilmeistä välinpitämättömyyttä toisen ihmisarvoa kohtaan jättämällä tämä avuttomaan tilaan.	
7.4	Pelastustoimen laiminlyönti	350–1 200 €
	RL 21:15	
	Osoitettu ilmeistä välinpitämättömyyttä toisen ihmisarvoa kohtaan olemalla antamatta tai hankkimatta tälle tämän tarvitsemaa apua.	
7.5	Määräysvallan väärinkäyttäminen	600–1 800 €
	RL 45:16, 45:17, 40:9	
	Osoitettu ilmeistä välinpitämättömyyttä toisen ihmisarvoa kohtaan aiheuttamalla tälle asemaan perustuvaa määräysvaltaa väärinkäyttäen tarpeetonta kärsimystä tai vaaraa terveydelle.	

IV SURMANSA SAANEEN LÄHEISELLE AIHEUTUNUT KÄRSIMYS

1.1	Lapsen kuolema	4 800–18 000 €
	Vanhemmalle tuomittava korvaus lapsen kuoleman aiheuttamasta kärsimyksestä.	
1.2	Vanhemman kuolema	4 800–18 000 €
	Lapselle tuomittava korvaus vanhemman kuoleman aiheuttamasta kärsimyksestä.	
1.3	Sisaruksen kuolema	2 400–9 600 €
	Korvaus sisaruksen kuoleman aiheuttamasta kärsimyksestä.	
1.4	Puolison kuolema	4 800–18 000 €
	Korvaus puolison ⁸ kuoleman aiheuttamasta kärsimyksestä.	

⁸ Puolisolla tarkoitetaan surmansa saaneen aviopuolison ja rekisteröidyn parisuhteen osapuolen lisäksi surmansa saaneen kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa elänyttä henkilöä (ns. avopuoliso).

SOVELTAMISOHJEET

Soveltamisohjeiden sisältö

Soveltamisohjeissa käsitellään suosituksia sekä niiden taustalla olevaa sääntelyä ja sen merkitystä suositusten rakenteen ja sisällön kannalta. Lisäksi esitellään sitä, mihin seikkoihin suositusten luokittelu ja esitetty korvaustaso perustuvat.

Soveltamisohjeissa on kuvattu kunkin suosituksen taustalla olevaa tapausaineistoa erilaisten tunnuslukujen avulla. Käytettyjä tunnuslukuja ovat *tapausten määrä* (N), tuomittujen korvausten *keskiarvo* (KA), havaintojen keskimääräinen poikkeama keskiarvosta eli *keskihajonta* (SD), *mediaani* (MD), jakauman kolmannen ja ensimmäisen neljänneksen välinen erotus eli *kvartiiliväli* (QI) sekä tuomittujen korvausten *vaihteluväli* (MIN, MAX). Koska kunkin suosituksen taustalla oleva aineisto voi pohjautua eri vuosina tuomittuihin korvauksiin (ks. suositusten perusta), on lisäksi esitetty, miltä vuosilta kyseistä suositusta koskevat ratkaisut on kerätty.

Tuomittujen korvausten jakaumaa on kuvattu *fraktiilien* eli prosenttipisteiden avulla. Fraktiilit jakavat suuruusjärjestykseen asetetun aineiston kahteen osaan siten, että korkeintaan p-fraktiilin suuruisia havaintoja on p % kaikista havainnoista. Esimerkiksi pinnallisten vammojen aiheuttaman tilapäisen haitan 50 % fraktiili eli mediaani on 400 euroa. Se tarkoittaa, että 50 % pinnallisista vammoista tuomituista korvauksista on korkeintaan 400 euroa. Alaleukaluun murtuman aiheuttaman tilapäisen haitan korvauksen 90 % fraktiili on 7 968 euroa. Näin ollen 90 % alaleukaluun murtuman perusteella tuomituista tilapäisen haitan korvauksista on suuruudeltaan korkeintaan 7 968 euroa.

Tunnusluvut ja jakaumat on esitetty taulukkomuodossa kutakin suositusta koskevan soveltamisohjeen yhteydessä.

Tuomittujen korvausten tilastollisten jakaumien lisäksi perusteluissa on lyhyesti kuvattu, millaisia aineistoon valikoituneet tapaukset ovat vakavuudeltaan. Aineistoon valikoituneilla tapauksilla on olennainen merkitys sen kannalta, millaiseksi tutkimusaineiston mukainen korvaustaso yksittäisen vahingon osalta muodostuu. Aineistoon valikoituneet tapaukset eivät esimerkiksi välttämättä kata vahingon kaikkia muotoja tai ne saattavat olla voimakkaasti painottuneet vakavuudeltaan tietynlaisiin tapauksiin. Tämä valikoituminen on otettava huomioon, jotta yksittäistä vahinkoa koskevan korvaustason oikeellisuutta voidaan arvioida suhteessa yleiseen korvaustasoon.

Yksittäisiä suosituksia on myös havainnollistettu eräiden tutkimusaineistosta poimittujen esimerkkitapausten avulla.

I TILAPÄINEN HAITTA

Tilapäisen haitan korvaamista koskevat säännökset

Vahingonkorvauslain 5 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan vahinkoa kärsineellä on oikeus korvaukseen kivusta ja särystä sekä muusta *tilapäisestä haitasta*.

Lainkohta kattaa *kaikki* fyysisen ja psyykkisen terveydentilan epäedulliset muutokset, jotka ovat lääketieteellisen tietämyksen perusteella ymmärrettävissä henkilövahingoiksi. Näitä ovat erityisesti epämiellyttävät somaattiset tuntoaistimukset (kipu ja särky), kehon normaalia toimintaa haittaavat rakenteelliset muutokset tai muut toimintahäiriöt (toiminnallinen haitta), kehon ulkomuodon kielteiset muutokset (kosmeettinen haitta) sekä mielenterveyden häiriöt (psyykkinen haitta).

Korvaus on tarkoitettu määrättäväksi objektiivisesti arvioitavien seikkojen perusteella, joista keskeisimmät ovat:

- henkilövahingon laatu
- henkilövahingon vaikeusaste

Henkilövahingon laadulla tarkoitetaan sitä, millaisena vamma tai sairaus ilmenee (esimerkiksi ruhje, haava, luunmurtuma). Tämä tarkoittaa käytännössä vamman *lääketieteellistä diagnoosia*, joka on ilmoitettu kunkin suosituksen yhteydessä kansainvälisen ICD-10 diagnoosikoodiston avulla.⁹

Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että henkilövahinko olisi aina pystyttävä näyttämään *lääketieteellisesti* toteen. Esimerkiksi kivun osalta riittävä näyttö haitasta on se, että tietynlaisesta teosta lääketieteellisten *kokemussääntöjen* mukaan aiheutuu kipua, vaikka kivun aiheutumista yksittäistapauksessa ei kyetä lääketieteellisen tutkimusmenetelmin näyttämään toteen.

Samanlaatuisten vammojen kesken korvauksen suuruus määrittyy vahingon *vaikeusasteen* eli sinänsä samaan pääluokkaan kuuluvien vammojen aste-erojen perusteella (esimerkiksi hyväasentoinen murtuma, pirstaleinen murtuma). Myös vaikeusasteen arviointi on lääketieteellisen tiedon varassa.

Tätä arviointia täydentävät kolme muuta kriteeriä, jotka ovat:

- henkilövahingon edellyttämän hoidon laatu
- hoidon kesto
- tilapäisen haitan kesto

Hoidon laadulla viitataan vahinkoa kärsineeseen kohdistuneisiin sairaanhoidollisiin toimenpiteisiin. Tämän kriteerin arviointi tapahtuu lääketieteellisen tietämyksen varassa. Arviointi ei kohdistu niihin hoitotoimenpiteisiin, joita henkilövahingon vuoksi on tosiasiallisesti tehty, vaan siihen, millaisia hoitotoimenpiteitä voidaan pitää lääketieteellisesti perusteltuina kyseisen henkilövahingon hoitamiseksi. Näin ollen henkilövahingon mahdollisella yli- tai alihoidolla ei ole

⁹ ICD-koodi perustuu kansainväliseen tautiluokitukseen (International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, 10th Revision, Geneva 1992), joka on ollut käytössä Suomessa 1.1.1996 lähtien.

merkitystä vahingonaiheuttajan maksettavaksi määrättävän aineettoman vahingon korvauksen suuruuden kannalta.

Hoidon kestolla tarkoitetaan sitä ajanjaksoa, jona vahinkoa kärsinyt joutuu olemaan hoidettavana tai tekemään itse hoitotoimenpiteitä (haavan puhdistus, lääkinällinen kuntoutus). Myös tätä kriteeriä arvioidaan sen perusteella, millaista hoidon kesto voidaan pitää lääketieteellisesti perusteltuna. Hoidon keskeyttäminen liian aikaisin tai jatkaminen tarpeettoman pitkään ei vaikuta vahingonaiheuttajan maksettavaksi määrättävän korvauksen suuruuteen.

Tilapäisen haitan kestolla viitataan siihen ajanjaksoon, jona henkilövahinkoa kärsinyt voi havaita henkilövahingosta aiheutuvia epäedullisia muutoksia terveydentilassaan. Edellisistä kriteereistä poiketen haitan kesto on puhdas tosiasiaakymys eikä sinänsä edellytä erityistä lääketieteellistä arviointia. Haitan kesto on tärkeä erottaa vamman paranemiseen kuluva ajasta, sillä useimmiten vamman aiheuttama haitta häviää ennen kuin vamma voidaan pitää biologisesti tarkastellen parantuneena. Jos vahinkoa kärsineelle jää pysyvää toiminnallista haittaa, tilapäistä haittaa aiheutuu useimmiten siihen saakka, kun pysyvä haitta on määritettävissä. Vammakohtaisissa kuvauksissa on usein mainittu se, jääkö pysyvä haittaa. Vaikka pysyvän haitan luokalla ei ole itsenäistä merkitystä tilapäisen haitan korvausmäärää arvioitaessa, pysyvän haitan suuruus kuvastaa usein toimintakyvyn rajoitteiden vaikeusastetta toipumisvaiheen aikana ja voidaan siksi ottaa korvausmäärän harkinnassa välillisesti huomioon.

Kriteerit auttavat erottamaan samanlaatuisten vammojen keskinäisiä eroja, eli ne kuvaavat epäsuorasti vamman vaikeusastetta. Toisaalta kriteerit auttavat myös ottamaan huomioon vahinkoa kärsineiden henkilöstä tai muista olosuhteista aiheutuvia henkilövahingon vakavuuden arviointiin vaikuttavia eroavaisuuksia.

Vamman aiheutumistapa on merkityksellinen vain siltä osin kuin *vammamekanismi* vaikuttaa vahingonkärsijälle aiheutuvaan haittaan. Esimerkiksi repimähaavan ja viiltohaavan kivuliaisuus ja paranemisaika poikkeavat toisistaan selvästi. Teon yleisen moitittavuuden merkitys korvauksen suuruuden kannalta on tarkoitettu otettavaksi huomioon vain mahdollisen kärsimyskorvauksen suuruutta arvioitaessa.

Korvauksen laskeminen

Yksittäisen vamman osalta korvauksen määrääminen suositusten pohjalta on tarkoitettu tapahtuvaksi siten, että tuomioistuin suhteuttaa korvausvaatimuksen taustalla olevan vamman vakavuuden suosituksen tunnusmerkistössä kuvattuun vammaan ja arvioi tämän perusteella, mikä on johdonmukainen korvaus kyseisestä vammasta.

Kunkin suosituksen tunnusmerkistössä on määritelty suosituksessa tarkoitettun vamman lääketieteellinen diagnoosi sekä sen mahdolliset täsmennykset, vamman edellyttämän hoidon laatu sekä tilapäisen haitan kesto. Lisäksi suosituksessa on maininta siitä, voiko suosituksessa tarkoitettusta vammasta jäädä pysyvää haittaa.

Tunnusmerkistö ei määrittele vammaa tyhjentävästi. Vamma voi siis ilmetä sekä suosituksessa kuvattua lievempänä että vaikeampana. Tällöin suositus ei sovellu lähtökohtaisesti sellaisenaan kyseiseen tapaukseen. Koska korvaus kuitenkin määrätään kokonaisuutenaan perusteella ja koska yksittäiseen vammaan saattaa liittyä sekä korvausta korottavia että sitä laskevia seikkoja, lopputulos ei välttämättä poikkea suositellusta korvauksesta, mutta se voi toisaalta myös ylittää tai alittaa sen.

Korvaus on tarkoitettu määrättäväksi *pääasiallisen*, vakavinta haittaa aiheuttavan vamman perusteella. Aivan lievimpiä ruumiinvammoja lukuun ottamatta vammaan liittyy usein *oheisvammoja*. Oheisvammoilla tarkoitetaan pääasialliseen vammaan liittyvää vammaa, joka on pääasiallista vammaa lievempi. Määrätessä korvausta puukonlyönnin aiheuttaman sisäelinvamman perusteella korvauksen laskemisessa ei määrätä erikseen korvausta sisäelinvammaan liittyvän ihoahaavan tai muun kudoksen haavan (oheisvamman) perusteella, vaan korvaus oheisvammasta sisältyy pääasiallista vammaa eli sisäelinvammaa koskevaan korvaussuositukseen.

Oheisvammoista on erotettava *seurannaisvamman* (sekundaarivamma), jolla tarkoitetaan suoranaisten vammaenergian aiheuttamista kudosaivurioiden aiheuttamia patofysiologisia ilmiöitä. Esimerkiksi kallonpohjan murtuman seurannaisvammalla on usein verenvuoto otsaonteloon, nenään tai korvaan. Seurannaisvammoilla on merkitystä ennen kaikkea vamman vaikeusasteen arvioinnin kannalta. Tietyissä tapauksissa seurannaisvamman muodostaa kuitenkin vakavimman ja siten pääasiallisen haitan. Esimerkki tällaisesta seurannaisvammasta on kallonmurtumaan liittyvä kallon sisäinen verenvuoto.

Useiden vammojen yhdistelmissä vahinkoa kärsineelle on voinut aiheutua myös kaksi toisiinsa liittymätöntä vammaa. Tyypillinen esimerkki tällaisesta tilanteesta on esimerkiksi pään ruhje ja käden murtuma. Tällöinkin eri vammoja voidaan arvioida yhtenä kokonaisuutena ja niistä voidaan määrätä yksi yhteinen korvaus.

Yhteistä korvausta tuomittaessa lähtökohdaksi on tarkoitettu vakavinta vammaa koskeva suositus. Tämän jälkeen korvausta voidaan korottaa muita vammoja koskevien suositusten perusteella siten, että tuomittava korvaus on oikeassa suhteessa vammoista *kokonaisuutena* aiheutuvaan haittaan.

Vammojen yhdistelmästä kokonaisuutena aiheutuva haitta voi olla pienempi, yhtä suuri tai suurempi kuin sen osien yhteenlaskettu haitta. Kokonaisarvioinnin lopputulos riippuu siitä, kuinka suurelta osin eri vammojen aiheuttama haitta on päällekkäistä.

Lähes täydellisestä päällekkäisyydestä on kyse esimerkiksi siinä tapauksessa, että vahinkoa kärsineelle on aiheutunut vaikea hermovamma sekä eräitä vähäisiä pinnallisia vammoja. Pinnallisten vammojen ei tässä tilanteessa voida katsoa lisäävän vahinkoa kärsineen kokonaisuudessa kärsimää haittaa, jolloin korvaus voidaan määrätä yksinomaan hermovamman perusteella.

Toisinaan taas eri vammojen aiheuttamat haitat poikkeavat niin olennaisesti toisistaan, ettei päällekkäisyyttä ole. Käytännössä esiintyvä esimerkki tällaisesta tilanteesta on fyysisen ja psyykkisen vamman yhdistelmä. Tällöin korvaus voidaan pääsääntöisesti määrätä kummankin vamman perusteella täysimääräisesti.

Tietyissä tapauksissa toinen vamma lisää myös toisesta vammasta aiheutuvaa haittaa, jolloin on kyse negatiivisesta päällekkäisyydestä. Esimerkki tällaisesta tilanteesta on molempien käsien murtuma. Tällöin kummankin vamman perusteella voidaan määrätä täysimääräinen korvaus, jota voidaan vielä korottaa vammojen yhteisvaikutuksesta aiheutuvan haitan huomioimiseksi.

Yleinen korvaustaso

Esitetyt suositukset perustuvat oikeuskäytäntöön. Tutkimusaineistoon sisältyy yhteensä 26 762 tilapäisestä haitasta tuomittua korvausta, joista 2 755 vuodelta 2022. Tuomitut korvaukset vaihtelevat koko aineistossa eurosta 47 700 euroon. Vastaavasti käytännössä esiintyvät vammat vaihtelevat vähäisistä mustelmista ja kivusta vaikeisiin aivovaurioihin.

Tutkimusaineistoon sisältyvät vammat painottuvat voimakkaasti lieviin vammoihin. Uusimmassa, vuoden 2022 aineistossa noin 48 prosenttia korvauksista oli määrältään korkeintaan 500 euroa. Yli 1 000 euron korvauksia oli aineistossa noin 35 prosenttia. Tilapäisestä psyykkisestä haitasta tuomitut korvaukset olivat keskimäärin selkeästi korkeampia kuin fyysisestä haitasta tuomitut korvaukset.

Tilapäisestä *fyysisestä* haitasta tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain vuonna 2022

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
100	200	300	500	1000	2500	4000

Tilapäisestä *psyykkisestä* haitasta tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain vuonna 2018

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
300	500	763	1500	2500	5000	6000

Yleinen korvaustaso voidaan esittää *yksinkertaistaen* seuraavan taulukon mukaan. Esimerkkeinä mainitut vammat on ryhmitelty suositellun korvauksen alarajan mukaisesti ja suositeltu korvaus saattaa myös ylittää tässä taulukossa esitettyyn ryhmittelyyn liitetyn korvauksen. Yksittäisistä vammoista suositellut täsmälliset korvaukset käyvät ilmi vammaa koskevista suosituksista.

<p>Vammasta aiheutuu vain hyvin vähäistä haittaa, joka häviää kokonaan alle 2 viikossa.</p> <p><i>Esimerkkejä:</i> vähäinen kasvojen punoitus, hiertymä, kipu.</p>	-250 €
<p>Vammasta aiheutuu vähäistä haittaa, joka häviää kokonaan 2–3 viikon kuluessa.</p> <p><i>Esimerkkejä:</i> Tavanomaiset ruhjeet, yksinkertaiset haavat, hampaan tärähtäminen ja löystyminen, hampaan kiilteen murtumat, vähäinen silmäluomen tai silmän seudun ruhje.</p>	250–600 €
<p>Vammasta aiheutuu olennaista haittaa, joka häviää useimmiten pysyvää haittaa jättämättä 3 viikon – 3 kuukauden kuluessa.</p> <p><i>Esimerkkejä:</i> Laajat ruhjeet, syvät ja pitkät haavat, yksinkertaiset kallonmurtumat, nenäluun murtumat, hampaan ytimeen ulottuvat murtumat, muut kasvojen luiden hyväasentoiset murtumat, lievää vaikeampi aivotärähdys, silmävammat, hyväasentoiset luunmurtumat, lievät jännevammat, yksinkertaiset sijoiltaanmenot, lievät psyykkiset vammat, lievien vammojen yhdistelmät.</p>	600–2 400 €
<p>Vammasta aiheutuu vakavaa haittaa 3–6 kuukauden ajan ja vammasta voi jäädä myös pysyvää haittaa.</p> <p><i>Esimerkkejä:</i> Kasvojen luiden sijoiltaan menneet murtumat, lievää vaikeammat kallonmurtumat, kallon-sisäinen verenvuoto, lievät aivovammat, pitkien luiden murtumat, vaikeat jännevammat, vaikeat sijoiltaanmenot, keuhkovammat, sisäelinvammat, hermovammat, vaikeat psyykkiset vammat, vammojen yhdistelmät.</p>	2 400–9 000 €
<p>Vammasta aiheutuu vakavaa haittaa 6 kuukauden – 2 vuoden ajan ja vammasta todennäköisesti jää jonkin tasoinen pysyvä haitta.</p> <p><i>Esimerkkejä:</i> Vaikeat aivovammat, vaikeat hermovammat, selkäydinvammat, erittäin vaikeat psyykkiset vammat, vaikeiden vammojen yhdistelmät.</p>	9 000–24 000 €
<p>Vammasta aiheutuu vakavaa haittaa yli 2 vuoden ajan ja vammasta jää pysyvää haittaa.</p> <p><i>Esimerkkejä:</i> Erittäin vaikeat aivovammat, vaikeat selkäydinvammat, erittäin vaikeiden vammojen yhdistelmät.</p>	24 000–48 000 €

1 Kudosten vammoja

1.1 Pinnalliset vammat

Pinnalliset vammat ilmenevät kehon eri alueiden ruhjeina ja turvotuksena. Syntytilanteeseen liittyvän kivun lisäksi pinnalliset vammat saattavat aiheuttaa särkyä ja toiminnallista haittaa vaikeuttamalla liikkumista. Kasvojen alueella pinnalliset vammat aiheuttavat lisäksi kosmeettista haittaa.

Pinnallisille vammoille on tyypillistä, että ne eivät edellytä terveydenhuollon ammattihenkilön suorittamia varsinaisia sairaanhoidollisia hoitotoimenpiteitä kivunlievitystä lukuun ottamatta.

Pinnalliset vammat ovat ylivoimaisesti yleisin oikeuskäytännössä esiintyvä vammatyyppejä. Pinnallisia vammoja esiintyy lisäksi lähes kaikkien ruumiinvammojen oheisvammoina. Suositus tulee kuitenkin sovellettavaksi vain silloin, kun pinnallista vammaa voidaan pitää itsenäisenä vammana. Jos vahinkoa kärsineellä on tätä vakavampia itsenäisiä vammoja, pinnallisen vamman korottava vaikutus yhteiseen korvaukseen jää yleensä pieneksi.

Vamman vaikeusasteeseen vaikuttavat erityisesti:

- vamman laajuus ja syvyys
- vamman anatominen sijainti

Suosituksen 1 kohdassa tarkoitettuja *lieviä vammoja* ovat esimerkiksi yksittäiset mustelmat kehon eri alueilla tai kasvojen lyhytaikainen punoitus ja turvotus. Suosituksen 2 kohdassa tarkoitettuja *kohtalaisia vammoja* ovat esimerkiksi näkyvä ja aristava ruhje (mustelma) poskipäässä tai liikkumista jonkin verran vaikeuttava yksittäinen syvä ruhje kehon alueella (pakaraseutu, reiden alue, säären alue). Suosituksen 3 kohdassa tarkoitettuja *vaikeita vammoja* ovat esimerkiksi useisiin kehonalueisiin ulottuvat aristavat ruhjeet, jotka ovat selvästi tavanomaista laajempia ja vaikeuttavat liikkumista.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
22	601	484	424	400	400	100	3500

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
100	150	200	400	600	1000	1200

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat pinnallisten vammojen kaikki vaikeusasteet painottuen vaikeusasteeltaan kohtalaisiin vammoihin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste pinnallisista vammoista tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.2 Yksinkertaiset haavat

Yksinkertaisella haavalla tarkoitetaan kehon kudoksen katkosta tai kudospuutosta, joka käsittää vain ihon ja ihonalaisen kerroksen. Mikäli haavassa on vaurioitunut merkittäviä syvempiä kudoksia (lihaks, hermo, verisuoni, luu, sisäelimet) kyse on komplisoituneesta haavasta, jolloin korvaus on tarkoitettu määrättäväksi näitä kudospuutoksia koskevan suosituksen perusteella.

Yksinkertaisesta haavasta aiheutuu kivun ja säryn lisäksi toiminnallista ja kosmeettista haittaa. Yksinkertaisen haavan paraneminen kestää haavan tyypistä riippuen alle kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen. Lievistä haavoista ei todennäköisesti jää pysyvää kosmeettista haittaa, kun taas vaikeimmista haavoista jää todennäköisesti pysyvä kosmeettinen haitta.

Vamman vaikeusasteeseen vaikuttavat erityisesti:

- vamman aiheutumismekanismi
- haavan syvyys ja pituus
- haavan reunojen siisteys
- kudospuutoksen määrä
- vamman anatominen sijainti

Suosituksen 1 kohdassa (1.2.1) tarkoitettuja *pinnallisia haavoja* ovat esimerkiksi kaatumisen seurauksena syntyneet ihon tai limakalvon verinaarmut. Suosituksen 2 kohdassa tarkoitettuja *siistejä haavoja* ovat esimerkiksi veitsellä viiltämällä tai teräväpäisellä astalolla lyömällä aiheutuneet haavat, jotka eivät ulotu ihonalaisiin kudoksiin. Suosituksen 3 kohdassa tarkoitettuja *repaleisia tai syviä haavoja* ovat esimerkiksi pullolla lyömällä aiheutettu syvä ja repaleinen haava päänahassa tai veitsellä viiltämällä aiheutettu syvä haava.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
22	454	857	844	600	600	50	10000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
200	200	400	600	1000	1700	2000

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset haavat painottuen siisteihin haavoihin. Ottaen huomioon aineistoon sisältyvien tapausten vaikeusaste yksinkertaisista haavoista tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.3 Lihasvammat

Lihasvammat ilmenevät lihaksen pistovammana, lihasrepeämänä, suljettuna ruhjeena tai lihaskalvon sisäisenä turvotuksena. Lihasvammoja koskevaan

suosituskohtaan kuuluvat myös jännevammat. Jos lihasvammaan liittyy myös merkittävä muun syvemmän kudoksen (hermo, verisuoni, luu, sisäelimet) vaurio, vammoista voidaan määrätä yhteinen korvaus.

Syntytilanteeseen liittyvän kivun lisäksi lihaksen ruhjeet tai jänteen repeämä saattavat aiheuttaa särkyä pidempään ja aiheuttaa toiminnallista haittaa vaikeutamalla jokapäiväistä toimintaa tai liikkumista. Kasvojen alueella lihasruhjeet aiheuttavat lisäksi kosmeettista haittaa.

Lievillä lihasruhjeille on tyypillistä, että ne eivät edellytä terveydenhuollon ammattihenkilön tekemiä varsinaisia sairaanhoidollisia hoitotoimenpiteitä kivunlievitystä lukuun ottamatta. Vaikea-asteiset lihas- tai jännevammat vaativat sairaalahoidoa ja leikkaustoimenpiteitä lihaksen toiminnan palauttamiseksi.

Lievät lihasvammat paranevat ruhjeen syvyydestä riippuen 1–4 viikon kuluessa pysyvää haittaa jättämättä. Vaikea-asteiset lihasvammat paranevat 1–3 kuukaudessa, ja niistä voi jäädä pysyvää haittaa.

Vamman vaikeusasteeseen vaikuttavat erityisesti:

- vamman laatu
- vamman laajuus ja syvyys
- vamman anatominen sijainti

Suosituksen 1 kohdassa tarkoitettuja *lieviä vammoja* ovat kehon eri alueilla sijaitsevat yksittäiset lihasruhjeet, jotka aiheuttavat tunnusteltaessa ja lihasta jännittäessä paikallista kipua.

Suosituksen 2 kohdassa tarkoitettuja *kohtalaisia vammoja* ovat esimerkiksi reiden tai pohkeen alueen ruhje- tai pistovamma ja siihen liittyvä lihasaitiopaineoireyhtymä, joka hoidetaan lihaskalvon avauksella, sekä liikkumista jonkin verran vaikeuttava yksittäinen lihaksen sisäinen verenpurkauma (pakaraseutu, suoran vatsalihaksen alue), joka vaatii verenpurkauman poistotoimenpiteen (leikkaus tai punktio).

Suosituksen 3 kohdassa tarkoitettuja *vaikeita vammoja* ovat esimerkiksi lihaksen murskavamma (*crush*-oireyhtymä), johon voi liittyä lihaspunan aiheuttama munuaisten äkillinen vajaatoiminta, sekä lihaksen tai jänteen laaja repeämä, joka vaatii korjausleikkauksen ja liikkumattomaksi tekemisen 3–6 viikon ajaksi (nelipäisen reisilihaksen tai sen jänteen katkeaminen, reiden lähentäjäjänteen repeämä tai irtiruhtaisu, akillesjännerepeämä).

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	55	2627	1958	2267	2267	138	10000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
468	639	1134	2267	3401	4939	6688

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset lihasvammat. Ottaen huomioon aineistoon sisältyvien tapausten vaikeusaste lihasvammoista tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.4 Hermovammat

Hermovammojen vaikeusaste vaihtelee suuresti. Lievimmillään hermovamma on hermon lyhytaikaisesta puristuksesta tai ruhjeesta johtuva muutamia minuutteja kestävä hermon toimintahäiriö, joka aiheuttaa ihotunnon muutoksia (tunnottomuus, pistely) ihohermotusalueella ja mahdollisesti lihaksen vajaatoimintaa (ositainen halvaus). Vaikeaan hermovammaan liittyy ihotunnon puutos, ruumiinosan halvaus ja mahdollisesti toipumisvaiheessa pitkäaikaista kipua. Jos hermovammaan liittyy myös merkittävä muun syvemmän kudoksen (lihas, verisuoni, luu, sisäelimet) vaurio, vammoista voidaan määrätä yhteinen korvaus.

Hermon vamma voi syntyä terävän leikkaavan esineen vaikutuksesta, tylpästi ruhjovan tai venyttävän voiman seurauksena ja myös palovamman tai sähköiskuvamman aiheuttamana. Terävän esineen aiheuttamat hermovammat ovat tavallisia käden ja ranteen alueella (sormihermot, keskihermo, kyynärhermo) ja venytyksen seurauksena syntyvät vammat olkavarren (värttinähermo), hartiaseudun (hartiapuinos) ja lonkan (lonkkahermo) sekä polven seudun alueella (pohjehermo). Aivohermojen vammat liittyvät yleensä kallonmurtumiin. Selkäytimen vammat ovat hermovammoista vaikeimpia ja liittyvät yleensä selkärangan murtumiin (ks. 9.5).

Hermovammat luokitellaan yleensä kolmeen pääluokkaan sen mukaan, onko hermo tai sen sisäosa katkennut: 1) hermon johtokyvyn häiriintyminen ilman hermossa todettavaa selvää rakennemuutosta (neurapraksia), syntyy hermon puristuksen, ruhjeen tai venytyksen seurauksena; 2) hermon viejähaarakkeen (aksoni) vaurio, jossa hermon sidekudostuppi jää ehyeksi (aksonotmeesi), syntyy tylpän ruhjevamman seurauksena; 3) hermon täydellinen anatominen katkos (neurotmeesi) syntyy yleensä leikkaavan esineen vaikutuksesta.

Neurapraksian jälkeen toiminta palautuu yleensä normaalkiksi kolmessa kuukaudessa. Aksonotmeesin jälkeen toiminta palautuu hitaammin 3 kuukauden – 1 vuoden kuluessa eikä palautuminen ole aina täydellistä. Neurotmeesi vaatii aina hermovamman korjausta leikkauksellisesti, ja täydellinen toiminnan palautuminen ei yleensä ole mahdollista.

Syntytilanteeseen liittyvän tunnottomuuden ja halvaustilan lisäksi hermovamoihin voi liittyä paranemisvaiheeseen liittyvää pitkäaikaista kipua (neuropaattinen kipu, CRPS2¹⁰ eli kausalgia, ks. 12.2).

Hermovamman aiheuttama toiminnallinen haitta määräytyy vaurioituneen hermon mukaan ja ilmenee siten, että vamma voi vaikeuttaa liikkumista ja

10 Complex Regional Pain Syndrome.

jokapäiväiseen toimintaan liittyviä asioita. Kasvojen alueella aivohermon vaurio (kasvohermo) voi aiheuttaa lisäksi kosmeettista haittaa.

Vamman vaikeusasteeseen vaikuttavat erityisesti:

- vamman laatu
- vamman anatominen sijainti
- vammaan liittyvät oireet

Suosituksen 1 kohdassa tarkoitettuja *lieviä vammoja* ovat esimerkiksi ohimenevä ranteen keskihermon puristustila sekä kyynärhermon tai värttinähermon toimintahäiriö hermoon kohdistuneen iskun tai puristuksen seurauksena.

Suosituksen 2 kohdassa tarkoitettuja *kohtalaisia vammoja* ovat esimerkiksi olkavarren alueen tai polven alueen iskuvammaan liittyvä värttinähermon tai pohjehermon toimintahäiriö (pareesi), joka on ohimenevä, mutta vaikeuttaa käden käyttöä tai liikkumista 1–6 kuukauden ajan.

Suosituksen 3 kohdassa tarkoitettuja *vaikeita vammoja* ovat esimerkiksi luunmurtumaan liittyvä hermovamma (reisi, sääri, polvi, käsivarsi, olkavarsi), kallo-aivovamma ja siihen liittyvä aivohermovaurio, selkärankamurtumaan liittyvä selkäydinvamma halvaustiloineen, olkapunoksen revähdys, kaularankamurtumaan liittyvä neli- tai alarajahalvaus. Jotkut näistä vammoista voivat kuitenkin kuulua ensisijaisesti muita kohtia koskevien suositusten alle.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	63	4506	4354	3000	3669	567	28340

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
791	1083	2000	3000	5669	9549	13150

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset hermovammat. Ottaen huomioon aineistoon sisältyvien tapausten vaikeusaste hermovammasta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.5 Verisuonivammat

Verisuonivammojen kirjo on hyvin laaja. Lievimmillään verisuonivamma on pään tai raajan alueen pikkuvaltimoverisuonen tai pikkulaskimoverisuonen vamma, joka voidaan hoitaa sulkemalla verisuoni sitomalla (ligeeraus). Vaikeaan verisuonivammaan liittyy raajan tai ruumiinosan verenkierron vajuus, joka vaatii nopeita hoitotoimenpiteitä verenkierron elvyttämiseksi. Jos verisuonivammaan liittyy myös merkittävä muun syvemmän kudoksen (lihás, hermo, lúu, sisäelímet) vaurio, vammoista voidaan määrätä yhteinen korvaus.

Verisuonen vamma voi syntyä terävän leikkaavan esineen vaikutuksesta tai tylpästi ruhjovan, kiertävän tai venyttävän voiman seurauksena. Osa verisuonivammoista liittyy oheisvammama luunmurtumiin (kynärpään alue, olkavarsi, kylkiluut, reisiluun alaosa). Terävän esineen aiheuttamat verisuonivammat ovat tavallisia käden ja ranteen alueella sekä kaulan, vatsan ja rintakehän alueella.

Verisuonivammat voidaan luokitella terävän esineen aiheuttamiin verisuonen seinämän repeämiin (laseraatio eli osittainen repeämä, transsektio eli katkeaminen) ja tylpän väkivallan aiheuttamiin verisuonen ruhjeisiin (sisäkalvon repeämä, verisuonen seinämänsisäinen verenpurkauma, verisuonen hyytymätukos, verisuonen ulkopuolinen puristus).

Pääsääntöisesti raajojen isojen valtimo- ja laskimorunkojen ja kaulan alueen verisuonien vamma vaatii korjausleikkausta, jonka laajuus vaihtelee vaurion suuruuden mukaan. Lihasvaltimot voidaan sulkea sitomalla. Verisuonen korjausleikkaustoimenpiteen jälkeen verenkierto yleensä palautuu lähes välittömästi ja leikkaushaava paranee 1–3 viikossa.

Syntytilanteeseen liittyvän paikallisen kivun lisäksi verisuonivammoihin ei yleensä liity merkittävää toiminnallista haittaa, ellei verenkierron puutteesta ole ehtinyt syntyä lihas- tai hermovaurioita.

Leikkauksella hoidettu verisuonivamma paranee yleensä pysyvästi haittaa jättämättä 2–6 viikon kuluessa, ja pääasiallinen tilapäinen haitta aiheutuu leikkaushaavan paranemisesta.

Vamman vaikeusasteeseen vaikuttavat erityisesti:

- vamman laatu
- vamman laajuus
- vamman anatominen sijainti
- seurannaisvammat

Suosituksen 1 kohdassa tarkoitettuja *lieviä vammoja* ovat esimerkiksi viiltohaavan aiheuttama valtimo- tai laskimosuonen vamma, pään haavaan liittyvä ohimovaltimon vaurio tai sormen alueen yksittäisen pikkualtimon vaurio puukon viiltohaavan seurauksena (ei hermovammaa).

Suosituksen 2 kohdassa tarkoitettuja *kohtalaisia vammoja* ovat esimerkiksi ranteen, kynärvarren tai polven alueen verisuonivammaan liittyvä raajan 1–2 kuukautta kestävä toimintahäiriö, joka aiheutuu verisuonivamman edellyttämästä raajan immobilisaatiosta ja haavan paranemisesta.

Suosituksen 3 kohdassa tarkoitettuja *vaikeita vammoja* ovat esimerkiksi suurten verisuonien vamma (aortta, ylä- tai alaonttolaskimo, kaulavaltimo tai -laskimo, solisvaltimo), vammat, joiden korjausleikkaus edellyttää suurta kudosaavausta (rintaontelon tai vatsaontelon avaus), tai vammat, joihin liittyy verenkierron vajauksesta johtuva kohde-elimen vaurio (lihasnekroosi, aivohalvaus, raajahalvaus), joka voi olla osittain ohimenevä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	24	6757	3403	4138	6870	1500	31058

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
1625	2109	3000	4138	9870	13500	27043

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat kohtalaiset ja sitä vaikeammat verisuonivammat. Ottaen huomioon aineistoon sisältyvien tapauksen vaikeusaste verisuonivammoista tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.6 Palovammat

Pinnalliset palovammat ilmenevät ihon punoituksena ja turvotuksena. Jos palovammaan liittyy myös merkittävä muun syvemmän kudoksen (hermo, verisuoni, lihas, luu) vaurio, vammoista voidaan määrätä yhteinen korvaus.

Syntytilanteeseen liittyvän kivun lisäksi palovammat saattavat aiheuttaa särkyä pidempään ja aiheuttaa toiminnallista haittaa vaikeuttamalla liikkumista ja jokapäiväiseen toimintaan liittyviä asioita. Kasvojen alueella palovammat aiheuttavat lisäksi kosmeettista haittaa.

Pinnallisille vammoille on tyypillistä, että ne eivät edellytä terveydenhuollon ammattihenkilön tekemiä varsinaisia sairaanhoidollisia hoitotoimenpiteitä kivunlievitystä lukuun ottamatta. Kohtalaiset ja vaikeat palovammat vaativat aina sairaalahoitoa. Vaikeisiin palovammoihin liittyy usein vakavia psyykkisiä häiriötiloja, jotka edellyttävät psykiatrista hoitoa. Psyykkisistä vammoista aiheutuva haitta on tarkoitettu määriteltäväksi erikseen (ks. 13.1–13.4).

Pinnalliset vammat paranevat 1–2 viikossa pysyvää haittaa jättämättä ja kohtalaiset 2–4 viikon kuluessa. Vaikeiden palovammojen hoito saattaa kestää 1–2 vuotta, ja niistä jää yleensä pysyvää haittaa.

Vamman vaikeusasteeseen vaikuttavat erityisesti:

- vamman laatu
- vamman laajuus
- vamman anatominen sijainti

Pinnalliset, alle 2 % koko kehon pinta-alasta kattavat palovammat voidaan hoitaa kotihoidossa. Pinnalliset, alle 10 % kehon pinta-alasta kattavat vammat hoidetaan polikliinisesti ja yli 10 % lyhyellä sairaalahoidolla. Syvät (2.–3. asteen) palovammat vaativat yleensä lyhyen sairaalahoitajakson, vaikka palanut alue olisi alle 20 % koko kehon pinta-alasta. Yli 20 % kehon pinta-alasta käsittävät palovammat kuuluvat aina sairaalahoitoon, jonka pituus vaihtelee vamman laajuuden ja syvyysasteen mukaan (viikkoja–kuukausia).

Suosituksen 1 kohdassa tarkoitettuja *lieviä vammoja* ovat esimerkiksi 1. asteen palovamma (altistuminen UV-valolle, hiertymä), yksittäiset punoittavat alueet kehon eri alueilla, lyhytaikainen punoitus ja turvotus kasvoissa tai kädessä sekä hankaus- tai hiertymävamma. Vammalle on tyypillistä, että se ei välttämättä edellytä terveydenhuollon ammattihenkilön hoitotoimenpiteitä neuvontaa lukuun ottamatta.

Suosituksen 2 kohdassa tarkoitettuja *kohtalaisia vammoja* ovat esimerkiksi 2. asteen palovamma (kuuman veden tai muun nesteen aiheuttama palovamma, pitkäaikainen altistuminen UV-valolle), palovamma kasvoissa, raajoissa tai vartalolla, useat palovammat (rakkulat) eri kehonalueilla sekä liikkumista, syömistä tai henkilökohtaisen hygienian hoitamista vaikeuttava palovamma (esim. genitaalialue, pakaraseutu, reiden alue, kädet). Vammalle on tyypillistä, että se edellyttää yleensä terveydenhuollon ammattihenkilön hoitotoimenpiteitä. Myös palavan tupakan aiheuttaman 3. asteen palovamman voidaan katsoa kuuluvan tähän kohtaan vamman erittäin paikallisen sijainnin vuoksi.

Suosituksen 3 kohdassa tarkoitettuja *vaikeita vammoja* ovat esimerkiksi 2.–3. asteen palovamma (laajat kuuman veden aiheuttamat palovammat, liekki-, happo tai emäspalovamma, sähköpalovamma) sekä kiukaan koskettamisesta ja sähköiskusta aiheutuneet vammat. Vammalle on tyypillistä, että se edellyttää yleensä useiden päivien tai viikkojen sairaalahoitoa ja palovamma-alueen kirurgisia puhdistus- tai korjausleikkaustoimenpiteitä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	80	2831	4429	1134	2767	113	11910

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
340	358	561	1134	3328	7692	11910

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset palovammat painottuen vaikeusasteeltaan lieviin ja kohtalaisiin vammoihin. Ottaen huomioon aineistoon sisältyvien tapausten vaikeusaste palovammoista tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.7 Ampumavammat

Ampumavammojen vaikeusaste vaihtelee suuresti. Lievimmillään ampumavamma on ihonaarmu. Vaikeisiin ampumavammoihin liittyy kehonosan lävistävän haavan lisäksi laajaa kudostuhoa.

Pinnallinen vamma ilmenee ihonaarmuna, ihon punoituksena ja turvotuksena. Luodin läpäistessä raajanosan tai vartalon luodin kulkureitille jää usein likaa, joka

aiheuttaa hoitamattomana tulehduksen. Kulkureitin saastutuksen (kontaminaatio) lisäksi luodin aiheuttama paineaalto aiheuttaa ympäröivään kudokseen joskus huomattavaakin tuhoa. Raajojen alueella seurauksena on usein lihasaitiopaineen nousu ja siihen liittyvä lihasverenkierron vaikeutuminen, jonka hoito edellyttää lihaskalvon avaamista (ks. myös 1.3).

Suosituksen kohta 3 käsittää ne ampumavammatapaukset, joissa on aiheutunut vakavia kudovaurioita (iho, hermo, versioni, sisäelin, luu). Esimerkiksi haulikon ammus aiheuttaa lähietäisyydeltä ammuttuna huomattavan laajan ihon, ihonalaiskudoksen ja alla olevien kudosten vaurion sen lisäksi, että yksittäiset haulit vaurioittavat useita eri rakenteita (hermo, verisuoni, luu, sisäelimet). Ampumavamman seurauksena syntynyt luun murtuma käyttäytyy paranemisen suhteen kuten avomurtuma (hidas paraneminen, tulehdusriski kohonnut, useita korjausleikkauksia) ja usein aiheuttaa luupuutoksen kehittymisen.

Syntytilanteeseen liittyvän 1–2 viikkoa kestävä kivun lisäksi ampumavammoihin saattaa liittyä pidempiaikaisia hermovammasta johtuvia kiputiloja (ks. 1.4). Vamma aiheuttaa toiminnallista haittaa vaikeuttamalla liikkumista ja jokapäiväiseen toimintaan liittyviä asioita (ruokailu, puhtaanapito). Kasvojen alueella ampumavammat aiheuttavat lisäksi kosmeettista haittaa.

Pinnallisille ampumavammoille on tyypillistä, että ne eivät edellytä terveydenhuollon ammattihenkilön suorittamia varsinaisia sairaanhoidollisia hoitotoimenpiteitä (jäykkäkouristusprofylaksian tarkistamista lukuun ottamatta). Keskivaikeat ja vaikeat ampumavammat vaativat aina sairaalahoitoa.

Pinnalliset vammat paranevat 1–2 viikon kuluessa pysyvää haittaa jättämättä, keskivaikeat 2–6 viikon kuluessa ja vaikeiden ampumavammojen hoito saattaa kestää 1–2 vuotta.

Vamman vaikeusasteeseen vaikuttavat erityisesti:

- vamman laatu
- vamman laajuus
- vamman anatominen sijainti

Suosituksen 1 kohdassa tarkoitettuja *lieviä vammoja* ovat esimerkiksi luodin aiheuttama ihonaarmu, ilmakiväärin luodin jälki säären etupinnalla (pinnallinen ihoruhje, ei verenvuotoa). Suosituksen 2 kohdassa tarkoitettuja *kohtalaisia vammoja* ovat esimerkiksi raajan tai kehon pintaosan lävistävät ampumavammat. Suosituksen 3 kohdassa tarkoitettuja *vaikeita vammoja* ovat esimerkiksi luunmurtuma ampumavamman seurauksena, ampumavammaan liittyvä sisäelinvamma (rinta- tai vatsaontelon elimet), kallo-aivovamma, selkärankaan kohdistunut ampumavamma, nivelen ampumavamma.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	45	4794	6665	3000	4531	200	40000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
245	477	1020	3000	5551	11400	17457

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset ampuvammammat painottuen vaikeusasteeltaan kohtalaisen vaikeisiin sekä vaikeisiin vammoihin. Ottaen huomioon aineistoon sisältyvien tapausten vaikeusaste ampuvammoista tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

2 Kallon ja kasvoluiden murtumat ja sijoiltaanmenot

2.1 Kallonlaen murtuma

Kallonlaen murtuma ilman vakavia aivovammoja tai kallonsisäisiä verenvuotoja voi syntyä pääläelle kohdistuneen iskun seurauksena. Kallonlaen murtumaan liittyy usein päänahanalainen verenpurkauma.

Murtumasta aiheutuu sellaisenaan ohimenevää kipua ja särkyä. Murtumaan liittyvät oireet paranevat useimmiten pysyvää haittaa jättämättä 1–2 viikon kuluessa, vaikka murtuma näkyy röntgenkuvin huomattavasti pitempään. Kallonmurtumaan voidaan katsoa liittyvän pään haavan, ruhjevamman jäljen ja lievän aivotärähdyksestä aiheutuvan päänsärky- tai pahoinvointioireiston.

Yksinkertainen kallonlaen murtuma ei ole laadultaan erityisen vakava vamma. Kallonlaen murtumaa vakavampaa haittaa aiheuttaa sen seurannaisvammoista (esim. kallonsisäinen verenvuoto 4.2, korvalokeroston tai sisäkorvan vaurio). Jos kallonlaen murtumaan liittyy kallonsisäisiä vammoja, on korvaus tarkoitettu tuomittavaksi näitä vammoja koskevien suositusten perusteella.

Tutkimusaineistoon sisältyy kuusi kallonlaen murtuman perusteella tuomittua korvausta (3 × 1134, 1700, 2700 ja 4215 euroa). Suurimmassa korvauksessa on kyse useiden vammojen yhdistelmästä. Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat yksinkertaista kallonlaen murtumaa. Ottaen huomioon aineistoon sisältyvien tapausten vaikeusaste kallonlaen murtumasta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

2.2 Kallonpohjan murtuma

Kallonpohjan murtuma ilman vakavia aivovammoja tai kallonsisäisiä verenvuotoja syntyy yleensä kaatumisen seurauksena.

Murtumasta sellaisenaan aiheutuu ohimenevää kipua ja särkyä 1–2 viikon ajan. Murtumat paranevat useimmiten pysyvää haittaa jättämättä. Kallonpohjan murtumaan liittyy usein selvästi nähtävät verenpurkaumat molempien silmien ympärillä (Brillen hematooma) ja siihen saattaa liittyä veren ja selkäydinnesteen vuotoa

nenästä tai korvasta. Lisäksi siihen voi liittyä hajuaistin menetys, kuulonalenema, huimausoireita ja joskus silmähermo-oireita.

Kallonpohjan murtumaa vakavampaa haittaa aiheutuu sen seurannaisvammoista (veren tai selkäydinnesteen vuoto otsaonteloon, nenään tai korvaan, tärykalvon, korvalokeroston tai sisäkorvan vaurio).

Yksinkertainen kallonpohjan murtuma paranee 1–3 kuukaudessa oireenmukaisella hoidolla (tulehduskipulääke, tarvittaessa antibioottiprofylaksia selkäydinnestevuototapauksissa) pysyvää haittaa jättämättä. Liitännäissairaus (infektiokomplikaatio) voi pidentää tilapäisen haitan kestoa huomattavasti. Silmäluomiverenpurkauksista on kosmeettista haittaa 3–4 viikon ajan.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15,18, 22	23	4779	3729	4437	3803	1134	17004

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
1139	1362	1997	4437	5800	10783	15988

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat yksinkertaista kallonpohjan murtumaa. Suuremmissa korvauksissa on kyse useiden vammojen yhdistelmistä. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste kallonpohjan murtumasta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden, kun kallonpohjan murtumaa on pidettävä kallonlaen murtumaa vakavampana vammana.

2.3 Nenäluun murtuma

Nenäluun murtuma on tyypillinen oikeuskäytännössä esiintyvä kasvojen luiden murtuma. Se syntyy yleensä nenään kohdistuneen iskun (kaatuminen, lyönti nyrkillä) vaikutuksesta. Nenäluun murtumasta aiheutuu kipua ja särkyä sekä kosmeettista ja toiminnallista haittaa.

Yksinkertaiset murtumat eivät aina vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Verenvuoto nenästä lakkaa muutaman tunnin kuluessa. Vinoon kääntyneen nenän paikalleen asettamisen jälkeen nenä voidaan joutua tukemaan tamponein muutamana päivänä ajaksi. Nenäluun tyven tai nenän rustoisten osien murtuman korjaaminen edellyttää leikkaushoitoa ja nenän väliseinän korjaamista.

Murtuma paranee 1–6 viikon kuluessa. Yksinkertaisesta nenäluun murtumasta ei aiheudu pysyvää haittaa. Nenäluun tyven tai rustoisen osan murtumasta saattaa aiheutua jonkinasteinen pysyvä haitta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
22	44	1608	1659	1200	1175	130	10000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
225	450	800	1250	1975	2750	5475

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset nenän murtumat. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste nenän murtumasta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

2.4 Yläleuan tai poskiluun murtuma

Yläleuan tai poskiluun murtuma syntyy kasvoihin kohdistuneen voimakkaan ulkoisen väkivallan seurauksena (liikenneonnettomuus, voimakas nyrkinisku, putoamistapaturma). Nyrkiniskun seurauksena syntyy useimmiten poskikaaren (*zygomaticus*-kaari) murtuma. Murtumasta aiheutuu kipua ja särkyä sekä toiminnallista häiriötä.

Yksinkertaiset poskikaaren murtumat ilmenevät poskipään painumisena. Murtumat vaativat yleensä sairaalassa tapahtuvan paikalleen asettamisen ja joissakin tapauksissa paikalleen kiinnittämisen luun kiinnitysvälineellä.

Poskikaaren murtumat paranevat paikalleen asettamisen jälkeen yleensä pysyvää häiriötä jättämättä 3–4 viikon kuluessa. Yläleuan vaikea-asteiset murtumat paranevat 1–3 kuukaudessa.

Suosituksen 3 kohdassa tarkoitettut Le Fortin jaottelun mukaiset murtumat ovat:

- yläleuan poikkimurtuma hampaiden yläpuolelta nenänpohjan tasossa (Le Fort I)
- pyramidimurtuma, jossa murtumapinta kulkee leukaluun kyhmystä poskiontelon ja silmäkuopan pohjan kautta nenän tyveen (Le Fort II)
- poskiluiden murtuma, jonka seurauksena kasvojen keskikolmanneksen luusto on irronnut kallosta (Le Fort III).

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	80	3517	2727	2834	2831	555	13310

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
680	1029	1606	2834	4437	7935	9069

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat erilaiset poskiluun murtumat painottuen poskiluun hyväasentoisiin ja sijoiltaan menneisiin murtumiin. Tämän suosituskategorian tapaukset sisältävät yleisesti myös muita vammoja. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste yläleuan tai poskiluun murtumista tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

2.5 Alaleukaluun murtuma

Alaleukaluun murtuma syntyy leukaan kohdistuneesta iskusta (nyrkinisku, kaatuminen, liikennetapaturma). Murtumasta aiheutuu kipua ja särkyä sekä toiminnallista haittaa.

Alaleukaluun murtuma edellyttää kaikkein lievimpiä tapauksia lukuun ottamatta alaleuan kiinnittämistä yläleukaan hampaisiin kiinnitettävillä metallikiskoilla 4–6 viikon ajaksi. Hoito aiheuttaa merkittävää toiminnallista haittaa vaikeuttamalla syömistä ja puhumista. Lisäksi kipua ja särkyä aiheutuu, mikäli murtuman korjaaminen edellyttää leikkausta. Sijoiltaan menneistä murtumista jää yleensä jonkin asteinen pysyvä haitta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	64	4420	2011	4215	2642	340	9096

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
1525	2134	2996	4215	5638	7968	8456

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset alaleukaluun murtumat painottuen suosituskohtien 2.5.2 ja 2.5.3 mukaisiin vammoihin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste alaleukaluun murtumista tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

2.6 Leuan nyrjähdys, venähdys ja sijoiltaanmeno

Leukanivelen nyrjähdys tai venähdys syntyy yleensä leuan kärkeen kohdistuneesta iskusta (kaatuminen, lyönti nyrkillä), jonka seurauksena leukanivelen nivelsiteet ja puremalihakset venytyvät.

Yksinkertaiset nyrjähdykset, joihin ei liity leukanivelen sisäisiä vaurioita (rustolevy, nivelnasta, vrt. edellä alaleukaluun murtuma), eivät vaadi sairaanhoidollisia toimenpiteitä. Sijoiltaanmeno saattaa vaatia paikalleen asettamisen. Vammasta aiheutuu kipua ja lievää toiminnallista haittaa 1–3 viikon ajan.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	20	916	633	736	586	227	2900

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
227	244	567	736	1153	1732	-

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset leuan nyrjähdykset, venähdykset ja sijoiltaanmenot. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste leuan nyrjähdyksistä, venähdyksistä ja sijoiltaanmenoista tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

2.7 Silmäkuopan pohjan murtuma

Silmäkuopan pohjan murtuma (*blow out* -murtuma) syntyy tylpän, silmään kohdistuneen vamman seurauksena (nyrkinisku, pallo). Silmäkuopan pohjan murtuman seurauksena osa silmäkuopan sisällöstä työntyy poskionteloon.

Murtumasta seuraa silmän sisään painuminen, silmän liikerajoitus ylöspäin katsottaessa ja kaksoiskuvien näkemistä. Syntytilanteeseen liittyvän kivun lisäksi murtumaan saattaa liittyä silmän ruhjevamma ja lyhytkestoinen tai pidempiaikainen näkökyvyn heikkeneminen tai jopa näkökyvyn menetys. Vamman hoito edellyttää leikkausta.

Vammasta aiheutuu särkyä tyypillisesti 1–4 viikon ajan ja se aiheuttaa toiminnallista haittaa vaikeuttamalla silmänliikkeitä. Vamman paraneminen kestää 1–6 kuukautta. Ihohermon (silmanalustuntohermo) toipumista voi tapahtua kahden vuoden ajan vahingosta. Vammasta voi jäädä pysyvä haitta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	116	2979	1773	2636	1668	273	10202

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
765	1134	1832	2636	3500	5514	6320

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vaikeusasteeltaan tyypillistä silmäkuopan pohjan murtumaa. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste silmäkuopan pohjan murtumista tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

3 Hammasvammat

3.1 Hampaan siirtymä

Hampaan siirtymä syntyy hampaaseen kohdistuvan iskun seurauksena. Hampaan siirtymällä tarkoitetaan hampaan siirtymistä pois paikaltaan (hammas heiluu liikuteltaessa). Tässä vammassa hammas itsessään säilyy ehjänä kudonvaurioiden kohdistuessa hammasta ympäröivään kudokseen. Hammas on voinut siirtyä eteen, taakse, sivulle (luksaatio), painua sisään (intrusio), työntyä ulos (ekstrusio) tai revähtää täydellisesti irti (eksartikulaatio). Vamma hoidetaan asettamalla hammas paikalleen ja kiskottamalla se viereisiin hampaisiin.

Tutkimusaineisto

	AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
3.1.1–2	15, 18, 22	37	1244	816	1020	847	340	3700
3.1.3	15, 18, 22	37	2444	1647	2267	1980	555	7595

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

	5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
3.1.1–2	340	452	583	1020	1430	2834	3165
3.1.3	566	567	1137	2267	3117	4737	5861

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vaikeusasteeltaan tyypillistä hampaan tärahtämistä, pois paikaltaan siirtymistä ja kuopasta irtoamista. Hampaan siirtymiä koskevat korvaukset sisältävät yleensä korvauksen myös pinnallisista ruhjeista. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste hampaan siirtymästä tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

3.2 Hampaan murtuma

Hampaan murtumalla tarkoitetaan hampaan kiilteen tai hammasluun katkosta. Hampaan murtuman vaikeusaste riippuu kudonvaurion laajuudesta ja sijainnista. Lievintä vammaa edustavat kiilteen halkeamat, kun taas hampaan ytimeen (pulpaan) ulottuvat murtumat sekä hampaan juuren murtumat ovat vaikeita hampaan murtumia. Usein hampaan murtuman oheisvammana on posken tai huulen haava.

Hampaan murtumasta aiheutuu kipua ja särkyä. Murtuma hoidetaan paikkaamalla tai kiskottamalla murtunut hammas viereisiin hampaisiin. Hampaan ytimeen

ulottuva murtuma ja hampaan juuren murtuma edellyttävät yleensä juurihoitoa eli hampaan ydinkanavassa olevan hermo- ja verisuonikudoksen poistamista ja ydinkanavan täyttämistä keinoaineella. Hampaan murtumasta saattaa jäädä pysyvä haitta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
18, 22	89	1456	1193	1200	1248	111	8874

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
222	333	750	1200	1998	2662	3414

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vaikeusasteeltaan tyypillistä kiilteen tai hampaan kruunun murtumaa ja hampaan ytimeen ulottuvaa kruunun murtumaa sekä juuren murtumaa. Hampaan vammoja koskeviin korvauksiin sisältyy lähes poikkeuksetta korvaus myös pinnallisista ruhjeista. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste hampaan murtumista tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

4 Kallonsisäiset vammat

4.1 Aivovammat

Aivovamma aiheutuu tavallisimmin päähän kohdistuneesta iskusta (kaatuminen, isku päähän lyömäaseella, putoaminen korkeudesta, liikenneonnettomuus). Sen merkinä on aina jonkinasteinen aivovammaan viittaava oireisto, joihin kuuluu vähintään joku seuraavista: tajuttomuus tai tajunnantason lasku, muistiaukko, henkisen tilan muutos (sekavuus, desorientaatio, uneliaisuus) tai neurologinen oire tai löydös (näkö- tai halvausoire, tasapainovaikeus, kouristelu).

Kohdassa 4.1.1 tarkoitettua *lievästä aivovammasta*, johon ei liity päänsisäistä löydöstä aiheutuu ohimenevää haittaa (pahoinvointi, päänsärky) 1–2 viikon ajan. Niissä tapauksissa, joissa ei ole ollut tajunnanmenetystä, oireet häviävät yleensä muutamassa päivässä. Kohdassa 4.1.2 tarkoitettussa *lievässä aivovammassa* (alle 30 minuutin tajunnanmenetys) esiintyy jokapäiväistä elämää haittaavina oireina esimerkiksi päänsärkyä, huimausta tai aloitekyvyttömyyttä jopa 1-3 kuukauden ajan.

Keskivaikeasta tai *vaikeasta aivovammasta* toipuminen kestää muutamasta viikosta kahteen vuoteen, ja siitä voi jäädä pysyvää haittaa, yleensä kognitiivisia oireita, vireystilahäiriöitä sekä tunne-elämän ja käytöksen muutoksia. Tilapäistä ja pysyvämpääkin haittaa voi aiheutua pahoinvoinnin ja päänsäryn lisäksi muistin häiriöistä, raajojen halvausoireista tai tasapainohäiriöistä.

Tutkimusaineisto

	AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
4.1.1	22	80	1104	1028	800	700	200	8000
4.1.2–4	15, 18, 22	90	9242	8534	6932	8206	227	45344

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

	5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
4.1.1	400	500	600	800	1300	1980	2490
4.1.2–4	1211	2000	3296	6932	11502	20405	28340

Aineistoon valikoituneet lievät aivovammat ilman päänsisäistä löydöstä edustavat vaikeusasteeltaan tyypillistä tapausta. Aineistoon valikoituneet muut aivovammat kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset aivovammat. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste aivovammoista tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

4.2 Traumaattiset kallonsisäiset verenvuodot

Tavallisimmat pään iskuvamman seurauksena syntyvät kallonsisäiset verenvuodot ovat kovakalvonulkopuolinen verenvuoto (epiduraalivuoto), kovakalvonalainen verenvuoto (subduraalivuoto) ja aivojen sisäinen verenvuoto (intracerebraalivuoto).

Traumaattinen epiduraalivuoto (S06.4) tulee yleensä valtimosuonista ja tila pahenee nopeasti. Iskuvamma on usein lievä, oireena on nopea tajunnantilan heikkeneminen, halvauspuolioireet ja pupillan laajeneminen. Vamma vaatii nopeaa leikkaushoitoa ja, mikäli liitännäisvammoja ei ole, toipuminen on yleensä nopea ja täydellinen.

Traumaattinen subduraalivuoto (S06.5) voi olla äkillinen (akuutti) tai pitkän ajan kuluessa kehittynyt (krooninen) ja yleensä se liittyy vaikeaan aivovammaan. Äkillisen subduraalivuodon oireet liittyvät vaikeaan aivovammaan (alun perin vamman jälkeen tajuttomalla potilaalla paheneva toispuoleinen halvaus, laajentunut mustuainen). Kroonisen subduraalivuodon oireet kehittyvät yleensä vasta yli kahden viikon tai jopa kuukausien kuluttua alkuperäisestä vammasta, joka yleensä on kaatumisen ja jonka potilas on yleensä jo vähäisyyden vuoksi unohtanut. Verenpurkauma hoidetaan yleensä leikkauksella. Toipuminen kestää 1–3 kuukautta, ellei muusta vammasta muuta aiheudu.

Traumaattinen intracerebraalivuoto (I61.9) syntyy päähän kohdistuneen iskun ja aivoruhjeen seurauksena.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	80	5841	3692	5050	4627	333	17889

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
1137	1430	3401	5050	8028	11600	12992

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset kallonsisäiset verenvuodot. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste kallonsisäisestä verenvuodosta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

5 Näkö- ja kuuloelinten vammat

5.1 Silmän vammat

Jo vähäisenkin tylpän iskun seurauksena saattaa silmäluomiin ja sidekalvon alle kehittyä turvotus ja verenvuoto. Syntynyt sinipunainen ”musta silmä” aiheuttaa lähinnä kosmeettisen haitan, joka paranee ja häviää 1–2 viikon kuluessa.

Silmän haavoja ovat silmän kovakalvon (sclera) haava tai repeämä, silmän sidekalvohaava ja sarveiskalvon haava. Pinnallinen haava syntyy raapaisun seurauksena. Silmän kovakalvon repeämä aiheutuu voimakkaan tylpän iskun seurauksena tai terävän esineen iskusta.

Pinnalliset silmän haavaumat paranevat muutamassa päivässä antibioottivoiteella. Silmän kovakalvon repeämä suljetaan ompeleilla, ja se vaatii aina sairaalahoitoa.

Pienet sidekalvohaavat paranevat itsestään muutamassa päivässä. Jos repeämä on laaja, haava ommellaan ohuella elimistössä liukenevalla langalla. Paraneminen tapahtuu 1–3 viikon kuluessa.

Pinnalliset sarveiskalvonaarmut paranevat useimmiten 1–4 vuorokauden peittohoidolla ja antibioottivoiteella pysyvää haittaa jättämättä. Syvään haavaan saattaa liittyä liitännäisvammoja, ja sarveiskalvon puhkaisevat vammat kuuluvat sairaalahoitoon. Niistä todennäköisesti jää jonkinasteinen pysyvä haitta.

Silmän kovakalvon, sidekalvon tai sarveiskalvon pinnallisesta haavasta aiheutuu ohimenevää haittaa 1–2 viikon ajan (peittohoito 1–2 vuorokautta, silmän punoitus, kutina, rähmiminen ja näöntarkkuuden heikentyminen).

Silmän kovakalvon ja sarveiskalvon haava paranee 1–4 kuukauden aikana. Sarveiskalvo-ompeleiden poisto aiheuttaa 3 kuukauden kuluttua lisäksi lyhytaikaisen 1–7 vuorokauden haitan. Tilapäinen haitta ilmenee kipuna ja särkynä sekä kosmeettisena haittana 1–4 viikon ajan. Myös näkökyky voi olla alentunut ja näön heikkeneminen voi jäädä pysyväksi.

Silmän ruhjeeseen liittyy silmän etukammion verenvuoto (hyfeema). Se vaatii aina sairaalaselvittelyjä. Ruhje syntyy silmään edestäpäin kohdistuneen iskun seurauksena. Ruhjeen hoitona mustuaista laajentavien ja useimmiten kortisonia sisältävien silmätippojen käyttö ja joskus veren hyytymistä edistävien lääkkeiden käyttö suun kautta. Uusintavuodot ovat mahdollisia. Vammaan saattaa liittyä linsin siirtyminen pois paikaltaan ja verenvuoto silmän lasiaiseen. Verkkokalvoirtauman riski on suurentunut. Vammasta saattaa jäädä pysyvää haittaa.

Jos silmän ruhjeeseen liittyy silmäkuopan pohjan murtuma, korvaus vammasta on tarkoitettu määrättäväksi silmäkuopan pohjan murtumaa koskevan suosituksen (2.7) perusteella.

Silmämunan rikkoutuminen on yleensä silmään kohdistuvan terävän väkivalan seurausta (terävä metalliesine, kimmoke tms.). Tylpän voiman aiheuttamaan vammaan liittyy yleensä silmänpohjan murtuma (ks. 2.7).

Silmän lävistävä vamma vaatii sairaalahoitoa. Vammat paranevat 1–4 kuukaudessa ja niistä jää usein pysyvää haittaa. Vaikeissa tapauksissa silmämuna voidaan joutua poistamaan.

Tilapäistä haittaa aiheutuu kipuna ja särkynä sekä kosmeettisena häirtana 1–4 viikon ajan. Myös näkökyky voi olla alentunut, ja näön heikkeneminen voi jäädä pysyväksi.

Tutkimusaineisto (5.1.1–5.1.4)

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
18, 22	263	659	658	500	500	50	7986

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
150	222	300	500	800	1109	1664

Aineistoon valikoituneet tapaukset painottuvat tyypillisiin silmäluomen ja silmän sidekalvon verenpurkaumiin. Aineistossa esiintyvät silmän haavat ovat lähes poikkeuksetta silmän pinnallisia haavoja. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste silmäluomen ja silmän sidekalvon verenpurkaumasta, silmän haavasta ja silmän ruhjeesta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

Aineistoon sisältyy kuusi (7986, 6801, 5668, 3400, 3400 ja 887 euroa) silmämunan rikkoutumisen tai repeämän perusteella tuomittua korvausta. Suurimmassa korvauksessa on kyse molempien silmien puhkeamisesta ja näkökyvyn menetyksestä toisen silmän osalta. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste silmämunan rikkoutumisen tai repeämän perusteella tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

5.2 Tärykalvon repeämä

Tärykalvo voi vaurioitua siihen suoraan osuneesta esineestä tai äkillisestä paineen muutoksesta. Paineaurion voi aiheuttaa jo melko lievä läimäys korvalle. Muita syitä ovat ympäristön paineen muutokset esimerkiksi lentäessä ja sukeltaessa.

Tärykalvon puhkeamisesta voi seurata vähäistä verenvuotoa ja korvan kipua. Repeämä paranee yleensä hyvin itsestään 1–2 viikon kuluessa. Laajemmissa repeämissä tärykalvon reunat saattavat kääntyä välikorvan puolelle, jolloin paraneminen estyy. Tällöin repeämä edellyttää leikkaustoimenpiteitä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	24	1179	897	897	1044	79	3660

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
170	449	606	897	1650	2551	3454

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vaikeusasteeltaan tyypillistä tärykalvon repeämää. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tärykalvon repeämästä tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

6 Rintakehän vammat

6.1 Kylkiluun murtuma

Kylkiluun murtuma syntyy rintakehään kohdistuneen iskun seurauksena (kaatuminen, nyrkinisku, liikenneonnettomuus). Kylkiluun murtuman oireena on voimakas, hengitystä salpaava paikallinen kipu. Murtumaan voi joskus liittyä veren tai ilman vuotoa keuhkopussin onteloon.

Kylkiluun murtumasta aiheutuu kipua hengittäessä ja liikkuesssa 2–3 viikon ajan. Kylkiluun murtuma paranee pysyvää haittaa jättämättä 1–3 kuukaudessa. Sarjakylkiluunmurtumasta voi joskus jäädä pitkittynyt kylkivälihermon kiputila.

Tutkimusaineisto

	AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
6.1.1	15, 18, 22	56	1365	613	1210	675	117	2900
6.1.2	15, 18, 22	24	2656	1865	2134	1878	600	8502
6.1.3	09, 12, 15, 18, 22	4	4385	1278	3984	2196	3328	6245

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

	5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
6.1.1	3396	726	1000	1210	1675	2233	2842
6.1.2	700	1000	1381	2134	3259	7718	8360
6.1.3	3328	3328	3488	3984	5684	.	.

Aineistoon valikoituneet erilaatuiset kylkiluun murtumat edustavat laatuunsa nähden tyypillistä kylkiluun murtumaa. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste yksittäisen, usean kylkiluun murtumista ja sarjakylkiluun-murtumasta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

6.2 Rintalastan murtuma

Rintalastan murtuma syntyy rintalastaan edestäpäin kohdistuvan voimakkaan iskun vaikutuksesta. Sen aiheuttaa tavallisesti turvavyö liikenneonnettomuuden yhteydessä tai puristuminen ohjauspyörää vasten. Muita syitä ovat putoaminen ja voimakas nyrkinisku.

Murtumaan saattaa liittyä vaikeita seurannaisvammoja, joista merkittävimmät ovat sydämen ruhjevamma (10.1) ja aortankaaren repeämä. Nämä syntyvät miltei poikkeuksetta vain liikennetapaturman tai putoamisvammun yhteydessä, ja ne vaativat aina sairaalahoitoa ja niistä jälkimmäinen aina myös leikkaushoitoa.

Rintalastan murtumasta aiheutuu hengitysliikkeeseen liittyvää kipua 1–3 viikon ajan. Rintalastan murtuma paranee pysyvää haittaa jättämättä 1–3 kuukaudessa. Vaikeista seurannaisvammoista saattaa aiheutua myös pysyvää haittaa.

Aineistoon sisältyy kaksi rintalastan murtuman perusteella tuomittua korvausta (580 ja 1160 euroa). Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste rintalastan murtumasta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

7 Yläraajan vammat

7.1 Olkanivelen sijoiltaanmeno ja kiertäjäkalvosimen repeämä

Olkanivelen sijoiltaanmeno syntyy niveleen kohdistuvan vääntöliikkeen seurauksena. Tavallisesti se syntyy ojennetun raajan varaan tapahtuneen kaatumisen yhteydessä.

Olkanivelen sijoiltaanmeno aiheuttaa kipua nivelen seutuun, ja nivelen liikuttaminen on mahdotonta. Nivel saattaa mennä itsestään paikalleen, mutta usein sijoiltaanmeno vaatii paikalleen asettamisen sairaalan poliklinikalla.

Käsi tuetaan kolmioliinaan tai kantositeeseen kolmen viikon ajaksi. Nuorilla ja liikunnallisesti aktiivisilla potilailla saattaa niveltähystysleikkaus olla aiheellinen.

Olkanivelen sijoiltaanmeno paranee pysyvää haittaa jättämättä 6 viikon – 3 kuukauden kuluessa. Siitä voi jäädä nivelen toistuvaa sijoiltaanmenotaipumusta, joka on leikkauksella korjattavissa.

Tutkimusaineisto

	AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
7.1.1	11–12, 15, 18, 22	28	1914	879	1765	985	555	4534
7.1.2–3	11–12, 15, 18, 22	12	3015	1988	2690	3368	596	6960

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

	5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
7.1.1	723	1113	1282	1765	2267	3100	4294
7.1.2–4	596	717	1276	2690	4644	6536	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat tyypilliset olkanivelen sijoiltaanmenot sekä kiertäjälavosimen repeämät. Kiertäjälavosimen repeämässä voi aiheutua tavanomaista pitkäkestoisempaa tilapäistä haittaa. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

7.2 Olkalisäke-solislunivelen sijoiltaanmeno

Olkalisäke-solislunivelen sijoiltaanmeno on yleinen vamma ja se syntyy olkapään päälle kaatumisen seurauksena.

Lievä sijoiltaanmeno on hoidettavissa tukemalla käsi kolmioliinasidoksella tai kantositeellä kolmen viikon ajaksi. Siitä ei jää pysyvää haittaa. Vaikeassa sijoiltaanmenossa leikkaushoito on aiheellinen. Leikkaushoidon jälkeen paraneminen tapahtuu kolmessa kuukaudessa, ja yleensä vaikeastakaan sijoiltaanmenosta ei jää pysyvää haittaa.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
10–12, 15, 18, 22	11	2763	1131	2834	1581	494	4648

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
494	780	1997	2834	3578	4507	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset olkalisäke-solislunivelen sijoiltaanmenot. Uusimpaan, vuoden 2022 aineistoon ei

sisältynyt tähän vammakategoriaan kuuluvia tapauksia. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste olkalisäke-solislunivelen sijoiltaanmenon perusteella tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

7.3 Solislun murtuma

Solislun murtuma syntyy olkapäähän kohdistuvan voimakkaan väkivallan seurauksena. Tavallisesti se on seurausta kaatumisesta olkapään päälle tai turvavyön aiheuttama liikennetapaturman yhteydessä.

Yksinkertainen murtuma hoidetaan tukemalla käsi kolmioliiniasidoksella kolmen viikon ajaksi, ja siitä aiheutuu kipua ja särkyä 1–3 viikon ajan. Murtuma paranee kolmessa kuukaudessa pysyvää haittaa jättämättä.

Huomattavasti pois paikaltaan siirtynyt solislun murtuma hoidetaan leikkauksella ja metallilevykiinnityksellä. Leikkauksella hoidettu murtuma paranee 3–4 kuukaudessa pysyvää haittaa jättämättä. Siitä aiheutuu kipua ja särkyä 3–6 viikon ajan. Kantosidettä pidetään kolmen viikon ajan.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
10–12, 15, 18, 22	36	2376	1323	2129	1812	567	5800

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
609	1010	1273	2129	3085	4729	5206

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset solislun murtumat. Uusimpaan, vuoden 2022 aineistoon ei sisältynyt tähän vammakategoriaan kuuluvia tapauksia. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

7.4 Olkaluun murtumat

Olkaluun murtuma syntyy olkavarteen kohdistuvan voimakkaan väkivallan seurauksena. Tavallisesti se on seurausta kaatumisesta ojennetun yläraajan varaan tai kyynärnivelistä koukistetun yläraajan väkivaltaisesta vääntämisestä (kädenvääntö).

Yksinkertainen murtuma hoidetaan kuuden viikon kipsihoidolla ja vartalosiidoksella. Murtuma paranee kolmen kuukauden kuluessa pysyvää haittaa jättämättä.

Huomattavasti pois paikaltaan siirtynyt olkaluun murtuma hoidetaan leikkauksella ja metallilevy- tai ydinnaulakiinnityksellä. Leikkauksella hoidettu murtuma paranee 3–6 kuukaudessa pysyvää haittaa jättämättä.

Vaikeaan olkaluun murtumaan liittyy liitännäisvammoja (värttinähermon vaurio). Paraneminen kestää 6 kuukaudesta 2 vuoteen. Hermovammasta aiheutuu yläraajan toiminnallista haittaa toipumisen ajan (1–6 kuukautta). Siitä saattaa aiheutua pysyvää haittaa.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	36	3775	2574	3000	2613	348	11600

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
524	820	2297	3000	4910	6728	11600

Aineistoon sisältyy tapauksia suosituskohdista 7.4.1, 7.4.2 ja 7.4.3. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapauksien vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

7.5 Kyynärvarren murtuma

Kyynärvarren murtuma syntyy yläraajaan kohdistuvan voimakkaan väkivallan seurauksena. Tavallisesti se on seurausta kaatumisesta ojennetun yläraajan varaan.

Tavallisin on värttinäluun distaalinen (ranteen puoleinen pää) murtuma (nk. värttinäluun tyyppimurtuma), jonka syntymiseen usein on myötävaikuttavana tekijänä luuston kalkkikato (osteoporoosi).

Värttinäluun tyyppimurtuma hoidetaan tarvittaessa paikalleen asettamisella ja 3-5 viikon kipsihoidolla. Joskus murtuma hoidetaan ulkoisen tukikehikkokiinnityksen avulla, jolloin kipsilastaa ei tarvita. Murtuma paranee 6–8 viikon kuluessa pysyvää haittaa jättämättä.

Kyynärvarren luiden varsiosan murtuma hoidetaan aikuisilla pääsääntöisesti leikkauksella ja metallilevykiinnityksellä. Leikkauksella näin hoidettu murtuma paranee 3–6 kuukaudessa pysyvää haittaa jättämättä.

Vaikeaan kyynärvarren murtumaan liittyy liitännäisvammoja (värttinähermon vaurio) tai huomattavaa pirstaleisuutta. Paraneminen kestää 6 kuukaudesta 2 vuoteen. Hermovammasta aiheutuu yläraajan toiminnallista haittaa toipumisen ajan (1–6 kuukautta). Siitä saattaa aiheutua pysyvää haittaa.

Tutkimusaineisto

	AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
7.5.1	11–12, 15, 18, 22	17	2318	848	2320	1511	1137	3578
7.5.2–3	11–12, 15, 18, 22	87	2196	2457	2600	2673	100	17400

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

	5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
7.5.1	1137	1155	1430	2320	2941	3578	.
7.5.2–3	972	1155	1740	2600	4413	5668	7528

Aineistoon valikoituneisiin tapauksiin sisältyy vaikeusasteeltaan lieviä, kohtalaisia ja vakavia ranteen tyyppimurtumia. Muut kynnärvarren murtumat painottuvat vaikeusasteeltaan lieviin vammoihin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

7.6 Ranteen veneluun murtuma

Ranteen veneluun murtuma syntyy kaaduttaessa ojennetun käden päälle. Luu katkeaa kahdeksi kappaleeksi.

Murtuma hoidetaan yleensä umpinaisella kipsillä, joka tekee peukalon liikumattomaksi tyvestään. Kipsihoidon kesto on 9–12 viikkoa. Aiheuttaa tilapäistä haittaa 3–4 kuukauden ajan. Ei pysyvää haittaa.

Veneluun murtumaan liittyy joskus hidastunut luutuminen tai luutumattomuus ja jopa luun osittainen kuolioituminen (osteonekroosi). Hidastunut luutuminen ja luutumattomuus vaativat leikkaushoitoa (ruuvikiinnitys ja luun siirto). Tällöin paranemisaika pitkittyy jopa 6–12 kuukauteen. Hidastuneesti luutuneesta veneluun murtumasta aiheutuu tilapäistä haittaa 6–12 kuukauden ajan ja siitä voi jäädä pysyvä haitta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
10–12, 15, 18, 22	15	2483	1108	2468	1184	1044	4988

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
1044	1133	1700	2468	2884	4716	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset ranteen veneluun murtumat. Vuoden 2022 aineistoon ei sisälly ainuttakaan ranteen veneluun

murtumatapausta. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

7.7 Ranteen nyrjähdys tai venähdys

Rannenivelen nyrjähdysvamma syntyy yleensä ojennetun raajan varaan kaatumisen seurauksena. Se voi syntyä myös lyöntiliikkeen yhteydessä nivelen vääntymisen seurauksena.

Nivelen nyrjähdysvamma ilmenee nivelen turvotuksena ja liikkeisiin liittyvänä kipuna. Siitä aiheutuu ohimenevää kipua ja särkyä 1–2 viikon ajan. Rannenivelen nyrjähdysvamma paranee pysyvää haittaa jättämättä 1–3 viikon kuluessa.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	Q1	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	16	713	431	600	364	100	2000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
100	310	481	600	845	1412	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset painottuvat vaikeusasteeltaan tyypillisiin ranteen nyrjähdysiin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

7.8 Kämmenluun murtuma

Kämmenluun kaulan murtuma syntyy voimakkaan suoran iskun seurauksena, joskus harvoin käteen kohdistuvasta väännöstä. 5. kämmenluun kaulan murtuma on yleensä seurausta voimakkaasta nyrkiniskusta kovaan vastukseen.

Kämmenluun kaulan murtuma hoidetaan paikalleen asettamisella ja 3–4 viikon kipsilastahoidolla. Murtuman alkuhoitoa vaikeuttaa usein rystysen päällä oleva ihorikko. Kämmenluun varren alueen murtumat hoidetaan paikalleen asettamisen jälkeen 5–8 viikon kipsilastahoidolla. Vaikeasti paikallaan pysyvien murtumien hoito vaatii usein metallipiikkikiinnityksen ja kipsilastahoidon.

Kämmenluun kaulan murtumasta aiheutuu tilapäistä haittaa 4–6 viikon ajan ja varren alueen murtumasta 6–8 viikon ajan. Kipsilastahoidon jälkeen nivelien jäykkyydestä aiheutuu haittaa 1–2 viikon ajan. Ei pysyvää haittaa.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	44	1804	953	1700	1036	267	4000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
267	515	1231	1700	2267	3490	3882

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vaikeusasteeltaan tyyppillistä kämmenluun murtumaa. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

7.9 Sormen nyrjähdys tai venähdys

Sormen nyrjähdysvammat ovat hyvin tavallisia. Sorminivelen venähdys, johon ei liity nivelsiteiden repeämää, syntyy nivelen vääntövamman seurauksena.

Sorminivelen venähdysvamman jälkeen nivelessä voi olla turvotusta ja nivelen liikkeeseen liittyvää kipua. Viereiseen sormeen lastoituksesta muutaman päivän ajaksi on usein hyötyä. Vamma paranee 1–3 viikon kuluessa pysyvää haittaa jättämättä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	18	734	525	583	372	113	2267

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
113	191	453	583	825	1724	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vaikeusasteeltaan tyyppillistä sormen nyrjähdystä tai venähdystä, joskin lähes kaikkiin tapauksiin sisältyy myös muita vammoja, lähinnä ruhjeita ja pinnallisia haavoja. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

7.10 Sormen sijoiltaanmeno

Sorminivelen sijoiltaanmeno syntyy sormeen kohdistuvan voimakkaan vääntöliikkeen seurauksena.

Nivelen sijoiltaanmeno näkyy selvänä nivelen epämuotoisuutena, ja siihen liittyy yleensä jonkinasteinen nivelsiteiden ja nivelkapselin repeämä. Nivelen

paikalleen asettaminen edellyttää yleensä sormen puudutusta ja tapahtuu sairaalassa tai poliklinikalla. Jälkihoitona nivel lastoitetaan kolmen viikon ajaksi.

Sorminivelen sijoiltaanmenosta aiheutuu ohimenevää haittaa noin 3–6 viikon ajan. Kipua ja särkyä on noin 1–2 viikon ajan, lastoituksesta aiheutuvaa haittaa kolmen viikon ajan ja sorminiveliä jäykkyyttä 3–6 viikon ajan.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
12, 15, 18, 22	10	1252	876	1031	1100	333	2834

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
333	345	613	1031	1713	2828	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vaikeusasteeltaan tyypillistä sormen sijoiltaanmenoa, joskin lähes kaikkiin tapauksiin sisältyy myös muita vammoja, lähinnä ruhjeita ja pinnallisia haavoja. Vuoden 2022 aineistoon ei sisälly yhtään sormen sijoiltaanmenotapausta. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapauksien vaikeusaste sormen sijoiltaanmenosta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

7.11 Sormen murtuma

Sormen murtuma syntyy sormeen kohdistuvan vääntövamman tai ruhjevamman seurauksena.

Tilapäistä haittaa aiheutuu kivusta ja särystä sekä vaikeudesta käyttää kättä jokapäiväisissä toimissa. Vaikeiden sormimurtumien kohdalla haittaa aiheutuu lisäksi sormen niveljäykkyydestä ja liikerajoituksista.

Yksinkertainen sormen murtuma on hoidettavissa kolmen viikon lastoituksella, eikä siitä jää pysyvää haittaa. Vaikea yhdenkin sormen murtuma vaatii leikkaushoitoa ja mahdollisesti myöhempiä korjausleikkauksia. Sellaisesta voi jäädä hyvinkin huomattava pysyvä haitta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	60	1764	1007	1608	1206	100	4991

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
503	570	1049	1608	2255	3163	3970

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset sormen murtumat. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

7.12 Sormen jännevamma

Sormen jännevamma syntyy tavallisesti terävän esineen vaikutuksesta jänteen leikkautuessa poikki. Jännevamma voi syntyä myös siihen kohdistuvan venytyksen seurauksena. Tavallisia jännevammoja ovat puukon ja särkyneen lasin sekä pellinreunan aiheuttamat viiltovammat. Venytyksen seurauksena syntyy niin kutsuttu pesäpallosormivamma (*mallet finger*), joka tarkoittaa sormen kärkijäsenen tyveen kiinnittyvän sormen ojentajajänteen repeämää. Se syntyy sormen kärjen osuessa vastukseen (pallo, seinä).

Vammasta aiheutuu kipua ja särkyä sekä sormen jäykkyydestä aiheutuvaa toiminnallista häiriötä. Lievät vammat hoidetaan lastoituksella. Vakavimmat jännevammat vaativat leikkaushoitoa ja asianmukaisen jälkihoidon (aktiivilasta ja kuntoutus). Vakavimmista vammoista jää aina pysyvää häiriötä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	22	2372	1487	2607	2476	300	5500

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
345	600	950	2607	3426	4374	5355

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset jännevammat painottuen vaikeusasteeltaan kohtalaisiin vammoihin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

8 Lantion ja alaraajan vammat

8.1 Lantion vammat

Lantion vammat aiheutuvat tavallisimmin kaatumisen, liikenneonnettomuuden tai korkealta putoamisen seurauksena.

Kaatumisen seurauksena syntyy yleensä pehmytkudosvamma, joka ilmenee verenpurkaumana ison sarvennoisen tai pakaraseudun (isot sarvennoisen seudun tai pakaralihaksen sisäinen verenpurkauma). Iäkkäillä ihmisillä tällaisen kaatumisen seurauksena voi aiheutua reisiluun yläpäähän (ks. kohta 8.3) tai häpyluun kaaren murtuma.

Voimakas ulkoinen väkivalta (liikenneonnettomuus, putoaminen) aiheuttaa lantioirenkaan murtuman, johon usein liittyy vakavia sisäelimiä liittäviä vammoja (hermovamma, verisuonivamma, rakko-/virtsaputkivamma), ja tällöin korvaus määrätään ottaen huomioon näitä kudosvaurioita koskevan suosituksen perusteet.

Lievät lantion pehmytkudosvammat mukaan lukien vakaat häpyluun kaaren ja lantiosiiven reunan murtumat paranevat 1–6 viikossa pysyvää haittaa jättämättä. Vaikea-asteiset lantion murtumat liittäviä vammoineen paranevat 1–6 kuukauden kuluessa ja niistä voi jäädä pysyvää haittaa.

Aineistoon sisältyy yksi lonkkamaljan murtumatapaus (12201 euroa). Tapauksessa uhrille oli aiheutunut runsaasti muitakin murtumia.

8.2 Ristiluun vammat

Ristiluun murtuma syntyy voimakkaan ulkoisen väkivallan seurauksena (putoaminen korkealta).

Ristiluun ja häntäluun välisen nivelen sijoiltaanmeno ja häntäluun murtuma syntyvät tavallisesti kaatumisen seurauksena. Ristiluun ja häntäluun murtumat ovat yleensä paranemisen suhteen vakaita, ja niistä aiheutuu tilapäistä haittaa kipuna ja särkynä 2–6 viikon ajaksi.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
10–12, 15, 18, 22	8	1223	644	921	1146	617	2320

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
617	617	671	921	1817	.	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat tyypilliset häntäluun murtumat. Vuoden 2022 aineistoon ei sisälly ristiluun vammoja koskevia tapauksia. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

8.3 Reisiluun yläosan murtuma

Reisiluun yläosan murtuma (reisiluun kaulan murtuma, reisiluun yläpäähän luu-ulokkeiden eli sarvennoisten kautta tai niiden alapuolelta kulkeva murtuma) syntyy lonkan päälle kaatumisen seurauksena. Se on tyypillisesti luuston yleiseen kalkkikatsoon liittyvä, iäkkään ihmisen murtuma, mutta voi syntyä putoamisen tai liikenneonnettomuuden seurauksena nuoremmillekin.

Reisiluun yläosan murtuma hoidetaan pääsääntöisesti aina leikkauksella ja liukuruuvi-ydinnaulayhdistelmällä. Sarvennoisten alapuolinen murtuma kiinnitetään joskus salpaydinnaulalla. Leikkauksella hoidettu murtuma paranee 3–6

kuukaudessa pysyvää haittaa jättämättä. Murtumasta aiheutuu kipua ja liikkumisvaikeutta yleensä 3 kuukauden ajan.

Iäkkäillä ihmisillä paikaltaan poissiirtynyt reisiluun pään murtuma hoidetaan puolitekonivelleikkauksella. Puolitekonivelellä hoidetusta murtumasta aiheutuu kipua 3–4 viikon ajan.

Vaikeaan reisiluun yläosan murtumaan liittyy liitännäisvammoja (iskiashermon vaurio) tai murtuman vaikeutunut paraneminen (kiinnityksen osittainen pettäminen, hidastunut luutuminen, luunsiirron tarve). Paraneminen kestää 6 kuukaudesta 2 vuoteen. Hermovammasta aiheutuu alaraajan toiminnallista haittaa toipumisen ajan. Siitä ja vaikeutuneesta paranemisesta saattaa aiheutua pysyvää haittaa (raajan lyhentymä, lonkan liikerajoitus, pitkittynyt kivuliaisuus).

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	14	4411	1157	4652	1076	2000	6960

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
2000	2491	3915	4652	4991	6090	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset reisiluun yläosan murtumat. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

8.4 Reisiluun varren murtuma

Reisiluun varren murtuma syntyy voimakkaan ulkoisen väkivallan seurauksena (liikenneonnettomuus, putoamistapaturma).

Murtuma hoidetaan pääsääntöisesti leikkauksella ja yleensä (salpa)ydynnauhasta käyttäen. Leikkauksella hoidettu murtuma paranee 3–6 kuukaudessa pysyvää haittaa jättämättä. Murtumasta aiheutuu kipua ja liikkumisvaikeutta yleensä 3 kuukauden ajan (osapainovaraus 2–3 kuukautta).

Vaikeaan reisiluun varren murtumaan liittyy liitännäisvammoja (reisihermon tai reisivaltimon vaurio) tai murtuman hidastunut paraneminen (kiinnityksen osittainen pettäminen, hidastunut luutuminen, luun siirron tarve). Paraneminen kestää 6 kuukaudesta 2 vuoteen. Hermovammasta aiheutuu alaraajan toiminnallista haittaa toipumisen ajan. Siitä ja vaikeutuneesta paranemisesta saattaa jäädä pysyvä haitta (raajan lyhentymä, pitkittynyt kivuliaisuus).

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
10–12, 15, 18, 22	8	4788	3041	4864	4206	239	9871

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
239	239	2449	4864	6655	.	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset reisiluun varren murtumat. Vuoden 2022 aineisto ei sisällä reisiluun varren murtumaa käsitteleviä tapauksia. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

8.5 Reisiluun alaosan murtuma

Reisiluun alaosan murtuma (nivelnastan yläpuolinen tai nivelnastamurtuma) syntyy voimakkaan ulkoisen väkivallan seurauksena (liikenneonnettomuus, putoamistapaturma). Iäkkäille ihmisille (luun kalkkikatsoon liittyen) murtuma voi syntyä kaatumisen yhteydessä polven vääntyessä.

Murtuma hoidetaan pääsääntöisesti leikkauksella käyttäen kiintokulmanaulaa, levy-ruuvikiinnitystä tai (polvinivelestä käsin asetettavaa) salpaydinnaulaa. Leikkauksen jälkeen polvinivel tuetaan kipsillä tai polvituella 6 viikon ajaksi. Leikkauksella hoidettu murtuma paranee 3–6 kuukaudessa pysyvää haittaa jättämättä. Murtumasta aiheutuu kipua ja liikkumisvaikeutta yleensä 3 kuukauden ajan.

Vaikeaan murtumaan liittyy liitännäisvammoja (pohjehermion tai polvitaivevaltimon vaurio) tai murtuman hidastunut paraneminen (kiinnityksen osittainen pettäminen, hidastunut luutuminen, luunsiirron tarve). Paraneminen kestää 6 kuukaudesta 2 vuoteen. Hermovammasta aiheutuu alaraajan toiminnallista haittaa toipumisen ajan. Siitä ja vaikeutuneesta paranemisesta saattaa aiheutua pysyvää haittaa (raajan lyhentymä, pitkittänyt kivuliaisuus, polvinivelrikko).

Aineistoon sisältyy 4 korvausta reisiluun alaosan murtumasta (2498, 3327, 4996 ja 7155 euroa). Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset murtumat. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

8.6 Polvilumpion murtuma

Polvilumpion murtuma syntyy yleisimmin polvilleen kaatumisen seurauksena tai liikenneonnettomuudessa polven iskeytyessä kojelautaan.

Halkeamatyyppinen, paikallaan oleva murtuma hoidetaan kipsihylsällä tai saranapolvituella kuuden viikon ajan. Haittaa aiheutuu kuuden viikon

kyynärsauvakävelystä, ja ohimenevää kipua on 1–2 viikon ajan. Murtuma paranee pysyvää haittaa jättämättä.

Paikaltaan siirtynyt murtuma hoidetaan leikkauksella käyttäen jännitelankasidosta. Leikkauksen jälkeen murtuma hoidetaan kipsihylsillä tai saranapolvituella kuuden viikon ajan. Haittaa aiheutuu kuuden viikon kyynärsauvakävelystä, ja ohimenevää kipua on 1–2 viikon ajan. Murtumasta voi jäädä pysyvää haittaa nivelpintojen kulumisesta johtuen.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	8	2138	829	2073	1031	596	3401

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
596	596	1776	2073	2807	.	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset polven murtumat painottuen paikaltaan siirtyneisiin polvilumpion murtumiin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

8.7 Polvilumpion sijoiltaanmeno

Polvilumpion sijoiltaanmeno syntyy polven venähdysvamman seurauksena. Siihen voi liittyä verinivel.

Polvilumpion sijoiltaanmeno hoidetaan paikalleen asettamisella ja lumpiota tukevalla polvituella. Jos nivelkapselirepeämä on laaja tai sijoiltaanmenoon liittyy murtuma, hoitona on leikkaus. Leikkauksen jälkeen polvessa käytetään polvitukea kuuden viikon ajan.

Vamma aiheuttaa kipua ja särkyä 1–2 viikon ajan. Polvilumpion sijoiltaanmeno paranee pysyvää haittaa jättämättä, ellei ole kysymys rakenteellisen vian aiheuttamasta lumpion sijoiltaanmenosta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	8	1732	836	1770	1473	596	2981

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
596	593	957	1770	2430	.	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset polvilum-
pion sijoiltaanmenot.

8.8 Polven nivelsiteiden revähdyks

Polven nivelsiteiden venähdys tai revähdyks syntyy polven venähdysvamma-
seurauksena. Eturistisiteen revähdykseen liittyy yleensä verinivel. Polven sivusiteiden
venähdys- tai revähdyksvammaan liittyy usein nivelkierukkarepeämä.

Polven nivelsiteen venähdysvamma, jossa polvi on tukeva ja johon ei liity
veriniveltä, hoidetaan polvituella (3–6 viikon ajaksi). Niissä tapauksissa, joissa
nivel on epätukeva ja on epäily nivelen sisäisestä vammasta (verinivel), hoitona
on niveltähystys. Nivelsidevamma paranee 3–6 kuukaudessa.

Haittaa aiheutuu kipuna ja särkynä 2–4 viikon ajan. Kyynärsauvoja joutuu
käyttämään 2–6 viikon ajan. Vamma paranee pysyvää haittaa jättämättä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	44	2913	2533	2600	1780	696	17400

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
720	907	1700	2600	3480	4640	4904

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset polven ni-
velsiteiden revähdykset ja nivelkierukan repeämät. Ottaen huomioon aineistoon
valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa ole-
van oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden

8.9 Sääriluun yläosan murtuma

Sääriluun yläosan murtuma (nivelnastamurtuma) syntyy voimakkaan ulkoisen vä-
kivallan seurauksena (liikenneonnettomuus, putoamistapaturma).

Halkeamatyyppinen, lähes paikallaan oleva murtuma hoidetaan kipsihoidolla
tai leikkauksella käyttäen ruuvikiinnitystä. Polvinivel tuetaan kipsillä tai polvituella
6 viikon ajaksi, ja raajan kuormittaminen sallitaan vain osapainolla paranemisen
aikana. Murtumasta aiheutuu kipua ja liikkumisvaikeutta 6 viikosta 3 kuukauteen.
Murtuma paranee 3–6 kuukaudessa pysyvää haittaa jättämättä.

Paikaltaan siirtynyt murtuma hoidetaan pääsääntöisesti aina leikkauksella
käyttäen kulmaleyvy-ruuvikiinnitystä tai ruuvikiinnitystä. Leikkauksen jälkeen pol-
vinivel tuetaan kipsillä tai polvituella kuuden viikon ajaksi. Murtumasta aiheutuu
kipua ja liikkumisvaikeutta (osapainovaraus) yleensä 3 kuukauden ajan. Leikkauk-
sella hoidettu murtuma paranee 3–6 kuukaudessa pysyvää haittaa jättämättä.

Paikaltaan siirtyneeseen ja pirstaleiseen murtumaan liittyy liitännäisvammoja (pohjehieron tai polvitaivevaltimon vaurio) tai murtuman hidastunut paraneminen (lihassaitio-oireyhtymä, kiinnityksen osittainen pettäminen, hidastunut luutuminen, luunsiirron tarve). Murtuma hoidetaan aina leikkauksella käyttäen kulmavevy-ruuvikiinnitystä tai ruuvikiinnitystä. Leikkauksen jälkeen polvinivel tuetaan kipsillä tai polvituella kuuden viikon ajaksi. Paraneminen kestää 6 kuukaudesta 2 vuoteen. Hermovammasta aiheutuu alaraajan toiminnallista haittaa 3–6 kuukauden ajan. Siitä ja vaikeutuneesta paranemisesta saattaa aiheutua pysyvää haittaa (raajan lyhentymä, pitkittynyt kivuliaisuus, polvinivelrikko).

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	12	4858	2593	4996	3475	2000	10733

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
2000	2080	2414	4996	5889	9911	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset sääriluun yläosan murtumat. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

8.10 Sääriluun varren murtuma

Sääriluun varren murtuma syntyy voimakkaan ulkoisen väkivallan seurauksena (kaatuminen, liikenneonnettomuus, putoamistapaturma).

Paikallaan oleva murtuma hoidetaan alaraajakipsillä. Haittaa aiheutuu 6–9 viikon kyynärsauvakävelystä ja ohimenevää kipua on 2–4 viikon ajan. Murtuma paranee pysyvää haittaa jättämättä.

Paikaltaan siirtynyt murtuma hoidetaan leikkauksella käyttäen (salpa)ydinnau-lausta tai levy-ruuvikiinnitystä. Leikkauksella hoidettu murtuma paranee 3 kuukaudessa pysyvää haittaa jättämättä. Murtumasta aiheutuu kipua ja liikkumisvaikeutta yleensä 3 kuukauden ajan.

Vaikeaan murtumaan liittyy liitännäisvammoja (pohjehieron tai polvitaivevaltimon vaurio) tai murtuman vaikeutunut tai hidastunut paraneminen (lihassaitio-oireyhtymä, kiinnityksen osittainen pettäminen, hidastunut luutuminen, luunsiirron tarve, tulehdus). Paraneminen kestää 6 kuukaudesta 2 vuoteen. Hermovammasta aiheutuu alaraajan toiminnallista haittaa 3–12 kuukauden ajan. Siitä ja vaikeutuneesta paranemisesta saattaa aiheutua pysyvää haittaa (raajan lyhentymä, pitkittynyt kivuliaisuus, polvinivelrikko).

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
09–12, 15, 18, 22	14	4149	2673	3622	1941	1249	11336

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
1249	1735	2440	3622	4381	9842	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset sääriluun varren murtumat painottuen vaikeusasteeltaan lieviin vammoihin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

8.11 Sääriluun alaosan murtuma

Sääriluun alaosan murtuma syntyy yleensä tasolta toiselle putoamisen seurauksena.

Murtuma hoidetaan pääsääntöisesti aina leikkauksella käyttäen levy-ruuvikiinnitystä tai ruuvikiinnitystä. Leikkauksen jälkeen nilkkanivel tuetaan saapaskipsillä tai nilkkatuella kuuden viikon ajaksi. Leikkauksella hoidettu murtuma paranee 3–6 kuukaudessa pysyvää haittaa jättämättä. Murtumasta aiheutuu kipua ja liikkumisvaikeutta yleensä 3 kuukauden ajan.

Vaikeaan murtumaan liittyy nivelpinnan pirstaleisuus tai murtuman hidastunut paraneminen (lihasaitio-oireyhtymä, kiinnityksen osittainen peittäminen, luunsiirron tarve). Paraneminen kestää 6 kuukaudesta vuoteen. Vaikea-asteisesta murtumasta saattaa aiheutua pysyvää haittaa (pitkittynyt kivuliaisuus, nilkkanivelrikko).

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
10–12, 15, 18, 22	8	4341	1941	4013	2990	1974	7935

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
1974	1974	2759	4013	5749	.	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset sääriluun alaosan murtumat. Vuoden 2022 aineistoon ei sisälly sääriluun alaosan murtumia koskevia tapauksia. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

8.12 Nilkkamurtuma

Nilkkamurtuma syntyy nilkan nyrjähdysvamman seurauksena. Se on tavallisimpia vapaa-aikaan ja työmatkoihin liittyviä tapaturmia.

Halkeamatyyppinen, paikallaan oleva ulko- tai sisäkehräsluun murtuma hoidetaan kipsisaappaalla kuuden viikon ajan. Haittaa aiheutuu kuukauden kyynärsauvakävelystä ja ohimenevää kipua on 1–2 viikon ajan. Paranee pysyvää haittaa jättämättä.

Paikaltaan siirtynyt ulko- tai sisäkehräsluun murtuma hoidetaan leikkauksella käyttäen ruuvi- tai levy-ruuvikiinnitystä. Leikkauksen jälkeen murtuma hoidetaan kipsisaappaalla kuuden viikon ajan. Haittaa aiheutuu kuukauden kyynärsauvakävelystä ja ohimenevää kipua on 1–2 viikon ajan. Murtumasta voi jäädä pysyvää haittaa nivelpintojen kulumisesta johtuen.

Paikaltaan siirtynyt ja pirstaleinen ulko- tai sisäkehräsluun murtuma hoidetaan leikkauksella käyttäen ruuvi- tai levy-ruuvikiinnitystä tai ulkoista kiinnityslaitteistoja. Murtuman alkuhoitoon saattaa liittyä ihokuolio, joka viivästyttää paranemista. Haittaa aiheutuu 4–8 viikon kyynärsauvakävelystä ja ohimenevää kipua on 2–4 viikon ajan. Murtumasta jää yleensä pysyvää haittaa nivelpintojen kulumisesta johtuen.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	27	2889	1351	2773	1722	239	5800

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
607	1502	1740	2773	3462	5090	5661

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset nilkan murtumat painottuen suosituskategorioihin 8.12.2 ja 8.12.3. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

8.13 Nilkan nyrjähdys

Nilkan nivelsidevamma syntyy nilkan nyrjähdysvamman seurauksena. Siihen liittyy yleensä runsas turvotus ja usein selvästi havaittava verenpurkauma.

Nilkan nivelsidevamma hoidetaan pääsääntöisesti nilkan tukisidoksella. Tuki-sidoksen käytöstä aiheutuu haittaa 4–6 viikon ajan. Kipua ja särkyä on 2–4 viikon ajan. Nilkan nivelsidevammoista ei yleensä jää pysyvää haittaa.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
12, 15, 18, 22	12	851	453	903	412	227	2000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
227	263	570	903	982	1740	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vaikeusasteeltaan tyypillistä nilkan nyrjähdystä. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste nilkan nyrjähdyksestä tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

8.14 Jalkaterän vammat

Jalkaterä muodostuu luista, lihaksista ja muusta pehmytkudoksesta. Jalkaterän vammat voivat olla murtumia tai muita vammoja ja ne voivat sijaita jalkaterän taka-, keski- tai etuosassa. Jalkaterän hyvänasentoinen murtuma ei yleensä vaadi leikkaushoitoa. Kipsihoito on tällaisissa tapauksissa kuitenkin mahdollinen. Vakavammat vammat vaativat jopa useita leikkaushoitoja, ja myös pysyvä haitta on mahdollinen.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	15	2767	1918	1664	3000	1020	7764

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
1020	1088	1500	1664	4500	6106	.

Aineiston tapaukset ovat erilaisia jalkaterän luiden murtumia (jalkapöydänluun, varpaan luiden, nilkan luun sekä kantaluun murtumia) painottuen suositusluokkien 8.14.1 ja 8.14.2 mukaisiin tapauksiin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

9 Selkärangan ja selkäytimen vammat

9.1 Niskan venähdyssvamma tai kaularangan retkahdusvamma

Niskan venähdyssvamma tai kaularangan retkahdusvamma syntyy niskaan kohdistuvan voiman seurauksena (päähän kohdistunut isku, peräänajokolari, putoaminen

päälleen). Tyypillinen niskan retkahdusvamma syntyy peräänajokolarin yhteydessä, kun pää ei ole tuettuna niskatukeen. Välittömästi vamman jälkeen löydökset ja oireet (tunnusteluarkuus, niskakipu) ovat tyypillisesti vähäiset tai puuttuvat kokonaan, mutta ilmaantuvat 24 tunnin kuluessa.

Vammasta aiheutuu kipua ja särkyä sekä toiminnallista haittaa 2 viikon – 3 kuukauden ajan. Kaularangan venähdys- tai retkahdusvamma paranee oireenmukaisella hoidolla (kipulääke, pehmyt kaulatuki muutaman päivän ajaksi) 2–6 viikon kuluessa. Siitä ei jää pysyvää haittaa.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	26	948	724	853	671	113	3401

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
113	189	444	853	1115	1940	3004

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vaikeusasteeltaan tyypillistä kaularangan venähdystä. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste vammasta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

9.2 Kaularangan nikaman sijoiltaanmeno tai murtuma

Kaularangan nikaman sijoiltaanmeno tai murtuma aiheutuu pään voimakkaasta retkahdusliikkeestä tai päälleen putoamisesta. Vammasta voi aiheutua selkäytimen tai hermojuurien vaurioituminen, josta aiheutuva haitta on tarkoitettu määritettäväksi erikseen (ks. 9.5).

Vammasta aiheutuu kipua ja särkyä sekä toiminnallista haittaa 3–6 kuukauden ajan. Kaularangan nikaman sijoiltaanmeno tai murtuma vaatii paikalleen asettamisen ja mahdollisen leikkaushoidon lisäksi tukikauluksen tai kalloon kiinnitettävän kehikon (”pyhimyskehä”) käyttöä kolmen kuukauden ajan. Vamma paranee 3–6 kuukaudessa, ja siitä jää enintään vähäistä pysyvää haittaa.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	30	3887	3005	2924	2745	696	13119

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
760	1164	1977	2924	4722	9146	11151

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset kaularangan nikaman sijoiltaanmenot ja murtumat. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

9.3 Rinta- tai lannerangan venähdys- tai retkahdusvamma

Rinta- tai lannerangan venähdys- tai retkahdusvamma syntyy selkärankaan kohdistuvan voiman seurauksena (selkään kohdistunut voimakas isku, nokkakolari, putoaminen katolta tai telineeltä).

Vammasta aiheutuu kipua ja särkyä sekä toiminnallista haittaa 1–2 viikon ajan. Vamma paranee oireenmukaisella hoidolla 1–2 viikon kuluessa pysyvää haittaa jättämättä.

Aineistoon sisältyy kaksi rinta- tai lannerangan venähdys- tai retkahdusvammasta tuomittua korvausta (556 ja 1331 euroa). Jälkimmäisessä tapauksessa uhrille oli aiheutunut muitakin vammoja. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneen tapauksen vaikeusasteen tuomitun korvauksen voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

9.4 Rinta- tai lannerangan nikaman sijoiltaanmeno tai murtuma

Rinta- tai lannerangan nikaman murtuman aiheuttaa yleensä voimakas retkahdusliike tai putoaminen korkealta. Rintarangan alueen murtuman seurauksena saattaa olla selkäytimen tai hermojuurien vaurioituminen, josta aiheutuva haitta on tarkoitettu määritettäväksi erikseen (ks. 9.5).

Rinta- tai lannerangan nikaman murtumasta aiheutuu kipua ja särkyä sekä toiminnallista haittaa 3–6 kuukauden ajan. Vamma vaatii yleensä leikkaushoitoa ja aina selkärankaan tukevan ojennustukiliivin (ekstensiotukiliivihoito) käyttöä 6 viikon – 3 kuukauden ajan. Vamma paranee 3–6 kuukaudessa, ja siitä voi jäädä pysyvä haitta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	38	4490	4400	3941	3090	485	24360

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
485	777	2150	3941	5240	8215	15947

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset rinta- tai lannerangan nikamien sijoiltaanmenot ja murtumat. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

9.5 Selkäytimen tai hermojuurien vaurio

Selkäytimen tai hermojuurien vauriot syntyvät selkärangan nikaman sijoiltaanmenon tai murtuman seurauksena.

Selkäytimen tai hermojuurien vaurio aiheuttaa halvausoireita ja selkärangan liikevajausta. Vamma vaatii leikkauksellista korjausta ja pitkän sairaala- sekä kuntoutuslaitoshoidon. Vamman paraneminen kestää 3 kuukaudesta 2 vuoteen, ja siitä jää aina pysyvä haitta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
10–12, 15, 18, 22	14	20906	9426	21519	17635	5963	35771

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
5963	7141	12236	21519	29871	32969	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat erityyppisiä selkäydinvammoja. Vammaa koskevan lääketieteellisen tietämyksen perusteella selkäytimen vammasta tuomitun alimman korvauksen suuruista korvausta (5961 euroa) on pidettävä yleiseen korvaustasoon nähden liian alhaisena. Muilta osin tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

10 Sisäelinvammat

10.1 Sydämen vamma

>Sydämen vamma syntyy rintakehään kohdistuneen tylpän tai terävän iskun seurauksena (nyrkinisku, liikenneonnettomuus, puukotus).

Vammasta aiheutuu kipua ja toiminnallista haittaa. Sydämen ruhjevamma paranee pysyvää haittaa jättämättä 1–3 kuukaudessa. Vaikean ruhjevamman ja pistovamman paraneminen tapahtuu 3–6 kuukaudessa, ja niistä voi jäädä pysyvä haitta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
09–12, 15, 18, 22	13	3718	2556	5963	3549	2320	12490

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
2320	3390	4996	5963	8545	11206	.

Aineistoon on valikoitunut lähes yksinomaan sydämen pistovammoja, jotka edustavat vaikeimpia sydämen vammoja. Vuoden 2022 aineistoon ei sisälly ainuttakaan sydämen vammaa. Ottaen huomioon aineistoon sisältyvien tapausten vaikeusaste sydämen vammasta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

10.2 Keuhkon vamma

Keuhkon vamma syntyy rintakehään kohdistuneen tylpän tai terävän iskun seurauksena (nyrkinisku, liikenneonnettomuus, puukotus). Se on usein potentiaalisesti hengenvaarallinen. Siihen voi liittyä nopeasti ilmenevää hengitysvajautta, verenpaineen laskua ja verenvuotoa keuhkopussin onteloon tai keuhkon painuminen kasaan. Vamma vaatii aina sairaalahoitoa.

Keuhkon vammasta aiheutuu kipua ja haittaa 1–3 kuukauden ajan. Keuhkon ruhjevamma paranee pysyvää haittaa jättämättä 1–3 kuukaudessa. Vaikean ruhjevamman ja pistovamman paraneminen tapahtuu 3–6 kuukaudessa, ja niistä voi jäädä pysyvä haitta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	77	3479	2208	2834	2475	444	12000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
1130	1472	1900	2834	4375	7121	8144

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset keuhkovammat painottuen vaikeusasteeltaan kohtalaisiin vammoihin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste keuhkon vammasta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

10.3 Vatsaontelon sisäiset vammat

Vatsaontelon sisäinen tai vatsakalvon takaisen tilan (retroperitoneaalitila) vamma syntyy vatsaonteloon tai selkään kohdistuneen tylpän tai terävän iskun seurauksena (nyrkinisku, liikenneonnettomuus, putoaminen korkealta, puukotus).

Vamman vaikeusaste vaihtelee suuresti vamman aiheuttaman vaurion laadusta riippuen. Vatsaontelon seinämään voi tulla lihasruhjeita tai verenvuoto (suoran vatsalihaksen lihastupen sisäinen verenvuoto). Vatsaontelon seinämän kerrokset lävistävä pistovamma vaatii yleensä leikkaushoitoa (vatsaontelon avauksen) sisäisten vammojen arvioimiseksi. Tavallisimmat tylpän vamman seuraukset ovat pernan (S36.0) tai maksan repeämät (S36.1) ja haiman ruhjevamma (S36.2).

Selkään kohdistuneen iskun tai putoamisen seurauksena on yleensä munuaisen ruhje tai eriaisteiset repeämät (S37.0). Tavallisimmat pistovammat kohdistuvat maksaan, sappiteihin, pernaan ja palleaan sekä suoliliepeeseen tai suoleen. Sekä tylpät että terävät vatsaontelon sisäiset vammat edellyttävät lähes poikkeuksetta sairaalahoitoa.

Vatsaontelon sisäisestä vammasta aiheutuu kipua ja haittaa 1–3 kuukauden ajan. Vatsaontelon avausleikkauksesta toipuminen kestää 6 viikosta 3 kuukauteen. Haiman, sappiteiden ja suolen vammoista paraneminen saattaa kestää 3 kuukaudesta vuoteen, ja niistä voi jäädä pysyvää haittaa.

Suosituksen 1 kohdassa tarkoitettuja *lieviä vammoja* ovat esimerkiksi lievän pernan tai maksan ruhje, vähäinen verenvuoto. Suosituksen 2 kohdassa tarkoitettuja *kohtalaisia vammoja* ovat esimerkiksi pernan puukonpisto- tai ruhjevammat. Suosituksen 3 kohdassa tarkoitettuja *vaikeita vammoja* ovat esimerkiksi pernan poistamista tai maksan osittaista poistamista edellyttävät vammat, haiman, sappiteiden sekä suolen vammat.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	50	5038	3076	4534	4069	907	17004

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
1122	1667	2834	4534	6903	8836	10491

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset vatsaontelon sisäiset vammat painottuen vaikeusasteeltaan kohtalaisiin ja vaikeisiin vammoihin. Ottaen huomioon aineistoon sisältyvien tapausten vaikeusaste vatsaontelon sisäisistä vammoista tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

11 Traumaattiset amputoitumiset

Raajan tai sen osan traumaattinen amputoituminen on ulkoisen leikkaavan väkivallan seurausta. Amputaatio voi olla välttämätöntä myös silloin, kun raaja tai sen osa on vaurioitunut (ruhjoa väkivalta, paleltuma, sähköpalovamma) niin pahasti, että sen järkkynyttä elinkykyä ei voi palauttaa.

Irtileikkautunut raajan osa voidaan joissakin tapauksissa istuttaa takaisin paikalleen (replantaatio). Amputaation ja takaisinistutuksen jälkeiseen paranemiseen liittyvä tärkein ero on toimenpiteestä toipumiseen ja tilan vakiintumiseen kuluva aika. Amputaation jälkeen paraneminen on nopea (1–2 kuukautta), kun taas takaisinistuttamisen jälkeinen toipumisaika on pitkä (6 kuukautta – 2 vuotta).

Tavallisimmat amputaatiot ovat sormi-, varvas-, jalkaterä-, sääri- ja reisiamputaatiot.

Amputaatiosta aiheutuu kipuja ja häirtää 1–2 kuukauden ajan. Alaraaja-amputaation (reisi, polvi, sääri) jälkeen kävelyharjoitukset aloitetaan ilmalastaproteesin kanssa 1–2 viikon kuluttua. Liikkumiseen liittyvää häirtää on 1–3 kuukauden ajan. Varsinainen käyttöproteesi tehdään noin kuukauden kuluttua.

Amputaatiosta aiheutuu aina pysyvää häirtää, joka voi amputoituneesta kehonosasta riippuen olla suurta. Amputaatiosta aiheutuva tilapäinen häirtä jää tähän nähden useimmiten melko vähäiseksi, sillä amputaatiohaava paranee nopeasti ja vahinkoa kärsineen tila vakiintuu muutoinkin yleensä suhteellisen nopeasti amputoitumisen jälkeen.

11.1 Sormen amputoituminen

Sormen amputaatio saattaa olla seurauksena vaikea-asteisesta sormen kärkiosan ruhjevammasta, jossa sormen takaisinistutus ei ole mahdollista. Sormen amputaatio paranee nopeasti 1–4 viikon kuluessa. Amputaatiosta aiheutuva ohimenevä häirtä aiheutuu haavakivusta ja särystä. Toiminnallinen häirtä on riippuvainen amputaation sijainnista ja amputoitujen sormien lukumäärästä. Vaikeinta häirtää edustaa hallitsevan käden peukalon täydellinen amputoituminen.

Sormen takaisinistutus (peukalon irtoaminen tyviosastaan, 2.–5. sormi keskinevltasosta tai tyviosastaan) on mahdollinen silloin, kun irtileikkautunut osa ei ole ruhjoutunut ja hoito päästään toteuttamaan alle 12–24 tunnin kuluttua vammasta. Paraneminen tapahtuu 3–6 kuukaudessa ja paranemisen aikana häirtää aiheuttaa sormen tunnottomuudesta ja mahdollisesta kipuherkkyydestä. Vammasta voi aiheutua pysyvää häirtää.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
10–12, 15, 18, 22	27	4384	2847	2982	4466	740	10672

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
839	1184	2320	2982	6786	9398	10352

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset amputoitumiset. Ottaen huomioon aineistoon sisältyvien tapausten vaikeusaste sormen amputaatiosta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

11.2 Ranteen amputoituminen

Ranneamputaatio on harvinainen ja seurausta vaikea-asteisesta ruhjevammasta, jossa takaisinistutus ei ole mahdollista. Paraneminen tapahtuu nopeasti 1–4 viikon kuluessa. Amputaatiosta aiheutuu tilapäistä haittaa haavakivusta ja särystä noin 2–4 viikon ajan. Toiminnalliseen haittaan vaikuttaa amputaation kohde (hallitseva vai heikompi käsi). Siitä jää aina pysyvä haitta.

Ranteen takaisinistutus on mahdollinen silloin, kun irtileikkautunut osa ei ole ruhjoutunut ja hoito päästään toteuttamaan 2–3 tunnin kuluttua vammasta. Takaisinistutetun ranteen paraneminen tapahtuu 3–12 kuukaudessa ja paranemisen aikana haittaa aiheutuu käden tunnottomuudesta, liikevajauksesta sekä verenkiertohäiriöistä ja mahdollisesta kipuherkkyydestä hermovamman korjautumiseen liittyen. Vammasta aiheutuu yleensä pysyvää haittaa.

Aineistoon ei sisälly yhtään ranteen amputoitumisen perusteella tuomittua korvausta.

11.3 Alaraajan amputoituminen nilkasta tai jalkaterästä

Varvas- ja jalkateräamputaatio on yleensä seurausta vaikea-asteisesta ruhjevammasta tai paleltumavammasta. Haavan paraneminen tapahtuu nopeasti 1–4 viikon kuluessa ja tilapäistä haittaa aiheutuu haavakivusta ja särystä sekä liikkumisen vaikeutumisesta paranemisen ajan.

Jalkaterän takaisinistutus on mahdollinen silloin, kun irtileikkautunut osa ei ole ruhjoutunut ja hoito päästään toteuttamaan 2–3 tunnin kuluttua vammasta. Takaisinistutetun jalkaterän paraneminen tapahtuu 3–12 kuukaudessa ja paranemisen aikana haittaa aiheutuu jalan tunnottomuudesta, liikevajauksesta sekä verenkiertohäiriöistä ja kipuherkkyydestä hermovamman korjautumiseen liittyen. Liikkuminen on vaikeutunut 3–6 kuukauden ajan. Vammasta aiheutuu yleensä pysyvää haittaa. Varpaiden takaisinistutusta ei yleensä tehdä.

Aineistoon sisältyy 2 alaraajan nilkasta tai jalkaterästä amputoitumisen perusteella tuomittua korvausta (3747 ja 9992 euroa). Lisäksi aineisto sisältää varpaan kärjen amputoitumisen perusteella tuomitun korvauksen (567 euroa).

11.4 Alaraajan amputoituminen reidestä tai säärestä

Reisi- ja sääriamputaatio on seurausta vaikea-asteisesta raajan ruhjevammasta (ampumavamma, sähköisku, murskavamma) tai palo- tai paleltumavammasta. Haavan paraneminen tapahtuu nopeasti 1–4 viikon kuluessa, ja tilapäistä haittaa aiheutuu haavakivusta ja särystä paranemisen ajan. Liikkuminen on vaikeutunut 1–3 kuukauden ajan. Amputaatiosta aiheutuu aina pysyvä haitta.

Alaraajan takaisinistutus reiden tai säären alueelta tapahtuneen irtileikkautumisen jälkeen on mahdollinen silloin, kun irtileikkautunut osa ei ole ruhjoutunut ja hoidon aloitus päästään toteuttamaan 2–3 tunnin kuluttua vammasta. Takaisinistutetun alaraajan paraneminen tapahtuu 3 kuukaudessa – 2 vuodessa, ja paranemisen

aikana haittaa aiheutuu raajan tunnottomuudesta, liikevajauksesta sekä verenkiertohäiriöistä ja kipuherkkyydestä hermovamman korjautumiseen liittyen. Liikkuminen on vaikeutunut 3–12 kuukauden ajan. Vammasta aiheutuu aina pysyvää haittaa.

Aineistoon sisältyy kaksi alaraajan reidestä amputoitumisen perusteella tuomittua korvausta (16 041 ja 26 229 euroa) sekä yksi säären amputoitumisen perusteella tuomittu korvaus (22 852 euroa). Kahdessa tapauksessa teossa oli käytetty ampuma-asetta. Kolmannessa tapauksessa molemmat alaraajat oli jouduttu amputoimaan vaikean murskavamman vuoksi. Ottaen huomioon tapausten vaikeusaste korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

11.5 Päänahan irtirepeäminen

Päänahan irtirepeäminen paranee 6–12 viikossa. Osittain irtirepeytyneen päänahan voi kiinnittää takaisin ompelulla (voidaan verrata päänahan haavan ompeluun). Kokonaan irtirepeytyneen päänahan takaisinistutus on joskus mahdollinen. Mikäli takaisinistutusta ei voida tehdä, korjaus tehdään ihonsiirrettä käyttäen. Haittaa aiheutuu huomattavana kipuna ja särkynä sekä kosmeettisena haittana 1–3 kuukauden ajan. Siitä aiheutuu todennäköisesti myös pysyvää haittaa.

Aineistoon ei sisälly yhtään päänahan irtirepeämistä. Tutkimusaineiston ulkopuolelta on kuitenkin löydettävissä seuraava tapaus:

Vahinkoa kärsineen hiukset kiertyneet pyörivän akselin ympärille, jonka seurauksena vahinkoa kärsineen päänahka on revennyt irti ja käsi murtunut. Vammat ovat edellyttäneet voimakkaan kipulääkityksen käyttöä yli puolen vuoden ajan. Korvaus tilapäisestä haitasta 10 000 euroa (vuoden 2008 rahanarvossa).

11.6 Korvalehden tai nenän irtirepeäminen

Korvalehden osittainen irtirepeäminen hoidetaan yleensä typistämällä. Joissakin tapauksissa kokonaan irtirepeytynyt korvalehti voidaan hoitaa irronneen osan takaisinistutuksella. Korvalehden typistämisen jälkeen paraneminen tapahtuu nopeasti 1–3 viikon kuluessa. Vammasta aiheutuu kipua ja haittaa 1–3 viikon ajan. Takaisinistutuksen jälkeen paraneminen tapahtuu hitaammin, ja siitä aiheutuu kipua ja haittaa 1–3 kuukauden ajan. Korvalehden irtirepeytymisestä aiheutuu todennäköisesti pysyvää haittaa.

Nenän osittainenkin irtirepeäminen saattaa vaatia korjausleikkauksia ihokielekettä käyttäen. Joissakin tapauksissa kokonaan irtirepeytynyt nenä voidaan hoitaa irronneen osan takaisinistutuksella. Takaisinistutuksen jälkeen paraneminen tapahtuu hitaammin, ja siitä aiheutuu kipua ja haittaa 1–3 kuukauden ajan. Nenän irtirepeytymisestä aiheutuu todennäköisesti pysyvää haittaa.

Tutkimusaineisto (korvolehden irtirepeämisiä)

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
10–12, 15, 18, 22	7	1819	1239	1700	1805	555	4060

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
555	555	580	1700	2385	.	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset korvolehden irtirepeämiset. Ottaen huomioon aineistoon sisältyvien tapausten vaikeusaste korvolehden irtirepeämisestä tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

12 Kipu ja särky, joihin ei liity kudosisauriota

Suosittelun lähtökohta on, että *kudosisaurioon liittyvät kivun ja särryn tuntemukset on huomioitu kudosisauriota koskevassa suosituksessa*. Vammaan tyypillisesti liittyvä kipu ja särky muodostaa siis osan vamman aiheuttamasta tilapäisestä haitasta.

Joissakin tapauksissa vammaan liittyvä kipu tai särky on huomattavassa epäsuhdassa varsinaiseen kudosisaurioon nähden. Näitä poikkeuksellisia tapauksia varten suositukseen sisältyy erilliset suositukset kivusta ja särystä. Kipua ja särkyä koskevia suosituksia on tarkoitus soveltaa, kun kudosisaurio ei muodosta mielekästä lähtökohtaa tilapäisen haitan korvauksen suuruuden arvioimiselle.

12.1 Kipu, johon ei liity kudosisauriota

Yksinomaan kipua koskeva suositus on tarkoitettu sovellettavaksi silloin, kun vahinkoa kärsineelle *ei ole aiheutunut todettavia kudosisaurioita*, mutta vahingonkarsijään kohdistuneen teon tiedetään lääketieteellisten kokemussääntöjen perusteella aiheuttavan kipua. Kipua koskevaa suositusta voidaan soveltaa myös silloin, kun vahinkoa kärsineelle on syntynyt kudosisaurioita, mutta teosta aiheutunutta kipua on pidettävä näihin kudosisaurioihin nähden pääasiallisena vammana. Kipua koskevaa suositusta ei ole sovellettava kudosisauriota koskevan suosituksen lisäksi, sillä kudosisauriota koskeva suositus sisältää kudosisaurioon liittyvän kivun.

Kivulla tarkoitetaan suosituksissa äkillistä epämiellyttävää tuntemusta, joka liittyy välittömästi henkilövahingon aiheuttaneeseen tapahtumaan. Kipu on luonteeltaan lyhytaikaista, ja se alkaa laantua varsin nopeasti kipua aiheuttavan teon päättymisen jälkeen. Pitkien kiputilojen osalta korvauksen suuruus on tarkoitettu arvioitavaksi särkyä (12.2) koskevien suositusten perusteella.

Kivun suuruuteen vaikuttavat erityisesti:

- kudokseen kohdistuvan mekaanisen voiman energia
- kudosisaurion kesto tai toistojen lukumäärä
- kudosisaurion tuntoherkkyys

Suosituksen 1 kohdassa tarkoitettua *lyhytaikaista kipua* aiheuttavat esimerkiksi tukistaminen sekä lyönti kasvoihin avokämmenellä. Suosituksen 2 kohdassa tarkoitettua *voimakasta lyhytaikaista kipua* aiheuttavat esimerkiksi potku sukuelimiin tai sääriluuhun, voimakas tukistaminen, hermopäätteiden painelu sekä kivulias sukupuoliyhdyntä. Suosituksen 3 kohdassa tarkoitettua *erittäin voimakasta ja hetkellistä pitkäaikaisempaa kipua* aiheuttavat esimerkiksi toistuvat kivuliaat sukupuoliyhdyntät. Myös kidutukseen verrattava menettely sekä epäonnistuneen nukutuksen seurauksena kesken leikkauksen tapahtunut herääminen aiheuttavat tässä kohdassa tarkoitettua kipua.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
22	490	450	696	300	300	20	10000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
100	100	200	300	500	800	1067

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat käytännössä kohtalaisen vaikean ja sitä lievemmän akuutin kivun painottuen vaikeusasteeltaan kohtalaisen lieviin tapauksiin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste kivusta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

12.2 Särky, johon ei liity kudolvauriota (esim. CRPS)

Yksinomaan särkyä koskeva suositus on tarkoitettu sovellettavaksi silloin, kun vahinkoa kärsineellä ei ole todettu merkittävää kudolvauriota, mutta syy-yhteyttä henkilövahingon ja säryn välillä pidetään kaikesta huolimatta näytettynä. Vaikeampien kiputilojen osalta tämä edellyttää yleensä sitä, että kiputilaa on edeltänyt jonkinlainen kudolvaurio, jonka yhteydessä syntynyt hermovaurio selittää aiheutuneen kiputilan.

Säryllä tarkoitetaan *pitkäaikaisempaa* vahinkotapahtumaa seuraavaa kiputilaa. Särky aiheuttaa tilapäistä haittaa epämiellyttävänä tuntemuksena, joka vaikeuttaa normaalia elämää. Suosituksessa tarkoitettu särkytila voi kestää muutamista päivistä useisiin kuukausiin. Särkytila voi myös jäädä pysyväksi.

Säryn vaikeusasteeseen vaikuttavat erityisesti:

- kivun voimakkuus
- kiputilan kesto

Koska kipu on subjektiivinen kokemus, sen voimakkuutta on vaikea kuvata objektiivisesti. Suosituksissa kivun vaikeusastetta on kuvattu kiputilan edellyttämän hoidon perusteella.

Suosituksen 1 kohdassa tarkoitettu *kiputila* aiheutuu esimerkiksi selän venähdyksestä. Suosituksen 2 kohdassa tarkoitettu *voimakas kiputila* aiheutuu esimerkiksi genitaalialueen palovammasta silloin, kun kiputilaa on pidettävä aiheutu-neeseen kudosisaurioon nähden pääasiallisena vammana. Suosituksen 3 kohdassa tarkoitettu *sietämätön kiputila* aiheutuu esimerkiksi hermovauriokivusta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	54	1574	2284	935	717	100	13603

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
305	527	591	935	1308	2947	7510

Aineistoon valikoituneet tapaukset painottuvat lievempiin kiputiloihin. Pääosin kyse on niskän, selän ja hartiasseudun kiputiloista. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste kivusta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

13 Mielenterveyden häiriöt

13.1 Akuutti stressireaktio

Akuutti stressireaktio on epätavallisen voimakkaaseen traumaattiseen tapahtumaan (esimerkiksi vakavan väkivallan kohteeksi joutuminen tai sellaisen näkeminen, raiskaus) liittyvä psyykinen seuraamus.

Tyypillistä sille on tunnin kuluessa traumaattisesta tapahtumasta kehittyvät yleistyneen ahdistuneisuushäiriön fyysiset (muun muassa sydämentykytykset, hikoilu, vapina) ja psyykkiset oireet (muun muassa pyöräytyminen, huumaava, sekava tai horjuva olotila, tunne ympäristön epätodellisuudesta, kuolemanpelko). Lisäksi ilmenee esimerkiksi vetäytymistä tavanomaisista sosiaalisista tilanteista, huomiokyvyn kaventumista, suuttumusta tai yliaktiivisuutta.

Akuutti stressireaktio on yleinen ja varsin vakava-asteinen, mutta ohimenevä reaktio poikkeuksellisen voimakkaan stressin jälkeen. Se ei välttämättä vaadi lääketieteellistä hoitoa. Oireet vaimentuvat 1–2 vuorokauden kuluessa ja kestävät yleensä enintään kolme vuorokautta.

Akuutti stressireaktio paranee pysyvää haittaa jättämättä 2–4 viikon kuluessa, ellei se jatku traumaperäisenä stressihäiriönä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
18, 22	113	839	583	700	500	100	4000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
215	300	500	700	1000	1664	2066

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vaikeusasteeltaan tyypillistä akuuttia stressireaktiota. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste akuutista stressireaktiosta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

13.2 Traumaperäinen stressihäiriö

Häiriö kehittyy viivästyneenä tai pitkittyneenä vasteena (1–6 kuukautta) rasittavaan, poikkeuksellisen uhkaavaan tai tuhoisaan tapahtumaan tai tilanteeseen (esimerkiksi väkivallan kohteeksi joutuminen tai sellaisen näkeminen, raiskaus), joka todennäköisesti aiheuttaisi voimakasta ahdistuneisuutta kenessä tahansa. Traumaperäisen stressihäiriön määritelmän mukaan henkilön reaktio tapahtumaan on voimakas pelko, avuttomuus tai kauhu. Oireilu on yleensä kestänyt vähintään kuukauden, ja traumaattisen tapahtuman ja oireilun alkamisen välinen aika on yleensä alle kuusi kuukautta.

Häiriö ilmenee traumaan liittyvinä painajaisunina ja takautumina, tunteiden ja huomiokyvyn latistumisena, eristäytyneisyytenä, autonomisena ylivireytenä ja säpsähtämisreaktioina. Näihin oireisiin ja piirteisiin yhdistyy yleensä ahdistusta ja masennusta sekä mahdollisesti itsemurha-ajatuksia.

Häiriön kulku on aaltoileva, mutta useimmat toipuvat siitä. Joissakin tapauksissa tila pitkittyy ja kehittyy pysyvä persoonallisuuden muutos. Traumaperäinen stressihäiriö paranee noin puolella siitä kärsivistä siten, että oireet lievittyvät itsestään kolmessa kuukaudessa ja oireisto paranee kokonaan pysyvää haittaa jättämättä 1–3 vuodessa.

Pienellä osalla kaikista traumaperäisestä stressihäiriöstä kärsivistä potilaista voi jäädä useita vuosia kestävä pitkäaikainen oireyhtymä, ja siitä voi aiheutua pysyvää haittaa.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
22	134	3075	2376	2500	2500	200	15000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
688	1000	1500	2500	4000	6000	8250

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vaikeusasteeltaan erilaisia trauma-peräisiä stressihäiriöitä painottuen vaikeudeltaan ja kestoaltaan kohtalaisiin häiriöihin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste trauma-peräisestä stressihäiriöstä tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

13.3 Sopeutumishäiriö

Sopeutumishäiriöillä tarkoitetaan tunne-elämän häiriö- ja ahdistustiloja, jotka tavallisesti häiritsevät sosiaalista toimintakykyä ja syntyvät merkittävän elämämuutoksen tai rasittavan elämäntapahtuman jälkeisen sopeutumisvaiheen aikana, mutta joiden kohdalla vaikeamman mielenterveyshäiriön (kuten F32–F33 Masennustila, F43.1 Traumaperäinen stressihäiriö, F41 Ahdistuneisuushäiriö, F34 Pitkäaikainen mielialahäiriö) diagnoosikriteerit eivät täyty.

Yksilöllinen alttius ja haavoittuvuus vaikuttavat sopeutumishäiriöiden ilmenemiseen ja oireisiin enemmän kuin muissa ryhmän F43 häiriöissä. Häiriötä ei kuitenkaan olisi syntynyt ilman rasisitustekijää. Sopeutumishäiriö voi ilmetä yksinomaan masentuneena mielialana, ahdistuksena ja huolestuneisuutena tai näiden oireiden yhdistelmänä. Sopeutumishäiriö paranee yleensä kuudessa kuukaudessa.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	23	1071	643	907	1000	227	2500

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
227	272	500	907	1500	2160	2453

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vaikeusasteeltaan erilaisia sopeutumishäiriöitä. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

13.4 Masennustila

Tyypillisessä masennustilassa henkilö kärsii mielialan laskusta sekä tarmon ja toimeliaisuuden puutteesta. Kyky nauttia asioista ja tuntea niihin mielenkiintoa on heikentynyt.

Pienikin ponnistus johtaa uupumukseen. Muita tavallisia oireita ovat keskitty- mis- ja huomiokyvyn heikkeneminen, itsetunnon ja itseluottamuksen heikkenemi- nen, syyllisyyden ja arvottomuuden kokemukset, synkät ja pessimistiset ajatukset tulevaisuuden suhteen, itsetuhoiset ajatukset tai teot, unihäiriöt sekä ruokahalun heikkeneminen.

Mieliala ei päivittäin juuri vaihtele eikä yleensä riipu olosuhteista. Joskus ma- sennustilaan liittyvä ahdistuneisuus, tuskaisuus ja fyysinen levottomuus voivat olla hallitsevampia oireita kuin mielialan lasku. Mielialan muutos saattaa peittyä myös ärtyneisyyden, alkoholin liikakäytön, huomionhakuisen käyttäytymisen, lisääntyneiden pelko-oireiden, pakko-oireiden tai luulosairauden oireiden alle. Yleensä diagnoosi edellyttää, että oireita on esiintynyt vähintään kahden viikon ajan, mutta lyhyempikin aika riittää, jos oireet ovat poikkeuksellisen voimakkaita.

Lievän, keskivaikean ja vaikea-asteisen masennusjakson erottaminen toisistaan perustuu oireiden lukumäärään, laatuun ja vaikeusasteeseen. Henkilön työky- ky ja sosiaalinen toimintakyky ovat suuntaa antavia masennuksen vaikeusastetta arvioitaessa, mutta ne eivät sellaisenaan ole vaikeusasteen diagnostisia kriteerejä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	68	2656	2226	2267	2111	500	14737

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
567	741	1134	2267	3245	5055	7359

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset masennus- tilat. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste masen- nuksesta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleis- seen korvaustasoon nähden.

II PYSYVÄ HAITTA

Oikeuskäytäntö

Neuvottelukunnan keräämää laaja oikeustapausaineisto sisältää kaikki vuosina 2009–2012, 2015 sekä vuosien 2007, 2018 ja 2022 ensimmäisillä vuosipuoliskoilla pysyvistä toiminnallisesta haitasta tuomitut korvaukset.¹¹ Kaikkinensa aineisto käsittää 715 pysyvistä toiminnallisesta haitasta tuomittua vahingonkorvausta.

Yleisesti ottaen korvaus pysyvistä haitasta määrättiin vamman *haittaluokan perusteella*. Haittaluokalla tarkoitetaan työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 83 §:n nojalla vahvistetun 20-portaisen haittaluokituksen mukaista, haitan vaikeusastetta kuvaavaa lukuarvoa. Tarkemmat säännökset vammojen ja sairauksien haitan arvioinnista on annettu valtioneuvoston asetuksessa työtaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettua haittaluokituksesta (768/2015). Aikaisemmin sääntely perustui tapaturmavakuutuslain 18 a §:n 3 momenttiin ja sen nojalla annettuun sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen (1649/2009).

Haittaluokka oli mainittu useimmin tapauksissa, joissa tuomitun korvauksen summa oli verraten suuri. Vähintään 5 000 euron suuruissa korvauksissa haittaluokka oli määritelty noin 70 prosentissa tapauksista, kun osuus alle 5 000 euron korvauksissa oli noin 22 prosenttia. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että haittaluokituksen mukaista määrittelyä käytetään hyvin yleisesti tapauksissa, joissa aiheutuneelle haitalle voidaan luontevasti suorittaa haittaluokituksen mukainen määrittely.

Tapauksissa, joissa haittaluokka oli määritelty, oli yleensä sovellettu *liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan korvausohjeita*. Tämä käy ilmi liitteenä olevista kahdesta taulukosta. Toisessa taulukossa on esitetty aineistossa havaittu korvaustaso suhteessa liikennevahinkolautakunnan normien ja ohjeiden vuoden 2011 korvaustaulukkoon haittaluokan mukaan. Vanha, vuoden 2011 taulukko on esitetty tässä vertailukohtana, koska valtaosa aineistosta on ajalta ennen uudempia korvaustaulukoita. Toisessa taulukossa on esitetty inflaatiokorjatut mediaanit kustakin haittaluokasta sekä vuoden 2022 liikenne ja potilasvahinkolautakunnan korvausohjeiden mukainen taulukko. Ajantasainen korvaustaulukko löytyy liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan verkkosivuilta osoitteesta www.liipo.fi.

Neuvottelukunnan aineiston perusteella on siis selvää, että tuomioistuimissa pysyvän toiminnallisen haitan korvaustaso määräytyy yleensä liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan ja sen edeltäjän, liikennevahinkolautakunnan ratkaisukäytännön mukaisesti. Korkein oikeus on aikaisemmin hyväksynyt, että liikennevahinkolautakunnan normeja ja ohjeita voidaan käyttää aineettoman vahingon suuruuden määrittämiseen (KKO 1979 II 76). Korkein oikeus on toisaalta myös todennut, että korvauksen määrää ei ole aina perusteltua harkita vain henkilövahinkoasiain

¹¹ Vuosien 2015, 2018 ja 2022 aineistot sisältävät vain rikosasiat

neuvottelukunnan suositusten tai liikennevahinkolautakunnan normien ja ohjeiden perusteella (KKO 2016:77).

Aineiston korvaustasoon liittyy muutamia epävarmuustekijöitä. Ensinnäkin huomattavasta tapausmäärästä huolimatta neuvottelukunnan aineisto sisältää eräistä haittaluokista vain hyvin vähän havaintoja. Toiseksi neuvottelukunnan aineiston luotettavuutta vähentää se, että vahinkoa kärsineen ikä, joka on lain mukaan otettava huomioon korvausta harkittaessa, oli mainittu tai luotettavasti pääteltävissä vain noin puolessa kaikista tapauksista. Yllä esitetyssä tarkastelussa tuntematon ikä on korvattu aineistoon perustuvalla laskennallisella arviolla, mutta ratkaisu on voinut aiheuttaa joidenkin haittaluokkien osalta vääristymää.

Oikeuskäytännön lisäksi henkilövahinkoasiain neuvottelukunnan tulee kiinnittää huomiota myös muuhun *korvauskäytäntöön*. Merkityksellinen korvauskäytäntö muodostuu lähinnä liikennevahinko- ja potilasvahinkolautakunnan käytännöstä.

Muu korvauskäytäntö

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan korvausohjeet

Liikennevahinkolautakunnan normit ja ohjeet ovat olleet käytössä vuodesta 1960 alkaen. Lautakunnan kokouksessa 21.3.1963 on vahvistettu laskusääntö korvauksen suuruuden laskemista varten. Laskusäännön kerrotaan perustuneen tuomioistuinratkaisuisista kerättyyn aineistoon. Siitä ei kuitenkaan ole tietoa, kuinka laaja kerätty aineisto on ollut tai miten sitä on hyödynnetty laskusääntöä laskettaessa.¹²

Liikennevahinkolautakunnan normeja ja ohjeita on tarkistettu useaan otteeseen. Vakiintuneeksi on muodostunut käytäntö, jossa niitä tarkistetaan vuosittain vastaamaan lähinnä muutoksia rahanarvossa. Merkittävämpi muutos lautakunnan normeissa ja ohjeissa tapahtui vuonna 2006, kun haittaluokkien 16–20 korvaustasoja korotettiin suhteessa muihin haittaluokkiin.

Liikennevahinkolautakunta ja potilasvahinkolautakunta ovat yhdistyneet 1.1.2021 liikenne- ja potilasvahinkolautakunnaksi. Siitä lähtien lautakunnan entisiä normeja ja ohjeita vastaavia korvausohjeita on julkaistu liikennevakuutuksen korvausohjeiden nimellä lautakunnan verkkosivuilla www.liipo.fi.

Lautakunta seuraa jatkuvasti oikeuskäytäntöä. Korkein oikeus on toistaiseksi antanut kaksi pysyvän haitan korvaustasoa koskevaa ennakkopäätöstä, joista toinen koski kosmeettisen haitan korvausta (KKO 2012:100 ja KKO 2016:77¹³).

Lautakunnan korvausohjeiden mukaiset korvaustasot määräytyvät haittaluokissa 1–15 siten, että normikorvaus kerrotaan haittaluokan lukuarvolla. Korvausasteikkoja on kaksi, *nuoren henkilön korvausasteikko* alle 18-vuotiaille ja

¹² Pentti Lehtola, "Liikennevahinkolautakunnan suosituksista ja normeista", Lakimies 84, nro. 4–5 (1986), 587.

¹³ Neuvottelukunta on suositusten edellisessä painoksessa käsitelty tarkemmin korkeimman oikeuden ratkaisua 2016:77, jossa korkein oikeus otti kantaa pysyvänä haittana korvattavan vahingon korvaustasoon (s. 110).

perusasteikko yli 18-vuotiaille. Vuonna 2024 perusasteikon normikorvaus on 4 480 euroa haittaluokalta. Tällä perusteella 18-vuotiaan korvaus haittaluokan 5 mukaisesta pysyvästä haitasta olisi 22 400 euroa ($5 \times 4\,480$).

Haittaluokissa 16–20 korvaus määräytyy siten, että perusasteikon mukaista normikorvausta korotetaan 10 %-yksiköllä jokaista haittaluokan 15 ylittävää haittaluokkaa kohden. Tällä perusteella 18-vuotiaan korvaus haittaluokan 18 mukaisesta pysyvästä haitasta olisi 104 832 euroa ($18 \times 4\,480 \times 1,3$).

Lautakunnan korvausohjeiden mukainen korvausmalli on pääosin aritmeettinen eli kahden perättäisen haittaluokan mukaisen korvauksen erotus on vakio. Haittaluokissa 16–20 korvausmalli on kaksinkertainen aritmeettinen jono. Ensimmäisen aritmeettisen jonon mukaiset jäsenet 16–20 kerrotaan toisen aritmeettisen jonon jäsenillä 1–5 (1,1; 1,2; ... 1,5). Korvausmalli eri korvaustasojen keskinäiset suhteet voidaan esittää seuraavasti:

HAITTA-LUOKKA	× 1. HAITTA-LUOKAN KORVAUS
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	17,6
17	20,4
18	23,4
19	26,6
20	30

Vahinkoa kärsineen ikä otetaan huomioon siten, että normikorvauksesta vähennetään 18–65 vuotiailla 1 % kutakin 18 vuotta ylittävää ikävuotta kohden. Ikäryhmässä 65–75 ikävähennys on 47 % ja 2 % kutakin 65 vuotta ylittävää ikävuotta kohden. Yli 75-vuotiailta tehdään maksimivähennys 67 %.

Korvausta määrittäessä vahingon kärsijän ikänä pidetään vahingontapahtumahetken ikää lisättynä yhdellä (*laskennallinen ikä*). Tämä perustuu siihen, että vammautuneen terveydentila vakiintuu tyypillisesti yhden vuoden kuluessa vammautumisesta, minkä jälkeen jäljelle jäävä haitta voidaan katsoa pysyväksi.

Pysyvän toiminnallisen haitan lisäksi liikenne ja potilasvahinkolautakunnan korvausohjeet sisältävät erillisen normiston pysyvän kosmeettisen haitan korvaamisesta. Mikäli vamma aiheuttaa henkilölle toiminnallisen haitan lisäksi kosmeettista haittaa, korvaus kosmeettisesta haitasta suoritetaan toiminnallisen haitan korvauksen lisäksi.

Mikäli vamma aiheuttaa henkilölle erityistä elämänlaadun heikentymistä, hänelle määrättävää korvausta voidaan korottaa korvausohjeissa määriteltyjen korotuskertoimien perusteella (1,1; 1,3; 1,5).

Työtapaturma- ja ammattitautilaki

Työtapaturma- ja ammattitautilain perusteella työntekijälle voidaan maksaa haittarahaa vahinkotapahtuman aiheuttamasta vammasta ja sairaudesta aiheutuvasta pysyvästä yleisestä haitasta.

Yleisellä haitalla tarkoitetaan vahinkotapahtumasta aiheutuvaa toimintakyvyn heikentymistä (toiminnanvajausta). Toimintakykyä verrataan samanikäisen terveen henkilön toimintakykyyn. Tällöin otetaan huomioon rajoitukset, joita vammasta tai sairaudesta huomioon ottaen sen laatu ja vaikeusaste yleensä aiheutuu jokapäiväisessä elämässä. Toimintakykyä arvioitaessa ei oteta huomioon ammattia, elin- ja asuinoloja eikä vahingoittuneen muita yksilöllisiä olosuhteita. Toimintakykyä arvioitaessa otetaan huomioon tekonivelen, proteesin tai muun apuvälineen avulla saavutettu toimintakyvyn parantuminen. Haitta katsotaan pysyväksi, kun vamman tai sairauden tila ei lääketieteellisen todennäköisyyden mukaan enää parane, kuitenkin aikaisintaan vuoden kuluttua vahinkopäivästä (83 §:n 2 momentti).

Yleisen haitan suuruuden arvioimiseksi erilaisten vammojen ja sairauksien aiheuttamat haitat suhteutetaan toisiinsa jakamalla vammat ja sairaudet niiden lääketieteellisen laadun ja vaikeusasteen perusteella 20 haittaluokkaan. Haittaluokat määritetään yhtä tai useampaa vammaa tai sairautta mahdollisimman läheisesti kuvaavin nimikkein, raajan, aistin tai muun toiminnallisen kokonaisuuden toiminnanvajausta kuvaavin yleisimmin nimikkein tai kuvaamalla vammasta tai sairaudesta aiheutuvaa yleistä toiminnanvajausta. Jollei haittaluokan perusteissa erikseen toisin säädetä, haittaluokkaan sisältyy kysymyksessä olevaan vammaan ja sairauteen yleisen lääketieteellisen kokemuksen mukaan tavanomaisesti liittyvä kipu (83 §:n 3 momentti).

Lain 84 §:ssä on yksityiskohtaiset säännökset haittaluokan määrittämisestä ja korottamisesta sekä kahden tai useamman vamman tai sairauden haittaluokkien yhdistämisestä kokonaihaitan määrittämiseksi.

Haittaraha on korvausta aineettomasta vahingosta, kuten vahingonkorvauslaisia tarkoitettu pysyvän haitan korvauskin. Haittaraha ei sitä vastoin ole korvausta työkyvyn alentumisesta, hoidon ja avun tarpeesta eikä muustakaan vahingosta, josta on säädetty erikseen korvaus.

Haittarahan suuruus määräytyy haittarahaa koskevan perusmäärän mukaan. Tätä perusmäärää tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain 98 §:ssä

tarkoitettulla työeläkeindeksillä. Lakia (459/2015) säädettäessä perusrahan määrä oli 12 440 euroa. Vuonna 2024 se on 15 060 euroa.

Lain 86 §:ssä on taulukko, jossa haittaluokan suuruus määräytyy seuraavasti haittaluokan perusteella prosentteina perusmäärästä:

HAITTA LUOKKA	PROSENTTIOSUUS
1	1,15
2	2,27
3	3,36
4	4,42
5	5,45
6	6,45
7	7,42
8	8,36
9	9,27
10	10,15
11	13
12	16
13	19
14	22
15	25
16	32
17	39
18	46
19	53
20	60

Taulukosta käy ilmi, että työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen korvausmalli on progressiivinen. Toisin sanoen korvaustasot kasvavat nopeammassa tahdissa kuin haittaluokat. Ero pienimmän ja suurimman korvauksen välillä on yli 50-kertainen, vaikka haittaluokitus on vain 20-portainen. Korvausmalli ei ole puhtaan geometrinen, mikä edellyttäisi sitä, että kahden peräkkäisen haittaluokan korvauksen suhde olisi vakio. Kokonaisuutena korvausmalli kuitenkin vastaa sellaista lukujonoa, jossa kahden peräkkäisen luvun suhde on 1,24.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 87 §:n 1 momentin mukaan haittaluokissa 1-5 haittaraha maksetaan aina kertakorvauksena ja haittaluokassa 6-20 jatkuvana.¹⁴ Vahingonkorvauslain 5 luvun 7 §:n 2 momentin mukaan kertakorvauksen maksaminen on sitä vastoin pääsääntö. Tämän lainkohdan mukaan kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta määrätään maksettavaksi kertakorvaus. Korvaus pysyvästä haitasta voidaan kuitenkin määrätä maksettavaksi kokonaan tai osittain toistuvina suorituksina, jos se on aiheellista ottaen huomioon vahinkoa kärsineen

¹⁴ Pykälän 2 momentissa on erityissäännös haittarahan maksamisesta kertakaikkisena sairauksista, joille on lääketieteellisen kokemuksen mukaan ominaista, että ne pahenevat ja johtavat nopeasti kuolemaan. Näissä tapauksissa (käytännössä asbestista sairastuneille) maksetaan kertakaikkinen haittaraha haittaluokan 10 mukaisesti.

olosuhteet, korvauksen määrä ja korvausvelvollisen varallisuusolot. Lain esitöiden mukaan vahinkoa kärsineen olosuhteet voivat puoltaa korvauksen määräämistä maksettavaksi toistuvina suorituksina esimerkiksi silloin, kun kysymyksessä on pysyvästi tajuton vammautunut tai pysyvästi laitoshoidossa oleva vaikean aivo- vammaan saanut vanhus. Tällaisissa tilanteissa kertakorvauksella ei välttämättä voitaisi mitenkään parantaa vahinkoa kärsineen tilannetta (HE 167/2003). Perustelulausuma osoittaa, että kertakorvaukset on tarkoitettu varsinkin poikkeukselliseksi.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 87 §:n 3 momentin mukaan kertakaikkinen haittaraha lasketaan haittarahan pääoma-arvoa vastaavaksi pääomaksi huomioon ottaen vahingoittuneen tilastollisin perustein arvioitu keskimääräinen jäljellä oleva elinikä vahinkotapahtuman sattuessa. Pääoma-arvon laskentaperusteena käytetään julkisten tilastojen perusteella tehtyä arviota kuhunkin ikä- ja syntymävuosi- luokkaan kuuluvien henkilöiden odotettavissa olevasta jäljellä olevasta eliniästä. Korkokantana pääoma-arvojen laskennassa käytetään arviota tulevasta pidemmän aikavälin riskittömästä korosta. Lainkohdassa on lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö valtuutettu antamaan tarkempia säännöksiä kertakaikkisen haittarahan pääoma-arvon määräämisestä (sosiaali- ja terveysministeriön asetus työtapaturma- ja ammattitautilain 87 §:n 3 momentin mukaisen haittarahan kertakorvauksen perusteista, 48/2019).

Suosittelun jaksossa II (Pysyvä haitta) on ilmoitettu toiminnallisesta haitasta maksettavan korvauksen tai etuuden määrä liikennevahinkolautakunnan ohjeiden ja normien sekä työtapaturma- ja ammattitautilain perusteella, kun vahingon kärsinyt on 18-vuotias. Tapaturmavakuutuskeskus julkaisee vuosittain taulukot haittarahan määristä haittaluokittain eriteltynä eri ikäisille (www.tvk.fi/korvaaminen/korvaukset/haittaraha). Kun haittarahan laskennalliset määrät ylemmissä haittaluokissa ovat taulukosta vaikeammin löydettävissä, on excel-muotoinen taulukko kaikkien haittaluokkien mukaisista haittarahoista vuodelta 2024 otettu tämän julkaisun liitteeksi. Tätä taulukkoa voidaan siten myös käyttää hyväksi harkittaessa pysyvästä haitasta suoritettavan korvauksen määrää. Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan korvaustaulukot löytyvät lautakunnan kotisivuilta liipo.fi.

1 Pysyvä toiminnallinen haitta

Neuvottelukunnan aineiston perusteella pysyvää toiminnallista haittaa koskevat korvaukset määräytyvät käytännössä liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan korvausohjeiden mukaisesti, jos haitan asteen määrittelyssä voidaan soveltaa haittaluokituksen mukaisia määrittelyjä. Aineiston perusteella ei kuitenkaan voida sanoa, vastaako jotain tiettyä yksittäistä vammaa koskeva oikeuskäytäntö liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan korvausohjeista ilmi käyvää yleistä korvaustasoa.

Pysyvän haitan korvauksen määrittämisessä voidaan käyttää apuna liikennevahinko- ja potilaslahutakunnan korvausohjeita sekä työtapaturma- ja ammattitautilain haittarahaa koskevia säännöksiä. Näiden järjestelmien korvaustasojen

ja korvauksen määrittämisessä käytettävien laskusääntöjen välillä on merkittäviä eroja.¹⁵

Korvauksen lopullisen suuruuden määrittelyn on aina perustuttava tapauskohtaiseen harkintaan, jossa erilaisten vakuutusjärjestelmissä käytettyjen laskukaavojen ja kertoimien sijasta pääpaino on sen arvioimisessa, millainen korvaus on tapausta *kokonaisuudessa* arvioiden oikeudenmukainen. Tuomioistuimen ulkopuolisen tahon antamat normit ovatkin vain korvausharkinnan yksi lähtökohta.

Esimerkiksi liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan korvausohjeissa käytetyt korotuskertoimet perustuvat lautakunnan käsitykseen siitä, millainen vaikutus erityisellä elämänlaadun heikentymisellä olisi oltava korvaukseen. Työtapaturma- ja ammattitautilaissa tällaista korotusperustetta ei edes tunneta. Kumpikaan seikka ei estä tuomioistuinta itse ratkaisemasta sitä, millaisella määrällä peruskorvausta korotetaan, jos tuomioistuin katsoo, että edellytykset korvauksen korottamiselle täyttyvät.

Huomionarvoista on se, että *kumpikin* edellä esitellyistä järjestelmistä kytkee pysyvän haitan korvaukset työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettuun haittaluokitukseen. Vaikka haittaluokitusta ei ole varsinaisesti tarkoitettu käytettäväksi vahingonkorvauslaissa tarkoitettua pysyvän haitan vakavuuden mittaamisessa, se soveltuu tähän tarkoitukseen yleisesti ottaen varsin hyvin. Haittaluokituksen mittaama työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettu *yleinen haitta* on yleisesti ottaen erittäin lähellä vahingonkorvauslaissa tarkoitettua *pysyvää haittaa*.

Jotta tuomioistuinten ratkaisuja voitaisiin tulevaisuudessa paremmin hyödyntää neuvottelukunnan omien suositusten pohjana, pysyvää haittaa koskevien korvausratkaisujen perusteluihin olisi syytä kiinnittää riittävästi huomiota. Perusteluista olisi käytävä ilmi, millaiseen oikeudelliseen harkintaan tuomittu korvaus on perustunut. Perustelujen avoimuutta lisäisi se, jos niistä kävisi selvästi esille se, perustuuko ratkaisu jonkin korvausmallin soveltamiselle, sekä se, mikä on ollut ns. peruskorvaus ja millaisia korotuksia (erityinen elämänlaadun heikentyminen) ja alennuksia (ikävähennys) siihen on tehty ja miten niiden suuruus on määritelty.

2 Vähäinen pysyvä toiminnallinen haitta

Hieman alle puolet käräjäoikeuksissa tuomituista toiminnallisen haitan korvauksista pohjautuu haittaluokituksen mukaiseen määrittelyyn. Haitan arvioiminen käytössä olevan haittaluokituksen mukaan jättää kuitenkin arvioinnin ulkopuolelle paljon vammojen jälkitiloja, joissa vahinkoa kärsineelle on jäänyt jonkinasteista toiminnallista haittaa. Kyse on lähtökohtaisesti tapauksista, joissa toiminnallisen haitan aste on haittaluokituksen luokkaa I vähäisempi.

15 Ks. *Jarkko Männistö*, ”Pysyvän haitan korvaustasot”, *Lakimies* 107, nro 5 (2009), 799–830.

Vähäisen pysyvän toiminnallisen haitan ryhmittely perustuu haitan sijaintiin ja laatuun. Suosituksen yhteydessä vamman sijainti on ilmoitettu kansainvälistä ICF-koodia käyttäen.¹⁶

Haittaa koskevista ratkaisuista ei pääsääntöisesti käy ilmi vahinkoa kärsineen ikä. Näin ollen vahinkoa kärsineen ikää ei myöskään ole otettu huomioon suosituksia annettaessa. Ikä on tarkoitettu otettavaksi huomioon korvausta korottavana tai laskevana tekijänä.

Vähäistä pysyvää toiminnallista haittaa koskevat suositukset on tarkoitettu käytettäväksi vain tapauksissa, joissa *pysyvän toiminnallisen haitan vaikeusaste alittaa häirtäluokituksen mukaisen arvioinnin*. Lisäksi on syytä korostaa, että suositukset kattavat yleisimmät aineistossa esiintyvät häirtätyypit. Haitoista, joita aineistossa on esiintynyt vain muutamia, ei erillistä suositusta ole annettu.

2.1 Nenäruston rakenteellinen muutos

Nenäruston rakenteellinen muutos syntyy tyypillisesti nenäluun, nenäluun tyven tai nenän rustoisen osan murtumasta. Suosituksessa tarkoitettu nenäruston rakenteellinen muutos kattaa tapaukset, joissa vahinkoa kärsineelle voi aiheutua ajoittain esiintyvää nenän tukkoisuutta, lisääntynyttä kuorsailua tai vähäistä hengityksen vaikeutumista.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	12	1438	992	1180	1464	200	3578

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
200	310	610	1180	2074	3336	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan lievät nenäruston rakenteellisen muutoksen myötä aiheutuneet toiminnalliset häirit. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste nenäruston rakenteellisen muutoksen perusteella tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

2.2 Huulen kudusrakenteen muutos

Huulen kudusrakenteen muutoksesta aiheutunut toiminnallinen häirtä on seurausta vammoista, jotka ovat syntyneet suun alueelle kohdistuneen iskun seurauksena. Suosituksessa tarkoitettu huulen kudusrakenteen muutos kattaa tapaukset, joissa

¹⁶ ICF-koodi perustuu kansainväliseen toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden luokitukseen (International Classification of Functioning, Disability and Health, Geneva 2001).

vahinkoa kärsineelle on aiheutunut vähäistä toiminnallista haittaa aiheuttava arpi. Toiminnallinen haitta voi ilmetä esimerkiksi syödessä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	10	1011	1237	505	1165	116	3328

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
116	121	267	505	1432	.	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan lievät huulen kudusrakenteen muutoksesta aiheutuneet toiminnalliset haitat. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste huulen kudovaurioiden perusteella tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

2.3 *Hammassvauriot*

Hampaiston toiminnallinen haitta syntyy tyypillisesti suun alueelle kohdistuneen iskun seurauksena. Suosituksessa tarkoitettu hammassvaurion aiheuttama toiminnallinen haitta kattaa tapaukset, joissa takaisinistutettu hammas tai hamma-simplantti ei täysin vastaa hampaan toiminnallisuutta ennen vammaa.¹⁷

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	34	1396	1022	1134	1478	227	4400

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
227	527	577	1134	2055	2887	4127

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan lievät hammassvauriot. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste hammassvaurioiden perusteella tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

¹⁷ Ks. Helsingin hovioikeus 22.10.2010 n:o 2791 (FHOT 2010:10)

2.4 Sormen toiminnallinen vajuus

Sormen toiminnallinen vajuus syntyy sormen murtuman, sijoiltaanmenon tai hermo- tai jännevamman seurauksena. Suosituksessa tarkoitetut sormen toiminnalliset vajaukset ilmenevät sormen poikkeavana asentona, jäykkyytenä tai ojennusvajauksena.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	31	1669	984	1500	1339	500	3806

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
540	569	928	1500	2267	3542	3682

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan lievät sormen toiminnalliset vajaukset. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste sormen toiminnallisen vajuuden perusteella tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

2.5 Muu yläraajan toiminnallinen vajuus

Yläraajojen muiden osien kuin sormien toiminnalliset vajaukset ovat seurausta erilaisista yläraajojen murtumista, sijoiltaanmenoista tai hermo- tai jännevammoista. Suosituksessa tarkoitetut toiminnalliset vajaukset ilmenevät ranteen, olka- tai kynnärnivelen vähäisenä jäykkyytenä, ojennusvajauksena tai jonkin tietyn liikkeen tai asennon aiheuttamana vähäisenä kipuna

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	7	2560	886	2773	1587	1109	3577

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
1109	1109	1814	2773	3401	.	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan lievät ranteen, olka- sekä kynnärnivelen toiminnalliset vajaukset. Vuoden 2022 aineistoon ei sisälly tapauksia, joissa olisi kyse muusta yläraajan toiminnallisesta vajauksesta. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste yläraajan toiminnallisen vajuuden perusteella tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

2.6 Kasvohermon vamma

Kasvohermon vamma syntyy päähän kohdistuneen iskun seurauksena. Suosituksessa tarkoitettu kasvohermon vamman aiheuttama toiminnallinen haitta kattaa tapaukset, joissa kasvojen alueen iholle on jäänyt pieni tunnoton alue tai tunnonalennema, lievät kiputilat, jotka kytkeytyvät tiettyihin tilanteisiin tai toimintoihin kuten kylmänarkuuteen, sekä muut toiminnalliset haitat, kuten kasvojen jonkin osan vähäiset toiminnalliset vajaukset.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	22	1709	1103	1527	1561	300	4000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
325	475	832	1527	2393	3776	3995

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan lievät kasvohermon vammat painottuen vammoihin, joista on aiheutunut tunnoton alue kasvoihin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste kasvohermon vamman perusteella tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

3 Kosmeettinen haitta

Toisin kuin pysyvästä toiminnallisesta haitasta pysyvästä kosmeettisesta haitasta on annettu varsin runsaasti ratkaisuja.

Kosmeettisen haitan laadullinen ryhmittely perustuu kosmeettisen haitan sijaintiin ja laatuun. Suosituksen yhteydessä vamman sijainti on ilmoitettu kansainvälistä ICF-koodia käyttäen.¹⁸

Aineistoon sisältyvät tapaukset ovat kuitenkin hyvin samankaltaisia. Aineistossa esiintyvät kosmeettiset haitat ovat lähinnä pahoinpitelyn seurauksena syntyneitä yksittäisiä vähäisiä ihoarpia, lieviä nenävammoja sekä erilaisia hampaisiin kohdistuvia vammoja.

Kosmeettista haittaa koskevista ratkaisuista ei pääsääntöisesti käy ilmi vahinkoa kärsineen ikä. Näin ollen vahinkoa kärsineen ikää ei ole myöskään otettu huomioon suosituksissa, vaan iän merkitys on tarkoitettu otettavaksi huomioon suositusta sovellettaessa joko korvausta korottavana tai sitä alentavana seikkana.

Pysyvän kosmeettisen haitan korvaukset ovat perinteisesti perustuneet liikennevahinkolautakunnan normien ja ohjeiden mukaiseen korvaustasoon, mikä

¹⁸ ICF-koodi perustuu kansainväliseen toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden luokitukseen (International Classification of Functioning, Disability and Health, Geneva 2001).

heijastuu edelleen myös neuvottelukunnan suosittamiin korvaustasoihin. Edellä käsitellyt liikennevahinkolautakunnan normien ja ohjeiden (1.1.2021 lukien liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan korvausohjeiden) sekä tapaturmavakuutuslain mukaisten korvaustasojen erot ulottuvat myös kosmeettisen haitan korvaamiseen.

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan korvausohjeiden mukaiset korvaustasot (1.1.2024 alkaen) pysyvistä kosmeettisesta haitasta ovat seuraavat:

HAITTA	KORVAUS
lievä kosmeettinen haitta (1)	900 - 2 600 €
lievää suurempi kosmeettinen haitta (2)	2 600 - 6 900 €
huomattava kosmeettinen haitta (3)	6 900 – 14 200 €
hyvin huomattava kosmeettinen haitta (4)	14 200 – 27 500 €
poikkeuksellisen huomattava kosmeettinen haitta (5)	27 500 € -

Työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) perusteella korvattavan yksittäisen kosmeettisen haitan korvaukset vaihtelevat 6 577–58 757 euron välillä (18-vuotias, haittaluokat 1–10, vuoden 2024 taso). Koska lain mukaiset korvaustasot kasvavat progressiivisesti, korvauksen suuruus riippuu kosmeettisen haitan vakaavuuden lisäksi siitä, millaiseen toiminnalliseen haittaan se mahdollisesti yhdistyy. Pelkkä haittaluokan 1 mukainen kosmeettinen haitta (esimerkiksi merkittävästi rumentavat arvet vartalon ja raajojen alueella) oikeuttaa 18-vuotiaan 6 577 euron korvaukseen. Jos esimerkkihenkilön kosmeettinen haitta yhdistyy haittaluokan 10 mukaiseen toiminnalliseen haittaan, hänen kokonaishaittansa on 11. Haittaluokan muutos haittaluokasta 10 haittaluokkaan 11 johtaa 16 300 euroa suurempaan korvaukseen.

3.1 Kasvoarpi

Kasvoarpien kirjo on hyvin laaja. Oikeuskäytännössä esiintyvät kasvoarvet ovat syntyneet ennen kaikkea päähän kohdistuneen pahoinpitelyn seurauksena.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
22	144	1159	1447	700	800	100	10000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
200	200	400	700	1200	2500	4000

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan lievät ja kohtalaiset kasvoarvet painottuen heikosti erottuviin ja erottuviin kasvoarpiin. Ottaen

huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste kasvoarvista tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

3.2 Vartalon arpi

Vartalon arprien kirjo on hyvin laaja. Oikeuskäytännössä esiintyvät vartalon arvet ovat syntyneet ennen kaikkea puukotuksen tai vamman vaatiman leikkauksen seurauksena.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
22	130	1252	2294	600	962	50	24000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
100	200	388	600	1350	3000	3725

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan erilaiset vartalon arvet painottuen erottuviin ja selvästi erottuviin vartalon arpiin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste vartalon arvista tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

3.3 Nenän epämuotoisuus

Nenän epämuotoisuus (vinous, muodonmuutos) syntyy tyypillisesti nenäluun, nenäluun tyven tai nenän rustoisen osan murtumasta. Nenäluun murtumasta seuraava nenän vinous on yleensä suhteellisen vähäinen. Nenäluun tyven tai nenän rustoisten osien murtuman seurauksena syntynyt ”nyrkkeilijän nenä” on yleensä laadultaan vaikeampi kosmeettinen haitta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	34	981	537	897	933	227	2494

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
227	397	567	897	1500	1750	2121

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vaikeusasteeltaan lievät ja kohtalaiset nenän epämuotoisuudet painottuen lievimpiin nenän epämuotoisuuksiin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen

korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

3.4 Hampaan värimuutos

Yksittäisen hampaan värimuutos voi olla seurausta hampaaseen kohdistuneesta traumasta, jolloin hammas muuttuu ensin punertavaksi verenvuodon seurauksena ja väri tummuu vähitellen. Juurihoidettu hammas voi tietyissä tapauksissa värjääntyä samalla mekanismilla.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
09, 12, 15, 18, 22	7	812	528	680	370	187	1874

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
187	187	567	680	937	.	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vaikeusasteeltaan tyypillistä hampaan värimuutosta. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vaikeusaste tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

III LOUKKAUKSEN AIHEUTTAMA KÄRSIMYS

Säännökset kärsimyskorvauksesta

Vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n perusteella loukkauksen aiheuttamasta kärsimyksestä voidaan tuomita loukatulle korvaus. Kärsimyksen korvaamisen perusteena ja tavoitteena on loukatun *ihmisarvolle* ja *itsetunnolle* aiheutuneen loukkauksen hyvittäminen.

Lainkohdan perusteella oikeus korvaukseen loukkauksen aiheuttamasta kärsimyksestä on sillä,

- jonka vapautta, rauhaa, kunniaa tai yksityiselämää on rangaistavaksi säädettyllä teolla loukattu
- jota on rangaistavaksi säädettyllä teolla syrjitty
- jonka henkilökohtaista koskemattomuutta on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta vakavasti loukattu
- jonka ihmisarvoa on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta vakavasti loukattu muulla, 1–3 kohdassa tarkoitettuihin loukkauksiin verrattavalla tavalla

Vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdissa loukkauksen aiheuttaman kärsimyksen korvattavuuden edellytyksenä on, että loukkaus on aiheutettu *suojeltuun oikeushyvään* kohdistuvalla rikoksella. Korvauksen tuomitseminen ei kuitenkaan edellytä, että teosta tuomitaan rangaistus, vaan riittävää on loukkaavan teon tunnusmerkistön mukaisuus. Muilta osin korvausvastuun edellytykset määräytyvät vahingonkorvausoikeudellisen arvioinnin perusteella.

Vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdissa loukkauksen aiheuttaman kärsimyksen korvattavuuden edellytyksenä on loukkauksen *vakaavuus*. Suosituksissa ei oteta kantaa siihen, täyttääkö määrätynlaatuinen teko korvausvastuulle asetetun edellytyksen.

Korvauksen tuomitseminen *ei edellytä selvitystä* loukatulle aiheutuneesta tunnereaktiosta, vaan korvauksen suuruus arvioidaan yksinomaan teon luonteen perusteella.

Vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n 2 momentin mukaan korvaus määrätään sen kärsimyksen perusteella, jonka loukkaus *on omiaan aiheuttamaan* ottaen erityisesti huomioon:

- loukkauksen laatu
- loukatun asema
- loukkaajan ja loukatun välinen suhde
- loukkauksen julkisuus

Korvauksen laskeminen

Yksittäisen loukkauksen osalta korvauksen määrääminen suositusten pohjalta on tarkoitettu tapahtuvaksi siten, että tuomioistuin suhteuttaa korvausvaatimuksen taustalla olevan loukkauksen vakavuuden suosituksen tunnusmerkistössä kuvattuun loukkaukseen ja arvioi tämän perusteella, mikä on johdonmukainen korvaus kyseisestä loukkauksesta.

Kunkin suosituksen tunnusmerkistössä on määritelty suosituksessa tarkoitettun loukkauksen keskeinen tunnusmerkistö, joka muodostuu teon ulkoisista piirteistä kuten loukkauksen tekotavasta, sisällöstä tai kestoista.

Tunnusmerkistö ei määrittele loukkausta tyhjentävästi. Tunnusmerkistöllä ei ole myöskään tarkoitettu ottaa kantaa muunlaisten loukkausten korvattavuuteen. Kärsimyskorvaukseen oikeuttava loukkaus voi siis tapahtua muutenkin kuin suosituksessa kuvatulla tavalla. Tällöin suositus ei kuitenkaan sovellu lähtökohtaisesti sellaisenaan kyseiseen tapaukseen. Koska korvaus määrätään kokonaisuutensa perusteella ja koska yksittäiseen loukkaukseen saattaa liittyä sekä korvausta korottavia että sitä laskevia seikkoja, lopputulos ei välttämättä poikkea suositellusta korvauksesta, mutta se voi toisaalta myös ylittää tai alittaa sen.

Kärsimyskorvauksen määrää koskevat suositukset on ryhmitelty sen perusteella, mihin *oikeushyvään* loukkaus ensisijaisesti kohdistuu. Tiettyyn oikeushyvään kohdistuvat loukkaukset on luokiteltu *loukkauksen laadun* perusteella. Luokitteluperusteena on pääsääntöisesti käytetty rikoslain rikostunnusmerkistöjä. Käytetyt luokitteluperusteet on ilmoitettu kunkin suosituksen yhteydessä.

Käytännössä monet teot muodostavat kokonaisuuden, jossa loukkaus kohdistuu yhtä useampaan oikeushyvään. Esimerkiksi ryöstössä loukkaus voi kohdistua tahdonvapauden lisäksi myös henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Samoin raiskauksessa loukkaus kohdistuu seksuaalisen itsemääräämisoikeuden lisäksi ainakin henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Yksittäinen suositus voikin käsittää kaikki teon sisältämät loukkaukset.

Aina yksi suositus ei kuitenkaan käsitä kaikkia samaan tekokokonaisuuteen sisältyviä loukkauksia. Esimerkiksi laittomaan uhkaukseen liittyy usein myös jonkinasteista väkivaltaa. Vapaudenriistoon liittyy taas usein joko uhkailua tai väkivaltaa tai molempia. Tällöinkin eri loukkauksia voidaan arvioida yhtenä kokonaisuutena ja niistä voidaan määrätä *yksi yhteinen korvaus*.

Yhteistä korvausta tuomittaessa lähtökohdaksi on tarkoitettu se suositus, jonka osalta loukkaus on *vakavin*. Muut tekoon sisältyvät loukkaukset voidaan ottaa huomioon niitä koskevien suositusten mukaisesti tuomittavaa korvausta korottavana tekijänä.

Neuvottelukunnan aineistoon perustuva tarkastelu on toteutettu nyt siten, että kunkin suosituksen perustana oleva aineisto sisältää vain tapaukset, joissa korvaus on tuomittu yksittäisen rikoksen perusteella. Jäljempänä esitettävät tunnusluvut eivät siis sisällä useasta rikoksesta tuomittuja yhteisiä korvauksia. Tästä on poikettu seuraavissa suosituskohdissa: raiskaus, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö,

vapaudenriisto ja panttivangin ottaminen. Kyseisten rikosten osalta tekokokonaisuuteen liittyy hyvin yleisesti myös muita rikoksia tai tekotapoja.

Yleinen korvaustaso

Tutkimusaineistoon sisältyy yhteensä 17 575 kärsimyksestä tuomittua korvausta, joista 2 279 vuodelta 2022. Tuomitut korvaukset vaihtelevat koko aineistossa 1 eurosta noin 79 808 euroon. Vastaavasti käytännössä esiintyvät loukkaukset vaihtelevat toisen osapuolen halventamisesta kahdenkeskisessä kanssakäymisessä aina vuosia kestäneeseen väkivaltaiseen lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön.

Tutkimusaineistoon sisältyvät loukkaukset painottuvat melko lieviin loukkauksiin, joskaan painotus ei ole aivan yhtä voimakas kuin tilapäisen haitan osalta. Vuoden 2022 aineistossa 51% kaikista kärsimyksestä tuomituista vahingonkorvauksista oli määrältään korkeintaan 1 000 euroa. Vuonna 2022 tuomittujen korvausten arvo oli samalla tasolla kuin vuoden 2018 inflaatiokorjattu korvaustaso.

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain 2022

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
250	400	600	1000	2000	4000	5500

Edellä soveltamisohjeita koskevassa jaksossa on esitetty yleisluonteinen korvaustasojen luokittelu vammojen vakavuuden perusteella tilapäisen haitan osalta. Vastaavanlaista luokittelua ei ole mahdollista esittää kärsimyskorvauksista. Kun kärsimyskorvausta voidaan tuomita eri oikeushyviin kohdistuvien ja siten hyvin erilaisten tekojen perusteella, ei tekojen välillä ole käytettävissä mitään yleisesti soveltuvaa objektiivista arviointikriteeriä, jolloin yleisen korvaustason esittäminen ei ole mahdollista. Jopa samaan oikeushyvään kohdistuvat teot ovat keskenään niin erilaisia, että yleistä korvaustasoa on mahdotonta esittää edes oikeushyvittäin jaoteltuna.

1 Vapaus

Vapaudella tarkoitetaan vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa henkilön fyysistä vapautta, tahdonvapautta ja itsemääräämisoikeutta. Säännös kattaa myös seksuaalisen itsemääräämisoikeuden.¹⁹

¹⁹ Ks. RL 20:5a (seksuaalinen ahdistelu, 509/2014). Ks. KKO 2012:14. Taksin matkustajana ollut mies tuomittiin pahoinpitelystä hänen lähennellyään seksuaalisesti naispuolista kuljettajaa matkan aikana. Korkein oikeus katsoi lausumillaan perusteilla, että oikeus kärsimyskorvaukseen ei määräydy vain sen perusteella, mikä rikos tekijän syyksi on luettu, vaan tätä olennaisempi merkitys on sillä, mitä oikeushyviä teolla on loukattu. Kyseessä olevalla teolla oli loukattu kuljettajan seksuaalista itsemääräämisoikeutta, joka kuului vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin vapautteen kohdistuviin loukkauksiin. Kuljettajalla oli oikeus kärsimyskorvaukseen.

Seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskevien loukkausten laadullinen ryhmittely perustuu rikoslain 20 luvun säännöksiin. Fyysistä vapautta koskevien loukkausten laadullinen jaottelu perustuu rikoslain 25 luvun 1–6 §:n säännöksiin. Tahdonvapautta ja muuta kuin seksuaalista itsemääräämisoikeutta koskevien loukkausten laadullinen jaottelu perustuu rikoslain 25 luvun 7 ja 8 §:n sekä rikoslain 31 luvun säännöksiin.

Vapautta loukkaavissa teoissa loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat yleensä:

- loukkauksen sisältö
- loukkauksen tekotapa
- loukkauksen kesto
- loukkauksen teko-olosuhteet

Loukkauksen *sisällöllä* tarkoitetaan sitä, miten vapauden loukkaus konkreettisesti ilmenee. Loukkauksen sisältönä voi olla esimerkiksi seksuaalinen tunkeutuminen loukatun kehoon (raiskaus), loukatun liikkumisvapauden rajoittaminen (vapaudenriisto), omaisuuden anastaminen (ryöstö) tai pelkotilan aiheuttaminen (laiton uhkaus).

Loukkauksen *tekotavalla* tarkoitetaan sitä menettelyä, jolla loukatun vapautta rikotaan. Tekotapana voi rikosnimikkeestä riippuen olla esimerkiksi fyysinen pakottaminen, väkivallalla uhkaaminen tai loukatun riippuvaisen aseman hyväksikäyttö.

Loukkauksen *kestolla* viitataan loukkauksen ajalliseen ulottuvuuteen. Ajallisen ulottuvuuden laajuus ja merkittävyys vaihtelee suuresti. Esimerkiksi seksuaalisen hyväksikäytön tapauksissa teon kesto saatetaan mitata jopa vuosissa. Samoin kiristys voi merkitä ajallisesti hyvin pitkäkestoista loukkausta. Toisissa teoissa, esimerkiksi vapaudenriistossa, teon kesto mitataan useimmiten tunneissa. Joissakin tapauksissa, kuten raiskauksissa, teon kestolla on olennaista merkitystä vain silloin, kun se on kestänyt huomattavan paljon pidempään kuin muut vastaavanlaatuiset teot.

Loukkauksen *teko-olosuhteilla* viitataan niihin ympäristö- ja muihin olosuhteisiin, joissa loukkaus on tapahtunut. Nämä olosuhteet sekä niiden merkitys saattavat vaihdella suuresti esimerkiksi teon laadun tai tekijän ja loukatun välisen suhteen mukaan.

Koska loukkauksen aiheuttama kärsimys syntyy useista osatekijöistä, korvaus voi muodostua samansuuruiseksi keskenään hyvin erilaisissakin teoissa

Suosituksen kohdat III.1.1-1.4. noudattavat ennen 1.1.2023 voimassa ollutta seksuaalirikossääntelyä ja rikosnimikkeitä. Uudistettujen rikoslain 20 luvun säännösten nojalla tuomittavissa rikoksissa voidaan suositusten kohtia hyödyntää vertaamalla rikoksen vakavuutta aikaisemmin voimassa olleisiin rikosnimikkeisiin ja asettamalla tapaukset soveltuvilta osin suositusten asteikoille.

1.1 Raiskaus

Suositus käsittää raiskauksen (RL 20:1) ja törkeän raiskauksen (RL 20:2) ja sukupuoliyhteyteen pakottamisen (RL 20:3) sekä raiskauksen (RL 20:1) ja sukupuoliyhteyteen pakottamisen (RL 20:3) yrityksen.²⁰ Yrityksen asteelle jääneet teot on erotettu omaksi alakohdaksi. Jos raiskaus kohdistuu lapseen, korvaus on tarkoitettu määrätä kohdan 1.4. (lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset) perusteella.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- teossa käytetty uhkaus tai väkivaltatapa, jolla loukatun kehoon on tunkeuduttu
- teko-olosuhteet

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.1.1 kohdassa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi:

Tekijä on kaatanut kyykyssä olevan naisen maahan, tullut jalokojen väliin ja yrittänyt riisua housujaan. Tekijä on tuomittu raiskauksen yrityksestä.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.1.2 kohdassa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi:

Tekijä on uhrin kielloista ja vastusteluista huolimatta työntänyt sormensa tämän emättimeen ja ollut emätinyhdynnässä tämän kanssa. Tekijä on tuomittu raiskauksesta.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.1.3 kohdassa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi:

Tekijä on työntänyt sormen ja vibraattorin naisen emättimeen, sitonut kädet ja jalat ja laittanut kangaspussin päähän. Tekijä on tuomittu raiskauksesta.

Tekijä on kielloista huolimatta ollut anaaliyhdynnässä kumpaninsa kanssa pitäen tätä samalla väkivaltaisesti paikallaan. Tekijä on tuomittu raiskauksesta.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.1.4 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä tullut uhrin kotiin ja hakannut, potkinut, retuuttanut ja kuristanut uhria monta tuntia ja raiskannut tämän työntämällä sormia emättimeen ja peräaukkoon. Tekijä on tuomittu törkeästä raiskauksesta.

²⁰ Rikoslain 20 luvun 3 § on kumottu 1.9.2014 voimaan tulleella lailla (509/2014).

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.1.5 kohdassa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi:

Tekijä on työntänyt sormensa nukkuvan naisen sukupuolielimeen. Tekijä on tuomittu raiskauksesta.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.1.6 kohdassa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi:

Tekijä on tunkeutunut sukupuolielimellään uhrin emättimeen uhrin nukkuessa sängyssään. Uhri ei ole herättyään uskaltanut vastustella, koska mies on aiemmin illalla puhunut pahoinpidelleensä tuntemansa naisen. Tekijä on tuomittu raiskauksesta.

Alaikäinen tekijä on toisen alaikäisen henkilön kanssa työntänyt sormiaan alaikäisen uhrin emättimeen tämän ollessa päihtymyksen vuoksi tiedoton. Tämän jälkeen uhria on kuvattu luvattomasti. Tekijä on tuomittu raiskauksesta ja salakatselusta.

Tutkimusaineisto

	AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
1.1.1	22	7	1671	373	1700	500	1000	2000
1.1.2–6	22	110	3802	1580	3500	1000	1000	10000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

	5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
1.1.1	1000	1000	1500	1700	2000	.	.
1.1.2–6	2000	2050	3000	3500	4000	5450	7450

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vakavuudeltaan erilaiset raiskaukset painottuen suosituksen kohdissa 1.1.2, 1.1.3 ja 1.1.5 tarkoitettuihin tekoihin. Noin joka kolmannessa raiskausrikoksessa teko oli kohdistunut henkilöön, joka ei päihtymyksen tai muun syyn takia ollut ollut kykenevä ilmaisemaan tahtoaan tai puolustamaan itseään. Raiskauksen yritykset kattavat vakavuudeltaan tyypilliset raiskauksen (RL 20:1) yritykset. Raiskauksen yritykset eivät sisällä törkeän raiskauksen yrityksiä. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.2 Pakottaminen seksuaaliseen tekoon

Suositus käsittää seksuaaliseen tekoon pakottamisen (RL 20:4) sekä seksuaaliseen tekoon pakottamisen yrityksen tapauksissa, joissa käytetty väkivalta tai uhkaus

on ollut teon laatuun nähden suhteellisen lievää. Teot, joissa käytetty väkivalta on suhteettoman voimakasta, eivät kuulu suosituksen soveltamisalueelle. Teon laatuun nähden suhteettoman voimakkaan väkivallan korottavaa vaikutusta korvaukseen voidaan arvioida henkilökohtaisen koskemattomuuden loukkausta koskevien suositusten (6.1, 6.2, 7.1) perusteella. Suositus käsittää teot, jotka on tehty käyttämällä hyväksi toisen tiedottomuutta tai muuta avutonta tilaa.

Jos seksuaaliseen tekoon pakottaminen kohdistuu lapseen, korvaus on tarkoitus määrätä lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä koskevan suosituksen perusteella (1.4)²¹

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- teossa käytetty uhkaus tai väkivalta
- seksuaalisen teon sisältö
- teko-olosuhteet

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on baarissa tunkenut kätensä loukatun housujen sisään ja kosketellut sukuelimiä loukatun kielloista huolimatta. Tekijä on tuomittu pakottamisesta seksuaaliseen tekoon.

Tekijä on katkaissut saksilla asuntonsa wc-tiloissa nukkuneen, päihteistä tiedottoman uhrin alushousut sekä koskettanut tätä sukupuolielinten alueelta. Tekijä on tuomittu pakottamisesta seksuaaliseen tekoon.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
18, 22	36	1307	469	1100	739	200	2218

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
690	792	925	1200	1664	1919	2218

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyypillistä seksuaaliseen tekoon pakottamista. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus teosta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

²¹ Ks. KKO 2015:50. Tuomio selostettu tarkemmin lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä (1.4) koskevassa kohdassa alaviitteessä 26.

1.3 Seksuaalinen hyväksikäyttö ja seksuaalinen ahdistelu

Suositus käsittää seksuaalisen hyväksikäytön (RL 20:5), joka vastaa sisällöltään 1.1.2, 1.1.3 tai 1.2:ssä tarkoitettuja tekoja, sekä uutena suosituksena seksuaalisen ahdistelun (RL 20:5a). Tärkeimmät, käytännössä harvinaiset tekomuodot jäävät suosituksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Arvioitaessa aiheutuneen kärsimyksen määrää seksuaalinen hyväksikäyttö eroaa raiskauksesta ja seksuaaliseen tekoon pakottamisesta siinä suhteessa, että teko ei perustu väkivaltaan tai uhkaukseen, vaan osapuolten asemassa tai toimintakyvyssä olevan eron hyväksikäyttöön.²² Itse teon sisällön osalta (esim. seksuaalinen tunkeutuminen loukatun kehoon) erot tekojen välillä eivät kuitenkaan välttämättä ole kovin suuria, mikä heijastuu myös suositeltujen korvausten suuruuteen.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- menettely, johon hyväksikäyttö on perustunut
- hyväksikäytön sisältö
- teko-olosuhteet
- jatkuvien tekojen osalta hyväksikäytön kesto ja tapausten lukumäärä

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.3.1 kohdassa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi:

Esimiesasemassa oleva henkilö on hieronut alaisensa sukupuolielimiä ja rintoja. Tekijä on tuomittu seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.3.2 kohdassa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi:

Kansanparantajana toiminut tekijä on hoidon aikana laittanut sormensa uhrin emättimeen ja peniksensä uhrin suuhun. Tekijä on tuomittu seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.3.3 kohdassa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi:

Tekijä on seurannut kadulla kävellyttä loukattua, sanonut rakastavansa tätä, tarjonnut rahaa, ehdottanut seksiä, laittanut takkinsa loukatun päälle, hivellyt takapuolesta, kosketellut vartaloa, nuolaissut kaulaan ja suudellut poskelle. Tekijä on tuomittu seksuaalisesta ahdistelusta.

Tekijä on hieronut naista teltassa takapuolesta ja vienyt naisen käden erektiossa olevalle siittimelleen. Tekijä on tuomittu seksuaalisesta ahdistelusta.

²² Ks. KKO 2014:17, kohdat 41 ja 42

Tutkimusaineisto

	AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
1.3.1	12, 15, 18, 22	12	1461	856	1160	650	680	3480
1.3.2	12, 15, 18, 22	9	3243	1190	3491	2391	1624	4640
1.3.3	18, 22	50	672	259	633	337	50	1109

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

	5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
1.3.1	680	720	946	1160	1596	3306	.
1.3.2	1624	1624	1959	3491	4350	.	.
1.3.3	111	404	550	633	887	1098	1109

Suosituksen taustalla olevan aineiston tarkkuutta on pyritty parantamaan rajaamalla seksuaalisista hyväksikäytöistä pois tapaukset, jotka ovat kohdistuneet eri syistä puolustuskyvyttömään henkilöön. Rajauksen perusteena on rikoslain muutos (495/2011), jonka myötä puolustuskyvyttömään henkilöön kohdistunut teko katsotaan nykyään joko raiskaukseksi tai pakottamiseksi seksuaaliseen tekoon. Näin muodostuneeseen aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyypillistä uuden tunnusmerkistön mukaista seksuaalista hyväksikäyttöä. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus sukupuoliyhteyden ja muun seksuaalisen teon sisältävästä seksuaalisesta hyväksikäytöstä sekä seksuaalisesta ahdistelusta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.4 Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset

Suositus käsittää lapsen seksuaalisen hyväksikäytön (RL 20:6), törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön (RL 20:7) sekä lapsen seksuaalisen hyväksikäytön (RL 20:6) yrityksen. Suositusta sovelletaan myös niihin tekoihin, joista tekijä on tuomittu sekä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä että raiskauksesta tai seksuaaliseen tekoon pakottamisesta.²³

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- menettely, johon hyväksikäyttö on perustunut

23 Ks. KKO 2015:50. Tekijä oli ottanut puhelimella videokuvaa ja valokuvia 7-vuotiaan alaruumiista ja sukupuolielimestä tämän nukkuessa. Lapsi ei ollut tullut tietoiseksi teosta. Tekijä tuomittiin lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä ja seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Teko täytti tekoaikana voimassa olleen seksuaalisen hyväksikäytön tunnusmerkistön (563/1998) sekä tällä hetkellä voimassa olevan pakottamisen seksuaaliseen tekoon (495/2011) tunnusmerkistön. Tekoon sovellettiin tekoajan lakia. Kärsimyskorvauksen osalta korkein oikeus totesi, että menettelyn on sinänsä katsottu loukanneen lapsen seksuaalista itsemääräämisoikeutta, koska tämä on tekojen aikaan nukkuessaan ollut avuttomassa tilassa. Korkein oikeus katsoi kuitenkin, ettei korvausvelvollisuutta voida perustaa yksinomaan siihen oletukseen, että teosta tietämätön lapsi mahdollisesti myöhemmin saa tiedon menettelystä. Kärsimyskorvauksen tuomitsemiselle ei siten ollut perusteita.

- hyväksikäytön sisältö
- lapsen ikä ja kypsyys
- jatkuvien tekojen osalta hyväksikäytön kesto ja tapausten lukumäärä

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.4.1 kohdassa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi:

Tekijä on yrittänyt houkutellessa 15-vuotiasta lasta autoonsa. Tätä ennen tekijä on lähettänyt lapselle 73 viestiä 2,5 kuukauden aikana. Tekijä on tuomittu lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yrityksestä.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.4.2 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Ilältään 21-vuotias tekijä on ollut sukupuoliyhteydessä 15-vuotiaan tyttöystävänsä kanssa sillä seurauksella, että tyttö on tullut raskaaksi. Tekijä on tuomittu lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

Tekijä on laittanut kätensä 15-vuotiaan uhrin reidelle, hieronut ylöspäin kohti nivusia, kysynyt uhrin seksuaalisesta suuntautumisesta sekä ottanut uhrin kädestä kiinni ja laittanut sen reidelleen. Tekijä on tuomittu lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.4.3 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Ilältään 28-vuotias tekijä on ollut sukupuoliyhteydessä 15-vuotiaan uhrin kanssa ainakin 7 kertaa. Uhri on mieltänyt seurustelunsa tekijän kanssa. Tekijä on lähettänyt uhrille seksuaalisävytteisiä viestejä ja saanut uhrin lähettämään samansisältöisiä viestejä itselleen. Tekijä on myös lähettänyt uhrille videoita itsestään masturboimassa ja kuvia omasta sukupuolielimestään, saanut uhrin kuvaamaan videoita ja ottamaan valokuvia itsestään koskettelemassa sukupuolielimiään sekä lähettämään kyseiset videot ja kuvat tekijälle. Teot ovat sijoittuneet noin 9 kuukautta kestäneelle ajanjaksolle, jonka aikana uhri ja tekijä ovat tavanneet toisensa noin 10 kertaa. Tekijä on tuomittu lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

Ilältään 17-vuotias tekijä on harrastanut kahden viikon aikana kaksi kertaa seksiä 12-vuotiaan tytön kanssa uimarannan pukukopissa. Hän on suostutellut tyttöä WhatsApp-viesteillä. Tekijä on tuomittu lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella kohdassa 1.4.4 tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

lältään 20-21-vuotias tekijä on 1,5 vuoden aikana ollut ainakin 100 kertaa oraalisisä, vaginaalisisä ja anaalisisä sukupuoliyhteydessä 13-15-vuotiaan uhrin kanssa ja kuvannut tilanteita ainakin 10 kertaa. Yhdynnät ovat lähes poikkeuksetta olleet suojaamattomia, minkä seurauksena tyttö on tullut raskaaksi. Raskaus on päättynyt keskenmenoon. Tekijä on tuomittu törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

Tekijä on seksuaalisesti hyväksikäyttänyt 6-13-vuotiasta tyttärtään koskettelemalla tätä käsin ja sukupuolielimellään sekä olemalla yhdynnässä tämän peräaukkoon. Tekokertoja on ollut lukuisia useiden vuosien ajan. Tekijä on tuomittu törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

lältään 23-vuotias tekijä on ollut emätinyhdynnässä ja oraalisisä yhdynnässä 13-vuotiaan uhrin kanssa kaksi kertaa. Toinen kerroista on ollut väkivaltainen. Uhrilla on psyykkinen kehitysviivästymä, joten hän on ikäistään nuoremman oloinen. Tekijä on tuomittu törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä ja törkeästä raiskauksesta.

Tekijä on mennyt yöllä puolisonsa 13-vuotiaan lapsen huoneeseen, asettunut sängyssä maanneen lapsen jalkojen päälle ja riisunut tämän housut sekä työntänyt sormiaan tämän emättimeen. Tekijä on tuomittu raiskauksesta ja törkeästä lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä.

Tutkimusaineisto

	AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
1.4.1	22	5	1380	773	1500	1300	400	2500
1.4.2-4	22	225	4573	5130	3000	3850	500	30000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

	5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
1.4.1	400	400	700	1500	2000	.	.
1.4.2-4	1000	1120	1650	3000	5500	9400	14400

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vakavuudeltaan erilaiset lapsen seksuaaliset hyväksikäytöt painottuen suosituksen 1.4.2 ja 1.4.3 kohdassa tarkoitettuihin tekoihin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus

tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.5 Vapaudenriisto

Suositus käsittää vapaudenriiston (RL 25:1), törkeän vapaudenriiston (RL 25:2) sekä tuottamuksellisen vapaudenriiston (RL 25:6). Suositusta voidaan soveltaa myös, jos tekoon liittyy henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai sen uhkaa. Näiden seikkojen merkitystä voidaan arvioida teko-olosuhteiden kannalta, mikäli käytetty väkivalta sopii suosituksen tunnusmerkistöön. Vapaudenriiston laatuun nähden suhteettoman voimakkaan väkivallan tai uhkauksen vaikutus korvaukseen on kuitenkin tarkoitettu arvioitavaksi näitä loukkauksia koskevien suositusten (1.9, 6.1, 6.2, 7.1) perusteella.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- tapa, jolla loukatun vapautta on rajoitettu
- vapaudenriiston kesto
- teko-olosuhteet

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.5.1 kohdassa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi:

Tekijä on kieltäytynyt päästämästä naisystävänsä pois autosta ja ajanut puoli tuntia ympäriinsä pitäen välillä ovesta kiinni. Tekijä on tuomittu vapaudenriistosta.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.5.2 kohdassa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi:

Kaksi tekijää on oikeudettomasti riistänyt kolmannen liikkumisvapauden aamuyöstä alkaen iltaan saakka. Tekijät ovat oleskelleet uhrin asunnolla ja uhkaavasti käyttäytymällä sekä väkivaltaa käyttämällä estäneet uhria poistumasta asunnosta ilman heidän läsnäoloaan. Tekijät on tuomittu vapaudenriistosta.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.5.3 kohdassa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi:

Tekijä on useita päiviä uhria pahoinpidelyään estänyt vuorokauden ajan hänen poistumisensa asunnosta ja osan ajasta sulkenut hänet komeroon sekä sitonut siimalla paikalleen. Tekijä on tuomittu vapaudenriistosta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
18, 22	60	1744	1200	1500	1311	200	5000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
397	555	887	1500	2218	3483	4972

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vakavuudeltaan erilaiset vapaudenriisot painottuen suosituksen 1.5.1 ja 1.5.2 kohdassa tarkoitettuihin tekoihin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.6 Panttivangin ottaminen

Suositus käsittää panttivangin ottamisen (RL 25:4), jossa loukatun henkeen ja terveyteen kohdistetaan loukatun tietien vakava uhka. Tekoon voi lisäksi liittyä vakavaa väkivaltaa. Suositus soveltuu *panttivangiksi otetun* vapautteen kohdistuvan loukkauksen aiheuttaman kärsimyksen korvaamiseen. Suosituksella ei oteta kantaa sille henkilölle aiheutuneen kärsimyksen korvattavuuteen tai korvauksen suuruuteen, jota on pyritty teolla pakottamaan.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- tekoon liittyvät uhkaukset tai väkivalta
- tapa, jolla loukatun vapautta on rajoitettu
- vapaudenriiston kesto
- teko-olosuhteet

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi:

Tekijä on siepannut loukatun ja uhannut tätä aseella. Loukattua on pidetty vankina 12 päivää. Hänet on sidottu ketjuin ja hänelle on juotettu likaista vettä, mikä on aiheuttanut viikon kestäneen vatsataudin. Tekijä on tuomittu panttivangin ottamisesta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
09–12, 15, 18, 22	7	28239	19500	24678	24980	12490	67864

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
12490	12490	12490	24678	37470	.	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vakavuudeltaan erilaiset panttivangin ottamiset. Tapauksiin liittyy tyypillisesti vakavaa väkivaltaa tai vakavan väkivallan uhkaa. Neuvottelukunnan antama korvaussuositus kattaa sekä panttivangiksi ottamisen että tekoon liittyvän väkivallan. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.7 Lapsen omavaltainen huostaanotto

Suositus käsittää lapsen omavaltaisen huostaanoton (RL 25:5) ja lapsikaappauksen (RL 25:5 a). Suositus soveltuu *lapsen* vapauteen kohdistuvan loukkauksen aiheuttaman kärsimyksen korvaamiseen. Suosituksella ei oteta kantaa lapsen lailliselle huoltajalle aiheutuneesta kärsimyksestä tuomittavan korvauksen suuruuteen.²⁴

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- tapa, jolla omavaltainen huostaanotto on toteutettu
- olosuhteet, joissa lasta on pidetty
- omavaltaisen huostaanoton kesto

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on hakenut lapsensa heidän sijoituspaikastaan ilman lupaa, vienyt heidät kotiinsa ja pitänyt siellä muutaman päivän. Tekijä on tuomittu lapsen omavaltaisesta huostaanotosta.

13-vuotiaan lapsen vanhempi ja tämän puoliso ovat pitäneet lasta kaksi kuukautta luonaan asumassa, vaikka tämän olisi pitänyt asua toisella vanhemmallaan. Lapsi ei ole käynyt koulussa tänä aikana. Tekijät on tuomittu lapsen omavaltaisesta huostaanotosta.

Isä on vienyt 3-vuotiaan lapsen Ruotsiin ilman toisen vanhemman lupaa. Teko on kestänyt noin kaksi vuotta. Tekijä on tuomittu lapsikaappauksesta.

²⁴ Ks. KKO 2011:11. Korkein oikeus lausumillaan perusteilla katsoi, että perus- ja ihmisoikeutena turvattuun lapsen vanhemman yksityiselämään kuuluu yleensä myös perhe-elämän suojaan liittyvä oikeus osallistua lapsen huoltoon ja pitää yhteyttä lapseensa. Kun lapsen vanhempi on viemällä yhteishuollossa olleen lapsen omavaltaisesti ulkomaille syyllystynyt RL 25 luvun 5 a §:n 1 kohdassa rangaistavaksi säädettyyn lapsikaappaukseen, hän on teollaan loukannut toisen vanhemman yksityiselämää. Korkein oikeus ei katsonut olevan perustetta alentaa alempien oikeuksien kärsimyksestä tuomitsemaa 3 700 euron korvausta. Loukattu oli joutunut olemaan yhteensä yli 2 vuotta erossa lapsestaan.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	24	1159	786	916	1110	111	2773

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
141	286	570	916	1680	2385	2676

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyypillistä lapsen omavaltaista huostaanottoa. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapauksien vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.8 Ihmiskauppa

Suositus käsittää ihmiskaupan (RL 25:3) ja törkeän ihmiskaupan (RL 25:3 a), joissa loukattu on saatettu seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi tai pakkotyöhön. Suosituksessa tarkoitettua loukkaukselta edellytetään lisäksi, ettei sitä voida pitää loukkauksen sisältöön nähden lyhytaikaisena. Suosituksella ei oteta kantaa kärsimyskorvauksen suuruuteen tapauksissa, joissa tavoitteena on loukatun elimien tai kudosten poistaminen taloudellisessa hyötymistarkoituksessa.

Ihmiskauppaa koskevat tapaukset ovat oikeuskäytännössä ainakin toistaiseksi harvinaisia, minkä vuoksi selkeää kuvaa tyypillisestä ihmiskauppatapauksesta ei ole vielä syntynyt. Näin ollen esitetystä suosituksesta saattaa olla aiheutta poiketa olennaisestikin.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- tekoon mahdollisesti liittyvät uhkaukset tai väkivalta
- olosuhteet, joihin loukattu on joutunut
- loukkauksen kesto

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on rekrytoinut yritystensä kautta Thaimaasta marjanpöimijöitä, joiden hyväksikäyttö on täyttänyt ihmiskaupan tunnusmerkistön tekijän pidettyä heitä velkasuhteella määräsvallasaan ja pakkotyössä. Tekijä on tuomittu ihmiskaupasta.

Tekijät ovat vaatineet loukattua maksamaan 5 000 euroa, jotta tämä voisi tulla töihin Suomeen. Loukattu on työskennellyt ravintolassa keskimäärin 9 tuntia päivässä ja voinut pitää vain yhden vapaapäivän joka toinen viikko. Tekijät ovat vaatineet loukattua tekemään ylitöitä ja yksi tekijöistä on siirtänyt tämän palkkatulot omalle tililleen. Tekijät on tuomittu ihmiskaupasta.

Tuttava on erehdyttämällä värvännyt ja tuonut alaikäisen uhrin Suomeen ja väkivaltaa käyttämällä ja sillä uhkaamalla pakottanut uhrin työskentelemään prostituoituna kaksi kuukautta. Tekijä on tuomittu törkeästä ihmiskaupasta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	41	11780	9316	6655	6305	5668	40600

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
6655	6655	6655	6655	12960	29000	34800

Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.9 Laiton uhkaus

Suositus käsittää laittoman uhkauksen (RL 25:7), joka kohdistuu loukatun tai toisen henkilön henkilökohtaiseen turvallisuuteen. Suosituksella ei oteta kantaa omaisuuteen kohdistuneella uhkauksella aiheutetun kärsimyksen korvattavuuteen tai korvauksen suuruuteen.

Suositusta voidaan soveltaa myös, jos siihen liittyy henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa. Väkivallan merkitystä voidaan arvioida teko-olosuhteiden kannalta, mikäli käytetty väkivalta sopii suosituksen tunnusmerkistöön. Teon laatuun nähden suhteettoman voimakkaan väkivallan vaikutus korvaukseen on kuitenkin tarkoitettu arvioitavaksi henkilökohtaisen koskemattomuuden loukkausta koskevien suositusten (6.1, 6.2, 7.1) perusteella.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- uhkauksen sisältö
- uhkauksen uskottavuus

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.9.1 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Uhrin lapsi on puhelimitse uhannut pahoinpidellä isänsä. Tekijä on tuomittu laittomasta uhkauksesta.

Tekijä on vienyt perheen parvekkeelle käsinkirjoitetun tappouhkauksen ja kissan ulostetta. Tekijä on tuomittu laittomasta uhkauksesta.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.9.2 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tuntematon tekijä on tunkeutunut naisen ja miehen huoneistoon ja uhannut heitä puukolla. Tekijä on tuomittu laittomasta uhkauksesta.

Tekijä on työpaikallaan sattuneen riita-/tappelutilanteen jälkeen hakenut oikeaa asetta muistuttavan kuula-aseen tai oikean aseensa, ladannut sen ja osoittanut aseella kohti kahta työkaveriaan. Tekijä on tuomittu laittomasta uhkauksesta.

Tekijä on ajanut toisen perässä autolla kevyen liikenteen väylällä ja tämän väistettyä pysähtynyt ja ottanut pari askelta tätä kohti vesuri kädessä. Tekijä on tuomittu laittomasta uhkauksesta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
22	438	706	335	700	500	80	1500

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
200	300	500	700	1000	1100	1500

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vakavuudeltaan erilaiset laittomat uhkaukset. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.10 Pakottaminen

Suositus käsittää pakottamisen (RL 25:8), johon liittyy ainakin jossakin määrin loukattua nöyryyttäviä piirteitä. Pakottamiseen voi liittyä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa. Pakottamisen sisältöön nähden suhteettoman voimakkaan väkivallan vaikutus korvaukseen on kuitenkin tarkoitettu arvioitavaksi henkilökohtaisen koskemattomuuden loukkausta koskevien suositusten (6.1, 6.2, 7.1) perusteella.

Pakottamista koskevat tapaukset ovat harvinaisia, sillä rikos on toissijainen. Loukkauksen sisältö saattaa tunnusmerkistön kattavuuden vuoksi sisältää hyvin erilaisia tekoja, joten suosituksesta saattaa yksittäistapauksessa olla aihetta poiketa olennaisestikin. Tarvittaessa johtoa korvauksen suuruuden arviointiin voidaan hakea esimerkiksi ryöstöä tai kiristystä koskevista suosituksista.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- teossa käytetty uhkaus tai väkivalta
- uhkauksen uskottavuus
- teko, johon loukattu on pakotettu

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on uhkaavalla käyttäytymisellä pakottanut loukatun nostamaan tälle rahaa pankkiautomaatilta. Tekijä on tuomittu pakottamisesta.

Vanhempi on pakottanut alaikäisen lapsensa seisomaan useita tunteja yhtäjaksoisesti paikallaan ja määrännyt tämän kirjoittamaan samaa lausetta useita tuhansia kertoja peräkkäin ja lissännyt määrää, jollei lapsi ole totellut. Tekijä on tuomittu pakottamisesta.

Tekijä on väkivallalla uhkaamalla yrittänyt pakottaa toisen kirjoittamaan asiakirjaan väärän omistajan nimen. Tekijä on tuomittu pakottamisesta.

Tekijät ovat pakottaneet loukatun kävelemään kilometrien matkan röntäsateessa tekijöiden seurattessa autolla hiljaa perässä. Tekijät on tuomittu pakottamisesta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	Q1	MIN	MAX
15, 18, 22	29	877	426	907	510	300	2218

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
320	453	555	907	1065	1664	1941

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat tyypillistä pakottamista, johon liittyy väkivaltaa tai sen uhkaa. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.11 Oikeudenkäytössä kuultavan uhkaaminen

Suositus käsittää oikeudenkäytössä kuultavan uhkaamisen (RL 15:9). Oikeudenkäytössä kuultavan uhkaamiseen voi liittyä myös henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa. Väkivallan merkitystä voidaan ensisijaisesti arvioida uhkauksen uskottavuuden kannalta. Suhteettoman voimakkaan väkivallan vaikutus korvaukseen on tarkoitettu arvioitavaksi henkilökohtaisen koskemattomuuden loukkausta koskevien suositusten (6.1, 6.2, 7.1) perusteella.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- teossa käytetty uhkaus tai väkivalta
- uhkauksen uskottavuus

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on uhannut toista henkilöä väkivallalla tai tappamisella, jos tämä tekee hänestä rikosilmoituksen. Tekijä on tuomittu oikeudenkäytössä kuultavan uhkaamisesta.

Tekijä on uhannut loukattua puhelimesta väkivallalla, ellei tämä peruuta tekijää vastaan nostamiaan syytteitä. Tekijä on tuomittu oikeudenkäytössä kuultavan uhkaamisesta.

Tekijä on tunkeutunut loukatun kotiin keskellä yötä ja uhannut tappamisella, ellei tämä muuta tai peru oikeudenkäynnissä lausumaansa. Tekijä on tuomittu oikeudenkäytössä kuultavan uhkaamisesta ja kotirauhan rikkomisesta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	65	1070	533	1000	461	204	2834

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
447	514	673	1000	1134	1700	2267

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat tyypillistä oikeudenkäytössä kuultavan uhkaamista. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.12 Ryöstö

Suositus käsittää ryöstön (RL 31:1) ja törkeän ryöstön (RL 31:2). Tekoon liittyvän väkivallan tai uhkauksen vakavuus on huomioitu suosituksessa, joten sen merkitys voidaan lähtökohtaisesti arvioida tämän suosituksen puitteissa.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- teossa käytetty uhkaus tai väkivalta
- uhkauksen uskottavuus

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.12.1 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on anastanut kaupasta Long Drink -tölkkejä, uhkaillut myyjää lyömisellä ja poistuessaan töninyt myyjää. Tekijä on tuomittu ryöstöstä.

Tekijä on vaatinut naista luovuttamaan reppunsa ja yrittänyt ottaa repun naiselta. Kun nainen ei ole päästänyt irti, on tekijä uhannut tappaa naisen. Lopulta tekijä on riuhtaissut repun naiselta siten, että repun kantohihnat ovat katkenneet ja naiselle on tullut ihorikkoa sormiin ja suuret mustelmat yläraajoihin. Tekijä on tuomittu ryöstöstä.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.12.2 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on pahoinpidellyt toista henkilöä uimarannalla yrittämällä lyödä tätä, jahtaamalla tätä, kaatamalla tämän maahan, lyömällä tätä nyrkillä päähän useita kertoja sekä kuristamalla tätä ns. triangeliotteella samaan aikaan, kun muut seurueessa olleet ovat anastaneet tämän taskuista omaisuutta. Tekijä on tuomittu ryöstöstä.

Kaksi tekijää ovat tunkeutuneet miehen asuntoon velkojen perintää varten, ajautuneet pystypainiin tämän kanssa, uhkailleet sanallisesti ja puukolla sekä oikeaa ampuma-asetta muistuttavalla leikkiaseella ja anastaneet tältä omaisuutta. Tekijät on tuomittu ryöstöstä.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 1.12.3 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on pimeällä kadulla illalla tarttunut naista olkapäistä, painanut veitsen terän tämän rintaa vasten ja ryöstänyt tältä tämän mukana olleen omaisuuden. Tekijä on tuomittu törkeästä ryöstöstä.

Kolme tekijää ovat pahoinpidelleet uhria asunnossa lyömällä tätä ainakin kaksi kertaa nyrkillä päähän, kaatamalla lattialle ja potkimalla lukuisia kertoja ympäri vartaloa sekä ryöstäneet tältä rahaa ja uhanneet tähän kohdistuvan lisää väkivaltaa, mikäli tämä ei luovuttaisi heille 10 000 euroa seuraavana päivänä. Tekijät on tuomittu törkeästä ryöstöstä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
22	163	1636	1067	1500	1000	100	7000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
500	500	1000	1500	2000	3000	3500

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vakavuudeltaan erilaiset teot, painotuen suosituksen 1.12.1 ja 1.12.2 kohdassa tarkoitettuihin tekoihin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.13 Kiristys

Suositus käsittää kiristuksen (RL 31:3) ja törkeän kiristuksen (RL 31:4).

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- teossa käytetty uhkaus
- taloudellisen edun arvo, josta loukattu on pakotettu luopumaan
- teon kesto

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Mies on vaatinut entiseltä puolisoltaan useita tuhansia euroja uhkaamalla paljastaa arkaluontoisia ja yksityiselämää koskevia tietoja tästä. Tekijä on tuomittu kiristyksestä.

Kaksi miestä on sopinut seksuaalisessa tarkoituksessa tapahtuvasta tapaamisesta. Toinen miehistä on kiristänyt toista antamaan rahaa, jotta hän ei kertoisi miehen vaimolle ja lapsille asiasta. Tekijä on tuomittu törkeästä kiristyksestä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	73	1027	582	887	722	227	2834

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
340	466	567	887	1289	2160	2267

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyypillistä kiristystä. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen

korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähdessä.

2 Rauha

Rauhalla tarkoitetaan kotirauhaa ja muita siihen rinnastettavia rauhoitettuja piirejä. Rauhaan kohdistuvien loukkausten laadullinen jaottelu perustuu rikoslain 24 luvun 1–4 §:ään sekä 16 luvun 9 a §:ään.

Rauhaa loukkaavien tekojen keskeiset loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat tekijät ovat yleensä:

- loukkauksen sisältö
- loukkauksen tekotapa
- loukkauksen kesto
- loukkauksen teko-olosuhteet

Loukkauksen *sisällöllä* tarkoitetaan sitä, miten rauhan loukkaus konkreettisesti ilmenee. Loukkauksen sisältönä voi olla esimerkiksi kotiin tunkeutuminen tai lähestymiskiellon määräysten rikkominen.

Loukkauksen *tekotavalla* tarkoitetaan sitä menettelyä, jolla loukatun rauhaa rikotaan. Tekotapana voi rikosnimikkeestä riippuen olla esimerkiksi metelöinti, puheluiden soittaminen, kieltäytyminen poistua asunnosta tai asuntoon murtautuminen.

Loukkauksen *kestolla* viitataan loukkauksen ajalliseen ulottuvuuteen. Tekojen ajallinen ulottuvuus voi vaihdella suuresti esimerkiksi lyhytaikaisesta kotiin tunkeutumisesta vuosia kestäneeseen puhelinhäirintään.

Loukkauksen *teko-olosuhteilla* viitataan niihin ympäristö- ja muihin olosuhteisiin, joissa loukkaus on tapahtunut. Merkitystä voi olla esimerkiksi sillä, onko loukatun kotiin tunkeuduttu tämän ollessa siellä yksin.

Koska loukkauksen aiheuttama kärsimys syntyy useista osatekijöistä, korvaus voi muodostua samansuuruiseksi keskenään hyvin erilaisissakin teoissa.

Loukkaus on vakavimmillaan esimerkiksi silloin, kun loukkauksen sisältönä on kotiin tunkeutuminen, tekotapana on asuntoon murtautuminen, loukkaus on kestänyt suhteellisen pitkään ja se on tapahtunut olosuhteissa, joissa loukatulla on ollut perusteltu syy pelätä turvallisuutensa puolesta. Lievimmillään loukkaus on ollut esimerkiksi silloin, kun sen sisältönä ja tekotapana on ollut puheluiden soittaminen, häirintä rajoittuu yksittäisiin tekoihin, eikä teko-olosuhteisiin liity mitään poikkeuksellista.

2.1 Kotirauhan rikkominen

Suositus käsittää kotirauhan rikkomisen (RL 24:1) ja törkeän kotirauhan rikkomisen (RL 24:2). Kotirauhan rikkomiseen voi sisältyä myös väkivaltaa tai sillä uhkaamista. Väkivallan tai sillä uhkaamisen merkitystä voidaan ensisijaisesti arvioida kotirauhan häirinnän sisällön kannalta. Suhteettoman voimakkaan väkivallan

vaikutus korvaukseen on tarkoitettu arvioitavaksi henkilökohtaisen koskemattomuuden loukkausta koskevien suositusten (6.1, 6.2, 7.1) perusteella.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- millä tavoin kotirauhaa on häiritty
- tapa, jolla kotirauhan piiriin on tunkeuduttu
- olosuhteet, joissa kotirauhaa on rikottu
- kotirauhan häirinnän kesto
- teolla aiheutetut aineelliset vahingot

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 2.1.1 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on tunkeutunut miehen ja naisen pihaan kielloista huolimatta. Tekijä on tuomittu kotirauhan rikkomisesta.

Tekijä on riehunut entisen kumppaninsa pihalla myöhään illalla hakkaamalla ja potkimalla tämän asunnon taka- ja etuovea sekä huutamalla oven takana. Tekijä on tuomittu kotirauhan rikkomisesta.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 2.1.2 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on tunkeutunut toisen asuntoon oven kirveellä rikkomalla, jolloin tämä on joutunut pakenemaan asunnosta parvekkeen kautta. Tekijä on tuomittu törkeästä kotirauhan rikkomisesta.

Kaksi tekijää tunkeutui oikeudettomasti asuntoon periäkseen velkaa toisen näistä ollessa varustautuneena veitsellä. Tekijät on tuomittu törkeästä kotirauhan rikkomisesta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
22	204	994	652	1000	1000	100	3500

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
200	250	500	1000	1500	2000	2000

Aineistoon eivät sisälly teot, joissa kotirauhan rikkominen on tapahtunut viestivälineellä. Kyse on 1.1.2014 voimaan tulleesta lainmuutoksesta (879/2013), jolla rikoslakiin lisättiin säännös viestintärauhan rikkomisesta (RL 24:1 a §). Viestintärauhan rikkomista koskeva aineisto ja suositus esitetään tämän suosituskokoelman kohdassa 2.4.

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vakavuudeltaan erilaiset teot. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

2.2 Varkaus

Suositus käsittää varkauden (RL 28:1) ja törkeän varkauden (RL 28:2), joka täyttää samalla kotirauhan rikkomisen tunnusmerkistön (RL 24:1).

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavia tekijöitä ovat ainakin:

- teolla aiheutetut aineelliset vahingot
- olosuhteet, joissa kotirauhaa on rikottu

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Kolme henkilöä on tunkeutunut uhrin asuntoon tämän nukkuessa ja anastaneet asunnosta omaisuutta. Tekijät on tuomittu varkaudesta.

Naapuri on käynyt yleisavaimella hakemassa naisen alushousuja useasti naisen ollessa pois kotoa. Tekijä tuomittu törkeästä varkaudesta.

Kaksi tekijää on murtautunut yöaikaan perheen asuttuun kotiin. Perheenjäsenet ovat piiloutuneet asuntoon. Tekijät ovat liikkuneet ympäri taloa. Tekijät olivat tarkkailleet päivällä taloa ja tietäneet perheen olevan kotona ja varustautuneet tekoon puukolla ja vasaralla. Tekijät on tuomittu törkeästä varkaudesta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
18, 22	112	819	465	700	445	200	3000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
283	400	555	700	1000	1300	1998

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyypillistä kotirauhan suojaamaan piiriin kohdistuvaa varkautta. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

2.3 Lähestymiskiellon rikkominen

Suositus käsittää lähestymiskiellon rikkomisen (RL 16:9 a).

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- tekijän aikaisempi menettely, jonka vuoksi lähestymiskielto on määrätty
- millä tavoin lähestymiskieltoa on rikottu
- kuinka kauan loukkaus on kestänyt

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Mies on käynyt lastensa kodin ulkopuolella, soittanut ovikelloa ja lähettänyt kirjeitä. Tekijä on tuomittu lähestymiskiellon rikkomisesta.

Mies on rikkonut naista vastaan asetettua lähestymiskieltoa ajamalla pyörällä tämän kodin ohitse ja oleskelemalla kodin läheisyydessä. Tekijä on tuomittu lähestymiskiellon rikkomisesta.

Mies on rikkonut entistä puolisoaan kohtaan määrättyä lähestymiskieltoa menemällä tämän pihalle. Tekijä on tuomittu lähestymiskiellon rikkomisesta.

Nainen on rikkonut hänelle määrättyä lähestymiskieltoa toista naista kohtaan lähettämällä tälle välikäden kautta valokuvia tai silvottuja valokuvia tämän perheestä. Tekijä on tuomittu lähestymiskiellon rikkomisesta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
22	44	395	217	300	238	200	1200

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
200	200	250	300	488	650	950

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyypillistä lähestymiskiellon rikkomista. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

2.4 Viestintärauhan rikkominen

Suositus käsittää viestintärauhan rikkomisen (RL 24:1 a).

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- millä tavoin viestintärauhaa on rikottu
- kuinka kauan loukkaus on kestänyt
- minkälaista yhteydenpidon sisältö ja kuinka tiivistä yhteydenpito on ollut

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on lähettänyt uhrille noin 200 tekstiviestiä siitä huolimatta, että uhri on pyytänyt tekijää lopettamaan. Tekijä on tuomittu viestintärauhan rikkomisesta.

Tekijä on yhden kuukauden aikana lähettänyt loukatulle noin tuhat tekstiviestiä. Tekijä on tuomittu viestintärauhan rikkomisesta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	67	532	302	500	566	57	1134

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
136	200	227	500	793	947	1134

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyypillistä viestintärauhan rikkomista. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

2.5 Vainoaminen

Suositus käsittää vainoamisen (RL 25:7 a).

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- millä tavoin vainoaminen on tapahtunut (tekotavat)
- kuinka kauan loukkaus on kestänyt
- kuinka tiivistä vainoaminen on ollut

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on lähettänyt entiselle seurustelukumppanilleen eron jälkeen satoja tekstiviestejä ja sähköposteja sekä lähestynyt tätä Facebookin kautta ja puhelimitse. Valtaosassa yhteydenotoista sisältö on ollut naista halventava ja loukkaava. Yhteydenotot ovat tapahtuneet noin kahden kuukauden aikana. Tekijä on tuomittu vainoamisesta.

Tekijä on vainonnut entistä seurustelukumppaniaan usean kuukauden ajan lähettämällä tälle lukuisia viestejä ja seuraamalla

ja tarkkailemalla tätä tämän kotona, työpaikalla, lapsen koulun lähetyksillä ja kaupungilla. Tekijä on tuomittu vainoamisesta.

Tekijä on soittanut entiselle puolisolleen lukuisia kertoja, lähettänyt satoja halventavia ja alatyylisiä WhatsApp-, teksti- ja sähköpostiviestejä ja lisäksi seurannut loukattua sekä pyrkinyt tunkeutumaan tämän kotiin. Tekijä on tuomittu vainoamisesta, kotirauhan rikkomisesta ja lähestymiskiellon rikkomisesta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
18, 22	80	1396	992	1000	882	444	4500

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
555	555	782	1000	1664	2490	4437

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyypillistä tunnusmerkistön mukaista vainoamista. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapauksien vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

3 Kunnia

Kunniaan kohdistuvissa loukkauksissa loukkauksen laadullinen ryhmittely perustuu siihen, millaisella teolla loukatun kunniaa on rikottu.²⁵

Kunniaan loukkaavien tekojen keskeiset loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat tekijät ovat yleensä:

- kunniaa loukanneen väitteen sisältö
- väitteen uskottavuus sekä
- väitteen saama julkisuus

Väitteen *sisällöllä* tarkoitetaan sitä, minkä laatuisten tiedon tai vihjauksen tekijä on esittänyt.

25 Ks. esimerkiksi KKO 2012:74. Vastaja tuomittiin pahoinpitelystä, kun hän oli lyönyt asianomistajaa useita kertoja nyrkillä päähän ja vartaloon, syöttänyt hänelle mäntysuopasaippuaa, suihkuttanut hänen päälleen vettä ja pitänyt hänen rinnuksistaan kiinni. Korkein oikeus katsoi lausumillaan perusteilla, ettei asianomistajan henkilökohtaista koskemattomuutta ollut vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu tavoin taikka ihmisarvoa säännöksen 4 kohdassa tarkoitettu tavoin vakavasti loukattu. Korkein oikeus kuitenkin katsoi, että teolla on asianomistajaa nöyrytetty usean henkilön tietien ja hänen kunniaansa kohdistunut loukkaus on ollut laadultaan ja kestoaltaan sellainen, että se on ollut omiaan aiheuttamaan kärsimystä. Asianomistajalla oli oikeus korvaukseen kärsimyksestä vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla.

Väitteen *uskottavuudella* tarkoitetaan sitä, kuinka todennäköisenä normaalilla huolellisuudella ja arviointikyvyllä varustettu ihminen pitää tiedon tai vihjauksen todenperäisyyttä.

Väitteen saamalla *julkisuudella* tarkoitetaan sitä, kuinka laajan henkilöpiirin tietoon tieto tai vihjaus on levinnyt tai, mikäli tästä ei ole mahdollista esittää selvitystä, kuinka laajan henkilöpiiriin tietoon se on omiaan tulemaan.

Koska loukkauksen aiheuttama kärsimys syntyy useista osatekijöistä, korvaus voi muodostua samansuuruiseksi keskenään hyvin erilaisissakin teoissa.

Loukkaus on vakavimmillaan esimerkiksi silloin, kun loukatun on väitetty menetelleen erityisen moitittavasti, väite on esitetty uskottavasti ja se on esitetty tiedotusvälineessä. Lievimmillään loukkaus on esimerkiksi silloin, kun väite ei ole erityisen vakava eikä uskottava ja se on esitetty vain muutamien ihmisten edessä.

3.1 Kunnianloukkaus

Suositus käsittää kunnianloukkauksen (RL 24:9) ja törkeän kunnianloukkauksen (RL 24:10).

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- miten suurta vahinkoa, kärsimystä tai halveksuntaa esitetty tieto tai vihjaus on omiaan loukatulle aiheuttamaan ja
- miten uskottavana tietoa tai vihjausta on pidettävä

Loukkausten ryhmittely vakavuuden mukaan perustuu sille, miten suurta julki-suutta tieto tai vihjaus on saanut. On selvää, että loukkausten vakavuuden arvioinnissa otetaan huomioon myös muita seikkoja. Neuvottelukunnan aineistosta voidaan todeta lisääntyvä sosiaalisen median ja muiden uusien tiedonvälityskanavien (esim. Facebook, Twitter, Youtube, blogit) käyttö kunnianloukkausten välineenä. Sosiaalinen media hämärtää perinteisen median ja yksityisen viestinnän välistä rajanvetoa muun muassa sen suhteen, kuinka laajan henkilöpiiriin tietoon tieto tai vihjaus voi tulla.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 3.1.1 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on herjannut loukattua pedofiiliksi siten, että muutama henkilö on kuullut sen. Tekijä on tuomittu kunnianloukkauksesta.

Tekijä on esiintynyt toisena henkilönä ja käräjäoikeudelle lähettämässään sähköpostissa nimittänyt kolmatta henkilöä rasistiksi. Tekijä on tuomittu kunnianloukkauksesta.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 3.1.2 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on lähettänyt ELY-keskukselle viestin, jonka mukaan taksinkuljettajana toimiva mies käyttäytyy rikollisesti ja on luonteeltaan psykopaatti-narsisti. Tapaus on edennyt esitutkintaan ja tekijä on jatkanut valheellisten väitteiden antamista mieheen kohdistuvassa esitutkinnassa, minkä vuoksi miehen taksilupa peruutettiin puoleksitoista päiväksi. Tekijä tuomittiin kunnianloukkauksesta.

Tekijä on nimitellyt naista Facebook-ryhmässä erilaisilla halventavilla ilmaisuilla sekä julkaissut videon, jossa naisen nimi mainitaan halventavassa merkityksessä. Tekijä on tuomittu kunnianloukkauksesta.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 3.1.3 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on halventanut toista henkilöä kirjoittamalla internetin Suomi 24 -palstalle tätä halventavia tekstejä. Tekijä on tuomittu kunnianloukkauksesta.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 3.1.4 kohdassa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi:

Tekijä on halventanut entisen puolisonsa uutta miestä luomalla tämän ja tämän yrityksen nimissä 18 eri sosiaalisen median profiilia ja sähköpostia, joissa hän on levittänyt miehestä loukkauksia ja valheellista tietoa mm. tämän asiakkaille. Tekijä on tuomittu törkeästä kunnianloukkauksesta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
22	171	1015	1113	700	1000	50	10000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
200	200	300	700	1300	2500	2500

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vakavuudeltaan erilaiset teot painottuen suosituksen 3.1.1 ja 3.1.2 kohdassa tarkoitettuihin tekoihin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

3.2 Väärä ilmianto

Suositus käsittää väärän ilmiannon (RL 15:6) teosta, josta voidaan tuomita vankeusrangaistus. Lisäksi edellytetään, että ilmianto on aiheuttanut vähintään esitutkinnan tekemisen. Suositukseen on otettu uusi kohta sellaisia vakavia tapauksia varten, joissa loukkaus on erityisen vahingollinen. Kysymyksessä voi olla väärä ilmianto vakavasta rikoksesta, teosta on voinut seurata syyksi lukeva tuomio ja tapaus on voinut herättää laajaa huomiota.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- miten suurta halveksuntaa väitettyyn tekoon syyllistyminen on ollut omiaan loukattuun kohdistamaan
- miten uskottava väärä ilmianto on ollut
- miten suurta julkisuutta asia on saanut

Väärässä ilmiannossa loukkaus kohdistuu henkilön kunnian lisäksi myös hänen oikeudelliseen turvallisuuteensa. Tältä osin loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat vielä:

- miten vakava rangaistus loukattua on uhannut
- miten pitkälle asian käsittely on edennyt

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on antanut esitutkintaviranomaiselle väärän tiedon siitä, että loukattu olisi raiskannut hänet, minkä vuoksi loukattu on ollut pidätettynä kaksi vuorokautta. Tekijä on tuomittu väärästä ilmiannosta.

Tekijä on ilmoittanut valheellisesti hätäkeskukseen, että loukattu oli pahoinpidelty ja raiskannut hänet, minkä seurauksena poliisit ovat ottaneet loukatun kiinni ja toimittaneet poliisilaitokselle ja tehneet hänelle seksuaalirikostutkimuksen. Tekijä on tuomittu väärästä ilmiannosta.

Tekijät ovat valheellisesti ilmiantaneet loukatun tekijäksi törkeään pahoinpitelyyn ja törkeän pahoinpitelyn yritykseen, mikä on aiheuttanut tämän vangitsemiseen. Tekijät on tuomittu väärästä ilmiannosta.

Tekijä on valheellisesti ilmoittanut poliisille henkilön raiskanneen hänet ja kertonut tämän myös kärkeäoikeuden ja hovioikeuden istunnoissa. Syytetty henkilö on tuomittu ehdottomaan vankeusrangaistukseen, ja hän on suorittanut vankeusrangaistuksensa. Asiasta on seurannut myös oleskelulupa, suoje-luaseman lakkauttamiseen ja maasta karkottamiseen liittyvä

hallintoprosessi. Henkilön nimeä on lisäksi levitetty laajasti luetuilla keskustelupalstoilla. Tekijä on tuomittu väärästä ilmiannosta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	78	2187	1600	1740	1992	113	7210

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
348	555	1128	1740	3120	4447	5683

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat varsin vakavista teoista tehtyjä vääriä ilmiannoja. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus väärästä ilmiannosta tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

4 Yksityisyys

Yksityisyyteen kohdistuvissa loukkauksissa loukkauksen laadullinen ryhmittely perustuu rikoslain 24 luvun ja 38 luvun säännöksiin.

Yksityisyyttä loukkaavien tekojen keskeiset loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat tekijät ovat yleensä:

- millaiseen yksityiselämään koskevaan seikkaan loukkaus on kohdistunut
- kuinka laajaa yksityiselämään kohdistunut loukkaus on ollut
- kuinka laajalle yksityiselämää koskevat tiedot ovat levinneet

Vakavimmillaan teko on esimerkiksi silloin, kun loukatun intiimejä terveyteen liittyviä asioita on levitetty laajan joukon tietoisuuteen tiedotusvälinettä käyttämällä. Lievimmillään teko on esimerkiksi silloin, kun tekijä on käyttänyt henkilörekisteriä rekisterin käyttötarkoituksen vastaisesti omiin tarkoituksiinsa.²⁶

4.1 Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen

Suositus käsittää yksityiselämää koskevan tiedon levittämisen (RL 24:8) ja törkeän yksityiselämää koskevan tiedon levittämisen (RL 24:8 a §).

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- kuinka arkaluonteinen loukatun yksityiselämää koskeva tieto on ollut
- miten suurta julkisuutta tieto on saanut
- kuinka suurta kärsimystä tai vahinkoa on aiheutettu

²⁶ Ks. KKO 2011:11 ja alaviite 27.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on ottanut puhelimella kuvan ja videokuvaa loukatun sukupuolielimestä sekä alastomasta tanssiesityksestä ja lähettänyt sen ainakin kolmeen WhatsApp-ryhmään. Kuva ja video ovat olleet yhteensä ainakin 30 henkilön nähtävillä. Tekijä on tuomittu yksityiselämää koskevan tiedon levittämisestä.

Tekijä on kirjoittanut suosituille internetin keskustelupalstalle tuntemiensa naisen ja miehen hedelmöityshoidoista ja niiden kestosta. Uhrin ovat tekijän entisen naisystävän ystäviä, ja teko on tehty kostoksi entiselle naisystävälle. Tekijä on tuomittu yksityiselämää koskevan tiedon levittämisestä.

Tekijä on tehnyt työnantajansa puolison nimellä ilmoituksen internet-palveluun, jossa on haettu seksiseuraa. Ilmoitus on aiheuttanut satoja yhteydenottoja loukatun työ- ja yksityispuhelimelle. Tekijä on tuomittu yksityiselämää koskevan tiedon levittämisestä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	61	1565	1070	1200	939	333	5800

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
353	500	825	1200	1764	3000	3940

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat tyypillistä yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämistä. Tapauksiin liittyy usein tietoja tai kuvia seksuaalisesta kanssakäymisestä. Suurimmissa korvauksissa on tyypillisesti kyse hyvin arkaluontoisista ja verraten laajan piirin tietoon tulleista tiedoista. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

4.2 Salassapitorikos

Suositus käsittää salassapitorikoksen (RL 38:1) ja salassapitorikkomuksen (RL 38:2).

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- salassa pidettävän tiedon arkaluonteisuus
- tiedon levinneisyys

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on oikeudenkäynnin asianosaisasemassa saanut tiedon esitutkinta-aineistosta ja lähettänyt esitutkintapöytäkirjasta kuvan tapauksen ulkopuoliselle henkilölle. Tekijä on tuomittu salassapitorikoksesta.

Tekijä on kertonut yksityiskohtaisesti työntekijän raskauden keskeytymisen syistä yhtiön noin 10 hengen henkilökunnalle. Tekijä on tuomittu salassapitorikoksesta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
09–12, 15, 18, 22	8	737	439	730	743	247	1499

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
247	247	340	730	1083	.	.

Tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyyppillistä salassapitorikosta. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden. Vuoden 2022 aineistoon ei sisälly salassapitorikostapauksia.

4.3 Salakuuntelu ja salakatselu

Suositus käsittää salakuuntelun (RL 24:5) ja salakatselun (RL 24:6).

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- millaiseen loukatun toimintaan salakuuntelu tai -katselu on kohdistunut
- kuinka laajalti salakuuntelu tai -katselu on loukatun elämään kohdistunut

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 4.3.1 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on tallentanut loukatun kolmannen kanssa käymän keskustelun videokameralle sekä saattanut keskustelun muiden tietoon. Tekijä on tuomittu salakuuntelusta.

Tekijä on tallentanut loukatun asunnossaan käymiä keskusteluja piilottamalla ääninauhurin loukatun asuntoon olleessaan siellä käymässä. Tekijä on tuomittu salakuuntelusta.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella 4.3.2 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on kolmella eri kerralla kuvannut kameralla naapureitaan heidän ollessaan omalla pihamaallaan. Tekijä on tuomittu salakatselusta.

Tekijä on salaa kuvannut videon loukatusta harrastaessaan seksiä tämän kanssa. Tekijä on tuomittu salakatselusta.

Tutkimusaineistoon sisältyy yksi salakuuntelun perusteella tuomittu korvaus (348 euroa). Tapaus on tarkasteluvuodelta 2012. Kaikki vuoden 2022 aineiston tapaukset koskivat salakatselua.

Tutkimusaineisto (salakatselu)

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	58	774	395	750	525	116	1740

Salakatselusta tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
168	226	500	750	1025	1374	1668

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan erilaista salakuuntelua ja salakatselua. Suuremmissa salakatselua koskevissa korvauksissa on ollut kyse esimerkiksi suihku- tai pukeutumistilan kuvaamisesta, kun taas pienemmissä korvauksissa on ollut pääsääntöisesti kyse esimerkiksi asunnon pihapiiriin kohdistuvasta kuvaamisesta.

Salakuuntelun ihmisarvolle ja itsetunnolle aiheuttaman loukkauksen suuruutta koskevan käsityksen perusteella salakuuntelusta tuomittuja korvauksia on pidettävä liian alhaisina yleiseen korvaustasoon nähden. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus salakatselusta tuomittujen korvausten voidaan sen sijaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

4.4 Viestintäsalaisuuden loukkaus

Suositus käsittää viestintäsalaisuuden loukkauksen (RL 38:3) ja törkeän viestintäsalaisuuden loukkauksen (RL38:4).

Viestintäsalaisuuden loukkaamista koskevat teot ovat harvinaisia. Loukkausten sisältö saattaa vaihdella suuresti, minkä vuoksi suosituksessa saattaa olla aiheita poiketa olennaisestikin.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- millaisiin tietoihin viestintäsalaisuuden loukkauksella on päästy käsiksi
- kuinka laaja viestintäsalaisuuden loukkaus on ollut

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi:

Tekijä on tarkastellut entisen puolisonsa sähköposteja käyttämällä tämän salasanaa ja kopioinut tämän verotuspäätöksen itselleen. Tekijä on tuomittu viestintäsalaisuuden loukkauksesta.

Tekijä on katsonut entisen puolisonsa puhelimesta tämän ja kolmannen osapuolen välisiä viestejä sekä katsellut puhelimesta entisen puolison ottamia kuvia. Tekijä on myös ottanut kuvia näistä viesteistä ja kuvista omalla puhelimellaan. Tekijä on tuomittu viestintäsalaisuuden loukkauksesta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	38	776	652	573	454	113	3578

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
221	231	453	573	907	1424	2383

Tapaukset edustavat vakavuudeltaan erilaisia viestintäsalaisuuden loukkauksia painottuen esimerkin kaltaisiin viestintäsalaisuuden loukkauksiin. Aineiston korkeimmat korvaukset ovat tapauksia, joissa menettely on ollut toistuvaa tai jatkunut vuosia. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

4.5 Tietosuojarikos

Suositus käsittää tietosuojarikoksen (RL 38:9). Entinen henkilörekisteririkosta koskeva säännös on korvattu tietosuojarikosta koskevalla säännöksellä (1051/2018). Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttaa erityisesti se, millaisiin tietoihin loukkauksella on päästy käsiksi.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi alla olevat.

Vanhemman konstaapelin virassa toiminut henkilö on katsonut sukulaisensa ex-puolisoa koskevia tietoja kolmesta eri tietojärjestelmästä nimen ja henkilötunnuksen avulla ainakin 18 kertaa ja välittänyt selvittämänsä osoitetiedon puolisolleen. Tekijä on tuomittu tietosuojarikoksesta.

Seuraavat esimerkit ovat ajalta ennen 1.1.2019 voimaan tullutta lainsäädäntömuutosta.

Tekijä on katsonut nykyisen puolisonsa entisen puolison potilastietoja ilman hoitosuhdetta tähän. Tekijä on tuomittu henkilöresteririkoksesta.

Tekijä on toimiessaan terveydenhoitajana tehnyt työtehtäviinsä liittymättömiä kyselyjä terveydenhuollon asiakastietoja sisältävään potilastietorekisteriin ja katsellut sieltä naapureidensa henkilö- ja terveystietoja. Tekijä on tuomittu henkilöresteririkoksesta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	175	494	257	400	326	111	1193

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
111	139	340	400	666	887	887

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyypillistä henkilöresteririkosta (nykyinen tietosuojarikos). Sekä vuoden 2015 että vuoden 2018 aineistossa on poikkeuksellisen paljon henkilöresteririkoksen perusteella tuomittuja korvauksia (61 kpl vuonna 2015 ja 94 kpl vuonna 2018), joista valtaosa liittyi samaan tekokokonaisuuteen. Tämän suosituksen aineistona on käsitelty myös kolmea tuomiota, joissa on käsitelty henkilötietojen luvaton tarkastelu ja joissa tekijä on tuomittu virkavelvollisuuden rikkomisesta. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

4.6 Identiteettivarkaus

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
18, 22	25	608	281	555	554	222	1109

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
245	300	333	555	887	1044	1109

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on käyttänyt useita kertoja toisen henkilön henkilötietoja tilatessaan verkkokaupoista itselleen tuotteita. Tekijä on tuomittu identiteettivarkaudesta.

Tekijä on jouduttuaan poliisin pysäyttämäksi esittänyt toisen henkilön ajokortin. Henkilö, jonka ajokorttia tilanteessa on käytetty, on joutunut poliisikuulusteluihin ja on määrätty väliaikaiseen ajokieltoon. Lisäksi hänen terveystietoihinsa on tullut merkintöjä huumausaineen käytöstä. Tekijä on tuomittu identiteettivarkaudesta.

Kaksi henkilöä ovat käyttäneet kolmannen henkilön nimeä ja verkkopankkitunnuksia saadakseen luottoa ja ostaakseen tuotteita. Uhri on joutunut perintätoimien kohteeksi tämän vuoksi. Tekijät on tuomittu identiteettivarkaudesta.

5 Syrjintä

Syrjinnässä loukkauksen laadullinen ryhmittely perustuu rikoslain 11 luvun 11 §:n ja rikoslain 47 luvun 3 tai 3 a §:n säännöksiin.

Yhdenvertaisuutta loukkaavien tekojen keskeiset loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat tekijät ovat yleensä:

- elämänalue, jonka yhteydessä syrjintä ilmenee
- syrjinnän voimakkuus

Elämänalueella tarkoitetaan sitä asiayhteyttä, jossa syrjintä ilmenee. Mitä tärkeämpään asiaan syrjintä syrjityn näkökulmasta kohdistuu, sitä vakavammasta teosta on kyse. *Syrjinnän voimakkuudella* tarkoitetaan puolestaan sitä, miten selkeästi syrjintä ilmenee.

5.1 Syrjintä

Suositus käsittää syrjinnän (RL 11:11). Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- miten tärkeästä palvelusta, julkisesta tehtävästä tai tilaisuudesta loukatun kannalta on ollut kyse
- miten voimakkaasti syrjintä on ilmentynyt

Koska oikeuskäytäntö on varsin niukkaa ja keskittynyt käytännössä vain yhteen tapausryhmään, ei yleisiä syrjintää koskevia suosituksia voida antaa kuin tämän tapausryhmän osalta.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on tarjoilijana toimiessaan jättänyt palvelematta henkilöä tämän etnisen alkuperän takia. Tekijä on tuomittu syrjinnästä.

Ravintolan vahtimestarina toiminut tekijä on kieltäytynyt päästämistä loukattua ravintolaan tämän etnisen alkuperän vuoksi. Tekijä on tuomittu syrjinnästä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	20	742	300	683	635	232	1134

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
241	406	499	683	1134	1134	1134

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyypillistä syrjintää.

5.2 Työsyrjintä

Suositus käsittää työsyrjinnän (RL 47:3) ja kiskonnantapaisen työsyrjinnän (RL 47:3a), joissa loukattua on syrjitty joko työhön valittaessa tai työsuhteen aikana.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- miten tärkeään työelämää koskevaan etuun syrjintä on loukatun kannalta kohdistunut
- miten voimakkaasti syrjintä on ilmentynyt

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksen 5.2.1 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Esimiesasemassa oleva henkilö on irtisanonut työntekijän koeaikana raskauden takia. Tekijä on tuomittu työsyrjinnästä.

Työnantaja on lomauttanut työntekijän tämän oltua yhteydessä ammattiliittoon työnantajan laiminlyöntien vuoksi. Tekijä on tuomittu työsyrjinnästä.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksen 5.2.2 kohdassa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on pitänyt kielitaidotonta ja työläinsäädäntöä tuntematonta loukattua ravintolassaan töissä 4 kuukauden ajan, laiminlyönyt palkanmaksu- ja työaikasääntelyvelvoitteet ja uhannut lähettää tämän takaisin kotimaahansa, mikäli loukattu kertoo tilanteesta ulkopuolisille. Tekijä on tuomittu kiskonnantapaisesta työsyrjinnästä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
11–12, 15, 18, 22	36	1989	1497	1360	1861	227	5800

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
509	712	1134	1360	2995	5000	5160

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyypillistä työsyryjintää ja kiskonnantapaista työsyryjintää. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapauksien vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

6 Henkilökohtainen koskemattomuus

Henkilökohtaisen koskemattomuuden loukkauksesta voidaan tuomita kärsimyskorvaus silloin, kun henkilökohtaista koskemattomuutta on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta vakavasti loukattu.

Loukkauksen vakavuutta arvioidaan ennen kaikkea sen perusteella, miten teko loukkaa ihmisarvoa. Korvausta ei siis tuomita suoraan aiheutettujen vammojen vaan sen kärsimyksen perusteella, jota henkilökohtaisen koskemattomuuden loukkaus on omiaan aiheuttamaan.

Toisin kuin vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa, henkilökohtaisen koskemattomuuden loukkauksen korvattavuus ei edellytä, että loukkaus on tehty rangaistavaksi säädetyllä teolla.

Toisaalta korvattavuudelle on edellä mainituista lainkohdista poiketen asetettu tietty laadullinen vaatimus. Kärsimyskorvaus voidaan tuomita vain henkilökohtaisen koskemattomuuden *vakavasta* loukkauksesta.

Suosituksilla ei oteta kantaa siihen, merkitseekö tietynlaatuinen teko laissa tarkoitettua henkilökohtaisen koskemattomuuden vakavaa loukkausta vai ei.

6.1 Henkirikoksen yritys

Suositus käsittää kaikki henkirikoksen yritykset, joiden seurauksena loukatulle aiheutuu henkilövahinko.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- teon onnistumisen todennäköisyys
- aiheutettujen vammojen laatu ja laajuus
- teko-olosuhteet

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on puukottanut loukattua selkään. Tekijä on tuomittu tapon yrityksestä.

Mies on tunkeutunut yöllä toisen kotiin ja hakannut tätä silmitömmästi golfmailalla. Tekijä on tuomittu tapon yrityksestä.

Tekijä on lyönyt loukattua veitsellä rintaan ja selkään, lyönyt nyrkillä ja avokämmenellä päähän ja vartaloon, potkinut päähän ja vartaloon sekä polkenut päätä. Tekijä on tuomittu tapon yrityksestä.

Tekijä on potkinut loukattua ympäri vartaloa ja lyönyt tätä päähän useita kertoja pitkävartisella katuharjalla. Tekijä on tuomittu tapon yrityksestä (KKO 2009:82).^{27 28}

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
18, 22	125	4414	1772	4000	1109	555	11092

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
2066	2687	3328	4000	4437	7000	8456

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyypillistä henkiriikoksen yritystä. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

27 Korkein oikeus tuomitsi tapauksessa henkilökohtaisen koskemattomuuden vakavasta loukkauksesta 8 000 euron kärsimyskorvauksen. Korkein oikeus totesi ratkaisun perusteluissa muun muassa seuraavaa: "Hovioikeuden oikeaksi arvioiman korvauksen määrä 8 000 euroa ylittää sen suositustason, jonka henkilövahinkoasiain neuvottelukunta on esittänyt tapon yrityksen normaali-tapauksia varten. A:n syyksi luetun teon loukkaavuutta kuitenkin lisäävät tekotavan edellä kuvattu erityinen raakuus ja julmuus samoin kuin teon arvaamattomuus ja sattumanvaraisuus."

28 Ks. myös KKO 2012:100. Vastaaja tuomittiin tapon yrityksestä hänen lyötyään asianomistajaa kirveen teräosalla päähän. Kärsimyskorvauksen osalta korkein oikeus on lausumillaan perusteilla katsonut, että tapon yritystä on yleensä aina pidettävä vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuna vakavana henkilökohtaisen koskemattomuuden loukkauksena. Käräjäoikeuden tuomitsemaa 2 000 euron korvausta ei voitu pitää asianmukaisena tämänkaltaisesta, hyvin vakavasta henkilökohtaisen koskemattomuuden loukkauksesta. Huomioon ottaen myös teon olosuhteet, tekotapa ja teon tosiasiallinen vaarallisuus, on korkein oikeus pitänyt asianomistajan vaatimaa 4 500 euron korvausta määrältään oikeana. Asiassa oli kysymys myös kivun ja säryn sekä tilapäisen haitan ja kosmeettisen haitan korvaamisesta.

6.2 Muu ruumiillisen koskemattomuuden vakava loukkaus

Suositus käsittää kaikki ruumiillisen koskemattomuuden vakavat loukkaukset, joiden tarkoituksena ei ole ollut loukatun surmaaminen.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- aiheutettujen vammojen laatu ja laajuus
- vammojen aiheuttamistapa
- teon motiivit
- teko-olosuhteet
- teon kesto

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on asunnossa viiltänyt miestä puukolla kaulaan. Tekijä on tuomittu törkeästä pahoinpitelystä.

Tekijä on pahoinpidellyt puolisoaan lyömällä tätä useita kertoja nyrkillä kasvoihin ja yrittämällä heittää tämän asunnon portaikkoon. Tekijä on tuomittu pahoinpitelystä.

Tekijä on pahoinpidellyt naisystävänsä lyömällä tätä kymmeniä kertoja nyrkillä kasvoihin ja eri puolille vartaloa, polttamalla tupakalla tämän rintakehään, käsiin ja käsivarsiin palovammoja ja viiltämällä veitsellä ulkosynnyttimiin haavan. Tekijä on tuomittu törkeästä pahoinpitelystä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
22	220	1639	1386	1400	1200	100	10000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
300	500	800	1400	2000	3000	4000

Aineistoon valikoituneet tapaukset kattavat vakavuudeltaan hyvin erilaiset teot. Aineisto on painottunut lievempänä pidettäviin tekoihin. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

6.3 Henkisen koskemattomuuden vakava loukkaus

Suositus käsittää kaikki henkisen koskemattomuuden vakavat loukkaukset. Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- teon sisältö

- teko-olosuhteet
- teon kesto

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettu loukkaus on esimerkiksi pitkään jatkunut koulu- tai työpaikkakiusaaminen.

Tutkimusaineistossa on kaksi samaan tekokokonaisuuteen liittyvää tapausta, joissa tuomioistuin on ratkaisua antaessaan viitannut suosituksen kohtaan 6.3 vahingonkorvauksen perusteena. Molemmissa tapauksissa teko on ollut sisällöllisesti samankaltainen ja vahingonkorvaus on ollut 2267 euroa.

Tekijä on alistanut ja eristänyt loukatun muusta työyhteisöstä, nimitellyt varkaaksi, sanonut estävänsä loukatun työllistymisen muualla, soittanut tälle toistuvasti humalassa ja ilmoittanut irtisanovansa tämän. Tekijä on tuomittu pahoinpitelystä.

7 Muu ihmisarvon vakava loukkaus

Myös muusta ihmisarvon loukkauksesta voidaan tuomita korvaus silloin, kun loukatun ihmisarvoa on tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta vakavasti loukattu vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n 1–3 kohdassa tarkoitettuihin loukkauksiin verrattavalla tavalla.

Toisin kuin vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n 1 ja 2 kohdassa, korvattavuus ei edellytä, että loukkaus on tehty rangaistavaksi säädetyllä teolla. Säännöksen soveltamisala on toisaalta tarkoitettu suppeaksi. Korvauksen oikeuttavan loukkauksen olisi kohdistuttava nimenomaan loukatun *ihmisarvoon*, loukkauksen olisi oltava rinnastettavissa vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n 1–3 kohdassa tarkoitettuihin loukkauksiin ja lisäksi loukkauksen olisi oltava vakava.

7.1 Henkirikoksen yritys

Suositus on tarkoitettu sovellettavaksi tilanteissa, joissa *henkirikoksen yrityksestä ei aiheudu loukatulle ruumiinvammaa*. Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- teon onnistumisen todennäköisyys
- teko-olosuhteet

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on taajamassa ampunut yhden laukauksen hirvikiväärillä kohti loukattua, joka on lähestynyt loukattua henkilöautolla. Tekijä on tuomittu tapon yrityksestä.

Tekijä on yrittänyt tappaa poliisin ampumalla tätä ja tämän käyttämää poliisiautoa konepistoolilla. Ampuminen on päättynyt konepistoolin patruunoiden loppumiseen, minkä jälkeen tekijä

on pudottanut aseensa ja mennyt maahan makaamaan. Tekijä on tuomittu murhan yrityksestä.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
12, 15, 18, 22	20	2783	1351	2450	2104	870	5800

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
884	1194	1742	2450	3846	4534	5737

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyypillistä henkiriikoksen yritystä, jossa loukatulle ei ole aiheutunut ruumiinvammaa. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

7.2 Vaaran aiheuttaminen

Suositus on tarkoitettu sovellettavaksi tilanteissa, jossa tekijä rikkoo loukatun ihmisarvoa osoittamalla menettelyllään ilmeistä välinpitämättömyyttä loukatun henkeä ja terveyttä kohtaan. Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- loukattua uhanneen ruumiinvamman vakavuus
- loukatun vahingoittumisen todennäköisyys
- teko-olosuhteet

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on ampunut yhden laukauksen kohti loukatun jalkoja.
Tekijä on tuomittu vaaran aiheuttamisesta.

Tekijä on ampunut katkaistulla haulikolla siten, että laukaus on lävistänyt loukatun vieressä olleen oven. Tekijä on tuomittu vaaran aiheuttamisesta.

Tekijä on raiskannut toisen henkilön ilman ehkäisyä tietäen sairastavansa c-hepatiittia, joka saattaa yhdynnässä tarttua. Tekijä on tuomittu myös vaaran aiheuttamisesta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	31	1076	427	1134	660	283	1700

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
283	283	700	1134	1360	1700	1700

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyypillistä vaaran aiheuttamista. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

7.3 Heitteillepano

Suositus on tarkoitettu sovellettavaksi tilanteissa, jossa tekijä rikkoo loukatun ihmisarvoa osoittamalla menettelyllään ilmeistä välinpitämättömyyttä loukatun henkeä ja terveyttä kohtaan.

Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- loukatun kyky huolehtia itsestään
- teon motiivit
- teko-olosuhteet
- teon kesto

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on lähtenyt yöllä humalassa ravintolaan ja jättänyt useaksi tunniksi yksin kotiin 2 kuukauden ikäiset kaksosvauvansa, 3-vuotiaan poikansa ja 5-vuotiaan poikansa. Tekijä on tuomittu heitteillepanosta.

Tekijät ovat jättäneet humalaisen henkilön syksyllä ilta-aikaan autosta metsätielle ilman puhelinta. Tekijät on tuomittu heitteillepanosta.

Tekijä on jättänyt 3-vuotiaan lapsensa yksin autoon -10 asteen lämpötilaan riittämättömissä vaatteissa ja mennyt noin tunniksi ravintolaan juomaan useita alkoholiannoksia. Lapsi on poistunut yksin autosta. Tekijä on tuomittu heitteillepanosta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	49	948	317	907	469	333	1700

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
500	555	665	907	1134	1360	1682

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan tyypillistä heitteillepanoa. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

7.4 Pelastustoimen laiminlyönti

Suositus on tarkoitettu sovellettavaksi tilanteissa, jossa tekijä rikkoo loukatun ihmisarvoa osoittamalla menettelyllään ilmeistä välinpitämättömyyttä loukatun henkeä ja terveyttä kohtaan. Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- loukatun kyky huolehtia itsestään
- teon motiivit
- teko-olosuhteet

Suosituksessa tarkoitettusta loukkauksesta on kyse esimerkiksi tilanteessa, jossa pelastustoimen laiminlyöntiin syyllistynyt on havainnut, kuinka kolmas henkilö on aiheuttanut loukatulle vakavan ruumiinvamman, mutta jättänyt hankkimatta tälle tämän tarvitsemaa apua. Aineistoon sisältyy viisi tapausta, jossa kärsimyskorvausta on maksettu pelastustoimen laiminlyönnin perusteella (221, 300, 332, 443 ja 700 euroa).

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Kaksi henkilöä on pahoinpidellyt uhrin siten, että tämä on saanut hengenvaarallisia vammoja. Pahoinpitelyn jälkeen uhri on jätetty autosta tienvarteen pakkaseen sisävaatteissa. Tilanteessa mukana ollut neljäs henkilö, joka ei ole osallistunut pahoinpitelyyn, on jättänyt auttamasta miestä eikä ole soittanut hätänumeroon. Tekijä on tuomittu pelastustoimen laiminlyönnistä.

7.5 Määräysvallan väärinkäyttäminen

Suositus on tarkoitettu sovellettavaksi tilanteissa, joissa esimiehen, opettajan tai muun määräysvaltaa käyttävän henkilön menettely rikkoo olennaisella tavalla loukatun ihmisarvoa. Loukkauksen laadun arviointiin vaikuttavat erityisesti:

- loukkaajan ja loukatun aseman välinen ero
- teon sisältö
- teko-olosuhteet
- teon kesto

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja loukkauksia ovat esimerkiksi:

Varusmiesesimiehenä toiminut on käskyttänyt loukatun suojaan epäsuoralta tulelta kesken varustarkastuksen. Tekijä on tuomittu esimiesaseman väärinkäyttämisestä.

Armeijan kantahenkilökuntaan kuuluva tekijä on käskenyt loukattua punnertamaan 50 kertaa kuraisessa maassa ja lyönyt loukattua avokämmenellä kypärään. Tekijä on tuomittu esimiesaseman väärinkäyttämisestä.

Syytetty on kastellut loukatun vesiletkulla tämän ollessa putkassa. Tekijä on tuomittu virkavelvollisuuden rikkomisesta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
12, 15, 18, 22	6	679	328	580	248	400	1331

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
400	400	535	580	783	.	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat vakavuudeltaan verraten lievää määräysvallan väärinkäyttöä. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

IV SURMANSA SAANEEN LÄHEISELLE AIHEUTUNUT KÄRSIMYS

Surmansa saaneen erityisen läheisellä henkilöllä on vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a §:n perusteella oikeus korvaukseen kuolemantapauksen aiheuttamasta kärsimyksestä.

Tuomitun korvauksen suuruuteen vaikuttavat surmansa saaneen ja korvausta vaativan suhteen läheisyyden lisäksi teon laatu sekä muut olosuhteet. Ottaen huomioon se, että tapausten välillä saattaa olla erittäin suuriakin eroja kaikissa edellä mainituissa seikoissa, tuomittujen korvausten hajonta voi olla suuri.

Tyypillisesti sekä surmansa saanut että korvausta vaativa henkilö on ollut täysi-ikäinen. Surmansa saanut on menehtynyt henkirikoksen uhrina. Rikosnimikkeenä on useimmiten tappo tai törkeä kuolemantuottamus. Surmansa saaneen läheinen on saanut tiedon kuolemantapauksesta tyypillisesti viranomaisen välittämänä. Tapaukset, joissa surmansa saaneen läheinen on ollut läsnä tapahtumahetkellä tai joissa tämä on itse löytänyt surmansa saaneen, ovat harvinaisia.

Yksittäistapauksiin liittyy kuitenkin suurta vaihtelua. Se vuoksi suosituksissa ei ole ollut mahdollista ottaa huomioon edellä mainittujen seikkojen erilaisia yhdistelmiä, vaan suositukset ovat yleispiirteiset ja tapausten luokittelu perustuu yksinomaan surmansa saaneen ja korvausta vaativan suhteen laatuun. Edellä mainitut korvauksen suuruuteen vaikuttavat seikat on tarkoitettu otettavaksi huomioon suosituksen mukaisen vaihteluvälin sisällä. Mikäli tapaukseen liittyy samanaikaisesti useampi korvausta korottava tekijä, esitettyjä suosituksia korkeampi korvaus voi olla perusteltu.

Suhteen läheisyys on paitsi korvauksen suuruuteen vaikuttava tekijä myös korvausvastuun edellytys. Vaikka surmansa saaneen ja korvausta vaativan suhteen laatua käytetään seuraavassa suositusten luokitteluperusteena, suosituksilla ei oteta kantaa siihen, täyttääkö tietynlaatuinen suhde korvausvastuun edellytyksen.

1.1 Lapsen kuolema

Suositus käsittää surmansa saaneen vanhemmalle tuomittavan korvauksen lapsen kuoleman aiheuttamasta kärsimyksestä.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja tapauksia ovat esimerkiksi:

Tekijä on tappanut naisystävänsä puukottamalla tätä 10 kertaa rintakehään ja 30 kertaa muualle vartaloon. Tekijä on tuomittu murhasta. Korvausta vaativalla vanhemmalla on ollut täysi-ikäiseen lapseensa läheiset välit.

Tekijä on terrorististen puukotusten sarjassa tappanut naisen iskemällä tätä veitsellä lukuisia kertoja ylävartaloon. Tekijä on tuomittu terroristisessa tarkoituksessa tehdystä murhasta.

Surmansa saanut on kuollut liikenneonnettomuudessa. Tekijä on ajanut linja-autoa huomattavalla ylinopeudella ja joutunut väistämään vastaantulevien kaistalle. Tekijä on tuomittu törkeästä kuolemantuottamuksesta. Korvausta vaativalla vanhemmalla on ollut täysi-ikäiseen lapseensa läheiset välit ja he ovat pitäneet yhteyttä lähes päivittäin.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	61	9935	5932	9000	5742	2218	34008

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
2851	3830	6728	9000	12470	15000	26687

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat olosuhteiltaan tyypillistä lapsen kuolemantapausta. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.2 Vanhemman kuolema

Suositus käsittää surmansa saaneen lapselle tuomittavan korvauksen vanhemman kuoleman aiheuttamasta kärsimyksestä.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja tapauksia ovat esimerkiksi:

Surmansa saanut on tapettu puukottamalla rintaan. Tekijä on tuomittu taposta. Korvausta vaativa lapsi on ollut 2 vuotta vanha.

Tekijä on terrorististen puukotusten sarjassa tappanut vahingonkorvausta hakeneen henkilön äidin iskemällä tätä veitsellä kolme kertaa ylävartaloon. Tekijä on tuomittu terroristisessa tarkoituksessa tehdystä murhasta.

Tekijä on yksityisasunnossa lyönyt naista päähän, minkä johdosta nainen on kaatunut ja menettänyt tajuntansa. Tämän jälkeen tekijä on mennyt naisen päälle niin, että oikea polvi on ollut naisen rinnan päällä, ja kuristanut uhria kaksi käsin voimakkaasti. Uhri on kuollut kuristamiseen. Kuoleman jälkeen mies on yhdessä kolmen muun miehen kanssa käsitellyt hautaamatonta ruumista epäkunnioittavasti. Tekijä on tuomittu taposta ja hautarauhan rikkomisesta. Korvausta vaativa täysi-ikäinen

lapsi oli ollut erittäin läheinen äitinsä kanssa, ja yhteydenpito oli ollut päivittäistä. Uhri oli myös hoitanut tyttärensä lasta säännöllisesti.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	121	9371	4824	8874	6000	555	22672

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
2267	4000	6000	8874	12000	17004	20065

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat olosuhteiltaan tyypillistä vanhemman kuolemantapausta. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.3 Sisaruksen kuolema

Suositus käsittää surmansa saaneen sisarukselle tuomittavan korvauksen kuoleman aiheuttamasta kärsimyksestä.

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja tapauksia ovat esimerkiksi:

Mies on ajanut autollaan ylinopeutta ja törmännyt edellä ajaneeseen autoon, jonka kyydissä ollut nainen on kuollut. Tekijä on tuomittu kuolemantuottamuksesta. Läheisellä ja surmansa saaneella on ollut terveydentilan vuoksi erityisen läheinen yhteys.

Surmattu on tapettu työpaikallaan lyömällä vasaralla päähän. Tekijä on tuomittu murhasta. Korvausta vaativa on ollut uhrin sisarus, joka ei ole asunut samassa taloudessa, mutta suhde sisarukseen on ollut tavanomaista tiiviimpi.

Surmattu on työnnetty alas ravintolan parvekkeelta. Tekijä on tuomittu törkeästä kuolemantuottamuksesta. Korvausta vaativa on ollut surmatun sisarus, joka on asunut samassa taloudessa ja ollut korvausta vaatineelle isähahmon kaltainen.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	62	5436	2820	5546	2641	567	12470

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
1747	2419	3384	5546	6025	9069	12470

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat olosuhteiltaan tyypillistä sisaruksen kuolemantapausta. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakaavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

1.4 Puolison kuolema

Suositus käsittää surmansa saaneen puolisolle tuomittavan korvauksen kuoleman aiheuttamasta kärsimyksestä. Puolisolla tarkoitetaan suosituksessa surmansa saaneen aviopuolison ja rekisteröidyn parisuhteen osapuolen lisäksi surmansa saaneen kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa elänyttä henkilöä (ns. avopuoliso).

Oikeuskäytännössä tuomittujen korvausten perusteella suosituksessa tarkoitettuja tapauksia ovat esimerkiksi:

Surmansa saanut on tapettu ampumalla katkaistulla haulikolla rintaan. Tekijä on tuomittu taposta. Korvausta vaativa on ollut surmatun avopuoliso, joka on asunut surmatun kanssa yhdessä ja jolla on ollut kaksi lasta surmatun kanssa.

Tekijä on terrorististen puukotusten sarjassa tappanut vahingonkorvausta hakeneen henkilön vaimon iskemällä tätä veitsellä lukuisia kertoja ylävartaloon. Tekijä on tuomittu terroristisessa tarkoituksessa tehdystä murhasta.

Tutkimusaineisto

AINEISTO	N	KA	SD	MD	QI	MIN	MAX
15, 18, 22	19	9765	3730	10000	4336	5000	20000

Tuomittujen korvausten jakauma fraktiileittain

5 %	10 %	25 %	50 %	75 %	90 %	95 %
5000	5000	7000	10000	11336	15862	.

Aineistoon valikoituneet tapaukset edustavat olosuhteiltaan tyypillistä puolison kuolemantapausta. Ottaen huomioon aineistoon valikoituneiden tapausten vakaavuus tuomittujen korvausten voidaan katsoa olevan oikeassa suhteessa yleiseen korvaustasoon nähden.

LIITE: YLEINEN KORVAUSTASO 2007–2022

Liitetaulukko 1. Yleinen korvaustaso, tilapäinen fyysinen haitta, 2007–2022 (nimellisarvot ja deflatoidut arvot, euroa)

	PERSEN- TIILI	2007	2009	2012	2015	2018	2022
Nimellisarvot	10 %	100	100	150	150	150	200
	25 %	200	200	250	300	300	300
	50 %	350	450	500	500	500	500
	75 %	700	800	1000	1000	1000	1000
	90 %	1500	2000	2000	2000	2500	2500
Vuoden 2022 hinnoin (deflatoidut arvot)	10 %	130	125	174	170	166	200
	25 %	260	250	290	340	333	300
	50 %	455	562	580	567	555	500
	75 %	910	999	1160	1134	1109	1000
	90 %	1950	2498	2320	2267	2773	2500

Liitetaulukko 2. Yleinen korvaustaso, tilapäinen psyykinen haitta, 2007–2022 (nimellisarvot ja deflatoidut arvot, euroa)

	PERSEN- TIILI	2007	2009	2012	2015	2018	2022
Nimellisarvot	10 %	200	214	400	400	500	500
	25 %	400	500	800	700	800	762
	50 %	800	1500	1500	1500	1500	1500
	75 %	2242	3000	3000	3000	3000	2500
	90 %	5895	5000	5000	5000	5000	5000
Vuoden 2022 hinnoin (deflatoidut arvot)	10 %	260	267	464	453	555	500
	25 %	520	625	928	794	887	762
	50 %	1040	1874	1740	1700	1664	1500
	75 %	2914	3747	3480	3401	3328	2500
	90 %	7662	6245	5800	5668	5546	5000

Liitetaulukko 3. Yleinen korvaustaso, kärsimys, 2007–2022 (nimellisarvot ja deflatoidut arvot, euroa)

	PERSEN- TIILI	2007	2009	2012	2015	2018	2022
Nimellisarvot	10 %	150	200	250	300	300	400
	25 %	300	400	500	500	500	600
	50 %	500	700	900	900	1000	1000
	75 %	1000	1500	1800	1500	2000	2000
	90 %	2500	3000	3500	3000	4000	4000
Vuoden 2022 hinnoin (deflatoidut arvot)	10 %	195	250	290	340	333	400
	25 %	390	500	580	567	555	600
	50 %	650	874	1044	1020	1109	1000
	75 %	1300	1874	2088	1700	2218	2000
	90 %	3250	3747	4060	3401	4437	4000

Liitetaulukko 4. Yleinen korvaustaso, pysyvä kosmeettinen haitta, 2007–2022 (nimellisarvot ja deflatoidut arvot, euroa)

	PERSEN- TIILI	2007	2009	2012	2015	2018	2022
Nimellisarvot	10 %	200	200	200	200	200	200
	25 %	400	300	300	300	400	400
	50 %	700	600	700	600	800	700
	75 %	1310	1000	1400	1300	1500	1500
	90 %	2500	2000	2500	2820	3000	2633
Vuoden 2022 hinnoin (deflatoidut arvot)	10 %	260	250	232	227	222	200
	25 %	520	375	348	340	444	400
	50 %	910	749	812	680	887	700
	75 %	1703	1249	1624	1474	1664	1500
	90 %	3250	2498	2900	3197	3328	2633

Liitetaulukko 5. Yleinen korvaustaso, pysyvä toiminnallinen haitta, 2007–2022 (nimellisarvot ja deflatoidut arvot, euroa)

	PER- SEN- TIILI	2007	2009	2010	2011	2012	2015*	2018*	2022
Nimellis- arvot	10 %	350	500	710	1340	500	340	500	440
	25 %	600	1200	1630	2600	1000	700	1000	600
	50 %	2000	3000	3250	5521	3652	2000	2500	2200
	75 %	5470	9447	10250	13000	10886	5325	4541	4100
	90 %	30000	24800	19775	32835	23355	10695	12240	20800
Vuoden 2022 hinnoin (deflatoidut arvot)	10 %	455	625	876	1598	580	385	555	440
	25 %	780	1499	2011	3101	1160	794	1109	600
	50 %	2600	3747	4010	6584	4236	2267	2773	2200
	75 %	7110	11799	12647	15504	12628	6036	5037	4100
	90 %	38994	30975	24400	39159	27092	12124	13577	20800

Tarkastelussa ei ole huomioitu ikävähennyksiä, sillä aineistossa ovat mukana kaikki tapaukset (osassa puuttuva ikätieto). Tästä syystä tarkastelu on tulkittavissa ai-noastaan viitteellisenä.

* Vuosien 2015, 2018 ja 2022 aineistot eivät tietojärjestelmäudistuksen vuoksi ole täysin vertailukelpoisia aikaisempaan nähden. Aineistot sisältävät vain rikos-asiat, joten esim. potilas- ja liikennevahingot eivät sisälly aineistoon. Tämä laskee keskimääräistä korvaustasoa olennaisesti, sillä vaikeita vammoja on aineistossa aiempaa vähemmän.

Liitetaulukko 6. Yleinen korvaustaso, läheiskärsimys, 2007–2022 (nimellisarvot ja deflatoidut arvot, euroa)

	PER- SEN- TIILI	2007	2009	2010	2011	2012	2015	2018	2022
Nimellis- arvot	10 %	2000	2100	3000	3000	3000	2985	2000	4000
	25 %	3525	3000	3000	4000	4000	5000	5000	6000
	50 %	5000	5000	5000	6000	6000	6000	7000	7000
	75 %	8000	7000	8000	8500	10000	10000	10000	10000
	90 %	12000	10000	12000	10000	13000	13600	12460	13000
Vuoden 2022 hinnoin (deflatoidut arvot)	10 %	2600	2623	3702	3578	3480	3384	2218	4000
	25 %	4582	3747	3702	4770	4640	5668	5546	6000
	50 %	6499	6245	6170	7156	6960	6802	7764	7000
	75 %	10398	8743	9871	10137	11600	11336	11092	10000
	90 %	15598	12490	14807	11926	15080	15417	13821	13000

**LIITE: PYSYVÄN HAITAN MEDIAANIKORVAUKSET SUHTEESSA
 LIIKENNEVAHINKOLAUTAKUNNAN NORMEIHIN JA OHJEISIIN
 HAITTALUOKITTAIN**

Liikennevahinkolautakunnan normit ja ohjeet 2011 (Taulukko 1) ja 2022 (Taulukko 2) suhteessa neuvottelukunnan aineiston mediaanikorvauksiin

TAULUKKO 1

HAITTA- LUOKKA	TAPAUK- SIA (N)	LIIKENNEVAHIN- KOLAUTAKUNNAN NORMIT JA OH- JEET 2011 (EUR)¹	NEUVOTTELU- KUNNAN AINEIS- TO (MEDIAANI, EUR)²
1	51	3 400	3 139
2	59	6 800	6 311
3	39	10 200	9 900
4	42	13 600	12 855
5	13	17 000	14 667
6	11	20 400	19 861
7	6	23 800	23 571
8	7	27 200	24 240
9	4	30 600	28 994
10	7	34 000	32 323
11	6	37 400	31 680
12	6	40 800	40 088
13	1	44 200	42 125
14	1	47 600	49 700
15	5	51 000	48 750
16	4	59 840	54 867
17	1	69 360	69 188
18	3	79 560	74 691
19	1	90 440	90 323
20	11	102 000	98 901

¹ Liikennevahinkolautakunnan perusasteikko 2011, 18-vuotias.

² Korvausten mediaani, ikävähennys poistettu. Jos ikä ei selvinnyt tuomiosta, oletettiin vahinkoa kärsineen iäksi 37 vuotta (aineiston keskiarvo).

TAULUKKO 2

HAITTA- LUOKKA	TAPAUK- SIA (N)	LIIKENNEVAHIN- KO- JA POTILAS- LAUTAKUNNAN KORVAUSOHJEET 2022 (EUR)³	NEUVOTTELU- KUNNAN AI- NEISTO (MEDI- AANI, INFLAATIO- KORJATUT ARVOT, EUR)⁴
1	51	4 240	3 867
2	59	8 480	7 530
3	39	12 720	11 807
4	42	16 960	15 479
5	13	21 200	18 097
6	11	25 440	24 374
7	6	29 680	28 874
8	7	33 920	29 815
9	4	38 160	33 633
10	7	42 400	38 549
11	6	46 640	37 766
12	6	50 880	46 766
13	1	55 120	48 865
14	1	59 360	56 340
15	5	63 600	59 034
16	4	74 624	65 999
17	1	86 496	82 513
18	3	99 216	97 083
19	1	112 784	104 774
20	11	127 200	117 949

1 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan perusasteikko 2022, 18-vuotias.

2 Korvausten mediaani, ikävähennys poistettu. Jos ikä ei selvinnyt tuomiosta, oletettiin vahinkoa kärsineen iäksi 37 vuotta (aineiston keskiarvo).

LIITE: HAITTARAHA KERTASUORITUKSENA 2024

Voimassa olevien laskuperusteiden mukaisena (1.1.2024 ja sen jälkeen sattuneet vahinkotapahtumat)

Taulukko sivuilla 168–176.

TyTAL (459/2015) 86 §:n mukainen haittarahan perusmäärä (euroa) vuonna 2024: 15060

Pääoma-arvojen laskennassa käytetty korkokanta: 2%

Ikä	Pääoma-kerroin	Haittaluokka ja haittarahan määrä prosentteina perussummasta (TyTAL 86 §)						
		1 1,15	2 2,27	3 3,36	4 4,42	5 5,45	6 6,45	7 7,42
0	42,10	7 290,76	14 391,32	21 301,69	28 021,86	34 551,85	40 891,63	47 041,23
1	41,96	7 267,76	14 345,93	21 234,50	27 933,48	34 442,86	40 762,65	46 892,85
2	41,80	7 239,21	14 289,57	21 151,08	27 823,74	34 307,56	40 602,52	46 708,64
3	41,63	7 209,53	14 230,98	21 064,36	27 709,66	34 166,89	40 436,04	46 517,12
4	41,45	7 179,07	14 170,85	20 975,36	27 592,59	34 022,53	40 265,20	46 320,59
5	41,04	7 107,34	14 029,26	20 765,78	27 316,89	33 682,59	39 862,88	45 857,77
6	40,85	7 074,81	13 965,07	20 670,76	27 191,90	33 528,47	39 680,48	45 647,94
7	40,66	7 041,61	13 899,52	20 573,74	27 064,27	33 371,10	39 494,24	45 433,68
8	40,46	7 007,71	13 832,60	20 474,69	26 933,97	33 210,43	39 304,09	45 214,94
9	40,26	6 973,10	13 764,29	20 373,58	26 800,96	33 046,43	39 110,00	44 991,66
10	40,06	6 937,79	13 694,59	20 270,40	26 665,23	32 879,07	38 911,93	44 763,80
11	39,85	6 901,78	13 623,52	20 165,21	26 526,85	32 708,45	38 710,00	44 531,50
12	39,64	6 865,13	13 551,18	20 058,13	26 385,99	32 534,76	38 504,44	44 295,03
13	39,42	6 827,85	13 477,59	19 949,20	26 242,70	32 358,08	38 295,34	44 054,49
14	39,21	6 789,97	13 402,82	19 838,53	26 097,12	32 178,57	38 082,90	43 810,09
15	38,67	6 696,91	13 219,12	19 566,63	25 739,44	31 737,54	37 560,94	43 209,64
16	38,44	6 657,23	13 140,79	19 450,68	25 586,90	31 549,46	37 338,36	42 953,58
17	38,21	6 617,23	13 061,83	19 333,81	25 433,17	31 359,91	37 114,02	42 695,51
18	37,98	6 577,09	12 982,61	19 216,55	25 278,91	31 169,70	36 888,91	42 436,54
19	37,74	6 536,76	12 902,99	19 098,70	25 123,89	30 978,55	36 662,69	42 176,30
20	37,51	6 495,98	12 822,49	18 979,55	24 967,14	30 785,28	36 433,95	41 913,17
21	37,27	6 454,49	12 740,59	18 858,32	24 807,67	30 588,65	36 201,24	41 645,46
22	37,02	6 412,10	12 656,92	18 734,47	24 644,75	30 387,76	35 963,50	41 371,96
23	36,77	6 368,79	12 571,43	18 607,94	24 478,30	30 182,51	35 720,59	41 092,52
24	36,52	6 324,58	12 484,18	18 478,79	24 308,40	29 973,03	35 472,67	40 807,32
25	35,85	6 208,67	12 255,37	18 140,10	23 862,87	29 423,68	34 822,52	40 059,40
26	35,58	6 161,75	12 162,76	18 003,02	23 682,55	29 201,33	34 559,37	39 756,68
27	35,30	6 113,78	12 068,06	17 862,86	23 498,16	28 973,98	34 290,31	39 447,14
28	35,02	6 064,59	11 970,97	17 719,15	23 309,12	28 740,88	34 014,44	39 129,79
29	34,73	6 014,30	11 871,71	17 572,23	23 115,85	28 502,57	33 732,40	38 805,34
30	34,43	5 963,03	11 770,49	17 422,41	22 918,76	28 259,56	33 444,80	38 474,48

Ikä	Pääoma-kerroin	Haittaluokka ja haittarahan määrä prosentteina perussummasta (TyTAL 86 §)						
		8 8,36	9 9,27	10 10,15	11 13,00	12 16,00	13 19,00	14 22,00
0	42,10	53 000,63	58 769,84	64 348,85	82 417,25	101 436,61	120 455,98	139 475,34
1	41,96	52 833,45	58 584,46	64 145,88	82 157,28	101 116,66	120 076,03	139 035,40
2	41,80	52 625,91	58 354,32	63 893,89	81 834,54	100 719,44	119 604,33	138 489,23
3	41,63	52 410,12	58 115,05	63 631,91	81 499,00	100 306,46	119 113,92	137 921,38
4	41,45	52 188,70	57 869,52	63 363,07	81 154,67	99 882,67	118 610,67	137 338,67
5	41,04	51 667,24	57 291,31	62 729,96	80 343,79	98 884,67	117 425,55	135 966,42
6	40,85	51 430,83	57 029,16	62 442,93	79 976,17	98 432,21	116 888,25	135 344,28
7	40,66	51 189,43	56 761,49	62 149,85	79 600,79	97 970,20	116 339,62	134 709,03
8	40,46	50 942,97	56 488,20	61 850,62	79 217,54	97 498,52	115 779,49	134 060,46
9	40,26	50 691,41	56 209,26	61 545,19	78 826,36	97 017,06	115 207,75	133 398,45
10	40,06	50 434,69	55 924,59	61 233,50	78 427,14	96 525,72	114 624,29	132 722,86
11	39,85	50 172,96	55 634,37	60 915,74	78 020,16	96 024,81	114 029,46	132 034,11
12	39,64	49 906,53	55 338,94	60 592,26	77 605,85	95 514,89	113 423,94	131 332,98
13	39,42	49 635,52	55 038,43	60 263,22	77 184,42	94 996,20	112 807,99	130 619,78
14	39,21	49 360,16	54 733,10	59 928,90	76 756,23	94 469,21	112 182,18	129 895,16
15	38,67	48 683,64	53 982,93	59 107,53	75 704,22	93 174,43	110 644,63	128 114,84
16	38,44	48 395,14	53 663,03	58 757,26	75 255,60	92 622,28	109 988,95	127 355,63
17	38,21	48 104,37	53 340,61	58 404,23	74 803,45	92 065,78	109 328,12	126 590,45
18	37,98	47 812,60	53 017,08	58 049,98	74 349,73	91 507,36	108 664,99	125 822,62
19	37,74	47 519,39	52 691,95	57 693,99	73 893,78	90 946,20	107 998,61	125 051,02
20	37,51	47 222,92	52 363,21	57 334,05	73 432,77	90 378,79	107 324,82	124 270,84
21	37,27	46 921,30	52 028,76	56 967,85	72 963,75	89 801,54	106 639,32	123 477,11
22	37,02	46 613,16	51 687,08	56 593,72	72 484,57	89 211,78	105 938,99	122 666,20
23	36,77	46 298,31	51 337,96	56 211,47	71 994,99	88 609,21	105 223,44	121 837,67
24	36,52	45 976,98	50 981,65	55 821,33	71 495,30	87 994,22	104 493,13	120 992,05
25	35,85	45 134,31	50 047,25	54 798,23	70 184,93	86 381,45	102 577,97	118 774,49
26	35,58	44 793,23	49 669,05	54 384,13	69 654,55	85 728,68	101 802,81	117 876,93
27	35,30	44 444,49	49 282,35	53 960,72	69 112,25	85 061,23	101 010,21	116 959,19
28	35,02	44 086,93	48 885,87	53 526,60	68 556,23	84 376,90	100 197,57	116 018,24
29	34,73	43 721,37	48 480,52	53 082,77	67 987,78	83 677,27	99 366,76	115 056,25
30	34,43	43 348,61	48 067,18	52 630,19	67 408,12	82 963,84	98 519,56	114 075,28

Ikä	Pääoma- kerroin	Haittaluokka ja haittarahan määrä prosentteina perussummasta (TyTAL 86 §)					
		15	16	17	18	19	20
		25,00	32,00	39,00	46,00	53,00	60,00
0	42,10	158 494,71	202 873,23	247 251,75	291 630,26	336 008,78	380 387,30
1	41,96	157 994,77	202 233,31	246 471,85	290 710,38	334 948,92	379 187,46
2	41,80	157 374,12	201 438,88	245 503,63	289 568,38	333 633,14	377 697,89
3	41,63	156 728,84	200 612,91	244 496,99	288 381,06	332 265,14	376 149,21
4	41,45	156 066,67	199 765,34	243 464,01	287 162,68	330 861,35	374 560,02
5	41,04	154 507,30	197 769,34	241 031,38	284 293,43	327 555,47	370 817,52
6	40,85	153 800,32	196 864,41	239 928,51	282 992,60	326 056,69	369 120,78
7	40,66	153 078,44	195 940,41	238 802,37	281 664,33	324 526,30	367 388,26
8	40,46	152 341,43	194 997,03	237 652,63	280 308,23	322 963,83	365 619,44
9	40,26	151 589,15	194 034,11	236 479,07	278 924,04	321 369,00	363 813,96
10	40,06	150 821,43	193 051,43	235 281,43	277 511,43	319 741,43	361 971,43
11	39,85	150 038,76	192 049,61	234 060,47	276 071,32	318 082,17	360 093,03
12	39,64	149 242,02	191 029,79	232 817,55	274 605,32	316 393,09	358 180,85
13	39,42	148 431,57	189 992,41	231 553,25	273 114,09	314 674,93	356 235,77
14	39,21	147 608,14	188 938,41	230 268,69	271 598,97	312 929,25	354 259,52
15	38,67	145 585,04	186 348,85	227 112,66	267 876,47	308 640,28	349 404,10
16	38,44	144 722,31	185 244,55	225 766,80	266 289,05	306 811,29	347 333,54
17	38,21	143 852,79	184 131,56	224 410,34	264 689,12	304 967,90	345 246,68
18	37,98	142 980,25	183 014,73	223 049,20	263 083,67	303 118,14	343 152,61
19	37,74	142 103,43	181 892,39	221 681,35	261 470,32	301 259,28	341 048,24
20	37,51	141 216,87	180 757,59	220 298,31	259 839,03	299 379,76	338 920,48
21	37,27	140 314,90	179 603,07	218 891,24	258 179,41	297 467,59	336 755,76
22	37,02	139 393,41	178 423,56	217 453,72	256 483,87	295 514,03	334 544,18
23	36,77	138 451,90	177 218,43	215 984,96	254 751,49	293 518,02	332 284,55
24	36,52	137 490,96	175 988,43	214 485,90	252 983,37	291 480,84	329 978,31
25	35,85	134 971,01	172 762,89	210 554,78	248 346,66	286 138,54	323 930,43
26	35,58	133 951,06	171 457,36	208 963,66	246 469,95	283 976,25	321 482,55
27	35,30	132 908,17	170 122,45	207 336,74	244 551,03	281 765,31	318 979,60
28	35,02	131 838,91	168 753,81	205 668,70	242 583,60	279 498,50	316 413,39
29	34,73	130 745,74	167 354,55	203 963,35	240 572,16	277 180,97	313 789,77
30	34,43	129 631,00	165 927,68	202 224,36	238 521,04	274 817,72	311 114,40

Ikä	Pääoma- kerroin	Haittaluokka ja haittarahan määrä prosentteina perussummasta (TyTAL 86 §)						
		1	2	3	4	5	6	7
		1,15	2,27	3,36	4,42	5,45	6,45	7,42
31	34,13	5 910,73	11 667,27	17 269,62	22 717,77	28 011,73	33 151,50	38 137,08
32	33,82	5 857,38	11 561,96	17 113,73	22 512,71	27 758,88	32 852,25	37 792,82
33	33,51	5 802,90	11 454,43	16 954,57	22 303,33	27 500,71	32 546,71	37 441,34
34	33,18	5 747,26	11 344,60	16 792,01	22 089,49	27 237,04	32 234,66	37 082,35
35	32,33	5 598,65	11 051,25	16 357,80	21 518,30	26 532,75	31 401,14	36 123,48
36	31,99	5 539,77	10 935,02	16 185,75	21 291,97	26 253,68	31 070,87	35 743,54
37	31,64	5 479,85	10 816,76	16 010,71	21 061,70	25 969,75	30 734,84	35 356,98
38	31,29	5 418,90	10 696,43	15 832,61	20 827,42	25 680,87	30 392,95	34 963,68
39	30,93	5 356,88	10 574,02	15 651,41	20 589,06	25 386,96	30 045,12	34 563,53
40	30,57	5 293,80	10 449,50	15 467,10	20 346,60	25 088,00	29 691,30	34 156,51
41	30,20	5 229,64	10 322,85	15 279,63	20 099,99	24 783,93	29 331,44	33 742,52
42	29,82	5 164,37	10 194,02	15 088,95	19 849,16	24 474,64	28 965,40	33 321,44
43	29,44	5 097,99	10 062,98	14 894,99	19 594,00	24 160,02	28 593,05	32 893,09
44	29,05	5 030,46	9 929,68	14 697,68	19 334,45	23 839,99	28 214,29	32 457,37
45	27,98	4 846,27	9 566,12	14 159,55	18 626,55	22 967,12	27 181,27	31 269,00
46	27,57	4 775,52	9 426,46	13 952,83	18 354,61	22 631,82	26 784,45	30 812,49
47	27,16	4 703,82	9 284,94	13 743,35	18 079,05	22 292,04	26 382,32	30 349,89
48	26,74	4 631,20	9 141,58	13 531,15	17 799,90	21 947,84	25 974,97	29 881,28
49	26,32	4 557,65	8 996,41	13 316,27	17 517,23	21 599,30	25 562,48	29 406,76
50	25,89	4 483,13	8 849,30	13 098,52	17 230,79	21 246,12	25 144,48	28 925,90
51	25,45	4 407,59	8 700,19	12 877,82	16 940,47	20 888,13	24 720,82	28 438,52
52	25,01	4 331,08	8 549,18	12 654,30	16 646,43	20 525,57	24 291,73	27 944,90
53	24,56	4 253,62	8 396,27	12 427,96	16 348,69	20 158,45	23 857,24	27 445,08
54	24,11	4 175,24	8 241,56	12 198,96	16 047,45	19 787,01	23 417,66	26 939,38
55	22,86	3 958,77	7 814,26	11 566,49	15 215,44	18 761,12	22 203,52	25 542,66
56	22,39	3 878,36	7 655,55	11 331,56	14 906,39	18 380,05	21 752,54	25 023,85
57	21,93	3 797,26	7 495,45	11 094,59	14 594,67	17 995,70	21 297,66	24 500,56
58	21,45	3 715,48	7 334,04	10 855,67	14 280,38	17 608,16	20 839,02	23 972,95
59	20,98	3 633,07	7 171,36	10 614,88	13 963,62	17 217,58	20 376,77	23 441,19
60	20,50	3 550,04	7 007,46	10 372,28	13 644,49	16 824,09	19 911,08	22 905,46
61	20,02	3 466,41	6 842,39	10 127,94	13 323,06	16 427,76	19 442,02	22 365,86
62	19,53	3 382,19	6 676,15	9 881,89	12 999,38	16 028,65	18 969,69	21 822,50
63	19,04	3 297,41	6 508,81	9 634,19	12 673,54	15 626,88	18 494,20	21 275,49
64	18,55	3 211,94	6 340,09	9 384,45	12 345,02	15 221,80	18 014,79	20 723,99
65	17,20	2 978,66	5 879,62	8 702,87	11 448,42	14 116,26	16 706,40	19 218,83
66	16,70	2 892,94	5 710,42	8 452,43	11 118,97	13 710,04	16 225,64	18 665,78
67	16,20	2 806,43	5 539,65	8 199,66	10 786,46	13 300,05	15 740,42	18 107,59
68	15,70	2 719,07	5 367,22	7 944,43	10 450,70	12 886,05	15 250,46	17 543,94
69	15,19	2 630,82	5 193,00	7 686,56	10 111,48	12 467,78	14 755,44	16 974,48
70	14,68	2 541,70	5 017,10	7 426,19	9 768,98	12 045,46	14 255,64	16 399,51

Ikä	Pääoma-kerroin	Haittaluokka ja haittarahan määrä prosentteina perussummasta (TyTAL 86 §)						
		8	9	10	11	12	13	14
		8,36	9,27	10,15	13,00	16,00	19,00	22,00
31	34,13	42 968,46	47 645,65	52 168,64	66 816,98	82 236,28	97 655,58	113 074,89
32	33,82	42 580,59	47 215,56	51 697,73	66 213,84	81 493,96	96 774,08	112 054,20
33	33,51	42 184,58	46 776,44	51 216,92	65 598,03	80 736,04	95 874,04	111 012,05
34	33,18	41 780,11	46 327,95	50 725,85	64 969,07	79 961,94	94 954,80	109 947,66
35	32,33	40 699,77	45 130,01	49 414,20	63 289,12	77 894,30	92 499,48	107 104,66
36	31,99	40 271,70	44 655,34	48 894,46	62 623,45	77 075,02	91 526,58	105 978,15
37	31,64	39 836,16	44 172,40	48 365,68	61 946,19	76 241,46	90 536,73	104 832,01
38	31,29	39 393,04	43 681,03	47 827,67	61 257,11	75 393,37	89 529,63	103 665,88
39	30,93	38 942,20	43 181,13	47 280,30	60 556,06	74 530,53	88 505,00	102 479,48
40	30,57	38 483,61	42 672,62	46 723,52	59 842,94	73 652,85	87 462,76	101 272,66
41	30,20	38 017,18	42 155,42	46 157,22	59 117,63	72 760,16	86 402,69	100 045,21
42	29,82	37 542,75	41 629,34	45 581,21	58 379,87	71 852,15	85 324,43	98 796,71
43	29,44	37 060,14	41 094,20	44 995,27	57 629,41	70 928,51	84 227,60	97 526,70
44	29,05	36 569,22	40 549,85	44 399,24	56 866,02	69 988,95	83 111,87	96 234,80
45	27,98	35 230,30	39 065,18	42 773,63	54 783,96	67 426,41	80 068,86	92 711,31
46	27,57	34 715,96	38 494,85	42 149,17	53 984,15	66 442,04	78 899,92	91 357,80
47	27,16	34 194,76	37 916,92	41 516,36	53 173,67	65 444,52	77 715,36	89 986,21
48	26,74	33 666,78	37 331,47	40 875,34	52 352,65	64 434,03	76 515,41	88 596,79
49	26,32	33 132,14	36 738,63	40 226,23	51 521,27	63 410,80	75 300,32	87 189,85
50	25,89	32 590,37	36 137,89	39 568,45	50 678,81	62 373,92	74 069,03	85 764,13
51	25,45	32 041,24	35 528,99	38 901,75	49 824,90	61 322,96	72 821,01	84 319,07
52	25,01	31 485,09	34 912,30	38 226,52	48 960,07	60 258,55	71 557,03	82 855,51
53	24,56	30 921,95	34 287,85	37 542,80	48 084,37	59 180,76	70 277,15	81 373,55
54	24,11	30 352,19	33 656,07	36 851,04	47 198,38	58 090,31	68 982,24	79 874,17
55	22,86	28 778,52	31 911,11	34 940,43	44 751,29	55 078,50	65 405,72	75 732,94
56	22,39	28 193,99	31 262,95	34 230,74	43 842,33	53 959,79	64 077,25	74 194,72
57	21,93	27 604,41	30 609,19	33 514,92	42 925,51	52 831,40	62 737,29	72 643,17
58	21,45	27 009,95	29 950,03	32 793,18	42 001,12	51 693,69	61 386,25	71 078,82
59	20,98	26 410,83	29 285,69	32 065,78	41 069,47	50 547,04	60 024,60	69 502,17
60	20,50	25 807,22	28 616,38	31 332,93	40 130,85	49 391,82	58 652,78	67 913,75
61	20,02	25 199,28	27 942,26	30 594,81	39 185,48	48 228,28	57 271,08	66 313,88
62	19,53	24 587,07	27 263,42	29 851,53	38 233,48	47 056,60	55 879,71	64 702,82
63	19,04	23 970,77	26 580,03	29 103,27	37 275,12	45 877,08	54 479,03	63 080,98
64	18,55	23 349,41	25 891,03	28 348,86	36 308,89	44 687,86	53 066,83	61 445,81
65	17,20	21 653,57	24 010,59	26 289,91	33 671,81	41 442,23	49 212,65	56 983,07
66	16,70	21 030,45	23 319,65	25 533,38	32 702,85	40 249,66	47 796,47	55 343,28
67	16,20	20 401,54	22 622,28	24 769,81	31 724,89	39 046,01	46 367,14	53 688,27
68	15,70	19 766,49	21 918,10	23 998,79	30 737,36	37 830,60	44 923,84	52 017,08
69	15,19	19 124,89	21 206,66	23 219,81	29 739,65	36 602,65	43 465,65	50 328,65
70	14,68	18 477,08	20 488,34	22 433,30	28 732,30	35 362,83	41 993,36	48 623,89

Ikä	Pääoma- kerroin	Haittaluokka ja haittarahan määrä prosentteina perussummasta (TyTAL 86 §)					
		15	16	17	18	19	20
		25,00	32,00	39,00	46,00	53,00	60,00
31	34,13	128 494,19	164 472,56	200 450,94	236 429,31	272 407,68	308 386,06
32	33,82	127 334,31	162 987,92	198 641,53	234 295,14	269 948,75	305 602,35
33	33,51	126 150,06	161 472,07	196 794,09	232 116,10	267 438,12	302 760,14
34	33,18	124 940,53	159 923,88	194 907,22	229 890,57	264 873,92	299 857,27
35	32,33	121 709,84	155 788,60	189 867,35	223 946,11	258 024,86	292 103,62
36	31,99	120 429,72	154 150,04	187 870,36	221 590,68	255 311,00	289 031,32
37	31,64	119 127,28	152 482,92	185 838,56	219 194,20	252 549,84	285 905,48
38	31,29	117 802,14	150 786,74	183 771,34	216 755,94	249 740,54	282 725,14
39	30,93	116 453,95	149 061,06	181 668,17	214 275,27	246 882,38	279 489,49
40	30,57	115 082,57	147 305,69	179 528,81	211 751,93	243 975,06	276 198,18
41	30,20	113 687,74	145 520,31	177 352,88	209 185,45	241 018,02	272 850,59
42	29,82	112 268,99	143 704,31	175 139,62	206 574,94	238 010,26	269 445,57
43	29,44	110 825,79	141 857,01	172 888,23	203 919,45	234 950,68	265 981,90
44	29,05	109 357,73	139 977,89	170 598,06	201 218,22	231 838,39	262 458,55
45	27,98	105 353,76	134 852,82	164 351,87	193 850,92	223 349,98	252 849,03
46	27,57	103 815,68	132 884,07	161 952,46	191 020,85	220 089,25	249 157,64
47	27,16	102 257,06	130 889,03	159 521,01	188 152,98	216 784,96	245 416,94
48	26,74	100 678,17	128 868,06	157 057,95	185 247,84	213 437,73	241 627,61
49	26,32	99 079,37	126 821,60	154 563,82	182 306,04	210 048,27	237 790,49
50	25,89	97 459,24	124 747,83	152 036,42	179 325,01	206 613,60	233 902,19
51	25,45	95 817,12	122 645,91	149 474,71	176 303,50	203 132,29	229 961,09
52	25,01	94 153,99	120 517,11	146 880,22	173 243,34	199 606,46	225 969,58
53	24,56	92 469,94	118 361,52	144 253,11	170 144,69	196 036,27	221 927,86
54	24,11	90 766,11	116 180,62	141 595,13	167 009,63	192 424,14	217 838,65
55	22,86	86 060,16	110 157,01	134 253,86	158 350,70	182 447,55	206 544,39
56	22,39	84 312,18	107 919,59	131 526,99	155 134,40	178 741,81	202 349,22
57	21,93	82 549,06	105 662,80	128 776,53	151 890,27	175 004,01	198 117,74
58	21,45	80 771,39	103 387,37	126 003,36	148 619,35	171 235,34	193 851,33
59	20,98	78 979,74	101 094,07	123 208,40	145 322,73	167 437,06	189 551,38
60	20,50	77 174,71	98 783,63	120 392,56	142 001,48	163 610,40	185 219,32
61	20,02	75 356,68	96 456,56	117 556,43	138 656,30	159 756,17	180 856,04
62	19,53	73 525,93	94 113,19	114 700,45	135 287,71	155 874,97	176 462,23
63	19,04	71 682,93	91 754,15	111 825,37	131 896,59	151 967,81	172 039,03
64	18,55	69 824,78	89 375,72	108 926,66	128 477,59	148 028,53	167 579,47
65	17,20	64 753,49	82 884,46	101 015,44	119 146,41	137 277,39	155 408,36
66	16,70	62 890,10	80 499,32	98 108,55	115 717,78	133 327,00	150 936,23
67	16,20	61 009,39	78 092,02	95 174,66	112 257,29	129 339,92	146 422,55
68	15,70	59 110,31	75 661,20	92 212,09	108 762,98	125 313,86	141 864,75
69	15,19	57 191,64	73 205,30	89 218,96	105 232,62	121 246,28	137 259,94
70	14,68	55 254,42	70 725,66	86 196,90	101 668,14	117 139,38	132 610,62

Ikä	Pää- oma- kerroin	Haittaluokka ja haittarahan määrä prosentteina perussummasta (TyTAL 86 §)						
		1	2	3	4	5	6	7
		1,15	2,27	3,36	4,42	5,45	6,45	7,42
71	14,16	2 451,79	4 839,61	7 163,48	9 423,38	11 619,33	13 751,32	15 819,35
72	13,63	2 361,00	4 660,41	6 898,22	9 074,45	11 189,08	13 242,13	15 233,58
73	13,10	2 269,40	4 479,61	6 630,61	8 722,41	10 755,00	12 728,40	14 642,59
74	12,57	2 177,20	4 297,61	6 361,21	8 368,03	10 318,04	12 211,26	14 047,68
75	11,30	1 957,40	3 863,73	5 719,00	7 523,21	9 276,35	10 978,44	12 629,46
76	10,79	1 869,16	3 689,55	5 461,19	7 184,06	8 858,18	10 483,53	12 060,12
77	10,28	1 780,90	3 515,34	5 203,32	6 844,85	8 439,91	9 988,52	11 490,67
78	9,77	1 692,77	3 341,39	4 945,84	6 506,14	8 022,28	9 494,25	10 922,07
79	9,27	1 605,13	3 168,39	4 689,78	6 169,29	7 606,93	9 002,69	10 356,59
80	8,77	1 518,22	2 996,84	4 435,85	5 835,25	7 195,05	8 515,24	9 795,82
81	8,27	1 432,34	2 827,32	4 184,93	5 505,17	6 788,05	8 033,56	9 241,71
82	7,78	1 347,84	2 660,52	3 938,04	5 180,39	6 387,59	7 559,62	8 696,50
83	7,30	1 265,00	2 497,00	3 696,00	4 861,99	5 994,99	7 094,99	8 161,99
84	6,84	1 184,10	2 337,31	3 459,63	4 551,06	5 611,60	6 641,25	7 640,01
85	5,97	1 033,96	2 040,95	3 020,97	3 974,01	4 900,08	5 799,18	6 671,31
86	5,57	964,10	1 903,06	2 816,86	3 705,51	4 569,01	5 407,36	6 220,56
87	5,18	896,65	1 769,92	2 619,79	3 446,27	4 249,36	5 029,06	5 785,37
88	4,80	831,69	1 641,69	2 429,99	3 196,60	3 941,51	4 664,72	5 366,24
89	4,44	769,28	1 518,49	2 247,64	2 956,72	3 645,72	4 314,66	4 963,54
90	4,10	709,56	1 400,61	2 073,15	2 727,18	3 362,70	3 979,71	4 578,21
91	3,77	652,76	1 288,49	1 907,19	2 508,87	3 093,51	3 661,13	4 211,72
92	3,46	599,06	1 182,49	1 750,30	2 302,47	2 839,02	3 359,94	3 865,24
93	3,17	548,19	1 082,08	1 601,67	2 106,96	2 597,95	3 074,63	3 537,02
94	2,88	499,25	985,47	1 458,67	1 918,84	2 365,99	2 800,12	3 221,22
95	2,61	451,22	890,66	1 318,34	1 734,24	2 138,38	2 530,74	2 911,33
96	2,34	404,96	799,36	1 183,20	1 556,47	1 919,18	2 271,32	2 612,90
97	2,09	362,20	714,94	1 058,24	1 392,09	1 716,49	2 031,44	2 336,95
98	1,86	322,76	637,11	943,03	1 240,53	1 529,62	1 810,28	2 082,52
99	1,65	286,50	565,52	837,07	1 101,14	1 357,75	1 606,87	1 848,53
100	1,46	253,20	499,80	739,79	973,18	1 199,96	1 420,14	1 633,71
101	1,29	222,67	439,53	650,59	855,83	1 055,27	1 248,89	1 436,71
102	1,12	194,67	384,27	568,78	748,22	922,58	1091,86	1256,06
103	0,98	168,97	333,53	493,69	649,44	800,77	947,71	1090,23
104	0,84	145,32	286,84	424,57	558,52	688,67	815,03	937,60
105	0,71	123,45	243,68	360,69	474,48	585,05	692,40	796,52
106	0,60	103,12	203,54	301,28	396,32	488,68	578,34	665,32
107	0,49	84,05	165,91	245,58	323,06	398,34	471,43	542,33
108	0,38	66,09	130,46	193,11	254,03	313,22	370,70	426,44
109	0,29	50,38	99,44	147,18	193,62	238,73	282,54	325,03
110	0,29	50,38	99,44	147,18	193,62	238,73	282,54	325,03
111	0,29	50,38	99,44	147,18	193,62	238,73	282,54	325,03
112	0,29	50,38	99,44	147,18	193,62	238,73	282,54	325,03
113	0,29	50,38	99,44	147,18	193,62	238,73	282,54	325,03
114	0,29	50,38	99,44	147,18	193,62	238,73	282,54	325,03
115	0,29	50,38	99,44	147,18	193,62	238,73	282,54	325,03
116	0,29	50,38	99,44	147,18	193,62	238,73	282,54	325,03
117	0,29	50,38	99,44	147,18	193,62	238,73	282,54	325,03
118	0,29	50,38	99,44	147,18	193,62	238,73	282,54	325,03
119	0,29	50,38	99,44	147,18	193,62	238,73	282,54	325,03
120	0,29	50,38	99,44	147,18	193,62	238,73	282,54	325,03

Ikä	Pääoma- kerroin	Haittaluokka ja haittarahan määrä prosentteina perussummasta (TyTAL 86 §)						
		8	9	10	11	12	13	14
		8,36	9,27	10,15	13,00	16,00	19,00	22,00
71	14,16	17 823,41	19 763,52	21 639,67	27 715,84	34 111,80	40 507,76	46 903,72
72	13,63	17 163,44	19 031,71	20 838,38	26 689,56	32 848,69	39 007,81	45 166,94
73	13,10	16 497,58	18 293,37	20 029,96	25 654,13	31 574,32	37 494,50	43 414,69
74	12,57	15 827,31	17 550,14	19 216,17	24 611,84	30 291,50	35 971,15	41 650,81
75	11,30	14 229,42	15 778,31	17 276,15	22 127,08	27 233,33	32 339,58	37 445,83
76	10,79	13 587,96	15 067,03	16 497,34	21 129,60	26 005,66	30 881,72	35 757,78
77	10,28	12 946,36	14 355,59	15 718,37	20 131,90	24 777,72	29 423,55	34 069,37
78	9,77	12 305,73	13 645,23	14 940,57	19 135,71	23 551,64	27 967,57	32 383,50
79	9,27	11 668,61	12 938,75	14 167,03	18 144,96	22 332,26	26 519,56	30 706,86
80	8,77	11 036,81	12 238,18	13 399,95	17 162,50	21 123,07	25 083,65	29 044,22
81	8,27	10 412,49	11 545,91	12 641,96	16 191,68	19 928,22	23 664,76	27 401,30
82	7,78	9 798,21	10 864,76	11 896,15	15 236,45	18 752,55	22 268,65	25 784,76
83	7,30	9 195,99	10 196,99	11 164,99	14 299,98	17 599,98	20 899,98	24 199,97
84	6,84	8 607,88	9 544,86	10 450,95	13 385,46	16 474,41	19 563,36	22 652,32
85	5,97	7 516,46	8 334,64	9 125,85	11 688,28	14 385,57	17 082,86	19 780,16
86	5,57	7 008,61	7 771,51	8 509,26	10 898,56	13 413,62	15 928,67	18 443,72
87	5,18	6 518,28	7 227,81	7 913,94	10 136,09	12 475,18	14 814,28	17 153,37
88	4,80	6 046,06	6 704,18	7 340,61	9 401,76	11 571,40	13 741,03	15 910,67
89	4,44	5 592,34	6 201,08	6 789,74	8 696,22	10 703,04	12 709,87	14 716,69
90	4,10	5 158,20	5 719,68	6 262,64	8 021,12	9 872,15	11 723,18	13 574,21
91	3,77	4 745,28	5 261,81	5 761,31	7 379,02	9 081,87	10 784,72	12 487,57
92	3,46	4 354,90	4 828,94	5 287,35	6 771,98	8 334,74	9 897,50	11 460,27
93	3,17	3 985,11	4 418,89	4 838,38	6 196,94	7 627,00	9 057,06	10 487,12
94	2,88	3 629,30	4 024,35	4 406,38	5 643,65	6 946,03	8 248,41	9 550,79
95	2,61	3 280,15	3 637,20	3 982,48	5 100,71	6 277,80	7 454,89	8 631,98
96	2,34	2 943,91	3 264,36	3 574,25	4 577,86	5 634,29	6 690,71	7 747,14
97	2,09	2 633,00	2 919,61	3 196,77	4 094,38	5 039,24	5 984,10	6 928,95
98	1,86	2 346,35	2 601,75	2 848,74	3 648,63	4 490,62	5 332,61	6 174,60
99	1,65	2 082,71	2 309,41	2 528,65	3 238,66	3 986,04	4 733,43	5 480,81
100	1,46	1 840,68	2 041,04	2 234,79	2 862,30	3 522,83	4 183,36	4 843,89
101	1,29	1 618,72	1 794,92	1 965,31	2 517,15	3 098,03	3 678,91	4 259,79
102	1,12	1 415,19	1 569,23	1 718,20	2 200,65	2 708,50	3 216,34	3 724,18
103	0,98	1 228,34	1 362,05	1 491,35	1 910,10	2 350,90	2 791,69	3 232,48
104	0,84	1 056,38	1 171,37	1 282,56	1 642,69	2 021,78	2 400,86	2 779,94
105	0,71	897,43	995,12	1 089,58	1 395,52	1 717,57	2 039,61	2 361,66
106	0,60	749,60	831,20	910,11	1 165,65	1 434,65	1 703,64	1 972,64
107	0,49	611,03	677,54	741,86	950,17	1 169,44	1 388,70	1 607,97
108	0,38	480,47	532,77	583,34	747,14	919,55	1 091,97	1 264,39
109	0,29	366,21	406,07	444,62	569,46	700,87	832,29	963,70
110	0,29	366,21	406,07	444,62	569,46	700,87	832,29	963,70
111	0,29	366,21	406,07	444,62	569,46	700,87	832,29	963,70
112	0,29	366,21	406,07	444,62	569,46	700,87	832,29	963,70
113	0,29	366,21	406,07	444,62	569,46	700,87	832,29	963,70
114	0,29	366,21	406,07	444,62	569,46	700,87	832,29	963,70
115	0,29	366,21	406,07	444,62	569,46	700,87	832,29	963,70
116	0,29	366,21	406,07	444,62	569,46	700,87	832,29	963,70
117	0,29	366,21	406,07	444,62	569,46	700,87	832,29	963,70
118	0,29	366,21	406,07	444,62	569,46	700,87	832,29	963,70
119	0,29	366,21	406,07	444,62	569,46	700,87	832,29	963,70
120	0,29	366,21	406,07	444,62	569,46	700,87	832,29	963,70

Ikä	Pääoma- kerroin	Haittaluokka ja haittarahan määrä prosentteina perussummasta (Ty- TAL 86§)					
		15	16	17	18	19	20
		25,00	32,00	39,00	46,00	53,00	60,00
71	14,16	53 299,69	68 223,60	83 147,51	98 071,42	112 995,33	127 919,25
72	13,63	51 326,07	65 697,37	80 068,67	94 439,97	108 811,27	123 182,57
73	13,10	49 334,87	63 148,64	76 962,40	90 776,17	104 589,93	118 403,69
74	12,57	47 330,46	60 582,99	73 835,52	87 088,05	100 340,58	113 593,11
75	11,30	42 552,08	54 466,67	66 381,25	78 295,84	90 210,42	102 125,00
76	10,79	40 633,84	52 011,31	63 388,79	74 766,26	86 143,74	97 521,21
77	10,28	38 715,19	49 555,45	60 395,70	71 235,96	82 076,21	92 916,46
78	9,77	36 799,44	47 103,28	57 407,12	67 710,96	78 014,81	88 318,65
79	9,27	34 894,16	44 664,53	54 434,89	64 205,26	73 975,62	83 745,99
80	8,77	33 004,80	42 246,14	51 487,49	60 728,83	69 970,18	79 211,52
81	8,27	31 137,84	39 856,43	48 575,03	57 293,62	66 012,21	74 730,81
82	7,78	29 300,86	37 505,10	45 709,34	53 913,58	62 117,82	70 322,07
83	7,30	27 499,97	35 199,96	42 899,95	50 599,94	58 299,94	65 999,93
84	6,84	25 741,27	32 948,82	40 156,38	47 363,93	54 571,49	61 779,04
85	5,97	22 477,45	28 771,14	35 064,83	41 358,51	47 652,20	53 945,89
86	5,57	20 958,77	26 827,23	32 695,69	38 564,14	44 432,60	50 301,06
87	5,18	19 492,47	24 950,36	30 408,26	35 866,15	41 324,04	46 781,93
88	4,80	18 080,31	23 142,80	28 205,28	33 267,77	38 330,25	43 392,74
89	4,44	16 723,51	21 406,09	26 088,67	30 771,25	35 453,84	40 136,42
90	4,10	15 425,23	19 744,30	24 063,36	28 382,43	32 701,49	37 020,56
91	3,77	14 190,42	18 163,74	22 137,06	26 110,38	30 083,70	34 057,02
92	3,46	13 023,03	16 669,48	20 315,93	23 962,38	27 608,83	31 255,28
93	3,17	11 917,19	15 254,00	18 590,81	21 927,62	25 264,43	28 601,24
94	2,88	10 853,16	13 892,05	16 930,94	19 969,82	23 008,71	26 047,60
95	2,61	9 809,06	12 555,60	15 302,14	18 048,68	20 795,21	23 541,75
96	2,34	8 803,57	11 268,57	13 733,57	16 198,57	18 663,57	21 128,57
97	2,09	7 873,81	10 078,48	12 283,14	14 487,81	16 692,48	18 897,14
98	1,86	7 016,59	8 981,24	10 945,88	12 910,53	14 875,18	16 839,82
99	1,65	6 228,20	7 972,09	9 715,98	11 459,88	13 203,77	14 947,67
100	1,46	5 504,42	7 045,66	8 586,90	10 128,13	11 669,37	13 210,61
101	1,29	4 840,67	6 196,06	7 551,45	8 906,84	10 262,23	11 617,62
102	1,12	4232,02	5416,99	6601,96	7786,92	8971,89	10156,86
103	0,98	3673,28	4701,79	5730,31	6758,83	7787,35	8815,86
104	0,84	3159,02	4043,55	4928,08	5812,61	6697,13	7581,66
105	0,71	2683,70	3435,14	4186,57	4938,01	5689,45	6440,88
106	0,60	2241,64	2869,30	3496,96	4124,61	4752,27	5379,93
107	0,49	1827,24	2338,87	2850,50	3362,13	3873,75	4385,38
108	0,38	1436,80	1839,11	2241,42	2643,72	3046,03	3448,33
109	0,29	1095,11	1401,74	1708,38	2015,01	2321,64	2628,27
110	0,29	1095,11	1401,74	1708,38	2015,01	2321,64	2628,27
111	0,29	1095,11	1401,74	1708,38	2015,01	2321,64	2628,27
112	0,29	1095,11	1401,74	1708,38	2015,01	2321,64	2628,27
113	0,29	1095,11	1401,74	1708,38	2015,01	2321,64	2628,27
114	0,29	1095,11	1401,74	1708,38	2015,01	2321,64	2628,27
115	0,29	1095,11	1401,74	1708,38	2015,01	2321,64	2628,27
116	0,29	1095,11	1401,74	1708,38	2015,01	2321,64	2628,27
117	0,29	1095,11	1401,74	1708,38	2015,01	2321,64	2628,27
118	0,29	1095,11	1401,74	1708,38	2015,01	2321,64	2628,27
119	0,29	1095,11	1401,74	1708,38	2015,01	2321,64	2628,27
120	0,29	1095,11	1401,74	1708,38	2015,01	2321,64	2628,27

LIITE: ICD-10-KOODIT

Suosituksissa esiintyvät ICD-10-koodit

F32	Masennustila
F43.0	Akuutti stressireaktio
F43.00	Akuutti stressireaktio lieväasteinen häiriö
F43.01	Akuutti stressireaktio keskivaikkea häiriö
F43.02	Akuutti stressireaktio vaikea-asteinen häiriö
F43.1	Traumaperäinen stressireaktio
F43.2	Sopeutumishäiriöt
F45.4	Pitkäaikainen kipuoireyhtymä
G56.4	Kausalgia (CRPS II)
I61.9	Traumaattinen intracerebraalivuoto
M79.2	Määrittämätön hermosärky tai hermotulehdus
M79.6	Raajakipu
M89.0	Algoneurodystrofia (CRPS I)
R52.0	Akuutti kipu
R52.1	Pitkäaikainen sietämätön kipu
R52.2	Muu pitkäaikainen kipu
R52.9	Määrittämätön kipu
S00	Pinnallinen päävamma
S00.0	Pinnallinen päänahan vamma
S00.1	Silmäluomien ja silmän seudun ruhje
S00.2	Muu pinnallinen silmäluomien ja silmän seudun vamma
S00.3	Pinnallinen nenävamma
S00.4	Pinnallinen korvavamma
S00.5	Pinnalliset huuli- ja/tai suuontelovammat
S00.50	Pinnallinen posken limakalvon vamma
S00.51	Pinnallinen suuontelon muun osan vamma
S00.52	Pinnallinen huulen vamma
S00.59	Tarkemmin määrittämätön pinnallinen huulen tai suuontelon vamma
S00.7	Useat pinnalliset päävammat
S00.8	Pään muun osan pinnallinen vamma
S00.9	Sijainniltaan määrittämätön pinnallinen pään vamma
S01	Pään haava
S01.0	Päänahan haava
S01.1	Silmäluomen tai silmän seudun haava
S01.2	Nenän haava
S01.3	Korvan haava
S01.4	Posken ja/tai ohimo-leukaseudun haava
S01.40	Posken haava
S01.41	Ohimo-leukaseudun haava
S01.50	Suuontelon haava
S01.51	Huulen haava
S01.59	Huulen ja suuontelon haava
S01.7	Useat pään haavat
S01.8	Pään muun osan haava
S01.9	Sijainniltaan määrittämätön pään haava

S02	Kallon ja kasvojen luiden murtumat
S02.0	Kallonlaen murtuma
S02.1	Kallonpohjan murtuma
S02.2	Nenäluun murtuma
S02.3	Silmäkuopan pohjan murtuma
S02.4	Yläleuan ja/tai poskiluun murtuma
S02.5	Hampaan murtuma
S02.6	Alaleukaluun murtuma
S03	Pään nivelten ja siteiden sijoiltaanmeno, nyrjähdys ja/tai venähdys
S03.0	Leukanivelen sijoiltaanmeno
S03.2	Hampaan siirtymä
S03.4	Leuan nyrjähdys tai venähdys
S04	Aivohermojen vammat
S04.0	Näköhermon ja/tai näköradan vamma
S04.1	Silmän liikehermon vamma
S04.2	Telähermon vamma
S04.3	Kolmoishermon vamma
S04.4	Loitontajahermon vamma
S04.5	Kasvohermon vamma
S04.6	Kuulo-tasapainohermon vamma
S04.7	Lisähermon vamma
S04.8	Kieli-kitahermon vamma
S04.81	Kielen liikehermon vamma
S04.88	Muun aivohermon vamma
S04.9	Määrittämättömän aivohermon vamma
S05	Silmän ja/tai silmäkuopan vamma
S05.0	Sidekalvon vamma tai sarveiskalvon naarmu ilman mainintaa vierasesineestä
S05.3	Silmämunan rikkoutuminen tai repeämä ilman silmänsisäisten kudosten esiintymistä tai menetystä
S06	Kallonsisäinen vamma
S06.0	Aivotärähdys
S06.1	Traumaattinen aivoturvotus
S06.2	Diffuusi aivovamma
S06.3	Paikallinen aivovamma
S06.4	Traumaattinen epiduraaliverenvuoto
S06.5	Traumaattinen kovakalvonalainen verenvuoto
S06.6	Traumaattinen lukinkalvonalainen verenvuoto
S06.7	Kallonsisäinen vamma ja pitkittynyt tajuttomuus
S06.8	Muu kallonsisäinen vamma
S06.9	Määrittämätön kallonsisäinen vamma
S08	Pään osan irti repeäminen
S08.0	Päänahan irti repeäminen
S08.1	Korvalehden irti repeäminen
S09	Muut tai määrittämättömät päävammat
S09.2	Tärykalvon traumaattinen repeämä
S10	Kaulan pinnallinen vamma
S10.0	Kaulan etuosan ruhje
S10.1	Muu tai määrittämätön kaulan pinnallinen vamma
S10.7	Useat kaulan pinnalliset vammat
S10.8	Kaulan muun osan pinnallinen vamma
S10.9	Sijainniltaan määrittämätön kaulan pinnallinen vamma

S11	Kaulan haava
S11.0	Kurkunpään ja/tai henkitorveen ulottuva kaulahaava
S11.1	Kilpirauhaseen ulottuva kaulahaava
S11.2	Nieluun ja/tai ruokatorven kaulaosaan ulottuva kaulahaava
S11.7	Useat kaulan haavat
S11.8	Kaulan muun osan haava
S11.9	Sijaintipaikaltaan määrittämätön kaulan haava
S12	Kaularanganmurtuma
S12.0	Kannattajanikaman murtuma
S12.1	Kiertonikaman murtuma
S12.2	Muun kaulanikaman murtuma
S12.7	Useat kaulanikamamurtumat
S12.8	Kaulan muun osan murtuma
S12.9	Määrittämätön kaulan alueen murtuma
S13.0	Traumaattinen kaularangan nikamavälilevyn repeäminen
S13.1	Kaulanikaman sijoiltaanmeno
S13.2	Muun tai määrittämättömän kaulan osan sijoiltaanmeno
S13.4	Kaularangan nyrjähdys tai venähdys
S14	Kaulan alueen hermojen ja selkäytimen vammat
S14.0	Selkäytimen kaulaosan vamma ja turpoaminen
S14.1	Muu tai määrittämätön selkäytimen kaulaosan vamma
S14.2	Kaularangan hermojuurivamma[t]
S15	Kaulan verisuonivamma
S15.0	Kaulavaltimon vamma
S15.1	Nikamavaltimon vamma
S15.2	Ulomman kaulalaskimon vamma
S15.3	Sisemmän kaulalaskimon vamma
S15.7	Useiden kaulan alueen verisuonien vamma
S15.8	Muun kaulan alueen määritetyn verisuonen vamma
S15.9	Määrittämättömän kaulan alueen verisuonen vamma
S16	Kaulan lihaksen ja/tai jänteen vamma
S20	Rintakehän pinnallinen vamma
S20.0	Rinnan tai rintarauhasen ruhje
S20.1	Muu tai määrittämätön pinnallinen rinnan tai rintarauhasen vamma
S20.2	Rintakehän ruhje
S20.3	Muu pinnallinen rintakehän etuseinän vamma
S20.4	Muu pinnallinen rintakehän takaseinän vamma
S20.7	Useat pinnalliset rintakehän vammat
S20.8	Muun tai määrittämättömän rintakehän osan pinnallinen vamma
S21	Rintakehän haava
S21.0	Rintarauhasen haava
S21.1	Rintakehän etuseinämän haava
S21.2	Rintakehän takaseinän haava
S21.7	Useat rintakehän seinämän haavat
S21.8	Rintakehän muun osan haava
S21.9	Määrittämättömän rintakehän osan haava
S22	Kylkiluun (kylkiluiden), rintalastan ja/tai selkärangan rintakehäosan (rintarangan) murtuma
S22.0	Rintanikaman murtuma
S22.1	Useat rintarangan murtumat
S22.2	Rintalastan murtuma

S22.3	Kylkiluun murtuma
S22.4	Useat kylkiluunmurtumat
S22.5	Varstarinta
S23	Rintakehän alueen nivelten tai siteiden sijoiltaanmeno, nyrjähdys ja/tai venähdys
S23.0	Rintarangan nikamavälilevyn traumaattinen repeämä
S23.1	Rintanikaman sijoiltaanmeno
S23.3	Rintarangan nyrjähdys tai venähdys
S24	Rintakehän alueen hermojen ja selkäytimen vammat
S24.0	Selkäytimen rintakehäosan vamma ja turpoaminen
S24.1	Muu tai määrittämätön selkäytimen rintakehäosan vamma
S24.2	Rintarangan hermojuurivamma
S24.3	Rintakehän ääreishermon vamma
S24.4	Rintakehän sympaattisten hermojen vamma
S24.5	Muun rintakehän hermon vamma
S24.6	Määrittämättömän rintakehän hermon vamma
S25	Rintakehän verisuonien vamma
S25.0	Rinta-aortan vamma
S25.1	Käden ja pään valtimorungon ja/tai solisvaltimon vamma
S25.2	Yläonttolaskimon vamma
S25.3	Käsivarren ja pään laskimon ja/tai solislaskimon vamma
S25.4	Keuhkoverisuonien vamma
S25.5	Kylkivälisuonten vamma
S25.7	Useiden rintakehän verisuonien vamma
S25.8	Muun rintakehän verisuonen vamma
S25.9	Määrittämättömän rintakehän verisuonen vamma
S26	Sydämen vamma
S26.0	Sydämen vamma ja verenvuoto sydänpussiin (hemoperikardium)
S26.8	Muu sydämen vamma
S26.9	Määrittämätön sydämen vamma
S27	Muiden tai määrittämättömien rintaontelon elinten vamma
S27.0	Traumaattinen ilmarinta
S27.1	Traumaattinen veririnta
S27.2	Traumaattinen veri-ilmarinta
S27.3	Muu keuhkon vamma
S27.4	Keuhkoputkien vamma
S27.5	Henkitorven rintakehäosan vamma
S27.6	Keuhkopussin vamma
S27.7	Useat rintakehän sisäelinten vammat
S27.8	Muun rintakehän sisäelimen vamma
S27.9	Määrittämättömän rintakehän sisäelimen vamma
S29.0	Rintakehän alueen lihas- ja/tai jännevamma
S30	Vatsan, alaselän ja/tai lantion pinnallinen vamma
S30.0	Alaselän ja/tai lantion ruhje
S30.1	Vatsanpeitteiden ruhje
S30.2	Ulkoisten sukupuolielinten ruhje
S30.7	Useat vatsan, alaselän ja/tai lantion pinnalliset vammat
S30.8	Muu vatsan, alaselän tai lantion pinnallinen vamma
S30.9	Vatsan, alaselän ja/tai lantion määrittämätön pinnallinen vamma
S31	Vatsan, alaselän tai lantion haava
S31.0	Alaselän ja/tai lantion haava

S31.1	Vatsanpeitteiden haava
S31.2	Siittimen haava
S31.3	Kivespussin [ja kiveksen/kivesten] haava
S31.4	Emättimen ja/tai ulkosynnyttimien haava
S31.5	Muun tai määrittämättömän ulkoisen sukupuolielimen haava
S31.7	Useat vatsan, alaselän ja/tai lantion haavat
S31.8	Muun tai määrittämättömän vatsan osan haava
S32	Lannerangan tai lantion murtuma
S32.0	Lannenikaman murtuma
S32.7	Useat lannerangan ja/tai lantion murtumat
S32.8	Muun tai määrittämättömän lannerangan tai lantion osan murtuma
S33	Lannerangan ja/tai lantion nivelten tai siteiden sijoiltaanmeno, nyrjähdys ja/tai venähdys
S33.0	Lannerangan nikamavälilevyn traumaattinen repeämä
S33.1	Lannenikaman sijoiltaanmeno
S33.3	Lannerangan ja/tai lantion muun tai määrittämättömän osan sijoiltaanmeno
S33.5	Lannerangan nyrjähdys
S33.7	Muun tai määrittämättömän lannerangan tai lantion osan nyrjähdys tai venähdys
S34	Vatsan, alaselän ja/tai lantion alueen hermojen tai selkäytimen lanneosan vamma
S34.0	Selkäytimen lanneosan vamma ja turpoaminen
S34.1	Muu selkäytimen lanneosan vamma
S34.2	Lanne- ja alaselän hermojuurivamma
S34.3	Cauda equina -alueen vamma
S34.4	Lanne-ristipunoksen vamma
S34.5	Lanne- tai ristirangan alueen tai lantion sympaattisten hermojen vamma
S34.6	Vatsan, alaselän ja/tai lantion alueen ääreishermoveikkaus
S34.8	Muun tai määrittämättömän vartalon, alaselän ja/tai lantion hermon vamma
S35	Vatsan, alaselän ja/tai lantion alueen verisuonivamma
S35.0	Vatsa-aortan vamma
S35.1	Alaonttolaskimon vamma
S35.2	Sisusvaltimorungon vamma tai suolilievevaltimon vamma
S35.3	Porttilaskimon tai pernalaskimon vamma
S35.4	Munuaisen verisuonivamma
S35.5	Lonkkaverisuonien vamma
S35.7	Vatsan, alaselän ja/tai lantion useiden verisuonien vamma
S35.8	Vatsan, alaselän ja/tai lantion muun verisuonen vamma
S35.9	Vatsan, alaselän ja/tai lantion määrittämättömän verisuonen vamma
S36	Vatsansisäisten elinten vamma
S36.0	Pernan vamma
S36.1	Maksan ja/tai sappirakon vamma
S36.2	Haiman vamma
S36.3	Mahalaukun vamma
S36.4	Ohutsuolen vamma
S36.5	Umpisuolen ja/tai koolonin vamma
S36.6	Peräsuolen vamma
S36.7	Useiden vatsaontelon elinten vamma
S36.8	Muun vatsaontelon elimen vamma
S36.9	Määrittämättömän vatsaontelon elimen vamma
S37.0	Munuaisvamma

S39.0	Vatsan, alaselän ja/tai lantion lihas- tai jännevamma
S40	Pinnallinen hartianseudun ja/tai olkavarren vamma
S40.0	Hartianseudun ja/tai olkavarren ruhje
S40.7	Useat pinnalliset hartianseudun ja olkavarren vammat
S40.8	Muu pinnallinen hartianseudun tai olkavarren vamma
S40.9	Määrittämätön pinnallinen hartianseudun tai olkavarren vamma
S41	Hartianseudun ja/tai olkavarren haava
S41.0	Hartianseudun haava
S41.1	Olkavarren haava
S41.7	Useat hartianseudun ja/tai olkavarren haavat
S41.8	Muun tai määrittämättömän hartianseudun osan haava
S42	Hartianseudun tai olkavarren murtuma
S42.0	Solisluun murtuma
S42.2	Olkaluun yläosan murtuma
S42.3	Olkaluun varren murtuma
S42.4	Olkaluun alaosan murtuma
S43	Hartianseudun (hartiakaaren) nivelten ja siteiden sijoiltaanmeno, nyrjähdys ja/ tai venähdys
S43.0	Olkaniivelen sijoiltaanmeno
S43.1	Olkalisäke-solisluunivelen sijoiltaanmeno
S44	Hartianseudun ja olkavarren hermovammat
S44.0	Kyynärhermon vamma olkavarren alueella
S44.1	Keskihermon vamma olkavarren alueella
S44.2	Värttinähermon vamma olkavarren alueella
S44.3	Kainalohermon vamma
S44.4	Lihäs-ihohermon vamma
S44.5	Ihon tuntohermon vamma hartianseudun ja/tai olkavarren alueella
S44.7	Useiden hermojen vamma hartianseudun ja/tai olkavarren alueella
S44.8	Muun hermon vamma hartianseudun tai olkavarren alueella
S44.9	Määrittämättömän hermon vamma hartianseudun ja/tai olkavarren alueella
S45	Hartianseudun ja olkavarren verisuonivammat
S45.0	Kainalovaltimon vamma
S45.1	Olkavarsivaltimon vamma
S45.2	Kainalolaskimon tai olkavarsilaskimon vamma
S45.3	Pinnallisen laskimon vamma hartianseudun ja/tai olkavarren alueella
S45.7	Useiden verisuonien vamma hartianseudun ja/tai olkavarren alueella
S45.8	Muun verisuonen vamma hartianseudun tai olkavarren alueella
S45.9	Määrittämättömän verisuonen vamma hartianseudun ja/tai olkavarren alueella
S46	Hartianseudun ja olkavarren lihas- ja/tai jännevammat
S46.0	Kiertäjäkalvosimeen (rotator cuff) kuuluvan janteen vamma olkapäässä
S46.1	Hauislihaksen pitkän pään lihas- tai jännevamma
S46.2	Hauislihaksen muun osan lihas- tai jännevamma
S46.3	Kolmipäisen olkaliuksen lihas- tai jännevamma
S46.7	Useiden hartianseudun ja/tai olkavarren lihasten ja/tai janteiden vamma
S46.8	Muun hartianseudun tai olkavarren lihaksen tai janteen vamma
S46.9	Määrittämätön hartianseudun tai olkavarren lihas- tai jännevamma
S50	Kyynärvarren pinnallinen vamma
S50.0	Kyynärpään ruhje
S50.1	Muun tai määrittämättömän kyynärvarren osan ruhje
S50.7	Useat kyynärvarren pinnalliset vammat
S50.8	Muu kyynärvarren pinnallinen vamma

S50.9	Määrittämätön kyynärvarren pinnallinen vamma
S51	Kyynärvarren haava
S51.0	Kyynärpäähän haava
S51.7	Useat kyynärvarren haavat
S51.8	Kyynärvarren muun osan haava
S51.9	Määrittämättömän kyynärvarren osan haava
S52	Kyynärvarren murtuma
S52.0	Kyynärluun yläosan murtuma
S52.1	Värttinäluun yläosan murtuma
S52.2	Kyynärluun varren murtuma
S52.3	Värttinäluun varren murtuma
S52.4	Kyynärluun ja värttinäluun varren murtuma
S52.5	Värttinäluun alaosan murtuma
S52.6	Kyynärluun ja värttinäluun alaosan murtuma
S52.7	Useat kyynärvarren murtumat
S52.8	Kyynärvarren muun osan murtuma
S52.9	Määrittämätön kyynärvarren murtuma
S54	Kyynärvarren alueen hermovammat
S54.0	Kyynärhermon vamma kyynärvarren alueella
S54.1	Keskihermon vamma kyynärvarren alueella
S54.2	Värttinähermon vamma kyynärvarren alueella
S54.3	Ihon tuntohermon vamma kyynärvarren alueella
S54.7	Useiden hermojen vamma kyynärvarren alueella
S54.8	Muun hermon vamma kyynärvarren alueella
S54.9	Määrittämättömän hermon vamma kyynärvarren alueella
S55	Kyynärvarren alueen verisuonivammat
S55.0	Kyynärvaltimon vamma kyynärvarren alueella
S55.1	Värttinävaltimon vamma kyynärvarren alueella
S55.2	Laskimon vamma kyynärvarren alueella
S55.7	Useiden verisuonien vamma kyynärvarren alueella
S55.8	Muun verisuonen vamma kyynärvarren alueella
S55.9	Määrittämättömän verisuonen vamma kyynärvarren alueella
S56	Kyynärvarren lihas- ja/tai jännevamma
S56.0	Peukalon pitkän koukistajalihaksen ja/tai sen janteen vamma kyynärvarren alueella
S56.1	Muun sormen syvän pinnallisen koukistajalihaksen tai -janteen vamma kyynärvarren alueella
S56.2	Muun koukistajalihaksen tai -janteen vamma kyynärvarren alueella
S56.3	Peukalon ojentaja- ja/tai loitontajalihasten [janteiden] vamma kyynärvarren alueella
S56.4	Muun sormen ojentajalihaksen tai sen janteen vamma kyynärvarren alueella
S56.5	Muun ojentajalihaksen tai ojentajalihasjeanteen vamma kyynärvarren alueella
S56.7	Useiden lihasten ja/tai janteiden vamma kyynärvarren alueella
S56.8	Muun tai määrittämättömän lihaksen tai janteen vamma kyynärvarren alueella
S60	Ranteen ja/tai käden pinnallinen vamma
S60.0	Sormen tai sormien ruhje ilman kynsivammaa
S60.1	Sormen tai sormien ruhje ja kynsivamma
S60.2	Ranteen ja käden muun osan ruhje
S60.7	Useat ranteen ja/tai käden pinnalliset vammat
S60.8	Muu ranteen tai käden pinnallinen vamma
S60.9	Määrittämätön ranteen ja/tai käden pinnallinen vamma

S61	Ranteen tai käden haava
S61.0	Sormen tai sormien haava ilman kynsivammaa
S61.1	Sormen tai sormien haava ja kynsivamma
S61.7	Useat ranteen ja/tai käden haavat
S61.8	Ranteen tai käden muun osan haava
S61.9	Määrittämätön ranteen ja/tai käden haava
S62	Ranteen tai käden murtuma
S62.0	Ranteen veneluun murtuma
S62.2	Ensimmäisen kämmenluun murtuma
S62.3	Muun kämmenluun murtuma
S62.4	Useat kämmenluiden murtumat
S62.5	Peukalon murtuma
S62.6	Muun sormen murtuma
S62.7	Useat sormimurtumat
S63	Ranteen ja käden nivelten ja siteiden sijoiltaanmenot, nyrjähdykset ja/tai venähdykset
S63.1	Sormen sijoiltaanmeno
S63.5	Ranteen nyrjähdys tai venähdys
S63.6	Sormen tai sormien nyrjähdys tai venähdys
S64	Ranteen ja/tai käden hermovamma
S64.0	Kynnärhermon vamma ranteen tai käden alueella
S64.1	Keskihermon vamma ranteen tai käden alueella
S64.2	Värttinähermon vamma ranteen tai käden alueella
S64.3	Peukalon hermovamma
S64.4	Muun sormen hermovamma
S64.7	Useiden hermojen vamma ranteen tai käden alueella
S64.8	Muun hermon vamma ranteen tai käden alueella
S64.9	Määrittämättömän hermon vamma ranteen tai käden alueella
S65	Ranteen tai käden verisuonivamma
S65.0	Kynnärvaltimon vamma ranteen ja/tai käden alueella
S65.1	Värttinävaltimon vamma ranteen ja/tai käden alueella
S65.2	Pinnallisen valtimokaaren vamma
S65.3	Syvän valtimokaaren vamma
S65.4	Peukalon verisuon[ien] vamma
S65.5	Muun sormen verisuonivamma
S65.7	Useiden verisuonien vamma ranteen ja/tai käden alueella
S65.8	Muun verisuonen vamma ranteen tai käden alueella
S65.9	Määrittämättömän verisuonen vamma ranteen ja/tai käden alueella
S66	Ranteen ja käden lihas- ja jännevamma
S66	Ranteen ja käden lihas- ja jännevamma
S66.0	Peukalon pitkän koukistajalihaksen tai sen jänteen vamma ranteen tai käden alueella
S66.1	Muun sormen syvän tai pinnallisen koukistajalihaksen tai sen jänteen vamma ranteen tai käden alueella
S66.2	Peukalon ojentajalihaksen tai sen jänteen vamma ranteen tai käden alueella
S66.3	Muun sormen ojentajalihaksen tai sen jänteen vamma ranteen tai käden alueella
S66.4	Peukaloon tai sen kämmenluuhun liittyvän pikkulihaksen [jänteen] vamma
S66.5	Muuhun sormeen tai kämmenluuhun liittyvän pikkulihaksen tai sen jänteen vamma
S66.6	Usean koukistajalihaksen tai koukistajalihasjänteen vamma ranteen tai käden alueella

S66.7	Usean ojentajalihaksen tai ojentajalihasjänteen vamma ranteen ja/tai käden alueella
S66.8	Muun lihaksen tai jänteen vamma ranteen tai käden alueella
S66.9	Määrittämätön lihas- tai jännevamma ranteen tai käden alueella
S68	Ranteen tai käden amputoituminen
S68.0	Peukalon täydellinen tai osittainen amputoituminen
S68.1	Muun yksittäisen sormen täydellinen tai osittainen amputoituminen
S68.2	Kahden tai useamman sormen täydellinen tai osittainen amputoituminen
S68.3	Yhden tai useamman sormen tai sormen osan amputoituminen yhdessä käden tai ranteen muun osan kanssa
S68.4	Käden amputoituminen ranteesta
S68.8	Ranteen tai käden muun osan amputoituminen
S68.9	Tasoltaan määrittämätön ranteen tai käden amputoituminen
S70	Lonkan ja/tai reiden pinnallinen vamma
S70.0	Lonkan ruhje
S70.1	Reiden ruhje
S70.7	Useat lonkan ja/tai reiden pinnalliset vammat
S70.8	Muu lonkan tai reiden pinnallinen vamma
S70.9	Määrittämätön pinnallinen lonkan tai reiden vamma
S71	Lonkan ja/tai reiden haava
S71.0	Lonkan haava
S71.1	Reiden haava
S71.7	Useat lonkan ja/tai reiden haavat
S71.8	Lonkan tai reiden alueen muun tai määrittämättömän osan haava
S72	Reisiluun murtuma
S72.0	Reisiluun kaulan murtuma
S72.1	Reisiluun sarvennoisten kautta kulkeva (pertrokanteerinen) murtuma
S72.3	Reisiluun varren murtuma
S72.4	Reisiluun alaosan murtuma
S74	Lonkan ja/tai reiden alueen hermovamma
S74.0	Lonkkahermon vamma lonkan ja/tai reiden alueella
S74.1	Reisihermon vamma lonkan ja/tai reiden alueella
S74.2	Ihon tuntohermon vamma lonkan ja/tai reiden alueella
S74.7	Usean hermon vamma lonkan tai reiden alueella
S74.8	Muun hermon vamma lonkan tai reiden alueella
S74.9	Määrittämättömän hermon vamma lonkan ja/tai reiden alueella
S75	Lonkan ja/tai reiden verisuonivamma
S75.0	Reisivaltimon vamma
S75.1	Reisilaskimon vamma lonkan ja/tai reiden alueella
S75.2	Isosafeenan vamma lonkan ja/tai reiden alueella
S75.7	Usean verisuonen vamma lonkan ja/tai reiden alueella
S75.8	Muun verisuonen vamma lonkan tai reiden alueella
S75.9	Määrittämättömän verisuonen vamma lantion ja/tai reiden alueella
S76	Lonkan tai reiden lihas- tai jännevamma
S76.0	Lonkan lihas- tai jännevamma
S76.1	Nelipäisen reisilihaksen tai sen jänteen vamma
S76.2	Reiden lähentäjälihasten tai niiden jänteiden vamma
S76.3	Reiden takaosan lihasten tai niiden jänteiden vamma
S76.4	Muun tai määrittämättömän reiden lihaksen tai jänteen vamma
S76.7	Useat lonkan ja/tai reiden lihas- ja/tai jännevammat
S78	Lonkan tai reiden amputoituminen

S78.0	Alaraajan amputoituminen lonkkanivelestä
S78.1	Alaraajan amputoituminen lonkan ja polven väliltä
S78.9	Tasoltaan määrittämätön lonkan tai reiden amputoituminen
S80	Polven ja/tai säären pinnallinen vamma
S80.0	Polven ruhje
S80.1	Säären ruhje tai polven ja säären alueen määrittämätön ruhje
S80.7	Useat pinnalliset polven ja/tai säären vammat
S80.8	Muu pinnallinen polven tai säären vamma
S80.9	Määrittämätön pinnallinen polven tai säären vamma
S81	Polven ja/tai säären haava
S81.0	Polven haava
S81.7	Useat polven ja/tai säären haavat
S81.8	Säären muun osan haava
S81.9	Määrittämätön polven ja/tai säären haava
S82	Polven ja/tai säären murtuma
S82.0	Polvilumpion murtuma
S82.1	Sääriluun yläosan murtuma
S82.2	Sääriluun varren murtuma
S82.3	Sääriluun alaosan murtuma
S82.5	Sisäkehräksen murtuma
S82.6	Ulkokehräksen murtuma
S82.7	Useat polven ja/tai säären murtumat
S82.8	Polven tai säären muun osan murtuma
S82.9	Määrittämätön polvi- ja/tai säärimurtuma
S83	Polven alueen nivelten ja siteiden sijoiltaanmeno, nyrjähdys ja/tai venähdys
S83.0	Polvilumpion sijoiltaanmeno
S83.2	Polven nivelkierukan (tuore) repeämä
S83.3	(Tuore) polven nivelruston repeämä
S83.4	Polven sisäsivusiteen/ulkosivusiteen revähdys
S83.5	Polven eturistisiteen/takaristisiteen revähdys
S83.6	Muun tai määrittämättömän polven osan revähdys
S83.7	Useiden polven osien vamma
S84	Polven ja/tai säären alueen hermovamma
S84.0	Säärihermon vamma polven tai säären alueella
S84.1	Pohjehermon vamma polven tai säären alueella
S84.2	Ihon tuntohermon vamma polven tai säären alueella
S84.7	Usean hermon vamma polven tai säären alueella
S84.8	Muun hermon vamma polven tai säären alueella
S84.9	Määrittämättömän hermon vamma polven ja/tai säären alueella
S85	Polven ja säären alueen verisuonivammat
S85.0	Polvitaivevaltimon vamma
S85.1	Säärivalentimon vamma
S85.2	Pohjevaltimon vamma
S85.3	Isosafeenan vamma polven tai säären alueella
S85.4	Pikkusafeenan vamma
S85.5	Polvitaivelaskimon vamma
S85.7	Useiden verisuonien vamma polven ja/tai säären alueella
S85.8	Muun verisuonen vamma polven tai säären alueella
S85.9	Määrittämättömän verisuonen vamma polven tai säären alueella
S86	Polven ja/tai säären alueen lihas- ja/tai jännevamma
S86.0	Kantajänteen (akillesjänteen) vamma

S86.1	Muu takimmaisena säärilihasryhmän lihas- tai jännevamma
S86.2	Etumaisena säärilihasryhmän lihas- tai jännevamma
S86.3	Pohjelilihasryhmän lihas- tai jännevamma
S86.7	Usean lihaksen tai janteen vamma polven tai säären alueella
S86.8	Muun lihaksen tai janteen vamma polven tai säären alueella
S86.9	Määrittämättömän lihaksen tai janteen vamma polven tai säären alueella
S88	Alaraajan amputoituminen polven tai säären alueelta
S88.0	Alaraajan amputoituminen polvesta
S88.1	Alaraajan amputoituminen polven ja nilkan väliltä
S88.9	Tasoltaan määrittämätön amputoituminen polvesta tai säärestä
S90	Nilkan ja jalkaterän pinnalliset vammat
S90.0	Nilkan alueen ruhje
S90.1	Varpaan tai varpaiden ruhje ilman kynsivammaa
S90.2	Varpaan tai varpaiden ruhje ja kynsivamma
S90.3	Muun tai määrittämättömän jalkaterän osan ruhje
S90.7	Useat nilkan ja/tai jalkaterän pinnalliset vammat
S90.8	Muu nilkan tai jalkaterän pinnallinen vamma
S90.9	Määrittämätön nilkan tai jalkaterän pinnallinen vamma
S91	Nilkan ja jalkaterän alueen haavat
S91.0	Nilkan alueen haava
S91.1	Varpaan tai varpaiden haava ilman kynsivammaa
S91.2	Varpaan tai varpaiden haava ja kynsivamma
S91.3	Jalkaterän muun osan haava
S91.7	Nilkan tai jalkaterän useat haavat
S92	Jalkaterän luiden murtumat
S92.0	Kantaluun murtuma
S92.1	Telaluun murtuma
S92.2	Muun nilkkaluun murtuma
S92.3	Yhden tai usean jalkapöytäluun murtuma
S92.4	Isovarpaan murtuma
S92.5	Muun varpaan murtuma
S92.7	Useat jalkaterän luiden murtumat
S93	Nilkan ja jalkaterän nivelten ja siteiden sijoiltaanmeno, nyrjähdys ja/tai venähdys
S93.4	Nilkan nyrjähdys
S94	Nilkan ja jalkaterän alueen hermovammat
S94.0	Ulomman jalkapohjahermon vamma
S94.1	Sisemmän jalkapohjahermon vamma
S94.2	Syvän pohjehermon vamma nilkan ja/tai jalkaterän alueella
S94.3	Nilkan tai jalkaterän alueen ihon tuntohermon vamma
S94.7	Usean hermon vamma nilkan ja jalkaterän alueella
S94.8	Muun hermon vamma nilkan tai jalkaterän alueella
S94.9	Määrittämättömän hermon vamma nilkan ja/tai jalkaterän alueella
S95	Nilkan ja jalkaterän alueen verisuonivammat
S95.0	Jalanselän valtimon vamma
S95.1	Ulomman tai sisemmän jalkapohjavaltimon vamma
S95.2	Jalan selän laskimon vamma
S95.7	Usean nilkan tai jalkaterän verisuonen vamma
S95.8	Muun nilkan tai jalkaterän verisuonen vamma
S95.9	Määrittämättömän nilkan tai jalkaterän verisuonen vamma
S96	Nilkan ja jalkaterän alueen lihas- ja jännevammat

S96.0	Varpaiden pitkän koukistajalihaksen tai sen jänteen vamma nilkan tai jalkaterän alueella
S96.1	Varpaiden pitkän ojentajalihaksen tai sen jänteen vamma nilkan tai jalkaterän alueella
S96.2	Nilkan tai jalkaterän luuhun liittyvän pikkulihaksen tai pikkulihäsjänteen vamma
S96.7	Usean lihaksen tai jänteen vamma nilkan tai jalkaterän alueella
S96.8	Muun lihaksen tai jänteen vamma nilkan tai jalkaterän alueella
S96.9	Määrittämättömän lihaksen tai jänteen vamma nilkan tai jalkaterän alueella
S98	Alaraajan amputoituminen nilkasta tai jalkaterästä
S98.0	Jalkaterän amputoituminen nilkasta
S98.1	Yhden varpaan amputoituminen
S98.2	Kahden tai useamman varpaan amputoituminen
S98.3	Jalkaterän muiden osien amputoituminen
S98.4	Tasoltaan määrittämätön jalkaterän amputoituminen
T00	Useiden kehonosien pinnalliset vammat
T00.0	Pintavamma pään ja kaulan alueella
T00.1	Pintavamma rintakehän ja vatsan, alaselän tai lantion alueella
T00.2	Pintavamma usealla alueella yläraajoissa
T00.3	Pintavamma usealla alueella alaraajoissa
T00.6	Pintavamma sekä yläraajoissa että alaraajoissa
T00.8	Muun kehonosien yhdistelmän käsittävä pintavamma
T00.9	Lukuisat määrittämättömät pinnalliset vammat
T01	Vammat, joihin liittyy useisiin kehonalueisiin ulottuvia syviä haavoja
T01.0	Pään ja kaulan haavojen yhdistelmä
T01.1	Rintakehän ja vatsan, alaselän tai lantion haavojen yhdistelmä
T01.2	Usean yläraajojen alueen haavojen yhdistelmä
T01.3	Usean alaraajojen alueen haavojen yhdistelmä
T01.6	Yläraajojen ja alaraajojen haavojen yhdistelmä
T01.8	Muu eri alueiden haavojen yhdistelmä
T01.9	Lukuisten määrittämättömien haavojen yhdistelmä
T09	Muut sijainniltaan määrittämättömät selkärangan ja vartalon vammat
T09.3	Sijainniltaan määrittämätön selkäydinvamma
T09.5	Vartalon alueen määrittämättömän lihaksen ja/tai jänteen vamma
T11	Muut sijainniltaan määrittämättömät yläraajan vammat
T11.3	Yläraajan määrittämättömän hermon sijainniltaan määrittämätön vamma
T11.4	Yläraajan määrittämättömän verisuonen sijainniltaan määrittämätön vamma
T11.5	Yläraajan määrittämättömän lihaksen ja/tai jänteen sijainniltaan määrittämätön vamma
T13	Muut sijainniltaan määrittämättömät alaraajan vammat
T13.3	Alaraajan määrittämättömän hermon sijainniltaan määrittämätön vamma
T13.4	Alaraajan määrittämättömän verisuonen sijainniltaan määrittämätön vamma
T13.5	Alaraajan määrittämättömän lihaksen ja/tai jänteen sijainniltaan määrittämätön vamma
T14	Määrittämättömän kehonosan vamma
T14.4	Määrittämättömän kehonosan hermovamma
T14.5	Määrittämättömän kehonosan verisuonivamma
T14.6	Määrittämättömän kehonosan lihas- ja/tai jännevamma
T20	Pään ja kaulan palovammat ja syöpymät
T20.0	Pään tai kaulan syvyysasteeltaan määrittämätön palovamma
T20.1	Pään tai kaulan ensimmäisen asteen palovamma

T20.2	Pään tai kaulan toisen asteen palovamma
T20.3	Pään tai kaulan kolmannen asteen palovamma
T20.4	Pään tai kaulan syvyysasteeltaan määrittämätön syöpymä
T20.5	Pään tai kaulan ensimmäisen asteen syöpymä
T20.6	Pään tai kaulan toisen asteen syöpymä
T20.7	Pään tai kaulan kolmannen asteen syöpymä
T21	Vartalon palovammat ja syöpymät
T21.0	Vartalon syvyysasteeltaan määrittämätön palovamma
T21.1	Vartalon ensimmäisen asteen palovamma
T21.2	Vartalon toisen asteen palovamma
T21.3	Vartalon kolmannen asteen palovamma
T21.4	Vartalon syvyysasteeltaan määrittämätön syöpymä
T21.5	Vartalon ensimmäisen asteen syöpymä
T21.6	Vartalon toisen asteen syöpymä
T21.7	Vartalon kolmannen asteen syöpymä
T22	Hartianseudun, olkavarren ja kyynärvarren alueen palovammat ja syöpymät
T22.0	Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen syvyysasteeltaan määrittämätön palovamma
T22.1	Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen ensimmäisen asteen palovamma
T22.2	Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen toisen asteen palovamma
T22.3	Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen kolmannen asteen palovamma
T22.4	Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen syvyysasteeltaan määrittämätön syöpymä
T22.5	Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen ensimmäisen asteen syöpymä
T22.6	Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen toisen asteen syöpymä
T22.7	Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen kolmannen asteen syöpymä
T23	Ranteen ja käden alueen palovammat ja syöpymät
T23.0	Ranteen tai käden alueen syvyysasteeltaan määrittämätön palovamma
T23.1	Ranteen tai käden alueen ensimmäisen asteen palovamma
T23.2	Ranteen tai käden alueen toisen asteen palovamma
T23.3	Ranteen tai käden alueen kolmannen asteen palovamma
T23.4	Ranteen tai käden alueen syvyysasteeltaan määrittämätön syöpymä
T23.5	Ranteen tai käden alueen ensimmäisen asteen syöpymä
T23.6	Ranteen tai käden alueen toisen asteen syöpymä
T23.7	Ranteen tai käden alueen kolmannen asteen syöpymä
T24	Lonkan, reiden ja säären palovammat ja syöpymät
T24.0	Lonkan tai alaraajan syvyysasteeltaan määrittämätön palovamma
T24.1	Lonkan tai alaraajan ensimmäisen asteen palovamma
T24.2	Lonkan tai alaraajan toisen asteen palovamma
T24.3	Lonkan tai alaraajan kolmannen asteen palovamma
T24.4	Lonkan tai alaraajan syvyysasteeltaan määrittämätön syöpymä
T24.5	Lonkan tai alaraajan ensimmäisen asteen syöpymä
T24.6	Lonkan tai alaraajan toisen asteen syöpymä
T24.7	Lonkan tai alaraajan kolmannen asteen syöpymä
T25	Nilkan ja jalkaterän palovammat ja syöpymät
T25.0	Nilkan tai jalkaterän syvyysasteeltaan määrittämätön palovamma
T25.1	Nilkan tai jalkaterän ensimmäisen asteen palovamma
T25.2	Nilkan tai jalkaterän toisen asteen palovamma

T25.3	Nilkan tai jalkaterän kolmannen asteen palovamma
T25.4	Nilkan tai jalkaterän syvyysasteeltaan määrittämätön syöpymä
T25.5	Nilkan tai jalkaterän ensimmäisen asteen syöpymä
T25.6	Nilkan tai jalkaterän toisen asteen syöpymä
T25.7	Nilkan tai jalkaterän kolmannen asteen syöpymä
T26	Silmään ja/tai silmän apuelimiin rajoittuvat palovammat ja syöpymät
T26.0	Silmäluomen ja/tai silmän seudun palovamma
T26.1	Sarveiskalvon ja/tai sidekalvopussin palovamma
T26.2	Silmämunan repeämään ja tuhoutumiseen johtanut palovamma
T26.3	Silmän tai sen apuelinten muun osan palovamma
T26.4	Määrittämätön silmän tai sen apuelinten palovamma
T26.5	Silmäluomen tai silmän seudun syöpymä
T26.6	Sarveiskalvon tai sidekalvopussin syöpymä
T26.7	Silmämunan repeämään ja tuhoutumiseen johtanut syöpymä
T26.8	Silmän tai sen apuelinten muun osan syöpymä
T26.9	Sijainniltaan määrittämätön silmän tai sen apuelinten syöpymä
T27	Hengityselinten palovammat ja syöpymät
T27.0	Kurkunpään ja/tai henkitorven palovamma
T27.1	Kurkunpään, henkitorven ja keuhko[je]n palovamma
T27.2	Hengityselinten muiden osien palovamma
T27.3	Määrittämätön hengityselinten palovamma
T27.4	Kurkunpään ja/tai henkitorven syöpymä
T27.5	Kurkunpään, henkitorven ja keuhko[je]n syöpymä
T27.6	Hengityselinten muiden osien syöpymä
T27.7	Sijainniltaan määrittämätön hengityselinten syöpymä
T28	Muun sisäelimen palovamma tai syöpymä
T28.0	Suun tai nielun palovamma
T28.1	Ruokatorven palovamma
T28.2	Ruuansulatuselinten muun osan palovamma
T28.3	Sisäisten virtsa- ja sukupuolielinten palovamma
T28.4	Muun tai määrittämättömän sisäelimen palovamma
T28.5	Suun tai nielun syöpymä
T28.6	Ruokatorven syöpymä
T28.7	Ruuansulatuselinten muun osan syöpymä
T28.8	Sisäisten virtsa- ja sukupuolielinten syöpymä
T28.9	Muun tai määrittämättömän sisäelimen syöpymä
T29	Useiden kehonosien palovammat ja syöpymät
T29.0	Syvyysasteeltaan määrittämätön usean alueen palovamma
T29.1	Usean alueen ensimmäisen asteen palovamma
T29.2	Usean alueen osittain toisen asteen palovamma
T29.3	Usean alueen osittain kolmannen asteen palovamma
T29.4	Syvyysasteeltaan määrittämätön usean alueen syöpymä
T29.5	Useiden alueen ensimmäisen asteen syöpymä
T29.6	Usean alueen osittain toisen asteen syöpymä
T29.7	Usean alueen osittain kolmannen asteen syöpymä
T30	Sijainniltaan määrittämättömät palovammat ja syöpymät
T30.0	Syvyysasteeltaan ja sijaintipaikaltaan määrittämätön palovamma
T30.1	Sijaintipaikaltaan määrittämätön ensimmäisen asteen palovamma
T30.2	Sijaintipaikaltaan määrittämätön toisen asteen palovamma
T30.3	Sijaintipaikaltaan määrittämätön kolmannen asteen palovamma
T30.4	Syvyysasteeltaan ja sijaintipaikaltaan määrittämätön syöpymä

T30.5	Sijaintipaikaltaan määrittämätön ensimmäisen asteen syöpymä
T30.6	Sijaintipaikaltaan määrittämätön toisen asteen syöpymä
T30.7	Sijaintipaikaltaan määrittämätön kolmannen asteen syöpymä
T31	Palaneen ihonpinnan alueen mukaan luokitetut palovammat
T31.0	Vähemmän kuin 10 prosenttia kehon pinnasta käsittävä palovamma
T31.1	10-19 prosenttia kehon pinnasta käsittävä palovamma
T31.2	20-29 prosenttia kehon pinnasta käsittävä palovamma
T31.3	30-39 prosenttia kehon pinnasta käsittävä palovamma
T31.4	40-49 prosenttia kehon pinnasta käsittävä palovamma
T31.5	50-59 prosenttia kehon pinnasta käsittävä palovamma
T31.6	60-69 prosenttia kehon pinnasta käsittävä palovamma
T31.7	70-79 prosenttia kehon pinnasta käsittävä palovamma
T31.8	80-89 prosenttia kehon pinnasta käsittävä palovamma
T31.9	90 prosenttia tai enemmän kehon pinnasta käsittävä palovamma
T32	Syöpyneen ihonpinnan alueen mukaan luokitetut syöpymät
T32.0	Vähemmän kuin 10 prosenttia kehon pinnasta käsittävä syöpymä
T32.1	10-19 prosenttia kehon pinnasta käsittävä syöpymä
T32.2	20-29 prosenttia kehon pinnasta käsittävä syöpymä
T32.3	30-39 prosenttia kehon pinnasta käsittävä syöpymä
T32.4	40-49 prosenttia kehon pinnasta käsittävä syöpymä
T32.5	50-59 prosenttia kehon pinnasta käsittävä syöpymä
T32.6	60-69 prosenttia kehon pinnasta käsittävä syöpymä
T32.7	70-79 prosenttia kehon pinnasta käsittävä syöpymä
T32.8	80-89 prosenttia kehon pinnasta käsittävä syöpymä
T32.9	90 prosenttia tai enemmän kehon pinnasta käsittävä syöpymä
T95	Palovammojen, syöpymien ja paleltumavammojen myöhäisvaikutukset
X74	Tahallinen itsensä ampuminen
X93	Murha, tappo tai muu tahallinen pahoinpitely ampumalla pistoolilla tai revolverilla
X94	Murha, tappo tai muu tahallinen pahoinpitely ampumalla kiväärillä, haulikolla tai järeällä aseella
X95	Murha, tappo tai muu tahallinen pahoinpitely aseella ampumalla
Y24	Aseen laukauksesta vahingoittuminen, tahallisuus epäselvä

HAKEMISTO

- Ainoastaan ihoalueen laajuuden suhteen luokiteltavissa olevan palovamman tai syöpymän myöhäisvaikutukset; 4
- Aivohermojen vammat; 2
- Aivotärähdys; 8
- Akuutti kipu; 24
- Akuutti stressireaktio; 25
- Alaleukaluun murtuma; 6
- Alaonttolaskimon vamma; 3
- Alaraajan amputoituminen lonkan ja polven väliltä; 23
- Alaraajan amputoituminen lonkkanivelestä; 23
- Alaraajan amputoituminen nilkasta tai jalkaterästä; 23
- Alaraajan amputoituminen polven ja nilkan väliltä; 23
- Alaraajan amputoituminen polven tai säären alueelta; 23
- Alaraajan amputoituminen polvesta; 23
- Alaraajan määrittämättömän hermon sijainniltaan määrittämätön vamma; 2
- Alaraajan määrittämättömän lihaksen ja/tai jänteen sijainniltaan määrittämätön vamma; 2
- Alaraajan määrittämättömän verisuonen sijainniltaan määrittämätön vamma; 3
- Alaraajan palovamman, syöpymän tai paleltumavamman myöhäisvaikutukset; 4
- Alaselän ja/tai lantion haava; 1
- Alaselän ja/tai lantion ruhje; 1
- Algoneurodystrofia; 24
- Aseen laukauksesta vahingoittuminen, tahallisuus epäselvä; 4
- Cauda equina -alueen vamma; 2
- CRPS I; 24
- CRPS II; 24
- Diffuusi aiovamma; 8
- Elimellisoireiset (somatoformiset) häiriöt; 24
- Emättimen ja/tai ulkosynnyttimien haava; 1
- Ensimmäisen kämmenluun murtuma; 13
- Esimiesaseman väärinkäyttäminen; 39
- Etumaisen säärilihaksryhmän lihas- tai jännevamma; 2
- Haiman vamma; 22, 88
- Hampaan murtuma; 7
- Hampaan siirtymä; 7
- Hartianseudun haava; 1
- Hartianseudun (hartiakaaren) nivelten ja siteiden sijoiltaanmeno, nyrjähdys ja/tai venähdys; 10, 11
- Hartianseudun ja olkavarren hermovammat; 2
- Hartianseudun ja olkavarren lihas- ja/tai jännevammat; 2
- Hartianseudun ja olkavarren verisuonivammat; 3
- Hartianseudun ja/tai olkavarren haava; 1
- Hartianseudun ja/tai olkavarren ruhje; 1
- Hartianseudun, olkavarren ja kyynärvarren alueen palovammat ja syöpymät; 4
- Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen ensimmäisen asteen palovamma; 4
- Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen ensimmäisen asteen syöpymä; 4
- Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen kolmannen asteen palovamma; 4
- Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen kolmannen asteen syöpymä; 4

Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen syvyyssasteeltaan määrittämätön palovamma; 4

Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen syvyyssasteeltaan määrittämätön syöpymä; 4

Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen toisen asteen palovamma; 4

Hartianseudun, olkavarren tai kyynärvarren alueen toisen asteen syöpymä; 4

Hartianseudun tai olkavarren murtuma; 11, 12

Hauislihaksen muun osan lihas- tai jännevamma; 2

Hauislihaksen pitkän pään lihas- tai jännevamma; 2

Heitteillepano; 39

Hengityselinten muiden osien palovamma; 4

Hengityselinten muiden osien syöpymä; 4

Hengityselinten palovammat ja syöpymät; 4

Henkilörekisteririkos; 37

Henkitorven rintakehäosan vamma; 21

Huulen haava; 1

Huulen ja suuontelon haava; 1

Häntäluun murtuma; 15

Häpyliitoksen traumaattinen repeämä; 14

Ihmiskauppa; 34

Ihon tuntohermon vamma hartianseudun ja/tai olkavarren alueella; 2

Ihon tuntohermon vamma kyynärvarren alueella; 2

Ihon tuntohermon vamma lonkan ja/ tai reiden alueella; 2

Ihon tuntohermon vamma polven tai säären alueella; 2

Isosafeenan vamma lonkan ja/ tai reiden alueella; 3

Isosafeenan vamma polven tai säären alueella; 3

Isovarpaan murtuma; 19

Jalan selän laskimon vamma; 3

Jalanselän valtimon vamma; 3

Jalkaterän amputoituminen nilkasta; 23

Jalkaterän luiden murtumat; 19

Jalkaterän muiden osien amputoituminen; 23

Jalkaterän muun osan haava; 1

Kahden tai useamman sormen täydellinen tai osittainen amputoituminen; 22

Kahden tai useamman varpaan amputoituminen; 23

Kainalohermon vamma; 2

Kainalolaskimon tai olkavarsilaskimon vamma; 3

Kainalovaltimon vamma; 3

Kallon ja kasvojen luiden murtumat; 5, 6, 7

Kallonlaen murtuma; 5

Kallonpohjan murtuma; 5

Kallonsisäinen vamma; 8, 63

Kannattajanikaman murtuma; 20

Kantajänteen (akillesjänteen) vamma; 2

Kantaluun murtuma; 19

Kasvohermon vamma; 2

Kaulan alueen hermojen ja selkäytimen vammat; 2

Kaulan alueen nivelten ja siteiden sijoiltaanmeno, nyrjähdys ja/ tai venähdys; 19, 20

Kaulan etuosan ruhje; 1

Kaulan haava; 1

Kaulanikaman sijoiltaanmeno; 20

Kaulan lihaksen ja/ tai jänteen vamma; 2

Kaulan muun osan haava; 1

Kaulan muun osan murtuma; 20

Kaulan muun osan pinnallinen vamma; 1

Kaulan muun tai määrittämättömän hermon vamma; 2

Kaulan pinnallinen vamma; 1

Kaulan sympaattisten hermojen vamma; 2

Kaulan verisuonivamma; 3

Kaulan ääreishermovamma[t]; 2

Kaularangan hermojuurivamma[t];
 2, 21
 Kaularanganmurtuma; 20
 Kaularangan nyrjähdys tai
 venähdys; 19
 Kaulavaltimon vamma; 3
 Kausalgia; 24
 Keskihermon vamma kyynärvarren
 alueella; 2
 Keskihermon vamma olkavarren
 alueella; 2
 Keskihermon vamma ranteen tai
 käden alueella; 2
 Keuhkopussin vamma; 21
 Keuhkoputkien vamma; 21
 Keuhkoverisuonien vamma; 3
 Kielen liikehermon vamma; 2
 Kieli-kitahermon vamma; 2
 Kiertonikaman murtuma; 20
 Kiertäjäkälvosimeen (rotator
 cuff) kuuluvan jänteen vamma
 olkapäässä; 2, 10
 Kilpirauhaseen ulottuva kaulahaava;
 1
 Kiristys; 34
 Kiskonnantapainen työsyryntä; 38
 Kivespussin [ja kiveksen/kivesten]
 haava; 1
 Kolmipäisen olkalihaksen lihas- tai
 jännevamma; 2
 Kolmoishermon vamma; 2
 Korvalehden irti repeäminen; 23
 Korvan haava; 1
 Kotirauhan rikkominen; 35
 Kunnianloukkaus; 36
 Kurkunpään ja/tai henkitorveen
 ulottuva kaulahaava; 1
 Kurkunpään, henkitorven ja
 keuhko[je]n palovamma; 4
 Kurkunpään, henkitorven ja
 keuhko[je]n syöpymä; 4
 Kurkunpään ja/tai henkitorven
 palovamma; 4
 Kurkunpään ja/tai henkitorven
 syöpymä; 4
 Kuulo-tasapainohermon vamma; 2
 Kylkiluun (kylkiluiden), rintalastan
 ja/tai selkärangan rintakehäosan
 (rintarangan) murtuma; 10, 20
 Kylkiluun murtuma; 10
 Kylkivälisuonten vamma; 3
 Kyynärhermon vamma kyynärvarren
 alueella; 2
 Kyynärhermon vamma olkavarren
 alueella; 2
 Kyynärhermon vamma ranteen tai
 käden alueella; 2
 Kyynärluun ja värttinäluun alaosan
 murtuma; 12
 Kyynärluun ja värttinäluun varren
 murtuma; 12
 Kyynärluun varren murtuma; 12
 Kyynärluun yläosan murtuma; 12
 Kyynärpään haava; 1
 Kyynärpään ruhje; 1
 Kyynärvaltimon vamma
 kyynärvarren alueella; 3
 Kyynärvaltimon vamma ranteen ja/
 tai käden alueella; 3
 Kyynärvarren alueen hermovammat;
 2
 Kyynärvarren alueen
 verisuonivammat; 3
 Kyynärvarren haava; 1
 Kyynärvarren lihas- ja/tai
 jännevamma; 2
 Kyynärvarren murtuma; 12
 Kyynärvarren muun osan haava; 1
 Kyynärvarren muun osan murtuma;
 12
 Kyynärvarren pinnallinen vamma; 1
 Käden amputoituminen ranteesta; 22
 Käden ja pään valtimorungon ja/tai
 solisvaltimon vamma; 3
 Käsivarren ja pään laskimon ja/tai
 solislaskimon vamma; 3
 Laiton uhkaus; 34
 Lanne- ja alaselän
 hermojuurivamma; 2
 Lannenikaman murtuma; 20
 Lannenikaman sijoiltaanmeno; 20
 Lannerangan ja/tai lantion muun
 tai määrittämättömän osan
 sijoiltaanmeno; 20
 Lannerangan ja/tai lantion nivelten
 tai siteiden sijoiltaanmeno,
 nyrjähdys ja/tai venähdys; 14, 20

Lannerangan ja/tai lantion nivelten tai siteiden sijoiltaanmeno, nyrjähdys ja/tai venähdys ; 15
 Lannerangan nikamavälilevyn traumaattinen repeämä; 20
 Lannerangan nyrjähdys; 20
 Lannerangan tai lantion murtuma; 14, 15, 20
 Lanne-ristipunoksen vamma; 2
 Lanne- tai ristirangan alueen tai lantion sympaattisten hermojen vamma; 2
 Lantion elinten vamma; 89
 Lapsen omavaltainen huostaanotto; 33
 Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö; 32
 Lapsikaappaus; 33
 Laskimon vamma kyynärvarren alueella; 3
 Leuan nyrjähdys tai venähdys; 6
 Leukanivelen sijoiltaanmeno; 6
 Lievä pahoinpitely; 38
 Lihas-ihohermon vamma; 2
 Lihassärky; 24
 Lisähermon vamma; 2
 Loitontajahermon vamma; 2
 Lonkan haava; 1
 Lonkan ja/tai reiden alueen hermovamma; 2
 Lonkan ja/tai reiden haava; 1
 Lonkan ja/tai reiden verisuonivamma; 3
 Lonkan lihas- tai jännevamma; 2
 Lonkan, reiden ja säären palovammat ja syöpymät; 4
 Lonkan tai alaraajan ensimmäisen asteen palovamma; 4
 Lonkan tai alaraajan ensimmäisen asteen syöpymä; 4
 Lonkan tai alaraajan kolmannen asteen palovamma; 4
 Lonkan tai alaraajan kolmannen asteen syöpymä; 4
 Lonkan tai alaraajan syvyysasteeltaan määrittämätön palovamma; 4
 Lonkan tai alaraajan syvyysasteeltaan määrittämätön syöpymä; 4
 Lonkan tai alaraajan toisen asteen palovamma; 4
 Lonkan tai alaraajan toisen asteen syöpymä; 4
 Lonkan tai reiden alueen muun tai määrittämättömän osan haava; 1
 Lonkan tai reiden amputoituminen; 23
 Lonkan tai reiden lihas- tai jännevamma; 2
 Lonkkahermon vamma lonkan ja/tai reiden alueella; 2
 Lonkkaverisuonien vamma; 3
 Lukuisten määrittämättömien haavojen yhdistelmä; 1
 Lähestymiskiellon rikkominen; 35
 Mahalaukun vamma; 22
 Maksan ja/tai sappirakon vamma; 22, 88
 Masennustila; 25, 97
 Muiden tai määrittämättömien rintaontelon elinten vamma; 21
 Munuaisen verisuonivamma; 3
 Munuaisvamma; 89
 Murhan yritys; 38
 Murha, tappo tai muu tahallinen pahoinpitely aseella ampumalla; 4
 Muualla luokittamaton kipu; 24
 Muualla luokittamattomat muut pehmytkudossairaudet; 24
 Muu eri alueiden haavojen yhdistelmä; 1
 Muuhun sormeen tai kämmenluuhun liittyvän pikkulihaksen tai sen jänteen vamma; 2, 14
 Muu keuhkon vamma; 21
 Muu kyynärvarren pinnallinen vamma; 1
 Muun aivohermon vamma; 2
 Muun hartiansseudun tai olkavarren lihaksen tai jänteen vamma; 2
 Muun hermon vamma hartiansseudun tai olkavarren alueella; 2
 Muun hermon vamma kyynärvarren alueella; 2

Muun hermon vamma lonkan tai reiden alueella; 2
 Muun hermon vamma nilkan tai jalkaterän alueella; 2
 Muun hermon vamma polven tai säären alueella; 2
 Muun hermon vamma ranteen tai käden alueella; 2
 Muun kaulan alueen määritetyn verisuonen vamma; 3
 Muun kaulanikaman murtuma; 20
 Muun koukistajalihaksen tai -jänteen vamma kyynärvarren alueella; 2
 Muun kämmenluun murtuma; 13
 Muun lihaksen tai jänteen vamma nilkan tai jalkaterän alueella; 2
 Muun lihaksen tai jänteen vamma polven tai säären alueella; 2
 Muun lihaksen tai jänteen vamma ranteen tai käden alueella; 2, 14
 Muun nilkan tai jalkaterän verisuonen vamma; 3
 Muun nilkkaluun murtuma; 19
 Muun ojentajalihaksen tai ojentajalihasjänteen vamma kyynärvarren alueella; 2
 Muun palovamman, syöpymän tai paleltumavamman myöhäisvaikutukset; 4
 Muun rintakehän hermon vamma; 2
 Muun rintakehän sisäelimen vamma; 21
 Muun rintakehän verisuonen vamma; 3
 Muun sisäelimen palovamma tai syöpymä; 4
 Muun sormen hermovamma; 2
 Muun sormen murtuma; 14
 Muun sormen ojentajalihaksen tai sen jänteen vamma kyynärvarren alueella; 2
 Muun sormen ojentajalihaksen tai sen jänteen vamma ranteen tai käden alueella; 2, 14
 Muun sormen syvän pinnallisen koukistajalihaksen tai -jänteen vamma kyynärvarren alueella; 2
 Muun sormen syvän tai pinnallisen koukistajalihaksen tai sen jänteen vamma ranteen tai käden alueella; 2, 14
 Muun sormen verisuonivamma; 3
 Muun tai määrittämättömän hartianseudun osan haava; 1
 Muun tai määrittämättömän kaulan osan sijoiltaanmeno; 20
 Muun tai määrittämättömän kyynärvarren osan ruhje; 1
 Muun tai määrittämättömän lannerangan tai lantion osan murtuma; 20
 Muun tai määrittämättömän lannerangan tai lantion osan nyrjähdys tai venähdys; 14, 20
 Muun tai määrittämättömän lihaksen tai jänteen vamma kyynärvarren alueella; 2
 Muun tai määrittämättömän polven osan revähdys; 16
 Muun tai määrittämättömän reiden lihaksen tai jänteen vamma; 2
 Muun tai määrittämättömän rintakehän osan pinnallinen vamma; 1
 Muun tai määrittämättömän sisäelimen palovamma; 4
 Muun tai määrittämättömän sisäelimen syöpymä; 4
 Muun tai määrittämättömän ulkoisen sukupuolielimen haava; 1
 Muun tai määrittämättömän vartalon, alaselän ja/tai lantion hermon vamma; 2
 Muun tai määrittämättömän vatsan osan haava; 1
 Muun varpaan murtuma; 19
 Muun vatsaontelon elimen vamma; 22
 Muun verisuonen vamma hartianseudun tai olkavarren alueella; 3
 Muun verisuonen vamma kyynärvarren alueella; 3
 Muun verisuonen vamma lonkan tai reiden alueella; 3

Muun verisuonen vamma polven tai säären alueella; 3
 Muun verisuonen vamma ranteen tai käden alueella; 3
 Muun yksittäisen sormen täydellinen tai osittainen amputoituminen; 22
 Muu pinnallinen hartianseudun tai olkavarren vamma; 1
 Muu pinnallinen rintakehän etuseinän vamma; 1
 Muu pinnallinen rintakehän takaseinän vamma; 1
 Muu pinnallinen silmäluomien ja silmän seudun vamma; 1
 Muu pitkäaikainen kipu; 24
 Muu ranteen tai käden pinnallinen vamma; 1
 Muu selkäytimen lanneosan vamma; 2
 Muu sydämen vamma; 21
 Muut ahdistuneisuushäiriöt; 97
 Muu tai määrittämätön kaulan pinnallinen vamma; 1
 Muu tai määrittämätön pinnallinen rinnan tai rintarauhasen vamma; 1
 Muu tai määrittämätön selkäytimen kaulaosan vamma; 2
 Muu tai määrittämätön selkäytimen rintakehäosan vamma; 2
 Muu takimmaisesta säärilihasryhmän lihas- tai jännevamma; 2
 Muut sijainniltaan määrittämättömät alaraajan vammat; 2, 3
 Muut sijainniltaan määrittämättömät selkärangan ja vartalon vammat; 2
 Muut sijainniltaan määrittämättömät yläraajan vammat; 2, 3
 Muut tai määrittämättömät päävammat; 9
 Muu vatsan, alaselän tai lantion pinnallinen vamma; 1
 Määrittämättömän aivohermon vamma; 2
 Määrittämättömän hermon vamma hartianseudun ja/tai olkavarren alueella; 2
 Määrittämättömän hermon vamma kyynärvarren alueella; 2
 Määrittämättömän hermon vamma lonkan ja/tai reiden alueella; 2
 Määrittämättömän hermon vamma nilkan ja/tai jalkaterän alueella; 2
 Määrittämättömän hermon vamma polven ja/tai säären alueella; 2
 Määrittämättömän hermon vamma ranteen tai käden alueella; 2
 Määrittämättömän kaulan alueen verisuonen vamma; 3
 Määrittämättömän kehonosan hermovamma; 2
 Määrittämättömän kehonosan lihas- ja/tai jännevamma; 2
 Määrittämättömän kehonosan vamma; 2, 3
 Määrittämättömän kehonosan verisuonivamma; 3
 Määrittämättömän kyynärvarren osan haava; 1
 Määrittämättömän lihaksen tai jänteen vamma nilkan tai jalkaterän alueella; 2
 Määrittämättömän lihaksen tai jänteen vamma polven tai säären alueella; 2
 Määrittämättömän nilkan tai jalkaterän verisuonen vamma; 3
 Määrittämättömän palovamman, syöpymän tai paleltumavamman myöhäisvaikutukset; 4
 Määrittämättömän rintakehän hermon vamma; 2
 Määrittämättömän rintakehän osan haava; 1
 Määrittämättömän rintakehän sisäelimen vamma; 21
 Määrittämättömän rintakehän verisuonen vamma; 3
 Määrittämättömän vatsaontelon elimen vamma; 22
 Määrittämättömän verisuonen vamma hartianseudun ja/tai olkavarren alueella; 3
 Määrittämättömän verisuonen vamma kyynärvarren alueella; 3
 Määrittämättömän verisuonen vamma lantion ja/tai reiden alueella; 3

Määrittämättömän verisuonen vamma polven tai säären alueella; 3

Määrittämättömän verisuonen vamma ranteen ja/tai käden alueella; 3

Määrittämätön hartianseudun tai olkavarren lihas- tai jännevamma; 2

Määrittämätön hengityselinten palovamma; 4

Määrittämätön hermosärky tai hermotulehdus; 24

Määrittämätön kaulan alueen murtuma; 20

Määrittämätön kipu; 24

Määrittämätön kyynärvarren murtuma; 12

Määrittämätön kyynärvarren pinnallinen vamma; 1

Määrittämätön lihas- tai jännevamma ranteen tai käden alueella; 2, 14

Määrittämätön pinnallinen hartianseudun tai olkavarren vamma; 1

Määrittämätön polven ja/tai säären haava; 1

Määrittämätön ranteen ja/tai käden haava; 1

Määrittämätön silmän tai sen apuelinten palovamma; 4

Määrittämätön sydämen vamma; 21

Nelipäisen reisilihaksen tai sen janteen vamma; 2

Nenäluun murtuma; 5

Nenän haava; 1

Nieluun ja/tai ruokatorven kaulaosaan ulottuva kaulahaava; 1

Nikamavaltimon vamma; 3

Nilkan alueen haava; 1

Nilkan ja jalkaterän alueen haavat; 1

Nilkan ja jalkaterän alueen hermovammat; 2

Nilkan ja jalkaterän alueen lihas- ja jännevammat; 2

Nilkan ja jalkaterän alueen verisuonivammat; 3

Nilkan ja jalkaterän nivelten ja siteiden sijoiltaanmeno, nyrjähdys ja/tai venähdys; 19

Nilkan ja jalkaterän palovammat ja syöpymät; 4

Nilkan nyrjähdys; 19

Nilkan tai jalkaterän alueen ihon tuntohermon vamma; 2

Nilkan tai jalkaterän ensimmäisen asteen palovamma; 4

Nilkan tai jalkaterän ensimmäisen asteen syöpymä; 4

Nilkan tai jalkaterän kolmannen asteen palovamma; 4

Nilkan tai jalkaterän kolmannen asteen syöpymä; 4

Nilkan tai jalkaterän luuhun liittyvän pikkulihaksen tai pikkulihasynteen vamma; 2

Nilkan tai jalkaterän syvyyssasteeltaan määrittämätön palovamma; 4

Nilkan tai jalkaterän syvyyssasteeltaan määrittämätön syöpymä; 4

Nilkan tai jalkaterän toisen asteen palovamma; 4

Nilkan tai jalkaterän toisen asteen syöpymä; 4

Nilkan tai jalkaterän useat haavat; 1

Näköhermon ja/tai näköradan vamma; 2

Ohimo-leukaseudun haava; 1

Ohutsuolen vamma; 22

Olkalisäke-solisluunivelen sijoiltaanmeno; 11

Olkaluun alaosan murtuma; 12

Olkaluun varren murtuma; 12

Olkaluun yläosan murtuma; 12

Olkanivelen sijoiltaanmeno; 10

Olkapunoksen vamma; 2

Olkavarren haava; 1

Olkavarsivaltimon vamma; 3

Pahoinpitely; 38

Paikallinen aivovamma; 8

Pakottaminen; 34

Pakottaminen seksuaaliseen tekoon;

Palovammojen, syöpymien ja paleltumavammojen myöhäisvaikutukset; 4
 Panttivaningin ottaminen; 33
 Pelastustoimen laiminlyönti; 39
 Pernan vamma; 22, 88
 Peräsuolen vamma; 22
 Peukalon hermovamma; 2
 Peukalon murtuma; 14
 Peukalon ojentaja- ja/tai loitontajalihasten [jänteiden] vamma kyynärvarren alueella; 2
 Peukalon ojentajalihaksen tai sen jänteen vamma ranteen tai käden alueella; 2, 14
 Peukalon pitkän koukistajalihaksen ja/tai sen jänteen vamma kyynärvarren alueella; 2
 Peukalon pitkän koukistajalihaksen tai sen jänteen vamma ranteen tai käden alueella; 2, 14
 Peukalon täydellinen tai osittainen amputoituminen; 22
 Peukalon verisuon[i]en vamma; 3
 Peukaloon tai sen kämmenluuhun liittyvän pikkulihaksen [jänteen] vamma; 2, 14
 Pikkusafeenan vamma; 3
 Pinnallinen hartianseudun ja/tai olkavarren vamma; 1
 Pinnallinen korvavamma; 1
 Pinnallinen nenävamma; 1
 Pinnallinen päänahan vamma; 1
 Pinnallinen päävamma; 1, 9
 Pinnallisen laskimon vamma hartianseudun ja/tai olkavarren alueella; 3
 Pinnallisen valtimokaaren vamma; 3
 Pinnalliset huuli- ja/tai suuontelovammat; 1
 Pitkäaikainen kipuoireyhtymä; 24
 Pitkäaikainen sietämätön kipu; 24
 Pohjehermon vamma polven tai säären alueella; 2
 Pohjelihasryhmän lihas- tai jännevamma; 2
 Pohjevaltimon vamma; 3
 Polven alueen nivelten ja siteiden sijoiltaanmeno, nyrjähdys ja/tai venähdys; 16
 Polven eturistisiteen/takaristisiteen revähdys; 16
 Polven haava; 1
 Polven ja säären alueen verisuonivammat; 3
 Polven ja/tai säären alueen hermovamma; 2
 Polven ja/tai säären alueen lihas- ja/tai jännevamma; 2
 Polven ja/tai säären haava; 1
 Polven ja/tai säären murtuma; 16, 17, 18
 Polven nivelkierukan (tuore) repeämä; 16
 Polven nivelruston repeämä (tuore); 16
 Polven sisäsivusiteen/ulkosivusiteen revähdys; 16
 Polvilumpion murtuma; 16
 Polvilumpion sijoiltaanmeno; 16
 Polvitaivelaskimon vamma; 3
 Polvitaivealtimon vamma; 3
 Porttilaskimon tai pernalaskimon vamma; 3
 Posken haava; 1
 Posken ja/tai ohimo-leukaseudun haava; 1
 Päänahan irti repeäminen; 23
 Pään ja kaulan haavojen yhdistelmä; 1
 Pään ja kaulan palovammat ja syöpymät; 4
 Pään muun määritetyn osan irti repeäminen; 23
 Pään muun osan haava; 1
 Pään muun osan pinnallinen vamma; 1
 Pään nivelten ja siteiden sijoiltaanmeno, nyrjähdys ja/tai venähdys; 6, 7
 Pään osan irti repeäminen; 23
 Pään tai kaulan ensimmäisen asteen palovamma; 4
 Pään tai kaulan ensimmäisen asteen syöpymä; 4

Pään tai kaulan kolmannen asteen palovamma; 4
 Pään tai kaulan kolmannen asteen syöpymä; 4
 Pään tai kaulan palovamman, syöpymän tai paleltumavamman myöhäisvaikutukset; 4
 Pään tai kaulan syvyysasteeltaan määrittämätön palovamma; 4
 Pään tai kaulan syvyysasteeltaan määrittämätön syöpymä; 4
 Pään tai kaulan toisen asteen palovamma; 4
 Pään tai kaulan toisen asteen syöpymä; 4
 Raajakipu; 24
 Raiskaus; 31
 Ranteen ja käden alueen palovammat ja syöpymät; 4
 Ranteen ja käden lihas- ja jännevamma; 2, 14
 Ranteen ja käden muun osan ruhje; 1
 Ranteen ja käden nivelten ja siteiden sijoiltaanmenot, nyrjähdykset ja/ tai venähdykset; 13
 Ranteen ja/ tai käden hermovamma; 2
 Ranteen ja/ tai käden pinnallinen vamma; 1
 Ranteen nyrjähdys tai venähdys; 13
 Ranteen tai käden alueen ensimmäisen asteen palovamma; 4
 Ranteen tai käden alueen ensimmäisen asteen syöpymä; 4
 Ranteen tai käden alueen kolmannen asteen palovamma; 4
 Ranteen tai käden alueen kolmannen asteen syöpymä; 4
 Ranteen tai käden alueen syvyysasteeltaan määrittämätön palovamma; 4
 Ranteen tai käden alueen syvyysasteeltaan määrittämätön syöpymä; 4
 Ranteen tai käden alueen toisen asteen palovamma; 4
 Ranteen tai käden alueen toisen asteen syöpymä; 4
 Ranteen tai käden amputoituminen; 22
 Ranteen tai käden haava; 1
 Ranteen tai käden murtuma; 14
 Ranteen tai käden muun osan amputoituminen; 22
 Ranteen tai käden muun osan haava; 1
 Ranteen tai käden verisuonivamma; 3
 Ranteen veneluun murtuma; 12
 Reaktiot vaikeaan stressiin ja sopeutumishäiriöt; 25, 97
 Reiden haava; 1
 Reiden lähentäjälihasten tai niiden jänteiden vamma; 2
 Reiden takaosan lihasten tai niiden jänteiden vamma; 2
 Reisihermon vamma lonkan ja/ tai reiden alueella; 2
 Reislaskimon vamma lonkan ja/ tai reiden alueella; 3
 Reisiluun alaosan murtuma; 16
 Reisiluun kaulan murtuma; 15
 Reisiluun murtuma; 15, 16
 Reisiluun sarvennoisten kautta kulkeva (pertrokanteerinen) murtuma; 15
 Reisiluun varren murtuma; 15
 Reisivaltimon vamma; 3
 Rinnan tai rintarauhasen ruhje; 1
 Rinta-aortan vamma; 3
 Rintakehän alueen hermojen ja selkäytimen vammat; 2
 Rintakehän alueen nivelten tai siteiden sijoiltaanmeno, nyrjähdys ja/ tai venähdys; 20
 Rintakehän etuseinämän haava; 1
 Rintakehän haava; 1
 Rintakehän ja vatsan, alaselän tai lantion haavojen yhdistelmä; 1
 Rintakehän muun osan haava; 1
 Rintakehän pinnallinen vamma; 1
 Rintakehän ruhje; 1
 Rintakehän sympaattisten hermojen vamma; 2
 Rintakehän takaseinän haava; 1
 Rintakehän verisuonien vamma; 3
 Rintakehän ääreishermon vamma; 2

Rintalastan murtuma; 10
 Rintanikaman murtuma; 20
 Rintanikaman sijoiltaanmeno; 20
 Rintarangan hermojuurivamma; 2
 Rintarangan nikamavälilevyn traumaattinen repeämä; 20
 Rintarangan nyrjähdys tai venähdys; 20
 Rintarauhasen haava; 1
 Risti-suoliluunivelen nyrjähdys tai venähdys; 14
 Risti-suoliluunivelen tai risti-häntäluunivelen sijoiltaanmeno; 15
 Ruokatorven palovamma; 4
 Ruokatorven syöpymä; 4
 Ruuansulatuselinten muun osan palovamma; 4
 Ruuansulatuselinten muun osan syöpymä; 4
 Ryöstö; 34
 Salakatselu; 37
 Salakuuntelu; 37
 Salassapitorikos; 37
 Sarveiskalvon ja/tai sidekalvopussin palovamma; 4
 Sarveiskalvon tai sidekalvopussin syöpymä; 4
 Sarvennoisten alapuolinen reisiluun murtuma; 15
 Seksuaalinen ahdistelu; 32
 Seksuaalinen hyväksikäyttö; 32
 Selkäytimen kaulaosan vamma ja turpoaminen; 2
 Selkäytimen lanneosan vamma ja turpoaminen; 2
 Selkäytimen rintakehäosan vamma ja turpoaminen; 2
 Siittimen haava; 1
 Sijainniltaan määrittämätön hengityselinten syöpymä; 4
 Sijainniltaan määrittämätön kaulan pinnallinen vamma; 1
 Sijainniltaan määrittämätön pinnallinen pään vamma; 1
 Sijainniltaan määrittämätön pään haava; 1
 Sijainniltaan määrittämätön selkäydinvamma; 2
 Sijainniltaan määrittämätön silmän tai sen apuelinten syöpymä; 4
 Sijaintipaikaltaan määrittämätön kaulan haava; 1
 Silmäkuopan pohjan murtuma; 6
 Silmäluomen ja/tai silmän seudun palovamma; 4
 Silmäluomen tai silmän seudun haava; 1
 Silmäluomen tai silmän seudun syöpymä; 4
 Silmäluomien ja silmän seudun ruhje; 9
 Silmämunan repeämään ja tuhoutumiseen johtanut palovamma; 4
 Silmämunan repeämään ja tuhoutumiseen johtanut syöpymä; 4
 Silmämunan rikkoutuminen tai repeämä ilman silmänsisäisten kudosten esiintyöntymistä tai menetystä; 9
 Silmän ja/tai silmäkuopan vamma; 9
 Silmän liikehermon vamma; 2
 Silmän tai sen apuelinten muun osan palovamma; 4
 Silmän tai sen apuelinten muun osan syöpymä; 4
 Silmään ja/tai silmän apuelimiin rajoittuvat palovammat ja syöpymät; 4
 Sisemmän jalkapohjahermon vamma; 2
 Sisemmän kaulalaskimon vamma; 3
 Sisuusvaltimorungon vamma tai suolilievevaltimon vamma; 3
 Sisäisten virtsa- ja sukupuolielinten palovamma; 4
 Sisäisten virtsa- ja sukupuolielinten syöpymä; 4
 Sisäkehräksen murtuma; 18
 Solisluun murtuma; 11
 Sopeutumishäiriöt; 25
 Sormen sijoiltaanmeno; 13
 Sormen tai sormien haava ilman kynsivammaa; 1
 Sormen tai sormien haava ja kynsivamma; 1

Sormen tai sormien nyrjähdys tai venähdys; 13
 Sormen tai sormien ruhje ilman kynsivammaa; 1
 Sormen tai sormien ruhje ja kynsivamma; 1
 Surman yritys; 38
 Suun tai nielun palovamma; 4
 Suun tai nielun syöpymä; 4
 Suuontelon haava; 1
 Sydämen vamma; 21
 Syrjäntä; 37
 Syvyysasteeltaan määrittämätön usean alueen palovamma; 4
 Syvyysasteeltaan määrittämätön usean alueen syöpymä; 4
 Syvän pohjehermon vamma nilkan ja/tai jalkaterän alueella; 2
 Syvän valtimokaaren vamma; 3
 Säären muun osan haava; 1
 Säärihermon vamma polven tai säären alueella; 2
 Sääriluun alaosan murtuma; 18
 Sääriluun varren murtuma; 17
 Sääriluun yläosan murtuma; 17
 Säärivaltimon vamma; 3
 Tahallinen itsensä ampuminen; 4
 Tapon yritys; 38
 Tasoltaan määrittämätön amputoituminen polvesta tai säärestä; 23
 Tasoltaan määrittämätön jalkaterän amputoituminen; 23
 Tasoltaan määrittämätön lonkan tai reiden amputoituminen; 23
 Tasoltaan määrittämätön ranteen tai käden amputoituminen; 22
 Telahermon vamma; 2
 Telaluun murtuma; 19
 Toistuva masennus; 97
 Traumaattinen aivoturvotus; 8
 Traumaattinen epiduraaliverenvuoto; 8, 63
 Traumaattinen ilmarinta; 21
 Traumaattinen kaularangan nikamavälilevyn repeämä; 20
 Traumaattinen kovakalvonalainen verenvuoto; 8, 63
 Traumaattinen lukinkalvonalainen verenvuoto; 8
 Traumaattinen veri-ilmarinta; 21
 Traumaattinen veririnta; 21
 Traumaperäinen stressireaktio; 25, 97
 Tuottamuksellinen vapaudenriisto; 33
 Työsyrjäntä; 38
 Tärykalvon traumaattinen repeämä; 9
 Törkeä esimiesaseman väärinkäyttäminen; 39
 Törkeä ihmiskauppa; 34
 Törkeä kiristys; 34
 Törkeä kotirauhan rikkominen; 35
 Törkeä kunnianloukkaus; 36
 Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö; 32
 Törkeä pahoinpitely; 38
 Törkeä raiskaus; 31
 Törkeä ryöstö; 34
 Törkeä vammantuottamus; 38
 Törkeä vapaudenriisto; 33
 Törkeä varkaus; 35
 Ulkoisten sukupuolielinten ruhje; 1
 Ulkokehräksen murtuma; 18
 Ulomman jalkapohjahermon vamma; 2
 Ulomman kaulalaskimon vamma; 3
 Ulomman tai sisemmän jalkapohjavaltimon vamma; 3
 Umpisuolen ja/tai koolonin vamma; 22
 Usean alaraajojen alueen haavojen yhdistelmä; 1
 Usean alueen ensimmäisen asteen palovamma; 4
 Usean alueen osittain kolmannen asteen palovamma; 4
 Usean alueen osittain kolmannen asteen syöpymä; 4
 Usean alueen osittain toisen asteen palovamma; 4
 Usean alueen osittain toisen asteen syöpymä; 4
 Usean hermon vamma lonkan tai reiden alueella; 2

Useat hermon vamma nilkan ja jalkaterän alueella; 2
 Useat hermon vamma polven tai säären alueella; 2
 Useat koukistajalihasen tai koukistajalihasjänteen vamma ranteen tai käden alueella; 2, 14
 Useat lihaksen tai jänteen vamma nilkan tai jalkaterän alueella; 2
 Useat lihaksen tai jänteen vamma polven tai säären alueella; 2
 Useat nilkan tai jalkaterän verisuonen vamma; 3
 Useat ojentajalihasen tai ojentajalihasjänteen vamma ranteen ja/tai käden alueella; 2, 14
 Useat verisuonen vamma lonkan ja/tai reiden alueella; 3
 Useat yläraajojen alueen haavojen yhdistelmä; 1
 Useat hartianseudun ja/tai olkavarren haavat; 1
 Useat jalkaterän luiden murtumat; 19
 Useat kaulan haavat; 1
 Useat kaulanikamamurtumat; 20
 Useat kaulan pinnalliset vammat; 1
 Useat kylkiluunmurtumat; 10
 Useat kyynärvarren haavat; 1
 Useat kyynärvarren murtumat; 12
 Useat kyynärvarren pinnalliset vammat; 1
 Useat kämmenluiden murtumat; 13
 Useat lannerangan ja/tai lantion murtumat; 20
 Useat lonkan ja/tai reiden haavat; 1
 Useat lonkan ja/tai reiden lihas- ja/tai jännevammat; 2
 Useat pinnalliset hartianseudun ja olkavarren vammat; 1
 Useat pinnalliset päävammat; 1
 Useat pinnalliset rintakehän vammat; 1
 Useat polven ja/tai säären haavat; 1
 Useat pään haavat; 1
 Useat ranteen ja/tai käden haavat; 1
 Useat ranteen ja/tai käden pinnalliset vammat; 1
 Useat rintakehän seinämän haavat; 1
 Useat rintakehän sisäelinten vammat; 21
 Useat rintarangan murtumat; 20
 Useat sormimurtumat; 14
 Useat vatsan, alaselän ja/tai lantion haavat; 1
 Useat vatsan, alaselän ja/tai lantion pinnalliset vammat; 1
 Useiden alueen ensimmäisen asteen syöpymä; 4
 Useiden hartianseudun ja/tai olkavarren lihasten ja/tai jänteiden vamma; 2
 Useiden hermojen vamma hartianseudun ja/tai olkavarren alueella; 2
 Useiden hermojen vamma kyynärvarren alueella; 2
 Useiden hermojen vamma ranteen tai käden alueella; 2
 Useiden kaulan alueen verisuonien vamma; 3
 Useiden kehonosien palovammat ja syöpymät; 4
 Useiden lihasten ja/tai jänteiden vamma kyynärvarren alueella; 2
 Useiden polven osien vamma; 16
 Useiden rintakehän verisuonien vamma; 3
 Useiden vatsaontelon elinten vamma; 22
 Useiden verisuonien vamma hartianseudun ja/tai olkavarren alueella; 3
 Useiden verisuonien vamma kyynärvarren alueella; 3
 Useiden verisuonien vamma polven ja/tai säären alueella; 3
 Useiden verisuonien vamma ranteen ja/tai käden alueella; 3
 Vaaran aiheuttaminen; 39
 Vainoaminen; 35
 Vammantuottamus; 38
 Vammat, joihin liittyy useisiin kehonalueisiin ulottuvia syviä haavoja; 1
 Vapaudenriisto; 33
 Varkaus; 35

Varpaan tai varpaiden haava ilman
 kynsivammaa; 1
 Varpaan tai varpaiden haava ja
 kynsivamma; 1
 Varpaiden pitkän koukistajalihaksen
 tai sen jänteen vamma nilkan tai
 jalkaterän alueella; 2
 Varpaiden pitkän ojentajalihaksen
 tai sen jänteen vamma nilkan tai
 jalkaterän alueella; 2
 Varstarinta; 10
 Vartalon alueen määrittämättömän
 hermon, hermojuuren tai
 hermopunoksen vamma; 2
 Vartalon alueen määrittämättömän
 lihaksen ja/tai jänteen vamma; 2
 Vartalon ensimmäisen asteen
 palovamma; 4
 Vartalon ensimmäisen asteen
 syöpymä; 4
 Vartalon kolmannen asteen
 palovamma; 4
 Vartalon kolmannen asteen
 syöpymä; 4
 Vartalon palovamman, syöpymän
 tai paleltumavamman
 myöhäisvaikutukset; 4
 Vartalon palovammat ja syöpymät; 4
 Vartalon syvyyssasteeltaan
 määrittämätön palovamma; 4
 Vartalon syvyyssasteeltaan
 määrittämätön syöpymä; 4
 Vartalon toisen asteen palovamma; 4
 Vartalon toisen asteen syöpymä; 4
 Vatsa-aortan vamma; 3
 Vatsan, alaselän ja/tai lantion
 alueen hermojen tai selkäytimen
 lanneosan vamma; 2, 20
 Vatsan, alaselän ja/tai lantion alueen
 verisuonivamma; 3
 Vatsan, alaselän ja/tai lantion alueen
 ääreisherMOVamma; 2
 Vatsan, alaselän ja/tai lantion muun
 verisuonen vamma; 3
 Vatsan, alaselän ja/tai lantion
 määrittämättömän verisuonen
 vamma; 3
 Vatsan, alaselän ja/tai lantion
 määrittämätön pinnallinen
 vamma; 1
 Vatsan, alaselän ja/tai lantion
 pinnallinen vamma; 1, 14
 Vatsan, alaselän ja/tai lantion
 useiden verisuonien vamma; 3
 Vatsan, alaselän tai lantion haava; 1
 Vatsanpeitteiden haava; 1
 Vatsanpeitteiden ruhje; 1
 Vatsansisäisten elinten vamma; 22,
 88
 Viestintärauhan rikkominen; 35
 Viestintäsalaisuuden loukkaus; 37
 Värttinähermon vamma
 kyynärvarren alueella; 2
 Värttinähermon vamma olkavarren
 alueella; 2
 Värttinähermon vamma ranteen tai
 käden alueella; 2
 Värttinäluun alaosan murtuma; 12
 Värttinäluun varren murtuma; 12
 Värttinäluun yläosan murtuma; 12
 Värttinävaltimon vamma
 kyynärvarren alueella; 3
 Värttinävaltimon vamma ranteen ja/
 tai käden alueella; 3
 Väärä ilmianto; 36
 Yhden tai useamman sormen tai
 sormen osan amputoituminen
 yhdessä käden tai ranteen muun
 osan kanssa; 22
 Yhden tai usean jalkapöytäluun
 murtuma; 19
 Yhden varpaan amputoituminen; 23
 Yksityiselämää koskevan tiedon
 levittäminen; 36
 Yläleuan ja/tai poskiluun murtuma;
 5
 Yläonttolaskimon vamma; 3
 Yläraajan määrittämättömän hermon
 sijainniltaan määrittämätön
 vamma; 2
 Yläraajan määrittämättömän
 lihaksen ja/tai jänteen
 sijainniltaan määrittämätön
 vamma; 2

Yläraajan määrittämättömän
verisuonen sijainniltaan
määrittämätön vamma; 3

Yläraajan palovamman, syöpymän
tai paleltumavamman
myöhäisvaikutukset; 4

Yläraajojen ja alaraajojen haavojen
yhdistelmä; 1

Henkilövahinkoasiain neuvottelukunnan suositukset on tarkoitettu tuomareiden, asianajajien, vakuutusyhtiöiden, vahinkoa kärsineitten ja vahingon aiheuttajien apuvälineeksi aineettoman vahingon suuruuden määrittämiseen.

Suosituksukset perustuvat oikeuskäytännössä noudatettuun yleiseen korvaustasoon. Suosituskokoelman 6. painoksen suosituksia varten on kerätty tiedot Suomen eri käräjäoikeuksissa ajanjaksolla 1.1.2022-30.6.2022 annettuja tuomioita, joissa korvausta on tuomittu vahingonkorvauslain 5 luvun nojalla aineettomasta vahingosta. Vuodelta 2022 kerätty aineisto käsittää kaikkiaan 2663 tuomiota.

Inflaation merkittävä kiihtyminen viime vuosina on huomioitu nyt annettavissa suosituksissa erikseen. Ottaen huomioon inflaation kiihtymisen tahti vuoden 2018 jälkeen, on kaikkia suositusten korvausasteikkoja korotettu 20 prosentilla. Korotetut asteikot on pyöristetty lähimpään tasalukuun.

Suosituksukset perustuvat siihen lainsäädäntöön, joka on ollut voimassa vuonna 2022 annettujen tuomioiden aikana. Uusia suosituksia lisätään lainsäädännön ja oikeuskäytännön kehittymisen myötä. Rikoslain uudistetut 20 luvun seksuaalirikossäännökset tulivat voimaan 1.1.2023. Suosituksissa ei ole näin ollen voitu huomioida uusia rikosnimikkeitä tai säännöksiä koskevaa oikeuskäytäntöä, koska tapauksia ei ole vielä sisällytynyt suositusten perusteena olevaan aineistoon. Uusien säännösten nojalla tuomittavissa rikoksissa voidaan suosituksia hyödyntää vertaamalla rikoksen vakavuutta aikaisemmin voimassa olleiden rikosnimikkeiden perusteella tuomittuihin korvauksiin.

Kaiken kaikkiaan korvausaineiston perusteella suositusten korvausasteikkoihin on tehty vain vähän muutoksia. Tämä osoittaa sitä, että neuvottelukunnan suosituksia käytetään apuna korvausharkinnassa.

Henkilövahinkoasiain neuvottelukunta on lailla (513/2004) perustettu toimieliin, jonka tarkoituksena on henkilövahinkojen ja kärsimyksen korvaamista koskevan oikeuskäytännön yhtenäisyyden edistäminen.

9 789524 000772

ISBN (nid.) 978-952-400-077-2
ISBN (PDF) 978-952-400-061-1